CURSUS
THEOLOGICO-MORALIS
Tomus Posterior

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat

DE SACRAMENTIS, & CENSURIS,

Ad usum Tyronum elucubratus,

Et in Quotidianis Prælectionibus

A P. DOMINICO VIVA

SOCIETATIS JESU

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORE

Suis Auditoribus Traditus

In Palæstra Collegii Neapolitani ejusdem Societatis,

Cupientibus, atque instantibus Theologiæ Moralis Candidatis,

IN LUCEM PUBLICAM EDITUS,

AC DICATUS

EXCELLENTISSIMO PRINCIPI

D. MARCO ANTONIO

BORGHESIO

SULMONÆ PRINCIPI, ac ROSSANI,

PROREGI JAM NEAPOLITANO, &c.

PARS SEXTA.

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii, MDCCXXIII.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

INDEX
QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM,
Qui in hoc Theologico-Morali Opusculo De POENITENTIÆ SACRAMENTO continentur.

ART. VI.

QUÆSTIO VI.

QUÆSTIO VII.

QUÆSTIO VIII.

QUÆSTIO IX.

QUÆSTIO X.

QUÆSTIO XI.

CUR-

CURSUS
THEOLOGICO-MORALIS
Ad usum Tyronum elucubratus.

DE

PŒNITENTIÆ SACRAMENTO.

PARS SECUNDA.

Procemium.

OENITENTIA, suavissimum miseris nomen, dicata prius fuit a Deo in Paradiso voluptatis, ut inciperet esse virtus; deinde a Christo Domino nostræ salutis vindice in Paradiso Ecclesiæ consecrata, ex virtute facta est Sacramentum. Quatenus est Sacramentum, Pœnitentia est Signum sensibile, seu cæremonia sacra a Christo Domino instituta, qua aliquis confitetur peccata commissa post Baptismum Sacerdoti habenti jurisdictionem, cum debito dolore, & proposito emendationis, ab eoque absolutionem recipit, imposita salutari pœna: Quatenus vero est Virtus, importat non solum resipiscentiam, hoc est mutationem consilii, & vitæ novitatem, sed etiam tristitiam, & dolorem de peccato, quo quis in se ipso punit, ac vindicat commissa flagitia: Quod patet, tum a nominis etymologia; Pœnitentia enim ex August. est quasi Pœnæ tenentia, & ex Isidoro, quasi Punientia; tum etiam ex usu Sacræ Scripturæ, & omnium Doctorum, qui in hoc sensu pœnitentiam usurpant; ut Lucæ 10. *Si in Tyro, & Sidone facta essent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in cilicio, & cinere pænitentiam egissent.* Unde Gregorius lib. 34. in Evangelia ait, *Pænitentiam agere est, & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.* Et ipse Ovidius lib. 1. de Ponto.

Pœnitet, oh si quid miserorum creditur ulli!
Pœnitet, & facto torqueor ipse meo:
Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori,
Estque pati pœnam, quam meruisse minus.

De pænitentia ut virtute fuse agunt Scholastici: Theologi vero morales obiter de ea disputant, cum de dolore requisito ad Sacramentum pænitentiæ, plenam tractationem instituentes de Pænitentia, ut Sacramento; quod a Conciliis, & Patribus variis nominibus appellatur; Dicitur enim Lavacrum animarum, Secunda purgatio, Reconciliatio, Baptismus iterabilis, secunda post naufragium deperditæ gratiæ tabula; quibus, & aliis nominibus satis exprimitur ejus præstantia, ac summa necessitas: Scopus itaque hujus tractatus erit, Ministros Ecclesiæ erudire ad rectam hujus Sacramenti administrationem.

Quare primo quæremus Essentiam metaphysice, ac physice consideratam, Institutionem, & Effectus Sacramenti Pænitentiæ. Secundo, quænam sit ejus materia remota? Tertio agemus de prima parte materiæ proximæ, quæ est Dolor. Quarto de secunda parte materiæ proximæ, quæ est Confessio. Ubi speciatim quinto loco agemus de Confessionis integritate. Sexto de Satisfactione, quæ pars est integralis hujus Sacramenti. Septimo de ejusdem forma, quæ est Absolutio. Octavo multa quæremus de Ministro, præsertim quænam scientia, approbatio, & jurisdictio in eo requiratur? Nono, de Casibus reservatis; Decimo, de Sigillo Confessionis; Ac demum nonnulla huc pertinentia dicemus de Indulgentiis.

QUÆSTIO PRIMA.

De Essentia, Institutione, & Fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

Sigillatim discutiemus primo essentiam hujus Sacramenti, tum metaphysicam, quæ est ejus definitio, tum physicam, quæ conflatur ex materia, & forma; Deinde ejus institutionem; ac demum finem, & fructus, quos operatur.

ARTICULUS I.

De Essentia hujus Sacramenti.

I. Sacramentum Pœnitentiæ metaphysice consideratum quid sit?

II. Quid importet consideratum physice?

III. Quænam Sacramenti hujus pars significet, & causet gratiam?

IV. Quomodo actus pœnitentiæ gratiam remissivam peccati significare, & efficere possint?

V. Contritio, quamvis insensibilis de se, adhuc potest constituere Sacramentum sensibile; Et quid de intentione Ministri?

VI. Quomodo satisfactio ad Sacramenti hujus constitutionem pertineat?

VII. Num Satisfactio significet gratiam peccati remissivam, an solius pœnæ remissionem?

I. Sicut essentia E. G. Hominis alia est Metaphysica constituta per genus, & differentiam tamquam per partes metaphysicas, & sic dicitur esse Animal rationale: Alia est physica constituta per materiam, & formam tanquam per partes physicas, & sic dicitur esse compositum constans ex corpore, & anima rationali: ita Sacramenti Pœnitentiæ essentia alia est Metaphysica constituta per genus, & differentiam, alia pariter physica constituta per materiam, & formam.

Quæritur itaque primo, Quænam sit definitio, seu Metaphysica essentia hujus Sacramenti per genus & differentiam considerati?

Respondeo, Sacramentum pœnitentiæ definiri, *Signum sensibile significans, & conferens gratiam sanctificantem, institutum a Christo Domino per modum judicii ad remittenda peccata post baptismum commissa*: In quantum est signum sensibile efficax gratiæ, convenit cum reliquis Sacramentis; in quantum vero institutum per modum judicii, differt ab aliis. Brevius tamen definiri potest, *Sacramentum judicialis reconciliationis post baptismum*.

II. Quæritur secundo; An Sacramentum pœnitentiæ suam habeat essentiam physicam, nempe compositionem ex materia, & forma, tanquam ex partibus physicis? Et quænam illæ sint?

Respondeo, Hanc etiam essentiam competere huic Sacramento: Sicut enim reliqua Sacramenta constant ex materia, seu parte magis determinabili, & forma, seu parte magis determinativa, ut docent Concilia: ita pariter Sacramentum Pœnitentiæ. Est autem distinguenda in omnibus Sacramentis materia proxima, seu ex

qua, a remota, seu circa quam. Nam in baptismo, exempli gratia, aqua dicitur materia remota, ablutio vero materia proxima, & verba illa, *Ego te baptizo, &c.* sunt forma talis Sacramenti: Eodem pacto in Sacramento pænitentiæ materia remota sunt peccata; materia vero proxima communiter censentur esse actus pænitentis, scilicet, Confessio dolorosa, seu dolor, & confessio, quibus additur satisfactio, tamquam pars integralis, non essentialis: Forma autem sunt verba Sacerdotis dicentis, *Ego te absolvo, &c* Constat hoc ex Trident. sess. 14. cap. 3., ubi aperte docemur, verba ministri esse formam hujus Sacramenti. Et quamvis actus pœnitentis dicantur a Concilio esse *quasi materia*, non vero materia; hinc tamen solum infertur, (ut explicat Catechismus de Sacramento pœnitentiæ cap. 4.) quod materia hujus Sacramenti non sit aliquod elementum, ut in baptismo est aqua, in confirmatione oleum, &c., non vero quod actus pænitentis non sint propria materia Sacramentalis; quandoquidem analogicam similitudinem dicunt ad materiam physicam, eo pacto, quo verba Ministri ratione ejusdem analogiæ dicuntur proprie forma.

Hinc sequitur, Sacramentum pænitentiæ, physice consideratum, optime definiri, quod sit *Compositum artificiale, seu morale constans ex actibus pænitentis, & verbis Sacerdotis institutis ad significandam, & conferendam gratiam remissivam peccati post baptismum commissi per modum judicii*.

III. Disputant Scholastici, cuinam parti competat significare, & causare gratiam? Scot. in 1. distinct. 16. censet, soli formæ id competere; unde per Scot. sola forma, seu verba Ministri, adæquate constituit hoc Sacramentum. Gabriel vero censet, confessionem, & absolutionem, quæ sunt signa sensibilia, constituere hoc Sacramentum: contritionem vero, utpote insensibilem, esse solummodo requisitum. Sed communior, & verior sententia docet, contritionem, & confessionem esse materiam, & compartem hujus Sacramenti, quæ significat, & causat gratiam, non secus ac forma; satisfactionem vero esse partem integralem; quia per satisfactionem quamvis non constituatur essentialiter, certe perficitur, & integratur judicium, & per illam remittitur pœna temporalis.

Disputant etiam Scholastici de intentione requisita in ministro ad conferendum Sacramentum Pænitentiæ: num sit merum requisitum, au vero pars constitutiva Sacramenti? Et nonnulli docent, esse merum requisitum; (non secus ac est merum requisitum essentiale in Pænitente intentio suscipiendi Sacramentum) atque adeo nullo pacto causare gratiam, sicut causatur a qualibet parte constitutiva Sacramenti. Probabilius tamen recentiores docent, constituere actum judicialem, atque adeo ipsum Sacramentum; Quod fuse nos prosecuti sumus in Cursu Theologico part. 7. disput. 1. quæst. 1. art. 3.

IV. Oppones primo. Quod est materia proxima hujus Sacramenti, debet significare, & causare gratiam sanctificantem; sed actus pænitentis, scilicet contritio, confessio, & satisfactio non possunt significare, & causare gratiam sanctificantem; ergo non sunt materia proxima, sed merum requisitum; atque adeo sola forma, seu absolutio constituit hoc Sacramentum. Major patet, quia Sacramentum est signum practicum gratiæ; ergo quælibet pars Sacramenti debet esse signum practicum gratiæ; sed materia proxima est pars Sacramenti; ergo debet esse signum practicum gratiæ. Minor itaque probatur. & quidem quod actus

ctus pænitentis non significent gratiam, videtur perspicuum; nam tota significatio gratiæ remissivæ peccati habetur in verbis absolutoriis: Deinde quod neque producant gratiam actus pænitentis, suadetur, tum quia quando producitur gratia Sacramentalis, non est actu confessio; & sæpe nec contritio, quæ præfuit; Tum etiam quia, si actus pænitentis producerent gratiam, pænitens diceretur sibi remittere peccata, & ministrare Sacramentum pænitentiæ, quod est falsum; cum hoc sit solius Ministri.

Respondeo primo, nego majorem cum Ferrariensi, Capreol., & aliis; sicut enim homo est rationalis, quin singulæ partes hominis sint rationales, cum materia non discurrat; & homo videt, non tamen singulæ partes hominis, sed solus oculus: ita Sacramentum est signum practicum gratiæ, etiamsi non significent, & causent gratiam singulæ partes Sacramenti.

Respondeo secundo, omissa majore, nego minorem. Ad primam probationem dico, quod quamvis absolutio magis explicite significet gratiam remissivam peccati, tamen illam etiam significant actus pænitentis; quia sicut per illos peccator ex parte sua e disponit ad obtinendam remissionem peccati; ita illis significatur aliquo pacto ipsa remissio peccati, quam Deus concedit bene se disponenti. Ad secundam probationem dico, actus pænitentis causare gratiam moraliter, non physice, si non coexistant cum verbis Sacerdotis; sicut Baptismus cum peccato susceptus, recedente fictione, moraliter, non physice causat gratiam suam.

Ad id, quod ultimo loco additur, dico, quod cum actus penitentis concurrant ad productionem gratiæ per conjunctionem cum forma a Ministro prolata, idcirco soli Ministro tribuitur administratio Sacramenti, & productio gratiæ. Patet hoc in Sacramento Ordinis, in quo contactus suscipientis est materia proxima productiva gratiæ; quia tamen contactus causat gratiam per conjunctionem cum forma Sacramenti a Ministro prolata, idcirco soli Ministro tribuitur collatio Sacramenti Ordinis. Quare universim qui ponit partem materialem Sacramenti, non dicitur illud conficere, aut ministrare; sicut qui conficit lignum, quod est pars materialis statuæ, non dicitur statuam conficere, & qui conficit panem consecrandum, quamvis ponat species eucharisticas productivas gratiæ, non dicitur tamen Sacramentum Eucharistiæ conficere: Solus igitur Sacerdos, qui ponit formam Sacramenti, illud conficit, & ministrat; quia ponendo formam, elevat materiam præsuppositam ad rationem Sacramenti.

V. Oppones secundo; Intentio Ministri cum non sit signum sensibile, non est materia proxima juxta multorum sententiam, nec constituit Sacramentum, quod est signum sensibile, sed est merum requisitum: ergo neque contritio erit materia proxima, cum pariter sit insensibilis.

Respondeo, transmisso antecedente, nulla est consequentia; Disparitas est, quia Tridentinum eodem modo loquitur de confessione, ac de contritione; dicit enim sess. 14. cap. 3. *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pænitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio*; ergo sicut confessio, ita contritio Sacramentum constituunt: Et quamvis contritio non sit signum sensibile, fit tamen sensibilis per accidens, videlicet per confessionem; non secus ac in matrimonio consensus conjugum constituentes Sacramentum redduntur sensibiles per signa externa; & in Sacramento Eucharistiæ corpus Christi Domini fit sensibile, & demonstrabile

lo per species eucharisticas: Contra vero, intentio Ministri licet posset etiam reddi sensibilis per signa externa; at quia non liquido constat, quod sit collativa gratiæ, & Sacramentum constituat, ideo putant nonnulli, quod sit merum requisitum.

VI. Opponès tertio: Satisfactio consequitur absolutionem; ergo non potest esse pars materialis hujus Sacramenti. Materia enim præcedit, non sequitur formam.

Respondeo, Satisfactionem pertinere ad hoc Sacramentum, tamquam partem materialem integralem, non essentialem; potest autem pars materialis integralis consequi formam, & totum constitutum ex partibus essentialibus, ut dentes consequuntur ad hominis constitutionem; Quare sicut potest dari homo constitutus per corpus, & animam, quæ sunt partes essentiales, etiamsi careat dentibus, aut aliquo brachio, quod est pars integralis; ita potest dari Sacramentum pænitentiæ essentialiter constitutum per contritionem, confessionem, & absolutionem, antequam ponatur satisfactio.

Dubium hic est, Utrum satisfactio participet rationem Sacramenti per hoc, quod sit signum practicum gratiæ, an vero per hoc, quod sit signum practicum duntaxat remissionis pœnæ? cum enim Sacramentum pænitentiæ sit remissivum culpæ simul, & pænæ, videtur satis esse, ut satisfactio dicatur participare rationem hujus Sacramenti, & esse pars integralis illius, si solum significet, & causet remissionem pænæ.

Respondeo, Satisfactionem probabiliter ex opere operato conferre etiam gratiam, & non duntaxat remissionem pœnæ, ut docet D. Thom. quæst. 90. art. 2. ad 2., ubi sic habet: *Dicendum, quod satisfactio confert gratiam, prout est in proposito, & auget eam, prout est in executione*. Quare ex D. Thoma propositum ponendi satisfactionem, quod præcedit absolutionem Sacerdotis, confert gratiam, una cum contritione, (in qua illud includitur) confessione, & absolutione; & deinde, quando ponitur satisfactio, habetur ex opere operato novum incrementum gratiæ habitualis. Dicitur autem in contritione includi propositum exequendi pænitentiam a Confessario impositam; quia contritio, præter dolorem de peccato, includit propositum non peccandi de cætero, atque adeo exequendi, quod citra culpam omitti non potest, ut est pænitentia injuncta. Sed hac de re fusius agemus quæst. 6. cum de Satisfactione Sacramentali.

ARTICULUS II.

De Institutione hujus Sacramenti.

I. Instituit Christus Dominus hoc Sacramentum pro solis Fidelibus.

II. Quandonam illud instituerit?

III. Num potestas in Corpus Christi verum includat potestatem in Corpus Christi mysticum, ita ut habens potestatem consecrandi habeat etiam potestatem absolvendi?

IV. Institutum fuit hoc Sacramentum ad instar modum judicii; & quare?

V. Licet Sacerdos mutus non possit absolvere, pænitens tamen mutus, ac surdus absolvi potest.

VI. In quo sensu dicatur Confessarius posse peccatorem ligare, & peccata retinere?

VII. In quo differat a Sacramento Pœnitentiæ Baptismus?

I. QUæritur primo, An Sacramentum pœnitentiæ sit a Christo Domino institutum?

Respondeo affirmative: & definitur a Trident. sess. 14. contra quamplures hæ-

hæreticos. Colligitur autem institutio hujus Sacramenti ex illis verbis Joan. 20. *Insufflavit, & dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ex quibus verbis duo habentur, quæ pertinent ad hujus Sacramenti constitutionem. Primum est promissio infallibilis gratiæ justificantis, qua peccata remittuntur in præsenti ordine. Secundum est signum sensibile, & ritus externus a Christo Domino institutus, cui annectitur gratiæ productio; Cum enim Christus Dominus dederit potestatem hominibus remittendi peccata, debuit instituere, ut id fieret humano modo, hoc est signo aliquo sensibili, tum ex parte ejus, qui remittit, quod habetur per absolutionem, tum ex parte ejus, cui remittuntur, quod habetur per dolorosam confessionem; Sic enim remissio fit convenienti modo, & confertur tantum ei, qui cognoscitur esse dispositus. Quamvis enim possit Minister Sacramenti decipi, si pœnitens vere non sit animo dispositus, prout ore profitetur; at quia Sacramentum hoc administrandum est inter homines, debuit satis esse prudens judicium, quod pœnitens sit dispositus, ut possit ei Sacramentum conferri.

Congruentia talis institutionis ex eo habetur; quia cum homines facile post Baptismum in peccata labantur, congruum fuit instituere Sacramentum, per quod ea expiarentur. Quod advertit Trident. sess. laud. dicens: *Si regenerati baptismate gratiam, & justitiam perpetuo conservassent, non fuisset opus, aliud Sacramentum institui; sed quia Deus cognovit figmentum nostrum, ideo illis vitæ remedium contulit, qui sese postea in peccati servitutem tradidissent.*

Dices: Verba illa Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, &c.* sunt verba universalia; quippe etiam ad Infideles extenduntur, respectu quorum non est institutum Sacramentum pœnitentiæ: ergo ex iis verbis colligi non potest, quod sit institutum Sacramentum pœnitentiæ respectu fidelium.

Respondeo, verba illa tum a Trident. loc. laudato, tum a Patribus intelligi communiter de remissione peccatorum post Baptismum; Et quidem jure merito; nam illis verbis significatur potestas judicialis, quæ sit potestas non solum remittendi, sed etiam retinendi peccata; unde debet præcedere eorum confessio, & quidem dolorosa, ut possit rationabiliter, imposita pœna, conferri absolutio; Hæc autem potestas non potest exerceri, nisi relate ad peccata post Baptismum, quandoquidem ante Baptismum non subjacent homines huic judicio Sacramentali, dicente Apostolo 1. ad Corinth. 1. *Quid ad me de iis, qui sunt foris, judicare?* ergo ex iis verbis bene colligitur institutio hujus Sacramenti secundum singulas suas partes. Quod si verba illa intelligantur universalius de potestate remittendi peccata tam Fidelibus, quam Infidelibus, ut videntur aliqui Sancti Patres explicare, dicendum esset, ibi Christum Dominum utrisque remissionem peccatorum promisisse, non tamen eodem modo conferendam, sed Infidelibus per Baptismum, Fidelibus vero per Sacramentum pœnitentiæ.

II. Quæritur secundo, quandonam Christus Dominus Sacramentum pœnitentiæ instituerit?

Armacanus putat, Christum Dominum illud instituisse Matth. 10., & Luc. 7., quando Apostolos misit ad prædicandum; quia tunc contulit illis apostolicam dignitatem, ad quam spectat potestas hæc judicialis. Alii putarunt in nocte cœnæ fuisse institutum,

quan-

quando enim data est Apostolis potestas supra corpus verum Christi Domini, data videtur pariter esse potestas supra corpus mysticum, videlicet supra Ecclesiam, cum videantur istæ duæ potestates invicem connexæ.

Sed Trident. sess. 14. hæc habet: *Dominus Sacramentum pœnitentiæ tunc præcipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos dicens: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata*, &c. Ubi notandum ly *præcipue*; quia quamvis in nocte cœnæ dando potestatem Apostolis supra corpus suum verum, dederit pariter aliquo modo potestatem supra corpus suum mysticum, atque adeo initialiter, & aliquo modo instituerit Sacramentum pœnitentiæ; at ritum omnem talis Sacramenti vere post Resurrectionem instituit; Quando enim Deus dedit potestatem remittendi, & retinendi peccata, tunc pariter instituit modum, quo remitti debeant, scilicet audiendo confessionem dolorosam, imponendo pœnam debitam, & per sententiam declaratoriam absolvendo, ut sic humano, & convenienti modo remitterentur.

III. Voluit quidem Christus Dominus, ut cui confertur potestas in corpus suum verum, conferatur pariter potestas in corpus mysticum, atque adeo ut quilibet Sacerdos possit absolvere; At istæ duæ potestates sunt inter se separabiles, nec se includentes; etenim si Episcopus postquam Sacerdotes ordinavit, moriatur, antequam conferat illis potestatem absolvendi, in hoc casu tales Sacerdotes absolvendi potestatem probabilius non haberent, nisi alius Episcopus demortui defectum suppleret, ut notat Suar., & alii communiter contra Valent., & alios relatos a Dian. part. 3. tract. 4. de Sacram. resol. 187. Quia tamen sententia laudata Valentiæ, & aliorum, ut notat idem Dian., suam habet probabilitatem, idcirco si contingeret casus, quod Episcopus post collatam potestatem consecrandi statim in discrimine vitæ poneretur, & absolutionem peteret, si alius Sacerdos deesset, posset, ac deberet absolutio conferri sub conditione a nuper ordinatis, qui probabiliter haberent potestatem supra corpus mysticum Christi, atque adeo potestatem absolvendi, posito quod habuerint potestatem supra corpus Christi reale, seu potestatem consecrandi.

IV. Ex dictis deducitur primo, Sacramentum pœnitentiæ institutum esse per modum judicii, & tribunalis, ut idem Trident. observat; sicut enim in judicio forensi ante sententiam præcedere debet accusatio, ita in foro Sacramentali pœnitens, qui est Reus, est sibimet accusator, & testis; Sacerdos vero, qui est judex, audita accusatione, & probatione, sententiam profert absolutionis, imponendo pœnam. Congruum autem fuit in Republica dari hoc tribunal; primo, ne facilitate veniæ facilius in peccata fideles labantur, si absque rigore justi judicii peccata remitterentur, eo modo, quo remittuntur in Baptismo; nam, ut advertit Riccard., quicquid ab infideli committitur, velut ignoranter committitur, cum ignoret peccati pondus perpendere; nescit enim illud expiari non posse, nisi per mortem Filii Dei: Contra vero fideles dicuntur ab Apostolo ad Hebræos 10. voluntarie peccare, idest non ex ignorantia, sed post acceptam notitiam veritatis; & ideo non adeo de facili, sed cum aliquali rigore judicii debuit iis concedi condonatio: Secundo, ut divina erga nos commiseratio, & merita Christi commendentur, dum judicium divinum in hoc Sacramento in humanum quodammodo commutatur, gerente homine in illo vices Dei vindicis: Tertio, ut

plenior habeatur peccatorum expiatio, & facilius non solum inferni, sed purgatorii etiam pœnæ vitentur.

V. Deducitur secundo, quare non sit necesse ad remissionem peccatorum in hoc Sacramento, ut absolutio audiatur a pœnitente, esto verbis sensibilibus ea conferri debeat; (ita ut Sacerdos mutus absolvere non possit, ut dicemus quæst. 7.) Accidere enim potest ut pœnitens post inceptam confessionem sensibus destituatur; tunc autem vere absolvitur; sicut etiam si absolutio proferatur submissa voce, ita ut a pœnitente distante non audiatur, aut si pœnitens sit surdus. Et ratio est, quia Sacramentum hoc non est institutum ad modum contractuum, vel donationis, in quibus requiritur, ut donatio, vel contractus sciatur, audiatur, & acceptetur; Unde si creditor liberaliter donet, seu remittat debitum etiam verbis externis, ita tamen, ut debitor id ignoret, nec alius ejus nomine remissionem acceptet, talis remissio est nulla, & revocabilis ad libitum, perinde quasi esset mere interna: Et similiter in contractu matrimonii, si alter conjux consensum præstet, & statim dormiat, alter vero priori dormienti respondeat, consensum exprimendo, matrimonium non est validum. Cum autem Sacramentum pœnitentiæ institutum sit ad modum judicii, & in judicio non requiratur ad validitatem sententiæ, ut quando profertur, intelligatur, & audiatur a Reo, maxime si sententia sit absolutoria; sed satis est, ut proferatur cum debita solemnitate, ut proinde si tempore sententiæ absolutoriæ Reus usum rationis amittat, valide sit absolutus; idcirco hoc etiam habetur in judicio Sacramentali, in quo etiam est sua solemnitas, dum pœnitens gerit personam Rei accusatoris, & testis, Confessarius vero personam Judicis, & Notarii, qui fidem faciat de sententia prolata.

Deducitur tertio, Sacramentum hoc, ut rite exerceatur, requirere potestatem non solum Ordinis, sed etiam jurisdictionis, ut definit Trident. cap. 7. Et ratio est, quia judicium exerceri non potest, nisi in subditum, erga quem jurisdictio habeatur vel ordinaria, vel delegata.

VI. Deducitur ultimo, duplicem veluti actum exerceri posse a Ministro hujus Sacramenti, videlicet remittere, & retinere peccata, seu solvere, & ligare. Prior actus est positivus, cum sit vera remissio, & absolutio per gratiæ justificantis infusionem, quæ nomine Christi principaliter remittentis a Ministro, tamquam instrumento confertur pœnitenti. Posterior actus aliquando est negativus, quatenus potest Sacerdos negare absolutionem, & sic retinere peccata, quod est ligare negative, seu non absolvere, ut explicat D. Th., & alii; sicut Deus dicitur obdurare, & excæcare negative, scilicet subtrahendo auxilia, & lumen supernum indebitum: Aliquando vero est positivus, quatenus potest Sacerdos obligare pœnitentem ad satisfactionem Sacramentalem ut docet Trident. cap. 8. Præterea est pariter positivus, quatenus potest Sacerdos, si habeat jurisdictionem debitam, excommunicare, & aliis censuris ligare, & Sacramentorum susceptionem impedire.

VII. Quæritur ultimo, An, & quomodo Sacramentum pœnitentiæ differat a Sacramento Baptismi?

Respondeo, differre, ut definitum est a Trident. loc. citat. contra Lutheranos dicentes, Baptismum per sui memoriam fidem excitare, & per fidem peccata delere, juxta illud Christi Domini, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*. Constat autem eorum discrimen, quia diversam habent materiam, & formam, & di-

versum ritum; Siquidem Baptismus fit per modum regenerationis, Pœnitentia per modum judicii, & reconciliationis: Habent etiam diversos fines, & effectus, quia ille institutus est ad tollendum originale, & actualia peccata, quæ cum illo reperiuntur; hæc vero ad tollenda peccata actualia post Baptismum.

Dices: Baptismus sæpe a SS. Patribus appellatur baptismus pœnitentiæ: ergo ista duo confunduntur.

Respondeo, Baptismum sic appellari, quia adulti antequam ad Baptismum accedant, debent actus penitentiæ præmittere, ut dicitur Actor. 2., non quia ista non sint Sacramenta diversa.

ARTICULUS III.

De Effectibus Sacramenti Penitentiæ.

I. Recensentur septem hujus Sacramenti effectus.

II. Cur non possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti; possint vero venialia remitti divisibiliter?

III. Multis aliis viis venialia remitti possunt; præsertim per Sacramentalia.

IV. Quænam pena in hoc Sacramento remittatur, remissa culpa?

V. Num omnia merita præterita per remissionem culpæ reviviscant?

VI. Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per subsequens peccatum redeant.

I. PRæcipuus Sacramenti Penitentiæ fructus est justificatio peccatoris, & reconciliatio ejusdem cum Deo offenso, ut loquitur Trident. cap. 3.; quam tamen confert Sacramentum penitentiæ ex opere operato, ad differentiam contritionis, quæ illam causat ex opere operantis. Est autem justificatio ex Trident. sess. 6. cap. 7. *Non sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum.* Unde inter effectus Sacramenti penitentiæ numerantur: Primo, remissio mortalium per infusionem gratiæ sanctificantis: Secundo, remissio etiam venialium: Tertio, commutatio penæ æternæ in temporalem: Quarto, reviviscentia præcedentium meritorum, seu gratiæ deperditæ restitutio: Quinto vivificare Sacramenta ficte suscepta; nam quando quis Sacramentum, verbi gratia, Matrimonii, vel Confirmationis, &c. suscepit ficte, seu cum obice, tunc accedente Sacramento penitentiæ cum attritione, confertur una cum gratia sanctificante propria hujus Sacramenti pariter gratia propria Sacramenti Matrimonii, seu Confirmationis: Sexto, pax, & tranquillitas animi, quæ ex Trident. cap. 3. in percipientibus devote hoc Sacramentum consequi solet cum vehementi spiritus consolatione: Septimo, gratia Sacramentalis propria talis Sacramenti, quæ importat auxilium quoddam speciale divinæ assistentiæ, quo præservatur penitens a peccatis, & facilius in justitia perseverat, ut loquitur Trident. cap. 1. Circa hæc autem

II. Quæritur primo, An possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti?

Respondeo, neque in Sacramento, neque vi contritionis extra Sacramentum id fieri posse in præsenti providentia: esto id fieri posset de potentia Dei absoluta: Ratio est, quia peccatum mortale in præsenti ordine remittitur per infusionem gratiæ, quæ est participatio divinæ naturæ, redditque hominem Dei filium adoptivum, amicum, & hæredem; unde fit, ut sit incompossibilis cum quolibet mortali, & consequenter impossibi-

bile est, unum mortale sine alio remitti. Quare ex Trident. cap. 5. in hoc Sacramento non solum remittuntur peccata clavibus subjecta, sed etiam inculpabiliter oblita, & ex legitima causa omissa: Quamvis peccata in Confessione exposita remittantur directe, cum judicialis sententia cadat super illa: peccata vero non subjecta clavibus tantum per accidens, & indirecte, seu ratione gratiæ, quæ vi Sacramenti infunditur, & est incompossibilis cum quolibet mortali; Hinc remanet obligatio subjiciendi ea clavibus, ut directe, & per se absolvantur.

Quæritur secundo, Utrum saltem possit in hoc Sacramento unum veniale sine alio remitti?

Respondeo, posse; cum non militet eadem ratio de venialibus, ac de mortalibus; Hæc enim sunt incompossibilia cum gratia præsentis ordinis; unde si tollitur unum mortale, tolluntur & omnia; illa vero sunt cum gratia compossibilia; Unde fit, ut si quis dolorem debitum habeat de uno veniali, puta de mendacio, & complacentiam habeat de alio, illud remittatur, hoc vero non: Quod si de uno habeat dolorem debitum, & de alio vel oblivionem, vel saltem non complacentiam, docent Suar. disp. 12. sect. 1. num. 9. Sot., Ledesm. cum aliis, quod ex opere operato tum veniale expositum in confessione, tum etiam oblitum, imo & voluntarie non expositum condonetur, dummodo non sit de eo complacentia, quæ est obex gratuitæ remissioni. Alii tamen probabiliter censent solum remitti venialia exposita, & oblita, non vero quæ voluntarie non exponuntur. Alii demum probabiliter etiam putant plura, aut pauciora venialia deleri pro majori, vel minori dispositione pœnitentis, ut videre est apud Suar. loc. laud.; qui dicit, rem hanc esse incertam, & dubiam.

III. Quæritur tertio, quibus aliis mediis remitti possint venialia.

Respondeo cum Suar. disp. 11. sect. 3., & aliis: Primo per contritionem; si enim hæc satis est ad delenda mortalia extra Sacramentum, a fortiori delere potest venialia: Secundo, probabiliter per attritionem, etiam extra Sacramentum, quia attritio est aversio a culpa; quod si sit ab homine justo, videtur satis esse ad remissionem venialium, cum sit satis in Sacramento ad remissionem mortalium; Ita Suar. loc. citat. contra Vasq. Tertio probabile est per quemcumque actum virtutis elicitum ab homine justo tolli aliqua venialia, plura, vel pauciora pro perfectione, & intensione talis actus: Et ratio est, quia justus per quemcumque actum virtutis meretur augmentum gratiæ, seu amicitiæ Dei, & gloriæ: ergo videtur sufficienter sic disponi ad remissionem aliquorum venialium, quæ sunt impedimentum ad gloriam, & minuunt fervorem charitatis, & amicitiæ: Sicut enim in humanis congruum est, ut per quodcumque obsequium remittatur amico aliqua levissima offensa; ita pariter congruum est, ut Deus levissimas offensas, quæ sæpe sunt imperfecte voluntariæ, remittat per quodvis obsequium, etiamsi non sit formalis dolor illarum: Quarto, remittuntur venialia per usum Sacramentalium, puta orationis dominicæ, vel orationis in templo consecrato, Aquæ lustralis, vel alterius sacræ unctionis, quæ non sit Sacramentum, comestionis panis benedicti, tunsionis pectoris, Confessionis generalis, (seu recitando Confiteor) eleemosynæ, & benedictionis Episcopi, seu Abbatis consecrati, quæ omnia versu illo continentur.

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Verum quidem est, quod Sacra-

mentalia hæc non habeant vim remittendi venialia sine aliquo bono actu hominis existentis in gratia; sicut nec sine bono actu habent universim vim remittendi venialia ipsa Sacramenta: At sicut Sacramenta ex institutione Christi Domini delent peccata ex opere operato; ita pariter Sacramentalia ex institutione Ecclesiæ (quod constat nobis ex traditione, & usu fidelium) habent ex opere operato, seu ex ipsius Ecclesiæ impetratione excitare pios motus, & bonos actus, quibus remittantur nobis plura, aut pauciora venialia pro perfectione, & intensione talium actuum. Excitant tamen pios hosce motus infallibiliter, vel statim, vel tempore a Deo præfixo, ut sic Sacramentalia a non Sacramentalibus distinguantur, ut multi censent contra Con., & Perez.

Ultimo remittuntur venialia post separationem animæ decedentis cum veniali non retractato, juxta D. Tho., Vasq., & Suar. per condonationem extrinsecam, posito perfectissimo actu elicito ab anima, tamquam conditione prærequisita: Et ratio est, quia Deus non remittit peccatum sine prævia dispositione peccatoris; Ex alia parte post mortem non potest homo mereri augmentum gratiæ, & satisfacere; & ideo reatus culpæ venialis remitti debet post mortem per condonationem extrinsecam, non vero per infusionem gratiæ nobis intrinsecæ, sicut remittitur in hac vita.

IV. Quæritur quarto, An remissa culpa, remittatur & pœna?

Respondeo, certum esse ex Trident. sess. 6. cap. 14. remitti pœnam æternam, remissa culpa mortali; quia impossibile est Dei amicum habere jus ad gloriam æternam, & simul esse reum pœnæ æternæ; Non remitti tamen pœnam temporalem, sic exigente tum justitia divina, ne relinquat culpam sine vindicta; tum providentia, ne facilitas veniæ sit homini occasio peccandi. Remittitur quidem in baptismo pœna etiam temporalis; quia baptismus est regeneratio spiritualis delens omnem reatum præteritum. At per Sacramentum pœnitentiæ institutum per modum judicii non semper tota pœna temporalis dimittitur iis, qui gratiæ Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum Sanctum contristaverunt, ut loquitur Trident.; alioquin frustra essent indulgentiæ, & suffragia. Aliquando tamen tanta potest esse intensio contritionis, ut omnis omnino pœna remittatur: Etenim juxta communem Doctorum sensum, per dolorem pœnitentis aliquid etiam pœnæ temporalis remittitur: ergo si dolor pœnitentis sit intensissimus, & cæteroqui pœna temporalis debita uni mortali sit modica, poterit in tali casu simul remitti pœna æterna ex opere operato, & pœna temporalis ex opere operantis: Quod constat ex verbis Trident. dicentis, quod pœna temporalis non semper tota, ut in baptismo fit, dimittitur: ergo si non semper dimittitur tota, aliquando saltem tota dimittitur, ut in casu prædicto. Cæterum sicut in confessione mortalium ex opere operato non solum remittitur culpa, sed etiam pœna æterna iis debita, remanente reatu pœnæ temporalis: ita in confessione venialium, ac mortalium olim remissorum, videtur, quod ex opere operato non solum remittitur culpa venialium, sed etiam aliquid pœnarum, quæ iis debentur; unde si accedat dolor intensus, vi cujus ex opere operantis reliquum pœnæ debitæ evadatur, integer reatus pœnæ in hoc Sacramento extinguetur.

Hinc habes, duplicem deberi peccato mortali pœnam, alteram respondentem aversioni a Deo, & injuriæ Deo irrogatæ; alteram temporalem respon-

respondentem conversioni ad creaturas, & delectationi, propter quam homo Deum offendit: Unde eo major respondet pœna temporalis peccato, quo major fuit in illo voluptas, juxta illud Apocalypsis: *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum*: Hæc autem pœna respondens intensioni voluptatis habitæ in peccato mortali erit æterna, si æternum culpa duret; erit vero temporalis, si reatus culpæ dimittatur.

Neque dicas, promitti pœnitentibus sæpe in Scripturis, quod Deus adversus illos non sit amplius peccatorum recordaturus, ut Ezechiel. 32., & alibi: ergo remissa culpa, remittitur tota pœna.

Nam sensus scripturarum est, quod Deus non recordetur amplius peccatorum post pœnitentiam in ordine ad damnationem, non vero in ordine ad punitionem temporalem, quæ sæpe pœnitentibus prodest, (ut profuit Davidi) tum quia dat ansam meritis; tum etiam quia, negata facilitate veniæ, tollitur, ut loquitur, Trident., occasio peccandi.

V. Quæritur quinto, Quomodo merita per peccatum mortificata reviviscant per pœnitentiam?

Respondeo, certum esse primo ex D. Th. hic art. 4., & aliis communiter, quod sicut vivens per mortem amittit omnem operationem vitæ, quando tamen non est extinctum, sed solum impeditur ab operationibus vitalibus, dicitur esse mortificatum, seu quandam habens similitudinem cum mortuo: Ita homo vivens vita gratiæ, quando amittit per peccatum mortale omnem vitæ operationem, tunc ejus opera dicuntur mortua; operationes autem meritoriæ, quas peccator exercuit ante peccatum, cum nullum habeant effectum, quando homo est in statu peccati, tunc dicuntur esse mortificatæ per mortale: Quare tria dantur genera operum, viva, mortua, & mortificata. Viva sunt, quæ fiunt ab homine in statu gratiæ; hæc enim habent suum effectum, merentur quippe, & obtinent vitam æternam: Mortua dicuntur, quæ fiunt ab homine in statu peccati mortalis; sicut enim homo, qui ea patravit, ita ipsa etiam carent vita, unde nullum habent meritum vitæ æternæ: Mortificata demum dicuntur opera meritoria, quæ facta fuerunt in gratia, & deinde qui ea patravit, incidit in mortale; hujusmodi enim opera, dum durat peccatum, non consequuntur præmium vitæ æternæ, juxta illud Ezechiel. 18. *Si averterit se justus a justitia sua, omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.*

Certum est secundo juxta communem sensum Theologorum, & Patrum, (ita ut contraria sententia a Dominico Soto censeatur erronea, a Bagnez errori proxima, a Suario impia, & temeraria, a Vasq. plusquam temeraria, & a Nugn. hæretica) merita mortificata per peccata reviviscere per pœnitentiam; ut constat ex innumeris Scripturis; præsertim ex illa Joelis 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locusta*: Quem locum in hunc sensum explicat Glossa interlinealis, necnon Hieronymus: *Non patiar perire ubertatem, quam perturbationibus animi perdidistis*. Quod tamen non haberetur, si merita antiqua omnino perirent, nec reviviscerent.

Verum quidem est, Vasq. negare Pœnitentibus recuperationem gratiæ habitæ per Sacramenta, & concedere recuperationem gratiæ habitæ ex propriis meritis extra Sacramentum; Scotistas negare iisdem recuperationem primæ gratiæ; Thomistas vero, & simul Scotistas concedere recuperationem gratiæ, sed non statim, nec in hac vita, sed post mortem; Va-

len-

lentiam demum cum Thomistis concedere recuperationem gratiæ, non tamen integræ, sed pro dispositione pœnitentis. Communior tamen sententia docet, omnem omnino præteritam gratiam statim recuperari post pœnitentiam.

Dubium etiam est, Utrum merita mortificata reviviscant ex divina liberalitate, & misericordia, an ex ipsa natura rei? Equidem cum D. Th. censeo, ex divina misericordia id oriri; unde potuisset Deus decernere pro pœna peccati privationem omnium meritorum, sine ulla spe remissionis talis pœnæ.

VI. Quæritur ultimo, an sicut priora merita per peccatum mortificata deinde per subsequentem pœnitentiam reviviscunt, ita e converso priora peccata, & demerita per pœnitentiam deleta deinde per subsequens peccatum pariter redeant.

Respondeo cum Scoto, Aureol., Valent., & aliis contra Sot., Capreol., & Vasqu., potuisse Deum sic decernere: Communissima autem Theologorum sententia est, quod de facto non decreverit talem reditum peccatorum. Et ratio est, tum quia per pœnitentiam peccatum destruitur; quod autem destructum est, redire non potest: tum quia 1. ad Roman. dicitur; *Dona Dei sunt sine pœnitentia*: remissio autem peccati est donum Dei: ergo peccatum redire non potest quoad imputabilitatem moralem, & culpam; quia sic quasi Deum de suo dono peniteret.

Antiqui Doctores putabant, hæc quatuor genera peccatorum dumtaxat redire per subsequens peccatum, scilicet odium fraternum, seu immisericordiam in proximum, Apostasiam a fide, contemptum confessionis, & dolorem de penitentia peracta, quæ his versibus comprehendebant.

Fratres odit, apostata fit, spernitque fateri,
Pœnituisse piget, pristina culpa redit.

Verum universim certum est nunc apud Theologos, nullum peccatum redire.

Neque obstat parabola illa Matth. 18., ubi debitum dimissum repetiit Dominus a servo, quia immisericors fuit in conservum: dicitur enim: *Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

Nam, ut Suar. disp. 13. sect. 1. interpretatur, sensus parabolæ est, quod peccata æquivalenter redeant, quatenus per novum peccatum eodem modo fiat peccator reus penæ æternæ, sicut erat prius: & in hoc sensu interpretatur etiam illud Jac. *Qui in uno peccat, factus est omnium reus.*

QUÆSTIO II.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

Diximus, materiam remotam esse peccata post baptismum commissa; Quærendum tamen, sintne materia vel necessaria, vel sufficiens, Primo peccata in ipso instanti baptismi commissa? Secundo, peccata dubia? Tertio, peccata exposita, ut dubia, quæ deinde deprehenduntur certa? Quarto, peccata pure putata? Quinto, peccata alias confessa? Ultimo venialia? Quamvis plurima in hanc rem disseruerim in Tractatu Scholastico de Peniten-

tentia, ea, quatenus ad praxim spectant, in hoc morali Tractatu non erant prætermittenda.

ARTICULUS I.

De peccato fictionis in instanti Baptismi commisso.

I. Quid sit peccatum fictionis?
II. Non deletur per Sacramentum Pœnitentiæ peccatum fictionis in Baptismo commissum ab eo, qui noluit baptizari.
III. Quid si peccatum fictionis habeatur per indebitam Baptismi susceptionem? In quo casu imprimitur character baptismalis, sed originale non deletur.
IV. Quomodo Baptismus ficte susceptus reviviscere possit?

I. PEccatum originale, & peccata actualia ante baptismum commissa per solum Baptismum deleri, certum est ex Trident. session. 14. cap. 2.. Et ratio est, quia Minister Sacramenti pęnitentiæ debet esse Judex: Ecclesia autem non exercet judicium erga illos, qui per januam baptismi nondum ingressi sunt in ipsam, dicente Apostolo 1. ad Corinth.: *Quid ad me de iis, qui sunt foris, judicare?* ergo peccata ante baptismum commissa per solum baptismum deleri possunt: Sicut etiam peccatum originale, quod non est materia propriæ accusationis, cum non sit commissum voluntate propria, sed voluntate Adami capitis; unde ad judicium Sacramentale deferri non potest. Hinc sequitur, quod si quis solum confiteatur peccata ante baptismum commissa, & de iis doleat, non proinde Sacramentum pęnitentiæ suscipiat; quicquid contradixerit Riccar. in 4. distint. 17., & Angelus verbo *confessio*.

Peccatum, quod in ipso instanti Baptismi committitur, dicitur peccatum fictionis: fictio enim idem est, ac exterior simulatio, quam exercet, qui petendo Baptismi Sacramentum, ostendit opere externo, se velle gratiam baptismalem, quam tamen revera interius non vult, propter peccatum, quod habet in corde. Dupliciter autem potest quis fingere: Primo, nolendo Sacramentum suscipere: Secundo, volendo suscipere Sacramentum baptismi, & ejus characterem, sed sine dispositione debita ad gratiam recipiendam, vel quia non dolet de peccatis præteritis, vel quia tunc habet, verbi gratia, voluntatem committendi aliquod peccatum. His positis

II. Quæritur primo, An peccatum fictionis, quod habet, qui exterius baptizatur sine intentione recipiendi baptismum, tolli possit per Sacramentum pęnitentiæ?

Respondeo negative: Et ratio est evidens, quia hic non recipit Sacramentum Baptismi: ergo nondum est ingressus januam Ecclesiæ; unde tale peccatum deleri unice potest per Sacramentum baptismi, quod iterum vere suscipiatur cum intentione illud recipiendi.

III. Quæritur secundo, An peccatum fictionis, quod habet, qui exterius recipit Baptismum sine dispositione debita ad gratiam recipiendam, deleri possit per Sacramentum pęnitentiæ?

Respondeo, certum esse, quod hic recipiat Sacramentum Baptismi, & ejus characterem; sine gratia tamen baptismali, propter impedimentum, & obicem peccatorum actualium: Hic autem casus diversimode potest accidere; Nam vel potest quis peccare peccato fictionis formalis, quæ habetur, quando cum prava intentione, &

& cum advertentia ad indignam susceptionem baptismi vult illum recipere, & committere sacrilegium; Vel potest quis peccare peccato fictionis materialis, quod etiam dupliciter haberi potest, vel quia in eo instanti invincibiliter oblitus peccatorum præteritorum, indigne recipit Sacramentum Baptismi; vel quia in eo ipso instanti committit peccatum, verbi gratia, odii, luxuriæ, furti, &c.

In primo casu, quamvis multi doceant, peccatum illud deleri per baptismum, quando adveniente attritione revivifcit; tamen communior opinio docet cum D. Th., Scot., Vasqu. esse materiam Sacramenti pœnitentiæ; quia peccatum illud formalis fictionis est posterius natura ipso baptismo: Et ratio est, quia non intelligitur tale peccatum opere completum, nisi per indignam susceptionem Sacramenti baptismi, atque adeo habet pro objecto ipsum Sacramentum, & sic est posterius natura illo: unde per Sacramentum pœnitentiæ deleri potest. Et confirmatur, quia tale peccatum, utpote directe irrogans injuriam Sacramento Baptismi, non potest per illud deleri: ergo deleri debet per Sacramentum pœnitentiæ.

In secundo casu, quando invincibiliter oblitus peccatorum præteritorum recipit indigne Sacramentum baptismi, communis opinio fert, ea peccata deleri per solum baptismum reviviscentem per attritionem; sicut per solum baptismum reviviscentem remittitur in tali casu peccatum originale. Et ratio est, quia ea peccata antecedunt ipsum baptismum, quamvis perseverent usque ad susceptionem illius; ergo per baptismum unice deleri possunt.

In tertio casu, quando peccatum odii, verbi gratia, vel luxuriæ, nec natura consequitur, nec tempore antecedit ipsum baptismum, sed illum comitatur, existimo cum Lug. disp. 16. sect. 1., Laym., Con., & aliis, tale peccatum esse materiam necessariam Sacramenti pœnitentiæ. Et ratio est, quia tale peccatum est hominis Christiani, erga quem potest Ecclesia judicium exercere: ergo subdendum est clavibus: Sicut enim peccatum contra castitatem, quod quis committeret in eo instanti, quo emittit Professionem Religiosam, cupiendo, verbi gratia, Mæchiam, est sacrilegium, & peccatum hominis Religiosi; ita peccatum commissum in instanti baptismi est peccatum hominis Christiani: Et confirmatur, quia Ecclesia potest excommunicare, & punire eum, qui in instanti Baptismi peccatum aliquod commiserit: ergo tale peccatum vere est hominis Christiani subditi Ecclesiæ; atque adeo per Sacramentum pœnitentiæ deleri debet.

Dices: Ex Tridentino materia Sacramenti pœnitentiæ sunt peccata post baptismum commissa: ergo excluduntur peccata commissa in instanti Baptismi.

Respondeo, Trident. sess. 4. cap. 6., asserere, ad Sacerdotes omnia mortalia crimina esse deferenda, in quæ Christifideles ceciderunt; Quare quando in alio loco dicit, peccata post baptismum commissa esse materiam pœnitentiæ, excludit tantum peccata commissa ante baptismum: Sicut cum dicimus post solis ortum fugari tenebras, excludimus solum tempus antecedens, non vero tempus, in quo sol nascitur. Quod si verba Tridentini referantur ad sola peccata post Baptismum, loquitur de Baptismo digne suscepto secundum id, quod regulariter accidit; in quo non datur peccatum fictionis.

Hic autem adverte cum Suar., & Lug., difficultates hujusmodi esse potius speculativas; practice autem debere subdi clavibus peccata juxta primum,

mum, & secundum casum commissa; quia impossibile moraliter est discernere, utrum talia peccata in ipso instanti terminativo Baptismi dumtaxat fuerint, & non continuata fuerint per aliquod tempus post baptismum.

IV. Ex dictis habes, originale non tolli, quando suscipitur baptismus cum fictione, licet tunc imprimatur character Baptismalis; sed deleri, quando Baptismus reviviscit; hic autem reviviscit per attritionem subsequentem, quando peccata ante Baptismum commissa fuerunt obex gratiæ; quando vero fuerunt obex gratiæ peccata in ipso instanti baptismi commissa, reviviscit baptismus per contritionem subsequentem, vel per attritionem simul cum Sacramento pœnitentiæ; ita ut vi Sacramenti pœnitentiæ deleantur peccata in ipso instanti baptismi, & post baptismum commissa; vi vero baptismi reviviscentis deleatur originale, & peccata commisa ante Baptismum.

ARTICULUS II.

De Peccato dubio.

I. Multifariam contingere potest peccatum esse dubium.

II. Probabiliter non tenetur subjicere clavibus peccatum, qui positive dubitat, an illud commiserit, per hoc quod probabile sit, illud non esse commissum.

III. Sicut etiam qui pariter positive dubitat, an peccatum certo commissum confessus sit.

IV. Cur per solutionem positive dubiam non satisfiat debito ex justitia; per confessionem vero positive dubiam fiat satis obligationi confitendi peccatum?

V. Num etiam id verum sit in mortis articulo?

VI. Communiter olim docebant, peccata negative dubia subjicienda esse clavibus.

VII. Sed plurimi probabiliter oppositum docent.

VIII. In quonam sensu Doctores antiqui sumebant peccatum negative dubium, quod censebant clavibus subjiciendum esse?

IX. Certus de peccato commisso, & negative dubius, an illud confessus sit, tenetur illud confiteri.

X. Num peccatum negative dubium sit materia sufficiens confessionis, quando illud non est commissum?

I. Dubium multipliciter accidere potest. Primo potest quis dubitare irrationabiliter, an peccatum commiserit, vel an peccatum commissum confessus fuerit, ut passim solent scrupulosi, qui sæpe ob nullam, vel leves rationes sunt anxii, & ancipites; & hujusmodi dubia omnino contemnenda sunt; aliter essemus miserrimi, si juxta normam rationum levium actiones nostras instituere deberemus. Secundo quis potest dubitare negative, sed ita ut pro neutra parte habeat rationes probabiles, quod dubium dicitur ignorantiæ; ut cum dubitamus, an astra sint paria; & hujusmodi pariter peccata sic dubia nullatenus esse materiam necessariam confessionis est omnino certum; quia hujusmodi dubium non est proprie dubium, sed ignorantia; quis autem dixerit, eum, qui ignorat se peccasse, teneri ad confessionem? Quod si certi simus de peccato, & dubii hoc pacto negative, an illud confessi simus, certe tenemur illud confiteri; quia ignorans solutionem debiti certi tenetur ad illam. Tertio, potest quis dubitare negative dubio non ignorantiæ, sed suspensionis, eo quod ita habeat rationes dubitandi, ut tamen determinari non possit ad judicium ferendum pro altera parte; unde re-

manet absolute dubius, & suspensus, & circa hoc genus dubii versatur maxime præsens difficultas. Quarto potest quis dubitare positive, idque, ut notat Suarez hic disp. 27. sect. 9., vel ita ut habeat probabilem rationem ad assentiendum uni parti, de altera vero judicium probabile non habeat, sed tantum suspicionem aliquam, seu formidinem; Vel ita ut pro utraque parte habeat rationes probabiles, quamvis in alteram partem cum majori probabilitate inclinet: Et hoc dubium positivum, ut bene notat Tambur., improprie vocatur dubium, cum sit judicium probabile, & ideo appellari solet dubium opinionis. His explicatis

II. Quæritur primo, utrum qui positive dubitat, an peccatum commiserit, ita ut rationes probabiles habeat, quod non peccaverit, quamvis æque probabiles, imo forte probabiliores habeat rationes, quod peccaverit, teneatur peccatum illud confiteri?

Respondeo cum communi Doctorum negative: Ratio est, quia opinio probabilis est satis ad regulandas actiones humanas; cum raro possimus assequi certam scientiam de rebus. Et sane si pœnitens dicat confessario, se habere judicium probabile, quod non peccaverit in aliquo casu determinato, & velle sequi illud, confessor debet conformari judicio probabili pœnitentis; ergo a fortiori poterit pœnitens juxta tale judicium probabile omittere confessionem illius peccati dubii.

Idem dicas de eo, qui certo scit, se aliquam actionem, puta homicidium, commisisse; habet tamen rationes probabiles ad judicandum, quod non commiserit cum advertentia. Addit Sanch., idem dicendum, quando sunt opiniones utrinque probabiles, an aliquæ circumstantiæ sint confitendæ: Et idem etiam relate ad reservationem dicas, quando sunt opiniones utrinque probabiles, an peccatum sit reservatum.

III. Quæritur secundo, an qui certus est de peccato mortali commisso, dubitat tamen positive, an illud confessus fuerit, ita ut habeat rationem probabilem, quod confessus fuerit, & probabiles etiam, imo probabiliores rationes habeat, quod non fuerit confessus, teneatur illud confiteri.

Respondeo pariter negative cum communi Doctorum, quos citat Martinus Perez contra Con. disp. 7. apud Dian. part. 3. tract. 1. resol. 1. Ratio est eadem, quia judicium probabile satis est ad regulandas actiones humanas. Et confirmatur a Lugo, quia in aliis etiam præceptis, ubi obligatio est certa, verbi gratia, audiendi sacrum, recitandi officium, jejunandi, &c., satisfacit obligationi, qui nititur rationi probabili in exequendis his oneribus: ergo etiam per opinionem probabilem satisfit certæ obligationi confessionis in casu nostro. Adde, qui confitetur confessario habenti jurisdictionem probabiliter, nihil frequentius apud Theologos, quam illum excusari a reiteranda confessione; & qui docent, probabile esse dari Sacramentum validum, & informe, docent pariter illa peccata non esse iterum confitenda: ergo per opinionem probabilem satisfieri potest certæ obligationi confessionis.

IV. Dices cum Con.; qui scit, se debere centum, non satisfacit per solutionem probabilem; quia debito certo debet respondere solutio certa, non vero incerta, sicut est solutio probabilis; ergo obligationi certæ confitendi peccatum commissum non potest satisfieri per confessionem positive dubiam, seu probabilem.

Respondeo cum de Lugo disp. 16. sect. 2. num. 60., distinguo antecedens:

dens: Si quis scit, se debere centum ex justitia commutativa, puta ex contractu oneroso, vel ex injusta ablatione, vel demum ex re accepta, non satisfacit per solutionem probabilem, & incertam, concedo: si quis scit, se debere centum ex liberali promissione, vel ex præcepto superioris, vel confessarii, vel ex voto, non satisfacit per solutionem probabilem, nego antecedens, & consequentiam: Sicut enim qui ex voto tenetur jejunare, satisfacit voto jejunando juxta opinionem probabilem; ita in casu nostro: & ratio a priori est; quia quæ debentur ex justitia, exigunt æqualitatem, & ideo debito certo ex justitia respondere debet solutio certa; quæ vero debentur ex obedientia, aut ex voto, aut ex promissione, satis est, quod juxta opinionem probabilem solvantur, ne conscientia anxietatibus, & scrupulis turbetur. Unde dicendum, quod sicuti in reliquis præceptis, ita in præcepto confessionis satis est, quod juxta opinionem probabilem satisfiat. Ratio autem hujus discriminis est, quia homines non censentur remittere jus debiti onerosi, seu debiti ex justitia, nisi posita sit perfecta æqualitas. At Deus ex summa sua benignitate ad legum impletionem non plus exigit, quam quod prudenter judicare possimus, quod legem implevimus; alioquin innumeris anxietatibus, & molestiis essemus expositi, quia facile obliviscimur ea, quæ fecimus. Denique, ut notat Bardi, ratio discriminis in casu nostro est, quia justitia commutativa ordinatur in bonum creditoris; Sacramentum vero, sicut & reliqua præcepta ordinantur in bonum debitoris, & subditi: nihil ergo mirum, si debito ex justitia certo requiratur solutio certa; debito vero confessionis satisfiat per solutionem probabilem, aliter Sacramentum pœnitentiæ esset odiosum, & non utile pœnitentibus.

V. Advertendum tamen cum Sanch., Henriq., & aliis in articulo mortis ex charitate, quam quis debet erga se ipsum exercere, teneri homines adhibere remedium certum pro peccato probabiliter tantum confesso, ne se exponant periculo damnationis. Unde in tali articulo tum qui putat probabiliter se peccasse, & probabiliter etiam putat, se non peccasse; tum etiam qui sciens, se peccasse, probabiles habeat rationes, quod sit confessus, tenetur vel conteri, vel Sacramentum pœnitentiæ suscipere, quamvis non teneatur aperire peccatum illud dubium; quia si revera peccatum dubium commissum est, indirecte absolvitur; non secus ac peccata oblita; Unde sequitur, quod si sciat, se Sacramentum pœnitentiæ suscepisse post tale peccatum dubium, ne in articulo quidem mortis ad contritionem, vel Sacramentum pœnitentiæ iterandum teneatur; quia adhibuit jam remedium certum, quod est Sacramentum pœnitentiæ, in quo revelavit peccata certa, & abstinuit a revelando peccato dubio, eo quod juxta probabilem opinionem poterat abstinere, quin proinde fuerit incertus valor Sacramenti.

VI. Quæritur tertio, qui dubitat negative, an peccaverit, non dubio ignorantiæ, sicut qui dubitat, an astra sint paria; sed dubio suspensionis, quia ita rationes habet hinc inde, ut non possit intellectus determinari prudenter ad dicendum, quod non peccaverit, sed remanet suspensus, teneturne peccatum hujusmodi dubium confiteri?

Respondeo, fere communissimam antiquorum Doctorum sententiam fuisse, quod teneatur homo peccata negative dubia clavibus subjicere. Et Thomas Sanchez id omnino certum reputat lib. 1. opusculorum moralium

C 2 cap. 4

cap. 10. nixus in eo, quod Christus Dominus obligaverit nos ad hujusmodi peccata dubia confitenda: Eruit autem hoc, primo ex praxi, & usu totius Ecclesiæ, cujus initium non agnoscitur, & creditur ab ipsis Apostolis emanasse: Secundo, quia hoc Sacramentum institutum est ad delenda peccata, quæ prius ante legem gratiæ delenda erant per contritionem: atqui habens hujusmodi peccata dubia ante legem gratiæ tenebatur non solum in articulo mortis, sed etiam in vita ad contritionem, ut est omnino indubitatum: ergo nos etiam post legem gratiæ tenemur hujusmodi peccata dubia confiteri. Et sane Christus Dominus per illa verba, *Quorum remiseritis*, &c. instituit Sacerdotes vicarios Dei in ordine ad delenda peccata: ergo omnia ea peccata, quę tenebantur peccatores deferre ad Deum ipsum immediate per contritionem, tenentur nunc deferre ad tribunal vicariorum Dei, per quos unice peccata dimittuntur: atqui ad Deum tenebantur tunc temporis deferre per contritionem peccata mortalia, tum certa, tum dubia; imo nunc etiam, quando non est copia confessarii, & urget necessitas ponendi se in statu gratiæ, verbi gratia, ad administrandum, vel recipiendum aliquod Sacramentum: ergo etiam ad vicarios Dei sunt deferenda peccata mortalia, tum certa, tum dubia in Sacramento pęnitentiæ ad eorum remissionem obtinendam: Nullum enim peccatum in præsenti ordine remittitur, nisi per Sacramentum pęnitentiæ in re, aut in voto susceptum; Ad Sacramentum autem pęnitentiæ peccata, ut remittantur, deferenda sunt, prout sunt in conscientia: ergo, ut peccata dubia remittantur, revelanda sunt.

Opponi solet primo adversus hanc sententiam, quod lex dubia non obliget; quia in dubio melior est conditio possidentis: ergo non tenemur confiteri peccata dubia.

Ad quod respondent, qui illam propugnant, concesso antecedente, negandam esse consequentiam: aliud enim est peccatum esse dubium, aliud vero legem de confitendo peccato dubio esse dubiam: primum est verum: secundum putant esse falsum, quod constare videtur ex praxi Ecclesiæ; quare sicut certo tenemur conteri de peccatis dubiis, ita certo tenemur ea confiteri.

Opponi solet secundo; Quando dubitamus de furto commisso, non tenemur restituere: ergo quando dubitamus de peccato commisso, non tenemur illud confiteri, quia non debet dari pęna certa pro delicto incerto.

Sed respondent recurrendo semper ad instantiam de contritione, ad quam certe tenemur, licet peccatum sit dubium. Deinde respondent cum Moya, circa leges positivas non valere argumentum a pari. Non enim quia in dubio homicidii certa est irregularitas, ideo in dubio aliorum criminum certa etiam irregularitas incurritur; nam solum in dubio homicidii ea pęna certa taxata est jure positivo; ita pariter non quia lex confessionis obligat confiteri peccata dubia, ideo etiam lex restitutionis obligat restituere, quando furtum est dubium.

Opponi solet tertio, Tridentinum exigere, ut ea tantum peccata pęnitentes confiteantur, quibus se Dominum mortaliter offendisse meminerint, & quorum habent conscientiam; atqui dubitans de peccato non meminit, se Deum offendisse, nec habet illius peccati conscientiam; siquidem conscientia est, quasi cordis scientia, ut loquitur Bernard. lib. 8. de conscientia: ergo dubitans de peccato non tenetur illud confiteri.

Re-

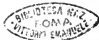
Respondent autem primo cum de Lugo, Tridentinum tantum stabilivisse ea, quæ controversa erant cum hæreticis, relinquendo ut certa ea, quæ ut certa habebantur juxta praxim Ecclesiæ, sicut est confessio peccati dubii. Sic, exempli gratia, Tridentinum sess. 13. cap. 7. definit, ante communionem debere unumquemque ex Apostoli præcepto probare se ipsum confessione, quantumvis sibi videatur contritus; non definit autem, quod qui in confessione oblitus est aliquod mortale, teneatur interim ante communionem illud confiteri, quamvis sit indirecte absolutus, & tamen quia Ecclesiæ consuetudo fert, ut peccatum illud oblitum ante communionem subjiciatur clavibus, ideo communiter Doctores cum Castro Palao, Dian., & aliis invehuntur contra nonnullos censentes, probabile esse, non teneri nos iterum confiteri ante communionem peccatum illud oblitum; cum hoc contradicat praxi Ecclesiæ.

Respondent secundo, etiam ex Trident. colligi obligationem confitendi peccata dubia; Nam sess. 13. cap. 5. ait, Christum Dominum reliquisse Sacerdotes sui vicarios, tanquam Præsides, & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur; atqui Judicibus deferuntur etiam delicta dubia, ut ab iis, si forte commissa sint, habeatur absolutio: ergo. Deinde Trident. addit, Sacerdotes esse medicos, qui curant vulnera, si ab ægroto detegantur: atqui ab ægroto vulnera etiam dubia Medico deteguntur, ut si forte sint, curentur. Demum Trident. dicit, tantum venialia posse citra culpam omitti in confessione: ergo non possunt omitti peccata mortalia dubia. Dicit etiam Trident., reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt memoriæ, eadem confessione inclusa esse intelligi: atqui peccata dubia occurrunt aliquatenus memoriæ: ergo peccata oblita tantum, & non dubia intelliguntur inclusa in confessione: unde peccata dubia confitenda sunt.

Ad auctoritatem in contrarium adductam respondent, Tridentinum exigere tantum confessionem peccatorum, quibus meminerit pœnitens se mortaliter Deum offendisse, quin per hoc excludat peccata dubia; quia etiam peccatorum dubiorum habemus memoriam, non quidem certam, sed dubiam; imo etiam peccata dubia dici possunt esse in conscientia, licet non in scientia; nam conscientia communiter a Doctoribus dividitur in certam, probabilem, dubiam, & erroneam, ut proinde etiam dubius de mortali dicatur habere conscientiæ remorsus, ita ut non possit cum Apostolo dicere: *Nihil mihi conscius sum*: Unde Reverendissimus Candidus Magister Sacri Palatii, ut testatur Dian. part. 9. tract. 3. resol. 6. non permisit imprimi eam opinionem, quæ dicebat peccati dubii confessionem non esse communioni præmittendam: Quod si peccati dubii confessio est præmittenda communioni ex praxi Ecclesiæ, consequenter peccatum dubium est materia necessaria confessionis.

Opponi solet ultimo, praxim hanc Ecclesiæ esse timoratorum, qui sicut libere confitentur venialia, ita libere confitentur peccata dubia: Quod si putent, ex obligatione id fieri, errant, cum a multis Doctoribus, quos citat Caramuel, hæc obligatio negetur.

Ad hoc respondent, quod ubi agitur de obligatione alicujus consuetudinis, videndum sit primo, quid communissime censent Doctores; cum autem Doctores ferme omnes usque ad præteritum sæculum asseruerint, consuetudinem hanc confitendi mortalia dubia esse obligatoriam, non est recedendum a communi sententia per hoc,

hoc, quod aliqui contrariam sententiam tueantur, ut suæ libertati, & commodo consulant; Non ne multi cum Joanne Sanch. negabant esse obligatoriam praxim pœnitentium respondendi confessario interroganti consuetudinem peccati? Et tamen hanc Ecclesiæ praxim esse juxta obligationem a Christo Domino impositam definivit jam Innoc. XI. damnando thesim quinquesimam octavam. Nonne multi ante Trident. negabant, esse obligatoriam consuetudinem præmittendi communioni confessionem mortalium, dicentes, satis esse contritionem; sicut satis est ad administrationem, & susceptionem reliquorum Sacramentorum? Et tamen hoc damnatum est a Trid. sess. 13. cap. 7. Nonne innumeri negabant consuetudinem abstinendi a lacticiniis, &c., in quadragesima esse obligatoriam? Et tamen Alexander VII. proscribendo thesim trigesimam secundam definit esse obligatoriam.

Deinde, ut dignoscatur, Utrum consuetudo aliqua obliget? videndum, an ea constanter observetur ab omnibus, etiamsi difficilis sit, & an timoratis scandalum pariat ejus inobservantia? Quod cum in confessione peccati dubii reperiatur, videtur dicendum, consuetudinem confitendi peccata dubia esse ex obligatione a Christo Domino imposita. Hac de causa P. Matthæus Moya nostræ Societatis, qui fuit a confessionibus Mariæ Annæ Hispaniarum Reginæ, in selectis quæstionibus de Sacramento pænitentiæ, postquam asseruerit, opinionem se contrariam per triginta annos etiam in scholis docuisse, disp. 1. quæst. 5. hæc habet: Nihilominus re maturius considerata, standum censeo pro contraria, & communi sententia asserente obligationem peccati dubii; ad quam hoc uno efficaci argumento ducor, quia Sacramentum pænitentiæ institui potuit a Christo Domino cum hac obligatione; Quod autem ita instituerit, suadet communior catholicorum sensus, & traditio a tempore Apostolorum usque ad nostra continuata, ratione cujus velut inconcussum dogma præceptum confitendi peccata dubia, æque ac certa, non tam probarunt, quam supposuerunt Doctores; ut enim ait August. lib. 4. contra Donatistas: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur.* Hactenus Moya. His adde Leandrum, ac Tamburinum ipsum, quamvis pronos in opiniones benigniores, (ut notat Dian. part. 10. tract. 12. resol. 2. pronissimus & ipse in easdem) non audere negare obligationem hanc ex praxi Ecclesiæ declaratam: Advertitque Tambur. lib. 2. Meth. Confes. cap. 1. §. 4., a Laym., Præposito, Dian., De Lugo omnia alia argumenta obligationem hanc suadentia erudite solvi; Deinde tamen eandem obligationem ab iis asseri unice ex praxi Ecclesiæ, & consensu Doctorum, qui negari nullo pacto potest.

VII. His tamen non obstantibus, puto probabilem esse, ac tutam opinionem contrariam asserentem peccata dubia negative non esse materiam necessariam Sacramenti pœnitentiæ, quam sequuntur plurimi Auctores apud Mendo, & Dianam, & alios, videlicet D. Antoninus, Tabien., Paludan., Henriq., Marchant., Joan. Sanch., Con. disp. 7. dub. 8., & alii, quos usque ad viginti duos numerat Caramuel lib. 3. Moralis Theologiæ disp. 4. Quibus adde Lessium, Sa, Laym., Præposit., Amicum, Leandr. Haunoldum de Pœnitentia cap. 8. necnon Ferrantinum disp. 1. de Scandalo quæst. 77., ubi citat Revisores Societatis Jesu sententes posse nunc in scholis nostris hanc sententiam permitti, quam aperte, & ex professo

Con.

Con., Marchant., Joseph de Januario, Martinonius, & alii multi scriptores judicant probabilem; quamvis olim secundum nostras regulas permitti non poterat; cum vix reperiretur unus scriptor, qui illam aperte tueretur, ut iidem Revisores apud Tambur. testantur: Nunc tamen, ut notat Dian. loc. laud. in dies magis radices agit.

Ratio autem, quæ probabilem eam reddit, præter auctoritatem extrinsecam, est, quia lex dubia non obligat: quod autem praxis, & consuetudo Ecclesiæ ea sit, ut certos nos reddat de lege a Christo Domino instituta confitendi peccata dubia, tot, ac tanti Doctores omnino negant: ergo cum non simus de hac lege certi, consequens est, quod illa non obligemur; Verum quidem est, posse aliquando praxim Ecclesiæ esse talem, ut ex ea certo dignoscatur lex a Christo Domino instituta; sicut est praxis confitendi mortalia ante susceptionem Eucharistiæ: At quod ita de facto sit praxis Ecclesiæ in casu nostro, nec hactenus definitum est, nec consensus Doctorum nunc est talis, ut non relinquat nos dubios de tali lege: ergo ea lege non obligamur; quia lex dubia non obligat, & in dubiis melior est conditio possidentis; nec debet quis certo condemnari, aut cogi pati sententiam certam confessionis, tantumque onus subire, quantum est naturæ hominum fragili ipsa obligatio confessionis, quando culpa est dubia.

Confirmatur; quia quando quis dubitat, an peccatum sit reservatum, non tenetur adire Superiorem pro absolutione; eo enim ipso non est reservatum; quia possessio stat pro pœnitente: ergo pariter dubius de peccato non tenetur adire Sacerdotem pro absolutione. Antecedens, quamvis ab aliquibus negetur, communissime tamen admittitur; sive dubium sit juris, verbi gratia, an abortus sit reservatus; sive dubium sit facti, verbi gratia, an abortus fuerit animatus.

VIII. Neque dicas, praxim Ecclesiæ, & consensum Doctorum per sexdecim sæcula uniformiter existimantium institutum esse a Christo Domino Sacramentum pœnitentiæ cum obligatione confitendi peccata dubia, reddere nos certos de tali lege, & institutione.

Nam quamvis verum sit, quod usque ad præteritum sæculum vix unus auctor reperiatur, qui aperte nos deobliget a confitendis peccatis negative dubiis: at non inde id ortum est, quia in sententiam obligantem omnes Scriptores calamo iverint; sed quia ab ea quæstione abstinuerunt; cum autem nunc in terminis agitetur, & plurimi sententiam deobligantem sequantur, hæc reddita est probabilis.

Adde, antiquos ipsos Auctores, qui diserte quæstionem hanc instituerunt, (ut sunt Paludan., D. Antoninus, Tabien. apud Henr. de Euch. quæst. 45. in Glossa lit. P.) negasse hanc obligationem confitendi peccata negative dubia; & solum hanc obligationem agnovisse relate ad peccata in eo sensu dubia, quatenus non certo, sed probabiliter sunt commissa, quin detur probabilitas, quod non sint commissa. Hæc profecto subjicienda esse clavibus, non est ambigendum; quia in humanis actionibus talis probabilitas est quædam moralis certitudo. Hinc tenemur, verbi gratia, colere tamquam Genitorem Petrum, quamvis non habeatur de hoc nisi consimilis moralis certitudo, quod scilicet rationes prudentes id suadent, quin detur probabilitas ulla in contrarium. In hoc itaque casu peccata dubia confitenda sunt; non vero peccata negative dubia.

Ne-

Neque quicquam evincit argumentum adductum a Thoma Sanchez de contritione, ad quam certo obligamur pro delictis dubiis.

Nam etiam pro delictis dubiis positive obligamur ad contritionem, saltem in articulo mortis, & tamen non inde infertur, quod peccata positive dubia, seu a quibus per probabiles rationes excusamur, debeamus confiteri: ergo idem dicendum de peccatis dubiis negative: Tenemur enim de illis conteri, ut, si forte sint, deleantur, nec exponamur periculo damnationis æternæ; (sicut etiam tenemur conteri de oblitis, si quæ sint) non tenemur autem peccata dubia confiteri; quia de ea lege, ac Christi Domini institutione certi non sumus.

Hinc sequitur, certum de peccato, sed dubium negative, num peccatum commissum fuerit veniale, an mortale? cum plena advertentia, an non? probabiliter non teneri ad confessionem.

IX. Quæritur quarto, an qui certus de peccato commisso dubitat negative, an illud confessus sit, teneatur ad confessionem?

Respondeo, procul dubio teneri, quia possessio in tali casu non stat pro libertate pænitentis, sed pro præcepto confessionis. Quare sicut qui negative dubitat, an audierit Sacrum, recitarit officium, ad quod tenetur, obligatur audire, ac recitare, nisi per probabiles rationes excusetur; in quo casu dubium non esset negativum, sed positivum: ita in casu nostro: Ratio doctrinæ communis est, quia solutio debiti certi probari debet a debitore, ut eximatur ab obligatione solvendi; non enim præsumitur solutio, nisi probetur, ex *l. quinquaginta ff. de probat.* Atqui pænitens dum dubitat de confessione, non potest probare se solvisse debitum: ergo manet obligatus.

Imo addo cum Tambur. in Meth. Confess. cap. 3. §. 3., quod si habeas rationes probabiles tantum, & non certas, quod peccaveris, sed nullam rationem probabilem habeas judicandi non peccasse, aut te esse confessum, (quod est dubitare negative de confessione) tenearis pariter ad confessionem, quia possessio stat pro præcepto confessionis.

X. Quæritur tertio, Utrum peccatum mortale dubium sit materia sufficiens Sacramenti pænitentiæ?

Respondeo, huic quæsito fieri satis in articulo quarto, ubi de peccato putato, cum eadem sit ratio utriusque.

ARTICULUS III.

De peccato, quod fuit expositum ut dubium, & deinde deprehenditur certum.

I. Negant plures Doctores peccatum expositum in confessione ut dubium debere iterum subjici clavibus, si deprehendatur ut certum.

II. Sicut qui confitetur decies circiter peccasse, si deprehendat peccasse undecies, non debet iterum confiteri peccatum undecimum.

III. In praxi tamen opposita sententia videtur amplectenda.

IV. Diversum quippe formatur judicium de peccato dubio, ac de certo.

V. Plura notantur pro Scrupulosis circa peccata dubia.

VI. Qui fatetur decies circiter peccasse, per ly circiter universim quinam numerus denotetur.

I. Quæritur, an qui confitetur peccatum mortale ut dubium, si deinde deprehendat certo peccasse, teneatur iterum peccatum illud confiteri ut certum?

Plurimi recentiores cum Leandro, Bres-

Bresfero; Arriaga, Jo: Marin, Tambur., Caramuele, & aliis negant; quod speculative probabile censet de Lugo. Ratio est, quia tale peccatum fuit directe absolutum, quamvis sub conditione implicita, si scilicet revera sit commissum; Sicut enim in judicio forensi, qui habuit sententiam absolutoriam, non quidem interloquutoriam, sed definitivam de crimine dubio, non potest amplius in judicium propter tale crimen deduci; ita pariter in judicio Sacramentali, in quo datur absolutio definitiva de peccatis dubiis, non videtur requiri nova absolutio, si peccatum deinde deprehendatur certum.

II. Confirmant primo, quia si quis confessus sit numerum peccatorum sub dubio, dicendo, verbi gratia, peccavi decies circiter blasphemando; quod est sub dubio confiteri undecimam, vel duodecimam blasphemiam: si deinde deprehendat vere duodecies blasphemasse, non tenetur iterum certum numerum in confessione aperire, cnm hæc sit praxis fidelium: ergo pariter quando dubium non est circa numerum peccatorum, sed circa substantiam peccati, si peccatum sit confessum ut dubium, & deinde deprehendatur certum, non proinde debet iterum subjici clavibus.

Confirmant secundo; quia si quis ad cautelam obtineat absolutionem, vel dispensationem super censura, aut irregularitate dubia, non indiget nova absolutione, vel dispensatione, si deprehendat se illam certo incurrisse; Et idem dicas, si Episcopus dispenset super voto dubio castitatis juxta communissimam sententiam: ergo idem dicendum in casu nostro: Et ratio a priori videtur esse, quia absolutio datur in his casibus sub conditione, quod vincula adsint: ergo cum revera adsint, remanent omnino absoluta.

Dicunt consequenter hi Doctores, quod quando quis integre confitetur peccatum suum, dubitans tamen sitne mortale, an veniale, de quo etiam confessarius dubitet, si post absolutionem deprehendatur fuisse mortale, non sit opus nova confessione; cum directe sit absolutum peccatum illud, quodcumque sit, integre confessum.

Dicunt præterea, si quis confiteatur peccatum reservatum dubium, non solum posse absolvi a quolibet confessario (cum enim reservatio sit odiosa, & consequenter restringenda, non cadit, nisi in peccata certa) sed nec fore opus nova confessione apud superiorem, si deinde peccatum deprehendatur certo reservatum; quia scilicet fuit directe absolutum a confessario, qui tunc habebat jurisdictionem, & potestatem debitam, quando manifestatum fuit ut dubie reservatum.

Neque dicas cum Martino Perez: Qui confitetur peccatum, verbi gratia, fornicationis, dubitans, an commissum sit cum conjugata; si deinde deprehendat, commissum esse cum conjugata, debet iterum aperire speciem illam peccati; ergo pariter peccatum quoad substantiam, vel quoad numerum confessum ut dubium, debet iterum subjici clavibus, quando deprehenditur certum. Et ratio a priori est, quia diversum est judicium, quod formatur a Confessario de pœnitente, si sub dubio, ac si certo confiteatur, se deliquisse.

Respondent tamen Recentiores laudati distinguendo antecedens; si quis confessus est peccatum fornicationis, dicendo, se dubitare, an fuerit cum conjugata, negant antecedens; si tantum confessus sit peccatum fornicationis, & deinde deprehendat novam illam speciem malitiæ, quam ne sub dubio quidem in prima confessione manifestaverat, concedunt antecedens; negantque consequentiam. Et

sane sicut dicunt, quod, qui fatetur sub dubio fornicationem, non tenetur iterum illam confiteri, quando de illa certificatur; ita pariter asserunt, quod, qui fatetur peccatum fornicationis sub dubio de circumstantia adulterii, si deinde certificetur, quod fornicatio fuerit cum conjugata, non tenetur iterum adulterium explicare.

Ad rationem a priori respondent; judicium, quod a confessario formatur de pœnitente fatente peccatum dubium esse quidem diversum, ac si fateatur peccatum certum, non tamen esse notabiliter diversum; Ad eum modum quo diversum est judicium, si pœnitens fateatur circumstantias aggravantes, ac si illas taceat, non est tamen notabiliter diversum, sicut si taceret circumstantias mutantes speciem; & ideo sicut probabiliter possunt reticeri circumstantiæ aggravantes, ita pariter probabiliter satisfit præcepto confessionis confitendo peccatum dubium; etiamsi deinde, quando deprehenditur certum, non iterum subjiciatur clavibus.

III. His tamen non refragantibus, censeo cum Lugo in praxi amplectendam esse sententiam affimativam Thomæ Sanchez, Turrian.., & aliorum cum Perez, qui dicit esse communem, scilicet teneri pœnitentem confiteri iterum peccatum confessum ut dubium, quando deprehenditur certum. Ratio est, quia sententia negativa, quam sequebatur Pater Pellizarius tract. 5. c. 3. num. 56., quamvis non sit damnata, nihilominus ab eo Codice est expurgata a Sacra Indicis Congregatione, quæ non vult illam tolerare; quare in praxi ab ea abstinendum. Ratio autem a priori est, tum quia judicium notabiliter diversum formatur de peccato dubio, ac de certo; tum etiam, quia si ab initio constaret peccatum illud ut certum, deberet ut certum explicari: ergo cum obligatio ista cessarit per accidens, scilicet ratione ignorantiæ, seu dubii, recedente impedimento dubii, vel ignorantiæ, consurgit obligatio confitendi peccatum illud ut certum, quæ prius per accidens fuerat impedita.

Neque dicas, quod sic teneremur bis confiteri idem peccatum.

Nam hoc esset per accidens; eo prorsus pacto quo qui oblitus est circumstantiæ mutantis speciem, nec potest deinde explicare in nova confessione circumstantiam illam, nisi confitendo iterum peccatum præteritum, tenetur per accidens bis confiteri illud peccatum.

IV. Ad celebrem illam paritatem Cardinalis de Lugo respondet Perez, quod qui confessus est, se decies circiter blasphemasse, si habuerit dubium negativum de undecima blasphemia, tenetur pariter iterum illam confiteri, quando certe deprehendit undecies blasphemasse. Verum quia communis sententia Suarii, & aliorum tenet oppositum, ideo assignari potest disparitas; dicendo, quod quando dubium est de numero peccatorum, judicium non est notabiliter diversum; quia diversitas est secundum magis, & minus, ut in circumstantiis aggravantibus. At quando dubium est de ipso peccato judicium est notabiliter diversum; quia diversitas est circa substantiam rei, & dubium est, sitne pænitens peccator, an non, in tali specie peccati, ut dicemus de circumstantiis mutantibus speciem.

Ad secundam confirmationem, transmisso, quod absolutus a censura reservata dubia non teneatur adire superiorem, quando deprehenditur certa (quod multi negant) paritas est nulla; quia reservatio cum sit odiosa tollens potestatem absolvendi, stricte interpretanda est, unde non est censenda amplius reservata censura illa: Contra vero, lex confessionis non est ab-

ablatio, sed communicatio potestatis facta a Christo Domino Sacerdotibus: quare cum ex praxi Ecclesiæ habeatur voluisse Christum Dominum absolvi peccatum, si manifestetur, prout est in conscientia, quando dubium, ut dubium, & quando deinde certum ut certum, dicendum, quod teneamur iterum illud confiteri, quando deprehenditur certum.

V. In calce hujus articuli ad quietem scrupulosorum, & timoratorum nonnulla adverte ex Petez, Tambur., & aliis. Et primo quidem multos decipi in eo, quod putent se dubios esse, si non recordentur in particulari Confessionis factæ de peccato commisso. Nam si præsumere possunt etiam generali aliqua ratione ducti, se sufficientem diligentiam adhibuisse ad confessionem rite faciendam, præsumere debent, eam esse rite factam, nisi specialis, & quidem gravis dubitandi ratio obstet. Unde si recorderis, te confessum esse, verbi gratia, duo peccata, & de tertio non recorderis, præsumere debes, quod illud etiam confessus sis; quia ex *l. Quæro .. Interlocutorem ff. locati*, actus præsumitur factus secundum juris dispositionem. Et idem dicendum, si quis confessus peccatum, non recordetur, an sit confessus numerum, aut species; quas tamen confiteri solebat, vel sua, vel confessariorum, quibus utebatur, diligentia. Quod circa scrupulosos præsertim prætandum est; nam si hi confessionem generalem semel bona fide, ac diligenter fecerint, non tenentur iterum confiteri peccatum aliquod, ex eo quod non certo sciant illud se fuisse confessos; imo, si multum scrupulis turbentur, non debent fateri, nisi quæ possunt jurare esse commissa, esse mortalia, & nunquam esse, confessa ex Sanch. lib. 1. cap. 10. num. 85. Quia, ut idem Auctor advertit, credulitas in scrupulosis est quasi certitudo in hominibus pacatæ conscientiæ: unde nisi hac via occurratur, confessio non erit illis in medicinam, sed in carnificinam, nec laquei tolluntur, sed injiciuntur. Quod etiam extendit Sanchez ad alios scrupulosos deperditæ vitæ, quorum dubia in mitiorem partem interpretanda sunt, quoties anguntur scrupulis, sicut bene morigerati.

Secundo adverto ex Tambur., rusticos, mulierculas, puerosque, qui bona fide suas confessiones etiam coram Parocho indocto grossiori modo fecerunt, quamvis deinde grandiores, & peritiores effecti videant in multis se defecisse; unde animadvertunt multa dubia dixisse pro certis, & multa certa pro dubiis, & unum numerum pro alio, non sunt cogendi repetere confessiones ex Fagund. in secundum præceptum Ecclesiæ lib. 3. cap. 4. de Lugo de pœnit. disp. 16. sect. 14. a num. 58. Et ratio est, quia ex uno capite satis superque saltem in confuso confessarius eorum peccata percepit, & directe absolvit: Et ex alio capite praxis fidelium est non repetere confessiones illas, ad quod si fideles obligarentur, omnia scrupulis essent obnoxia. Verior tamen est ratio, quam Fagund. assignat, quia scilicet ex vitæ præsentis statu passim arguit confessarius statum totius vitæ præteritæ, & sufficienter numerum peccatorum a pœnitente commissorum: nam hujusmodi homines uniformem solent ducere vitam.

Tertio, qui fecit aliquando cum debita diligentia confessionem generalem, explicando numerum peccatorum, qui tunc memoriæ occurrebat, addendo semper plus, minusve, si deinde recordetur certe non esse confessum aliquod peccatum in individuo consimile illis, intelligitur inclusum in ly plus, minusve, & rite absolutum:

unde non est opus nova confessione.

VI. Sed rogabis hic, dum quis fatetur numerum incertum, dicendo verbi grátia, blasphemavi decies circiter, plus minusve, quot blasphemiæ importentur per ly circiter, ut pœnitens liber sit ab iteranda confessione, si deprehendat alium numerum blasphemiarum.

Respondeo, Verricel. tract. 1. quæst. 5. citatum, & merito rejectum a Tambur. sentire, quod importetur medietas numeri: Unde si ille vicies blasphemavit, non teneatur amplius confessionem repetere, si deprehenderit blasphemasse tricies; Etsi dixerit centum circiter, non teneatur, si deinde deprehendat centum quinquaginta blasphemias commisisse. Gaspar Hurtadus apud Dianam part. 3. tract. 4. resol. 294. dicit decem circiter importare tres, aut quatuor alios. Vasqu., & de Lugo censent, universalem regulam assignari non posse, sed prudentis arbitrio relinquendum: in quo judicio formando ea regula servetur, ut pro majori numero, qui nominatur, major pariter numerus subintelligatur per illam particulam, Circiter; non tamen servando proportionem arithmeticam; unde Lugo, & Menochius putant, quod si quis dixerit, decies circiter se peccasse, non teneatur confessionem iterare, etiamsi deprehendat peccasse octies, vel duodecies: si tamen dixerit commisisse ad centum peccata, non intelligantur octoginta, aut centum viginti, sed nonaginta quinque, aut ad summum nonaginta, vel centum & quinque, aut centum & decem, hanc proportionem servando in majori multitudine, quia quamvis ita se habeant duo ad decem, sicut viginti ad centum: at dum dico decies circiter, possunt intelligi etiam duodecim, quia duo alia etiam secundum se sunt parva pars; Contra vero; quia viginti secundum se non sunt parvus numerus; ideo dum dico centum circiter, non intelliguntur centum viginti.

ARTICULUS IV.

De Peccato pure putato.

I. Quamvis peccatum pure putatum sit materia necessaria Confessionis; dubitatur tamen, an sit materia sufficiens, ut gratia conferatur.

II. Multis arridet sententia negativa.

III. Sed benignior affirmativa est valde probabilis.

IV. Hinc plura ad praxim deducuntur.

V. Cum eadem sit ratio de peccato pure putato, ac de peccato dubio, si revera non fuerit commissum, ideo in confessione prater peccata dubia, addendum est aliquod certum.

I. Citra controversiam est peccatum pure putatum esse materiam necessariam confessionis, seu teneri nos illud confiteri, quia de rebus judicare debemus, non prout sunt, sed prout in conscientia apparent: Unde dixit Apostolus, *quod non est ex fide, peccatum est*, hoc est, quod non est juxta fidem, seu juxta dictamen conscientiæ, est peccatum.

Quæritur tamen, An peccatum pure putatum sit materia sufficiens confessionis; seu an qui putat, se commisisse aliquod peccatum, quod revera non commisit, & illud tantum aperiat in confessione, sacramentum, & novam gratiam recipiat ratione veri doloris cadentis supra peccatum non verum?

Respondeo, plures Neotericos probabiliter affirmare, tum quia in tali casu non deest materia proxima hujus Sacramenti, quæ est dolor; tum et-

etiam quia, si peccatum putatum est materia remota necessaria, congruum est, ut sit etiam sufficiens. Idque similiter docent de peccato dubio, quod revera non sit commissum; ita ut, si solum illud subjiciatur clavibus, adhuc gratia Sacramentalis conferatur.

II. Rigidior tamen sententia negat, quia Trident. pro materia proxima hujus Sacramenti non assignat dolorem, quemcumque, sed dolorem de peccato: atqui in casu nostro non habetur dolor de Peccato, quamvis habeatur dolor de peccato putato; quia peccatum putatum non est peccatum, sicut homo pictus non est homo, nisi æquivoce: ergo in casu nostro non habetur materia proxima Sacramenti pœnitentiæ, & consequenter nec Sacramentum. Unde peccatum putatum non est materia remota sufficiens talis sacramenti.

Confirmant hanc sententiam, quia si sufficeret verus dolor de peccato non vero, sed putato, sufficeret etiam dolor verus subditi non veri, sed putati, & absolutio vera confessarii putati, seu Sacerdotis habentis jurisdictionem putatam, quod nemo dixerit: Præterea sequeretur, quod posset dari Sacramentum Confirmationis per veram unctionem Chrismatis putati, & Sacramentum baptismi per veram absolutionem aquæ putatæ. Sicut enim peccatum est materia remota, & dolor materia proxima Sacramenti pœnitentiæ; ita aqua naturalis est materia remota, & ablutio materia proxima Sacramenti baptismi: ergo si satis esset dolor verus de peccato putato, satis etiam esset ablutio vera aquæ putatæ.

Si opponas primo, In judicio forensi vere ferri sententiam de crimine putato, si fuerit juridice probatum: ergo etiam in judicio Sacramentali.

Respondent per instantiam de subdito putato: nam in judicio forensi vere fertur sententia, quando jurisdictio est tantum putata; non tamen in judicio Sacramentali. Præterea sicut Sacramentum pœnitentiæ est institutum ad modum judicii, ita Sacramentum baptismi ad modum ablutionis, & tamen, si ablutio sit aquæ putatæ, non confertur Sacramentum baptismi: ergo si absolutio, & dolor sint de peccato putato, neque confertur Sacramentum pęnitentiæ. Quare judicium forense, & Sacramentale in multis discrepant: nam in judicio Sacramentali reus non debet esse distinctus ab accusatore, & a teste; & qui fatetur delictum, absolvitur; Contra vero in judicio forensi: ergo poterunt etiam differre in ferenda sententia de crimine putato; Et quod de facto differant, constat ex ratione adducta pro hac sententia.

Si opponas secundo, videri incredibile, quod Christus Dominus noluerit conferri gratiam Sacramentalem ei, qui tenetur peccata putata revelare, & de facto revelat Confessario: ergo ex institutione Christi Domini peccatum putatum est materia sufficiens. Quod ex eo confirmatur, quia aliter habenti peccatum putatum obesset sua innocentia: si enim vere peccasset, reciperet gratiam Sacramentalem; quia vero putat, se peccasse, & de facto est innocens, gratiam Sacramentalem non recipit, quod videtur absurdum.

Respondent, negando antecedens; sicut enim pœnitens tenetur aperire suas culpas illi, quem putat esse confessarium, quin proinde recipiat Sacramentum, si sit tantum Sacerdos putatus; ita in casu nostro: satis enim est, si in his casibus actus eliciti ad satisfaciendum obligationi prosint bene operanti ex opere operantis, quin debeant, aut possint prodes-

deſſe ex opere operato; cum non ſatis ſint ad Sacramentum conficiendum.

Ad confirmationem dicunt, huic obeſſe, ne gratiam Sacramentalem recipiat, non ſuam innocentiam, ſed inſtitutionem Chriſti Domini, qui noluit hoc Sacramentum pro ſanis, & vivis, ſed pro ægrotis in medicinam, & pro mortuis in reſurrectionem inſtituere, quamvis potuiſſet aliter inſtituere: Non eſt autem argumentum efficax ad dicendum, quod de facto ita inſtituerit, ut conferatur gratia Sacramentalis aperienti ſolum peccatum putatum, ad hoc ut ſic etiam hoc Sacramentum innocentibus proſit; Nam ſic poſſemus dicere, quod de facto Sacramentum pœnitentiæ ita inſtituerit, ut ad illud ſuſcipiendum ſatis ſit etiam dolor de peccato, quatenus eſt offenſa Dei, ſive a ſe, ſive ab alio irrogata, ad hoc, ut ſic poſſet ſuſcipi a Beatiſſima Virgine, quæ tantum poterat dolere de offenſa Dei ab aliis irrogata, non vero de peccato ut a ſe commiſſo, ne putato quidem; ut communiſſime docent Doctores contra perpaucos citatos a Raynaudo par. 2. punct. 4. putantes cum Caniſio lib. 1. de Virgine cap. 4. Deiparam ſuſcepiſſe Sacramentum pœnitentiæ, confitendo ſive incongruitatem ad maternitatem Dei, ſive culpam levem conditionaliter exiſtimatam, vel tamquam poſſibilem apprehenſam. Quamvis enim Deipara ſuſceperit Sacramentum baptiſmi, ut charactere Chriſti inſigniretur, & Sacramentum Extremæ Unctionis juxta probabilem ſententiam Suarii, ut muniretur gratia corroborativa in extremo vitæ agone ad ſuperandas mortis anguſtias, non videtur tamen ſuſcepiſſe Sacramentum pœnitentiæ, quod unice voluit Chriſtus Dominus inſtituere ad delenda peccata, non vero ad augendam gratiam innocenti.

III. Equidem hac in re benigniori ſententiæ adhærendum cenſeo, ac valde probabile puto, quod peccatum pure putatum, ſicut eſt materia neceſſaria Confeſſionis, ita ſit etiam materia ſufficiens: Et ratio videtur eſſe, quia potuit Chriſtus Dominus inſtituere hoc pacto Sacramentum pœnitentiæ: ergo probabiliter ita inſtituit: Conſonum quippe divinæ benignitati eſt, ut onus impoſitum confitendi peccatum pure putatum voluerit innocentibus compenſare augmento gratiæ, etiam ex opere operato; unde inſtituerit, quod peccatum etiam putatum eſſet materia remota Sacramenti pœnitentiæ.

Neque obſtant paritates adductæ; quod ſcilicet aqua putata non ſit materia remota Sacramenti Baptiſmi; nec Chriſma putatum materia Confirmationis: Sicut nec dolor putatus de peccato vero eſt materia proxima in Sacramento Pœnitentiæ; nec eſt forma Abſolutio relate ad ſubditum putatum.

Reſpondetur enim, materiam remotam in Sacramento Pœnitentiæ eſſe valde diverſam, ac in Sacramento Baptiſmi, Confirmationis, &c.; nam in hiſce Sacramentis materia remota debet exiſtere, ut habeatur materia proxima; quomodo enim poterit haberi aquæ ablutio, ſi non habeatur aqua? At in Sacramento Pœnitentiæ debet materia remota deſtrui; & perinde ſe habet, ſive tunc deſtruatur per Sacramentum, ſive deſtructa prius fuerit per contritionem, ſive nunquam extiterit, ut quando peccatum eſt putatum. Et in Euchariſtia, ubi ſubſtantia panis debet deſtrui, non poſſunt haberi ſpecies panis, niſi verus panis conſecretur. At poteſt haberi verus dolor de peccato etiam putato.

Neque dici poteſt, quod dolor etiam putatus poſſet dici, eſſe materia pro-

proxima hujus Sacramenti, aut absolutio relate ad subditum putatum. Nam universim verba Bibliorum, ac Conciliorum sumi debent in sensu proprio, nisi detur valida ratio in contrarium; sed nulla est hujusmodi ratio ad dicendum, quod sufficiat dolor putatus, aut subditus putatus; nemo enim id somniavit; imo ex proscripta thesi 57. ab Innoc. XI. constat, quod solus dolor supernaturalis ad hoc Sacramentum spectet: Contra vero datur sufficiens motivum, & auctoritas ad dicendum, quod verus dolor de peccato putato sit satis: ergo probabiliter peccatum putatum est materia remota hujus Sacramenti.

IV. Ex dictis infertur primo juxta rigidam illam sententiam non satisfieri præcepto confessionis annuæ per confessionem solius peccati putati, atque adeo, qui postquam deprehendit peccatum fuisse putatum, incideret infra annum in aliquod mortale, teneretur eo anno iterum confiteri, ut præcepto satisfaceret. Verum quia sententia nostra est etiam probabilis, & ut supra diximus, abunde satisfit præceptis juxta opinionem probabilem, idcirco absolute, & practice loquendo per hujusmodi confessionem præcepto Ecclesiæ satisfieret; quamvis speculative loquendo juxta præfatam sententiam non satisfieret.

Infertur secundo, quod dictum est de peccato putato, dicendum etiam fore de peccato dubio, si vere non est commissum: Nam peccatum, quod clavibus subjectum est ut dubium, si vere non est commissum, est solum peccatum putatum.

Infertur tertio, quod, qui confitetur peccata dubia, debeat pariter aliquod veniale certum addere, non solum ut juxta praxim Ecclesiæ absolutio detur quoad ejus fieri potest absoluta, & non conditionata (sicut dari deberet, si quis tantum peccata dubia confiteretur), sed etiam ne privetur gratia Sacramentali, quæ juxta sententiam rigidam non conferretur, si peccatum confessum ut dubium vere non esset commissum. Et quamvis sententia nostra sit valde probabilis speculative, tamen quia forte non est vera, ideo ne exponatur Sacramentum periculo frustrationis, expedit semper peccatum aliquod certum dubiis superaddere.

V. Dubium est, Utrum hoc cadat sub consilium tantum, an sub obligationem gravem? Martinus Perez tenet cadere tantum sub consilium; præsertim si difficultatem experiatur pœnitens exponendi materiam aliquam certam. Censeo tamen cadere sub obligationem gravem, ne exponatur periculo frustrationis Sacramentum juxta ea, quæ passim Doctores docent in expositione primæ propositionis proscriptæ ab Innoc. XI. Quod si peccatum certo sit commissum, & dubium solum sit, num fuerit mortale, an veniale, tunc talis obligatio non datur, ut patet, cum non exponatur Sacramentum periculo frustrationis.

ARTICULUS V.

De Peccatis alias confessis.

I. Videntur peccata rite confessa, & absoluta non esse amplius materia sufficiens Confessionis.
II. Sed communissime oppositum docent.
III. Quomodo forma absolutoria in hoc casu non sit falsa?
IV. Num possint peccata isthæc esse materia necessaria, vel ex voto Pœnitentis, vel ex statuto Superioris?
V. Num possit Ecclesia præcipere Confessionem de venialibus?
VI. Quandonam Pœnitens teneatur respondere, si a confessario interrogetur de peccatis alias confessis?
VII. Utrum possit reiicere aliqua pec-

cata alias confessa, qui dicit confessario velle generalem confessionem instituere?

VIII. Utrum in generali confessione explicari debeant, quænam sint mortalia post ultimam confessionem commissa?

I. Olim fuit visum nonnullis apud Martinum Perez, peccata semel confessa, & absoluta non esse amplius materiam sufficientem Confessionis: Primo quia forma nova Sacramentalis repeti non potest supra eandem materiam: quis enim iterum consecret hostiam jam consecratam? Hoc autem præsertim repugnat in forma absolutionis, quæ supponere debet hominem ligatum; cum solus ligatus absolvatur. Secundo, quia, si non potest Sacerdos peccata confessa, & absoluta retinere, nec potest absolvere: Tertio, quia sententia absolutoria est definitiva, post quam non datur alia.

II. Communissima tamen sententia docet oppositum; idque decrevit Benedictus II. in Extravag. 1. de privilegiis. Et ratio est, quia unusquisque potest in eadem causa sæpius judicari, si ipse velit. Secundo, quia potest eadem injuria iterum, iterumque remitti; ergo bene potest sæpius absolvi pœnitens ab eodem peccato. Et confirmatur a pari; quia sicut renovamus votum paupertatis renunciando, quæ jam non possidemus, non solum per approbationem præteritæ renunciationis, sed etiam renovando obligationem, quam jam contraximus: ita potest pariter renovari remissio injuriæ jam deletæ.

Ad primam rationem in contrarium respondent, stante eadem materia remota, repeti posse formam Sacramentalem supra novam materiam proximam; sicut si iterum fiat ablutio, per eandem aquam potest alius baptizari: ergo si repetatur dolor novus supra idem peccatum, poterit iterum absolutio conferri. Ex quo patet disparitas circa Eucharistiam, in qua species Sacramentales non sunt materia remota, sed proxima: unde consecratio non caderet supra eandem materiam remotam, sed proximam.

III. Ad id, quod additur, falsum est, quod forma absolutoria supponat hominem ligatum; aliter conferri non posset absolutio accedenti ad Sacramentum cum contritione: Quare sensus illorum verborum, *Absolvo te*, est hujusmodi, scilicet, Confero tibi gratiam absolutivam, quæ te solvat, si es ligatus, vel solveret, si esses ligatus: Vel sensus est, Remitto tibi omnes injurias, & offensas Dei: Nam, ut diximus, sicut possunt renovari vota, ita & condonationes.

Ad secundum: Peccata remissa; quamvis non possint a confessario retineri, possunt tamen iterum remitti; quia quando sunt jam remissa, non ex necessitate, sed ad arbitrium pœnitentis, potest de iis novum judicium efformari, per quod iterum conferatur sententia absolutoria, qua detur nova gratia, quæ sit remissiva peccati tantum in actu primo, non in actu secundo. Eo prorsus modo, quo datur absolutio, & confertur gratia remissiva accedenti ad Sacramentum cum contritione. Quare ea solum peccata remitti, & retineri simul possunt, quæ ex necessitate, non ad arbitrium, subjiciuntur clavibus.

Ad tertium: Sententia definitiva non potest revocari in dubium; sed potest approbari, & repeti reo petente.

IV. Quæritur hic primo, an peccatum rite confessum, & absolutum possit esse materia necessaria confessionis, vel ex voto pœnitentis; vel ex statuto, cui se Pœnitens voluntarie subjecit, vel ex pœnitentia injuncta a Confessario,

Re-

Respondeo cum Suarez disp. 27. sect. 7., & Fagund., quod licet peccatum alias confessum, & rite absolutum ex institutione Christi Domini non sit per se loquendo materia necessaria Confessionis, poterit tamen esse necessaria, tum ex voto pœnitentis; quia quod est materia consilii, potest esse materia voti; tum ratione statuti, cui quis voluntarie se subjecit, ut cum quis voluntarie assumit statum religionis sub conditione faciendi singulis annis generalem confessionem illius anni (ut in Cistercienſi religione statutum esse ferunt) Hæc enim confert ad perfectionem, & ad observantiam regularem.

Nego tamen cum Suar. loc. citato, posse absoluto præcepto a Superiore, vel a Confessario imponi obligationem iterum confitendi eadem peccata; Tum quia est res valde difficilis, & illa causa est jam terminata, & nullus videtur esse finis, nulla necessitas, propter quam expediat tale præceptum, aut talem pœnitentiam injungere; Tum etiam, quia hæc est propria materia consilii, & ideo per se non cadit sub præceptum humanum.

V. Disputant etiam celeberrimi Doctores, An possit Ecclesia præcipere confessionem de venialibus, saltem de aliquibus? Nonnulli affirmant cum Vasq., Suar., Lug., Laym.. Nonnulli vero negant cum Leandro, Pal., & aliis: quia non potest Ecclesia instituere diversum forum pœnitentiæ ab eo, quod Christus Dominus instituit; Cum ergo Christus Dominus tantum obligarit ad mortalia confitenda, non potest Ecclesia præcipere confessionem venialium.

VI. Quæritur secundo, An pœnitens interrogatus a confessario de peccato rite confesso, & absoluto, teneatur respondere?

Respondeo, teneri, quando notitia illius peccati necessaria est Confessario ad pœnitentem in posterum dirigendum: posita enim hac necessitate, habet Confessarius jus ad interrogandum, & consequenter habet pœnitens obligationem ad respondendum. Unde Innoc. XI. damnavit propositionem illam quinquagesima m octavam, quæ dicebat, non teneri pœnitentem respondere Confessario interroganti consuetudinem peccati. Quando autem talis notitia non est necessaria, dico cum Suar. disp. 22. sect. 1., & Granad., posse pœnitentem absque ullo peccato etiam veniali uti æquivocatione, & non aperire veritatem confessario. Et ratio est, quia quando judex non interrogat juridice, non mentitur, qui negat factum, quod vere fecit; etenim non censetur simpliciter negare, quod fecerit, sed negare quod fecerit ita, ut teneatur in illo foro illud revelare, quæ non est restrictio mentalis jam damnata ab Innoc. XI. in thesibus vigesima sexta, & vigesima septima, sed est æquivocatio, seu restrictio non pure mentalis, ut diximus in expositione illarum thesium proscriptarum: Quando enim judex non habet jus interrogandi, nec pœnitens habet obligationem ad ejus mentem respondendi. Idem dicas de eo, qui existimans, juxta probabilem opinionem, circumstantias aggravantes non esse explicandas, confitetur peccatum furti, dicendo, furatus sum rem gravem, & deinde interrogatur a Confessario de quantitate furti; tunc enim tenetur respondere, quando (ut plerumque accidit) hujusmodi notitia necessaria est confessario ad judicium rite formandum, & ad medicinam applicandam, aliter non teneretur. In dubio tamen num talis notitia sit necessaria, ut Confessarius & qua Judex rite sententiam ferat, & qua Medicus rite medeatur, standum pro judicio con-

confessarii interrogantis, & consequenter datur obligatio respondendi.

VII. Quæritur tertio, an qui dicit confessario, se velle generaliter confiteri, teneatur omnia mortalia vitæ præteritæ alias absoluta revelare?

Respondeo, Victor., & Ledesm. putare, quod teneatur; quia aliter deciperet in re gravi confessarium, qui si tantum audiret ejus peccata levia, judicaret, eum caste, & pie vixisse; unde non posset rite ejus conscientiam dirigere. At Henr., Suar. Lug., &c. putant, hujusmodi pœnitentem mentiri leviter, & non peccare graviter; quia mendacium illud non est contra Sacramentum pœnitentiæ; cum nihil omittat, quod sit simpliciter de necessitate Sacramenti: nec ulli est graviter perniciosum; cum non teneatur pœnitens ad confessionem generalem, per quam dirigatur a confessario.

Hinc sequitur, ut bene notat de Lugo, neque peccare graviter eum, qui habens duos confessarios, uni prius revelat solum mortalia, alteri deinde tantum venialia, dicendo ea solum perpetrasse: imo si hoc mendacium non superaddat, per se loquendo, ne venialiter quidem peccabit; quia velle conservare bonam famam apud Confessarium ordinarium, non est hypocrisis: nec videtur saltem gravis inordinatio, præsertim in fœminis religiosis, ut docent Villalob., Henr., & alii, quos refert, & sequitur Dian. part. 2. tract. 4. resol. 86. Dixi tamen, per se loquendo; nam per accidens, si scilicet hoc esset causa relabendi sæpius in eadem mortalia, ut sæpe fit, hoc esset mortale: uti etiam si quis confiteatur peccata gravia confessario, qui parum illa ponderat, nec pœnitentem objurgat, sed levem pœnitentiam imponit: Et idem dicas, si quis semper diversis Confessoribus utatur; unde non possit per remedium Confessionis facile emendari; timendum enim est, quod hic careat sufficienti dolore de peccatis.

VIII. Quæritur ultimo, an qui facit confessionem generalem, teneatur explicare, quænam sint peccata mortalia commissa post ultimam confessionem?

Respondeo, de Lugo disp. 16. sect. 2. cum aliis putare, quod non teneatur; quia idem est omnino peccatum, quod confitetur, sive ante, sive post ultimam confessionem sit commissum; nisi forte mutatio temporis afferat secum circumstantiam specie diversam; ut si conjugatus confiteatur peccatum contra castitatem commissum ante conjugium; nisi enim explicetur tempus, facile confessarius apprehendet speciem adulterii.

Verum Martinus Perez docet, istum teneri explicare mortalia post ultimam confessionem commissa; quia notabiliter variatur judicium confessarii, si sciatur circumstantia temporis, tum in cognoscenda dispositione pœnitentis, tum in applicanda medicina salutari, tum in imponenda prudenti pœnitentia, quæ minor debet esse de peccatis alias confessis, quam de non confessis. Quibus adde, eum, qui vult hoc pacto celare confessario consuetudinem peccati, nec vult ab eo dirigi, facile carere sufficienti dolore.

Utraque sententia, speculative loquendo, est probabilis; sed practice videtur sequenda sententia Patris Perez; præsertim quia si quis confiteatur præsens peccatum ut antiquum, non confitetur peccatum præsens, quod fecit, sed aliud, quod non fecit: unde sacrilegam videtur facere confessionem.

AR-

ARTICULUS VI.

De Peccatis Venialibus.

I. Venialia sunt materia sufficiens, licet non necessaria Sacramenti Pœnitentiæ.

II. Quomodo possint remitti in hoc Sacramento, quamvis non possint retineri?

III. Non satis est, peccata venialia in genere explicare, nulla explicata specie peccatorum, nisi in casu necessitatis.

IV. Imperfectiones, quæ non pertingunt ad veniale, laudabiliter exponuntur, sed non sunt materia sufficiens hujus Sacramenti.

CErtum est ex Trident. sess. 14. cap. 5., & canone 7., peccata venialia esse materiam remotam, sufficientem quidem, non tamen necessariam hujus Sacramenti. Sunt quidem materia sufficiens, quia vere remitti possunt; non sunt materia necessaria, quia non causant naufragium animæ; Sacramentum autem pœnitentiæ tamquam secunda tabula est solum necessarium post naufragium: Unde Trident. loc. citat. habet: *Venialia quamvis recte, & utiliter in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat; taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.*

II. Neque dicas, Christum Dominum dedisse Sacerdotibus potestatem remittendi simul ac retinendi peccata: ergo si Sacerdotes non possunt venialia retinere claudendo Cœlum habentibus illa, (cum possint alia via remitti extra Sacramentum) consequenter non poterunt venialia remittere: unde non sunt materia sufficiens confessionis.

Nam verba illa, *Quorum remiseritis, & retinueritis; &c.* intelligenda sunt juxta capacitatem materiæ: Quare cum solum mortalia possint retineri; contra vero mortalia simul, & venialia possint remitti, sequitur, quod magis late pateat verbum illud *remiseritis*, quam illud *retinueritis*. Et ratio est, quia favor absolutionis ampliandus est, nec debuere illo privari ii, qui parum peccaverunt; quamvis non debuerint comprehendi in retentione, quæ restringenda est ad eos, qui completam rationem peccati contraxerunt.

III. Quæritur hic primo, an valide, & licite fieri possit confessio solorum venialium, nullum exprimendo veniale in particulari, sed dicendo, de omnibus venialibus vitæ præteritæ me accuso.

Respondeo, quæstionem hanc a Recentioribus duntaxat in medium vocari: Suarius disp. 21. sect. 1. cum Granad. censet speculative loquendo probabile esse, quod valide fiat hujusmodi confessio: Sicuti valide, & licite quis confitetur mortalia olim confessa, & absoluta, nullum exprimendo mortale in particulari; esto melius sit, & ex Granad. consulendum, ut semper aliquod peccatum in particulari declaretur. Ratio Patris Suarii est, tum quia si quis in articulo mortis tantum diceret, se peccasse venialiter, sine dubio absolvendus esset; tum etiam quia qui confitetur verba otiosa, & turpia, quod sæpe fit, non magis manifestat conscientiam suam, quam qui confitetur peccata venialia in genere, cum verba otiosa, & turpia sæpe sint diversæ malitiæ moralis: ergo si ille valide absolvitur, etiam hic.

Dicast. disp. 1. dub. 9. putat, etiam practice loquendo, hujusmodi sententiam esse probabilem, atque adeo licere (quod Suarius negat) confiteri tantum venialia in genere. Ratio est,

quia idcirco requiritur confeſsio ſpecifica, & numerica mortalium, in quantum aliter non poſſet confeſſarius formare prudens judicium de iis, quæ ſunt materia neceſſaria judicii Sacramentalis; At peccata venialia non ſunt materia neceſſaria, ſed ſolum voluntaria; cum ſponte clavibus ſubjiciantur: ergo ſicuti in omnium ſententia poſſumus omittere numerum venialium, ita pariter poſſumus non explicare illorum ſpecies.

Sententia tamen Suarii videtur amplectenda, tum quia eſt contra praxim Eccleſiæ hujuſmodi confeſsio de ſolis venialibus in genere; tum etiam quia ſequeretur, ſatis eſſe dicere, *Peccavi*, ut poſſet quis recipere abſolutionem; quod eſt contra Eccleſiæ conſuetudinem; tum demum quia debet in confeſsione apponi materia certa, ſi poteſt apponi; peccatum autem veniale in genere non eſt materia certa: ergo non licite apponitur, ſed debet exprimi ſpecies alicujus venialis; Quod ſi aliquando exprimi non poſſet, tunc certe veniale in genere eſſet materia ſufficiens.

IV. Quæritur deinde, an imperfectiones (qualis eſt, verbi gratia, non correſpondere divinis inſpirationibus) ſint materia confeſsionis?

Reſpondeo, laudabile eſſe, illas in confeſsione aperire, tum ut abſolvatur culpa aliqua venialis, quæ ſæpiſſime tales imperfectiones comitatur; tum ut plenior habeatur a Confeſſario notitia pœnitentis, & ſic melius dirigatur. Cæterum, ſi culpa illæ omnino carerent, procul dubio non eſſent materia ſufficiens confeſſionis.

QUÆSTIO III.

De prima parte materiæ proximæ hujus Sacramenti, quæ eſt dolor.

Certum eſt ex Trident., ad valorem Sacramenti pœnitentiæ requiri, ut conſtitutivum illius, dolorem de peccatis, cum propoſito non peccandi de cætero. Quoniam autem dolor vel eſt perfectus, & dicitur contritio, vel imperfectus, & dicitur Attritio, ideo de utroque ſeorſim agendum, inquirendo, Quinam dolor requiratur ad juſtificandum impium, tam extra, quam intra Sacramentum? Et quinam requiratur ad remiſſionem venialium? Ac demum de propoſito ad hoc Sacramentum requiſito multa inquiremus.

ARTICULUS I.

De Contritione perfecta.

I. Perfecta contritio quid ſit?

II. Num debeat contritio amorem Dei includere, ut juſtificet?

III. An poſſit juſtificare contritio concepta ex alio motivo a Charitate, dummodo aliquod Attributum divinum attingat immediate?

IV. Num juſtificet amor Dei ſuper omnia, includens ſolum virtualiter dolorem peccatorum?

V. Num contritio juſtificans debeat eſſe dolor ſingulorum peccatorum in individuo?

VI. An peccator poſt peccatum commiſſum debeat ſtatim conteri?

VII. Quamdiu poſſit peccator citra novam culpam contritionem differre?

VIII. Num teneatur ad contritionem ante-

tequam annus elabatur, qui toto anno non habuit copiam Confessarii?

I. Quæritur primo, Quid sit contritio perfecta; & quodnam ejus motivum?

Respondeo, esse detestationem, ac dolorem de peccato commisso supra omne odibile, in quantum est offensa Dei summe dilecti, cum proposito non peccandi de cætero. In quo differt a contritione imperfecta, seu ab attritione, quæ est detestatio, ac dolor de peccato, vel propter timorem gehennæ, vel propter amorem gloriæ, vel propter turpitudinem ipsam peccati animam commaculantis, vel demum juxta probabilissimam opinionem, propter timorem mali temporalis, puta febris, suspendii, &c. prout tamen a Deo culparum vindice infligendi, vel inflicti; ita ut ex hoc motivo dolor induat supernaturalitatem requisitam, ad hoc ut attritio cum Sacramento justificet, ut dicemus articulo sequenti.

Dixi, contritionem esse detestationem simul, ac dolorem, quia sola detestatio, qualis est in Beatis sine dolore de peccato non fert contritionem definitam a Trident. sess. 14. cap. 4.; Quamvis posita cognitione de peccato trahente detestationem, non possit naturaliter in nobis non subsequi dolor.

Dixi etiam, supra omne odibile, non quidem intensive, sed appretiative, quatenus non debet homo cum ea maxima intensione dolere, quam potest homo hic, & nunc exhibere, ut volebat Adrianus in 4. quæst. 2. de Pœnitentia; Nec debet esse cum majori intensione dolor de peccato, quam sit dolor de aliis rebus, ut putabat Sotus; quia hæc maxima intensio de dolore est difficillima, nec a Sanctis Patribus, aut Conciliis, vel Scripturis requiritur; neque ratione suadetur; quia major, vel minor intensio est contritioni accidentalis, nec variat rationem formalem contritionis, quæ desumitur ab objecto formali: Quare contritio debet esse dolor de peccato supra omne odibile appretiative; quia debet esse perfecta conversio ad Deum; Non est autem perfecta conversio ad Deum, nisi Deum appretiet, & præferat omnibus rebus, ut magis doleat de amissione Dei, quam alterius boni.

Neque dicas: Michææ 1. habetur: *Dole, quasi parturiens*; Et in Euangelio dicitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde*: ergo ad contritionem requiritur intensio maxima doloris de peccato, ac amoris erga Deum offensum.

Nam respondeo, intensionem doloris, & amoris quoad ejus fieri potest maximam nobis non præcipi, sed de ea dari dumtaxat consilium; & solum præcipi dolorem in specie perfectissimum, scilicet supra omne odibile appretiative; non per comparationem formalem, sed solum virtualem, seu cum tali adhæsione summo bono, ut si quodcumque aliud bonum creatum offerretur, ejus amissio præferretur amissioni summi boni. Quod protestabatur Apostolus per illa verba ad Romanos 8. *Quis nos separabit a Charitate Christi, tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas? &c. certus sum, quia neque mors, neque vita, &c. poterit nos separare a Charitate Dei*. Hæc autem prælatio Dei ad omnia creata etiamsi sit remississima, adhuc satis est ad destruendum peccatum; non secus ac peccatum, per quod creatura præfertur Deo, etiamsi sit remississimum, satis est ad destruendam omnem gratiam.

Hic autem prudenter advertunt Theologi, comparationem, & prælationem hanc Dei ad omnia creata non

non solum sufficere, quod sit virtualis tantum, & implicita, sed etiam infirmioribus consulendum, ut abstineant ab explicita, & formali comparatione. Quare si peccatori ad peccata pronissimo, dum conteritur, menti occurrat, Quid faceres in tali, vel tali occasione infamiæ, aut mortis subeundæ ad vitandum peccatum? consulendum est, quod respondeat, In gratia Dei fiderem, quod peccatum vitarem potius, quam infamiam, aut mortem; etiamsi firmissime credat, quod spectatis propriis viribus peccaret potius, quam cederet infamiæ, aut morti; hæc enim firma credulitas est solum actus intellectus, non voluntatis, & ideo non est actus demeritorius; Contra vero fiducia illa in Deo est actus voluntatis, & meritorius.

II. Quæritur secundo, An contritio, quæ est dolor de peccato, in quantum est offensa Dei summe dilecti, debeat, præter dolorem, includere amorem Dei super omnia, ut possit extra Sacramentum justificare?

Respondeo, & dico primo, dolorem de peccato sine amore Dei super omnia, sive explicito, sive saltem implicito incluso in contritione, non esse sufficientem ad justificandum extra Sacramentum. Ratio est, tum quia Deuteronomii 4. habetur: *Cum quæsieris Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen ex toto corde tuo quæsieris eum.* Ubi ostenditur, quod dolor peccatorum debeat esse ex motivo nobilissimo, & proficisci ex corde, quod totum feratur in Deum per amorem; ita ut qui dolet de peccato, doleat de illo propter malum, seu offensam amati, non propter malum proprium; seu dolere debet de culpa, quia Deo displicuit, non quia sibi nocuit: Tum etiam quia justificatio impii fert amicitiam cum Deo: ergo ultima dispositio ad justificationem debet esse ex parte impii amor Dei: Cum enim non possit peccator reddere Deo condignam satisfactionem pro peccato commisso, par fuit, ut exigeret ab illo Deus tamquam dispositionem ad amicitiam gratis illi dandam, perfectissimum actum, quem potest peccator elicere, scilicet dolorem perfectissimum, & amorem Dei super omnia.

Dico secundò, probabilis est sententia docens extra Sacramentum ad justificationem requiri amorem Dei super omnia formalem, & explicitum: Quicquid sit, an contritio sit etiam amor Dei super omnia formalis, ut putat Vasq., an solum virtualis, ut putat Suarius?

Probatur, quia Scripturæ exigunt ad justificationem amorem Dei; præsertim Joan. 1. aperte habetur; *Qui non diligit, manet in morte:* At Scripturæ interpretandæ sunt in proprio sensu, si commode fieri potest: ergo verus, & proprius, formalis, & explicitus actus amoris Dei requiritur ad justificationem, & non satis est amor virtualis inclusus in contritione: Sicuti cum exigitur ad salutem fides a Scripturis, exigitur fides formalis, non virtualis, quæ v. g. includitur in actu doloris supernaturalis, dum quis simul veniam petit a Deo, & justificationem ex ejus misericordia expectat, ut ostendimus in expositione primæ Thesis ab Alex. VII. proscriptæ.

Dico ultimo; Non est improbabilis sententia docens veram contritionem, continentem solum virtualiter amorem Dei super omnia, juxta sententiam Suarii, sufficere ad justificationem.

Quod contritio contineat amorem Dei saltem virtualem, probatur facile; Nam per dolorem de offensa Dei super omne odibile peccator complacentiam habet de ipso Deo, cujus offensam, ac malum odit: ergo saltem virtualiter Deum amat.

Quod

Quod autem hujusmodi amor virtualis inclusus in contritione sine novo formalis amoris actu sufficiat ad justificationem etiam extra Sacramentum, colligi videtur ex Scripturis: Nam Psalm. 31. habetur: *Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam Domino, & tu remisisti, &c.*. Ezechiel. 3. *Si averterit se peccator ab injustitia sua &c.* Et 2. Regum 22. Davidi dicenti, *Peccavi Domino*, respondetur, *Dominus quoque transtulit peccatum tuum:* ergo contritio sine novo amoris actu satis est ad justificationem.

III. Dubium est, An sit vera contritio sufficiens ad justificationem illa, quæ concipitur ex motivo alterius virtutis a charitate, dummodo Deum respiciat? Verbi gratia, si quis ex motivo gratitudinis doleat de peccato, quatenus offensa Dei Benefactoris; vel ex motivo obedientiæ doleat de peccato, ut offensa Dei supremi Legislatoris; vel ex motivo religionis, aut justitiæ doleat de peccato, quatenus offensa Dei summe adorabilis, & summum jus habentis, ne offendatur? Nonnulli apud Suar., & Lugo probabiliter affirmant: Communis tamen sententia (a qua in re tanti momenti non est recedendum) docet veram contritionem esse ex solo motivo charitatis; scilicet, quia peccatum est offensa Dei summe boni, & amabilis; in quo dolore virtualiter saltem amor includatur ratione talis motivi: Quod probatur tum ex Scripturis: Nam Joan. 3. habetur: *Qui non diligit, manet in morte:* Et 1. ad Corinth. 3. *Sine Charitate nihil sum*: Tum ex ratione adducta, quia dispositio ad amicitiam cum Deo debet congruenter esse amor Dei, juxta illud proloquium: *Vis ut ameris? Ama*. Practice tamen in dolore de offensa irrogata Summo Benefactori ex motivo gratitudinis debitæ videtur includi saltem implicite aliquis amor erga talem Benefactorem. Idemque dicas de eo, qui dolet ex motivo aliorum Attributorum Dei.

IV. Quæritur tertio, An sicut ad justificationem extra Sacramentum sufficit contritio includens saltem virtualiter amorem Dei super omnia, ita pariter sufficiat solus amor Dei super omnia includens virtualiter contritionem?

Respondeo, certum esse primo, in Sacramento pœnitentiæ requiri dolorem formalem, nec satis esse dilectionem Dei super omnia sine formali dolore ad illud recipiendum. Ratio est, quia ex Trident. dolor constituit Sacramentum pœnitentiæ, non secus ac ablutio Sacramentum Baptismi: ergo sicut requiritur ablutio formalis, & vera, non virtualis, ac metaphorica ad Baptismum; ita ad Pœnitentiæ Sacramentum constituendum formalis pariter dolor requiritur.

Certum est secundo, ad justificationem extra Sacramentum requiri etiam aliquem dolorem de peccato commisso: Constat ex Trident. sess. 14. cap. 4. ubi post definitam contritionem ait: *Fuit autem omni tempore necessarius hic contritionis motus ad impetrandam veniam peccatorum*. Et constat etiam ex Scripturis: Nam Lucæ 13. habetur: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis*. Nec satis esse ad justificationem solum amorem sine dolore, seu pœnitentia, expressius constat ex aliis Scripturæ locis. Nam Deuteronomii 4. habetur: *Cum quæsieris Dominum Deum tuum, invenies eum; si tamen ex toto corde tuo quæsieris eum, & ex tota perturbatione animæ tuæ*: ubi ly *ex toto corde* significat perfectam dilectionem, & ly *ex tota perturbatione* denotat perfectam contritionem requisitam ad justificationem.

Certum est tertio, in amore Dei super omnia includi virtualiter dolorem

rem

rem peccatorum; non secus ac in perfecta contritione includitur saltem virtualiter dilectio Dei. Ideo enim in contritione continetur virtualiter amor Dei; tum quia qui odit offensam, & malum alicujus, complacentiam quandam habet circa talem personam, & sic virtualiter amat illam; Tum etiam quia ex odio offensæ erga aliquam personam facile trahitur amor illius; Atqui eodem modo qui amat aliquem, habet displicentiam quandam de offensa, & malo illius, & ex amore erga aliquam personam facile trahitur displicentia, & detestatio offensæ illius; præsertim si talis offensa menti occurrat: ergo sicut contritio perfecta est etiam amor Dei virtualis; ita e converso amor Dei formalis est virtualis contritio.

Dubium itaque est, Utrum contritio virtualis inclusa in amore Dei super omnia sufficiat ad justificationem extra Sacramentum sine formali dolore peccatorum?

Dico primo, probabile est non sufficere. Probatur, quia in loco adducto Deuteronomii 4. quæri debet Deus, tum ex toto corde, tum etiam ex tota perturbatione animæ. Et Ezechiel. 18. habetur: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, vita vivet*. Unde sequitur, quod vita non vivet, nec justificabitur sine dolore. Quod autem dolor ab his Scripturis requisitus debeat esse dolor formalis, & non satis sit dolor virtualis inclusus in amore Dei super omnia, ostenditur; quia Scripturis tribuendus est proprius sensus, cum commode potest; & ideo quando a Scripturis exigitur fides ad salutem, intelligendæ sunt de fide formali, non virtuali; ut supra diximus numero secundo.

Confirmatur, quia August. hæc habet: *Peccatores non possunt peccata sua redimere, nisi dolorem senserit animus, qui peccavit: hoc enim justum est, ut qui contra rationem gavisus est, secundum rationem patiatur mœrorem*. Et sane, ut docet Philosophus 2. Ethic. 2., nemo peccat, nisi ut sequatur voluptates, & fugiat tristitias: omnis autem curatio facienda est naturaliter per contraria: ergo cum pœnitentia statuta sit a Deo, ut medicina peccati, debuit esse formaliter dolorosa, ut morbis mederetur.

Advertendum tamen hic est, quod si dilectio Dei sit plena, & perfecta super omnia, & occurrat menti peccatum commissum, connaturaliter subsequatur dolor. Unde peccator non tam debet esse solicitus de dolore formali, quam de perfectione amoris. Imo addo, quod si posita dilectione Dei super omnia, occurrat menti peccatum, & simul advertatur ad obligationem doloris formalis, impossibile est, quod dolor formalis non consequatur; quia impossibile est velle finem efficaciter, & nolle media necessaria: Atqui diligens Deum super omnia vult efficaciter illi complacere; ergo non potest illi displicere non ponendo dolorem peccati commissi, ad quem teneri habet advertentiam.

Dico secundo: Non est improbabilis etiam sententia opposita sustinens, quod qui recordatur peccati commissi, & diligit super omnia Deum, justificetur etiam sine contritione formali, si non advertat ad obligationem dolendi.

Probatur, quia videtur maxime congruere divinæ bonitati, ut cum omittitur dolor sine culpa, tunc contentus sit Deus amore perfecto, in quo dolor virtualiter continetur: Præsertim quia Deus Proverbiorum 8. dicit: *Ego diligentes me diligo*. Et in Euangelio: *Si quis diligit me, ad eum veniemus*; Et 1. ad Timoth. 1. dicitur Charitas esse finis præ-

præcepti, & vinculum perfectionis. Unde qui habet charitatem perfectam, videtur esse in ultimo ex mediis, quæ nobis præcipiuntur ad salutem: atque adeo videtur sola dilectio ad justificationem sufficere.

Confirmatur, quia propositio 32. Baii damnata dicebat, *Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non semper est conjuncta cum remissione peccati.* Atqui charitas, quæ est plenitudo legis, non requirit dolorem in eo, qui memor peccati commissi non advertit ad obligationem dolendi: ergo charitas in tali casu sine dolore formali justificat. Quod si homo memor peccati putaret obligari ad dolendum, certe sine dolore non justificaretur; quia non satisfaceret huic obligationi putatæ: Si tamen diligens Deum super omnia non sit memor peccati jam obliti, probabiliter per solam charitatem, ut diximus, justificaretur.

Dico ultimo, quamvis probabile sit, ad justificationem sufficere tam solam contritionem includentem virtualiter amorem Dei super omnia, quam solum amorem includentem virtualiter contritionem; nihilominus expedit, ut peccator ad utrumque actum, amoris, & doloris, conetur; præsertim in mortis articulo. Ratio est, quia alterutrum sufficere, speculative tantum loquendo, est probabile, & peccator debet in eo præsertim articulo adhibere media certissima ad salutem, & non solum probabilia, & minus certa. Utrum autem ad hoc teneatur sub mortali, constabit ex dicendis articulo sequenti.

V. Quæritur quarto, an ad perfectam contritionem requiratur, ut homo de singulis peccatis in particulari doleat, sicut debet in Sacramento singula peccata in particulari manifestare? Et an saltem ad perfectam contritionem requiratur, quod dolens post exactum examen memoriam habeat distinctam singulorum peccatorum, juxta sententiam Cani, Soti, Medinæ, & aliorum?

Respondeo cum D. Th., & communi Doctorum negative. Debet quidem dolor esse de omnibus peccatis; ad quod sufficit, ut peccator doleat ex motivo universali; quia scilicet peccatum est offensa Dei summe boni; quo posito, virtualiter omnia peccata detestatur; non debet tamen singula in particulari detestari; imo nec de singulis memoriam, aut recognitionem habere; cum hujusmodi memoria nec exigatur necessitate præcepti, quod nusquam extat; neque necessitate medii, quia aliter sequeretur, quod si quis perfecte dolens de peccatis omnibus in confuso statim moreretur, salvari non posset.

Neque dicas, in Scriptura exigi omnium peccatorum recogitationem: Nam Isaiæ 38. habetur: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ:* Et Ezechiel. 18. *Si impius fecerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, & fecerit judicium,* (idest examen, & inquisitionem peccatorum) *vita vivet, & non morietur.*

Nam Vasq. optime respondet, Isaiam tantum velle, id fieri esse valde utile ad contritionem excitandam; non autem necessarium. Et Ezechielem velle, ut impius faciat judicium, idest recte judicet in causa proximi, vel ut reddat proximo, quod debet.

Oppones: Nisi contritio sit dolor de singulis peccatis in particulari, sequeretur, quod posset quis dolere de aliquo peccato ex motivo universali, quia scilicet peccatum est offensa Dei summe dilecti, quin eatenus doleret de omnibus peccatis, & sic per veram contritionem non justificaretur. Sequela est absurda: ergo,

Probatur sequela, quia universim potest quis amare objectum formale amore imperfecto, & sic unum objectum materiale amare, non aliud: Verbi gratia, potest quis ex amore misericordiæ misereri uni pauperi, non alteri; & ex motivo justitiæ velle restituere decem, non centum; ergo potest pariter quis ex motivo Dei dilecti detestari unum peccatum, verbi gratia furti, non reliqua.

Respondeo, contritionem, ut sit sufficiens ad justificationem, debere esse de omnibus peccatis, non tamen in particulari, sed saltem in confuso. Quare si posset quis odio habere unum peccatum ex motivo universali, quia est offensa Dei, quin simul virtualiter odio haberet omnia peccata, quæ sunt pariter offensa Dei; (sicut potest quis ex motivo misericordiæ universali misereri uni pauperi, non alteri; & sicut potest quis detestari mortale, quia est gravis offensa Dei, quin simul virtualiter detestetur per talem actum peccata venialia) de quo disputant Theologi, certe talis contritio, quæ non esset de omnibus peccatis commissis, non sufficeret ad justificationem.

VI. Quæritur quinto, An peccator teneatur statim post peccatum commissum elicere actum contritionis, vel attritionis cum Sacramento?

Affirmat Gulielmus Parisiensis, & Argentina, tum ob auctoritatem scripturæ dicentis Ecclesiast. 5. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem*: Et cap. 21. *Quasi a facie colubri fuge peccatum*: a facie autem colubri statim est fugiendum: Tum ob rationem; quia qui alteri intulit injuriam, tenetur statim satisfacere, sicut qui intulit alteri damnum, tenetur statim illud resarcire; ergo qui intulit Deo injuriam per peccatum, statim debet satisfacere, & conteri.

Respondeo equidem cum communi Doctorum apud Lugo, e Con. negative. Ratio est, quia hæc obligatio statim dolendi post peccatum nulla sufficienti ratione probatur; & praxis Ecclesiæ videtur esse in contrarium; Nam cum aliquis confitetur, verbi gratia, blasphemiam hebdomadæ, seu mensis, aut anni præteriti, quam distulit toto hoc tempore intermedio confiteri, unum peccatum dumtaxat solet reputari; ergo differre pœnitentiam per aliquod tempus non est novum peccatum: Quare D. Th. in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 1. ait: *Non est de necessitate salutis corporalis, quod infirmus statim medicum quærat, nisi quando necessitas curationis incumbit; similiter est de morbo spirituali.*

Ad auctoritates Ecclesiastici in contrarium adductas respondeo, cap. 5. laudato Ecclesiasticum inculcare accelerationem pœnitentiæ ob periculum moriendi in statu peccati; quamvis enim non sit novum peccatum non statim pœnitere, est tamen perseverantia in priori peccato; perseverare autem in statu peccati est periculosum. In cap. 31. Ecclesiasticus non loquitur de peccato commisso, sed committendo, a quo debemus fugere, & timere, sicut a facie colubri.

Ad rationem in contrarium adductam nego universaliter antecedens; non enim est semper novum peccatum non reparare statim injuriam, & damnum illatum, cum sæpe differri possit per aliquod tempus; præsertim quando ex dilatione non sequitur novum damnum; & a fortiori, quando per actionem injuriosam nullum de facto damnum est illatum: Verbi gratia, qui frustra conatus est alterius domum, vel segetes comburere, injuriam fecit alteri, sed non intulit damnum, unde nec ad restitutionem tenetur, quamvis teneatur ad aliquam satisfactionem pro offensa,

ſa, quam tamen non tenetur ſtatim poſt attentatum facinus exhibere; poteſt enim ſine nova culpa aliquantiſper ſatisfactionem debitam differre: eſto ſi damnum fuerit ſecutum, teneatur, ſtatim ac commode poteſt, illud reſarcire.

VII. Quæritur ſexto, quandonam peccator ad contritionem per ſe obligetur, ita ut illam omittere, ſit novum peccatum?

Antequam reſpondeam, explico terminos: Dicitur obligari per ſe, & directe peccator ad contritionem, quando ad illam obligatur præciſe, quia peccavit, nec poteſt aliter remiſſionem obtinere, ut accidebat in lege veteri: Dicitur vero per accidens, & indirecte obligari ad contritionem, quando per illam diſponi debet ad rite aliquod agendum, puta ad audiendas Confeſſiones, vel ad communionem, quando urget neceſſitas, nec eſt copia Confeſſarii: His poſitis

Directe nunc dico, peccatorem per ſe obligari ad contritionem in articulo mortis, ſi non adſit copia Confeſſarii; quia tunc tenemur facere, quantum in nobis eſt, ut reconciliemur cum Deo, ejuſque gratiam aſſequamur: Quod ſi adſit copia Confeſſarii, etiam in articulo mortis ſatis eſſe attritionem cum Sacramento, dicemus articulo ſequenti; quamvis ex præcepto charitatis requiratur in articulo mortis amor Dei ſuper omnia, ut noſtræ ſaluti cum omni morali ſecuritate per conjunctionem cum Deo perfectam conſulamus.

Extra mortis articulum, ſi non adſit copia Confeſſarii, etiam obligatur per ſe ad contritionem, qui diu perſeveravit in peccato. Ita Lug., Suar., & Recentiores communiter contra Durand., Adrian., & alios. Ratio eſt, quia qui longo tempore ſponte perſeverat in divina inimicitia, interpretative divinam amicitiam parvipendit, atque adeo graviter peccat. Unde dicit Coninck, eum peccare mortaliter, qui expreſſe & ſignate vult differre pœnitentiam uſque ad mortem. Quod ſi extra mortis articulum ſit copia Confeſſarii, quamvis non habeat obligationem contritionis, obligatur tamen ex præcepto Eccleſiæ ſingulis annis confiteri, & ex præcepto divino non differre diuturno tempore pœnitentiam.

Neque dicas, non poſſe aſſignari certum tempus, intra quod peccator ad pœnitentiam teneatur: ergo non tenetur, niſi in articulo mortis.

Nam, conceſſo antecedente, nego conſequentiam; commune enim eſt multis rebus, quæ pendent ex æſtimatione morali, ut non poſſit aſſignari certa, & determinata menſura rei, vel temporis. Unde Innoc. XI. ſolum damnavit quintam propoſitionem, quæ dicit: *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus:* Et propoſitionem ſextam, quæ dicit: *Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis:* Nec non ultimam, ubi dicitur: *Satis eſt ſemel in vita credidiſſe myſteria fidei*. Nec ſtatuit Pontifex, quo tempore teneamur hos actus elicere; quia non eſt facile illud ſtatuere: Multi enim apud Suar. putabant, quod ſingulis diebus feſtis; multi, quod bis in anno; alii, quod ſingulis annis; ſed certe prudentis arbitrio decernendum eſt, ſpectata conditione hominum, ut fuſius diximus in expoſitione primæ theſis ab Alexandro VII. proſcriptæ.

VIII. Quæritur ſeptimo, An peccator, qui non poteſt aliquo anno ex defectu confeſſarii confiteri, teneatur ad contritionem, antequam annus elabatur?

Affirmat Dominicus Soto in 4. diſt.

15.q.2., quia præceptum pœnitendi divinum, quod ex se indeterminatum est, jam ab Ecclesia est determinatum ad singulos annos; Quare si nequeat peccator ex defectu Confessarii illam pœnitentiam agere, quæ ab Ecclesia præcipitur, videlicet suscipiendo Sacramentum, tenebitur agere illam, quando potest, scilicet eliciendo actum contritionis, juxta regulam illam; *Qui non potest quantum debet, solvat quantum potest*; & illam aliam; *Qui non potest totum, reddat partem, quam potest*.

Respondeo equidem cum Con., & aliis communiter negative: falsum est enim, quod Ecclesia determinarit tempus illud indeterminatum pœnitendi in genere, ad quod obligamur ex divino præcepto: Solum enim determinavit tempus confitendi indeterminatum; cum autem in tali casu sit impossibilis confessio, non videtur peccator teneri ad contritionem: Et ratio ulterior est, quia cum conteri sit aliquod mere internum, non cadit sub præceptum Ecclesiæ, neque ratione sui, & directe, ut patet, neque ratione alterius, & indirecte, hoc est ratione Sacramenti; quia cum satis sit attritio ad Sacramentum suscipiendum, jam contritio non est aliquid, sine quo nequeat valide, aut licite suscipi Sacramentum confessionis, atque adeo non potest cadere in tali casu sub præceptum Ecclesiæ indirecte: Sicut e contra cadit, quando quis memor peccati mortalis, & non habens copiam confessarii, debet aliquod Sacramentum suscipere, aut administrare. Præterquamquod in casu adducto non potest Sacramentum confessionis suscipi; ergo non potest indirecte, seu ratione Sacramenti præcipi ab Ecclesia contritio, quæ est actus mere internus. Verum quidem est, quod præceptum divinum contritionis obliget peccatores ad non differendam diu, & usque ad mortem pœnitentiam: Hinc tamen non fit, quod impotens aliquo anno suscipere Sacramentum Pœnitentiæ teneatur saltem conteri, quia, ut modo diximus, præceptum istud divinum, spectata diversa hominum conditione, diversimode obligat ad citius, vel serius eliciendam contritionem post mortale aliquod patratum.

Ad regulas adductas, *Qui non potest quantum debet, solvat quantum potest*; &c. Respondeo, eas valere, quando totum, & partes sunt homogenea, seu ejusdem rationis, & differunt solum secundum magis, & minus, non vero quando sunt heterogenea, & dissimilia, ut explicatur in materia de voto. Do exemplum primi casus in jejunio, & secundi in peregrinatione: Si quis ex voto teneatur jejunare quindecim dies, nec potest nisi decem, ex regulis traditis tenetur ad hæc decem jejunia, quia cum res debita sit jejunium, sive ponat decem, sive quindecim, semper ponit jejunium, adeoque rem debitam; Etenim quindecim jejunia a decem solum differunt, quod illa sint plura, quam ista. Contra vero, si quis ex voto teneatur peregrinationis causa Romam contendere, & non possit nisi Cajetam usque ire (quia, verbi gratia, scit in reliquo itinere parati sibi insidias) certe non tenetur ire Cajetam, nec militant regulæ adductæ, *Qui non potest totum* &c.. Et ratio est; quia ire Cajetam non est peregrinatio Romana, quam vovit, quamvis sit pars itineris, quo itur Romam: Eodem pacto, licet contritio esset pars necessaria Confessionis Sacramentalis, non est tamen confessio; adeoque si peccator conteratur, recte quidem facit, nullo tamen pacto implet præceptum Ecclesiasticum Confessionis Sacramentalis; quod in tali circumstantia non tenetur implere,

re, cum nemo ad impossibile teneatur.

ARTICULUS II.

De Attritione Supernaturali.

I. Quodnam debeat esse motivum Attritionis supernaturalis?
II. Num possit esse Supernaturalis attritio, si moveatur ex motivo pœnarum temporalium?
III. Num sufficiat in Sacramento Attritio naturalis, vel quæ sit putata supernaturalis?
IV. Quomodo possit dici actus honestus Attritio, quæ sit detestatio culpæ ex motivo pœnarum?
V. Qui odit culpam propter pœnam, nonne magis odit pœnam, quam culpam?
VI. Num attritio ex motivo gehennæ sit peccati detestatio super omnia?
VII. Certumne sit Attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ justificare?
VIII. Utrum in articulo mortis Confessioni præmitti debeat Contritio?
IX. Ex eo, quod in Sacramentis conferendis non liceat sequi opinionem probabilem de eorum valore, omissa tutiore, non sequitur debere confessioni præmittere contritionem. Nec sequitur, quod non possit conferri absolutio cum jurisdictione solum probabili.
X. Quonam pacto dicatur homo in Sacramento ex Attrito fieri Contritus?

I. EX iis, quæ diximus in expositione thesis quinquagesimæ septimæ ab Innoc. XI. proscriptæ constat, ad valide, ac fructuose suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ sufficere Attritionem naturalem, hoc est quæ moveatur a motivo cognito lumine naturali, ut si quis doleat de furto commisso propter suspendium; Quare hic solum inquirimus de Attritione supernaturali.

Quæritur autem primo; Quid sit attritio, & unde moveatur?

Respondeo, Attritionem definiri a Trident., quod sit dolor de peccato, vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pænarum metu conceptus.

Dices, non sufficienter a Trident. motiva attritionis assignari; Primo, quia potest quis atteri etiam ex desiderio gloriæ. Secundo, quia esto gehenna, seu pœna æterna, utpote lumine fidei cognita, sit motivum attritionis supernaturalis; pœnæ, tamen temporales non videntur posse esse motivum attritionis; quia nobis objiciuntur lumine naturali, non fidei; Unde actus attritionis ex metu pœnarum temporalium conceptus non est supernaturalis, sicut requiritur, ut possit cum Sacramento justificare: Ergo dum dicit Trident. ex gehennæ, & pœnarum metu, verbum illud Pœnarum, est superfluum.

Respondeo, nego antecedens. Ad primum dico, attritionem differre a contritione per hoc quod ista detestatur peccatum ut malum Dei, & quia illi displicet; attritio vero detestatur ut malum proprium peccatoris, & quia sibi nocet. Unde merito attritio dicitur etiam contritio imperfecta, quia non attingit summam peccati odibilitatem, quam potest, quæ est contrarietas cum divina bonitate, quam lædit: Detestatio enim eo est imperfectior, quominus attingit odibilitatem objecti; sicut amor eo est imperfectior, quominus attingit amabilitatem sui objecti: Quare sicut in corporalibus dicuntur attrita, quæ aliquo modo diminuta sunt; contrita vero dicuntur, quæ in particulas minutissimas sunt comminuta, ita cor dicitur per motiva attritionis solum atteri, & imperfecte conteri. Quia tamen

men motivum attritionis, ut diximus, est peccatum, inquantum est malum peccatoris, & peccatum dupliciter est malum peccatoris; Primo formaliter, inquantum illum deturpat, & fœdat; Secundo causaliter, inquantum causat illi pœnas: idcirco duplex a Trident. assignatur motivum attritionis. Primo fœditas ipsa peccati, Secundo pœna. Et quia pœna, quæ per peccatum infligitur, est amissio boni æterni, gehenna, & pœna temporalis, ideo ex Lugo, Suar., & aliis habetur verissima attritio, tam ex timore amissionis gloriæ, seu ex desiderio gloriæ, quam ex timore gehennæ; & utrumque motivum a Trident. comprehenditur sub timore gehennæ, quia gehenna per pœnam damni privat gloria æterna.

II. Ad secundum; quando Trident. addit verbum illud *Pœnarum*, significat, quod habeatur verissima attritio supernaturalis etiam per timorem pœnarum temporalium, ut sentiunt Suar., aliique communiter contra Vasq., qui videtur semper exigere motivum aliquod æternum ad attritionem. Probatur, quia Trident. adducit exemplum Ninivitarum, qui ad Jonæ prædicationem pœnitentiam egerunt, timentes solum pœnam temporalem, scilicet excidium civitatis: ergo dolor etiam ex pænarum temporalium metu conceptus ex Trident. satis est ad veram attritionem.

Verum quidem est, pænas temporales objici nobis lumine naturæ, ut infligendas a creaturis, puta suspendium a judice; at objiciuntur nobis lumine fidei pœnæ temporales, inquantum infligendæ a Deo, & inquantum indicant ejus iram, quæ puniendo in hac vita dat peccatori inchoamentum supplicii æterni. Unde sub hoc motivo pœnæ temporales causant attritionem supernaturalem; quæ, ut advertit Lugo disp. 5., Valent., aliique, respectum debet habere ad Deum, ut possit cum Sacramento justificare; cum enim peccatum sit aversio a Deo, dispositio ad reconciliationem debet esse conversio ad Deum. Unde qui atteritur attritione dispositiva ad reconciliationem in Sacramento, debet respicere tamquam motivum doloris ipsum Deum, atque adeo dolor oriri debet ex timore pœnarum, ut a Deo infligendarum, seu ex timore omnipotentiæ divinæ, quæ potest nos juxta nostrum demeritum punire. Et sane sicuti spe supernaturali speramus a Deo non solum gloriam, sed etiam bona temporalia; ita timore supernaturali timere possumus ab Omnipotentia Vindice non solum pœnas æternas, sed etiam temporales, scilicet deformitatem animæ, amissionem meritorum antecedentium, lapsum facilem in novas culpas, conscientiæ turbationem, pænas purgatorii, & pœnas hujus vitæ corporales.

III. Quæritur secundo, Utrum attritio disponens in Sacramento ad justificationem possit esse vel naturalis, vel supernaturalis putata, an vero debeat esse vere supernaturalis?

Respondeo, ab Innoc. XI. damnatam esse propositionem 57. quæ habet: *Probabile est ad Sacramentum pœnitentiæ sufficere attritionem naturalem, modo honestam*. Et ratio est, quia in eodem genere debet esse dispositio, & forma, cum dispositio habilitet subjectum ad recipiendam formam; ergo si gratia est supernaturalis, debet pariter esse supernaturalis attritio disponens ad illam. Unde Trident. sess. 14. c. 4. appellat illam Donum Dei, & Spiritus Sancti impulsum. Et sess. 6. cap. 5., & can. 3. dicit eam fieri per gratiam adjuvantem, & excitantem, ac per prævenientem Spiritus Sancti inspirationem; Atqui omnes actus, qui fiunt hoc modo, sunt su-

per-

pernaturales simpliciter, & quoad substantiam; alioquin non esset, cur diceremus, actus fidei, spei, & charitatis esse supernaturales quoad substantiam, licet nequeant fieri sine speciali auxilio, & adjutorio Spiritus Sancti; ergo attritio disponens ad justificationem in Sacramento debet esse supernaturalis. Quod fusius explicavimus in expositione hujus thesis profligatæ.

Hinc sequitur, erraffe Canum, cum dixit sufficere ad justificandum attritionem solum putatam supernaturalem: hæc enim non est ex adjutorio, & impulsu Spiritus Sancti, sicut debet esse ex Trident.: ergo sola attritio vera supernaturalis disponit in Sacramento ad justificationem. Aliqui apud Machado existimarunt, attritionem naturalem sufficere ad valorem Sacramenti, non vero ad ejus fructum: Unde ex illa putarunt fieri Sacramentum validum, & informe: Alii vero cum Soto, Cano, Hurtado, Valent. apud Leand. de pœnitentia putarunt, attritionem naturalem sufficere etiam ad fructum Sacramenti. Dubium est num utraque hæc sententia damnata sit ab Innoc. XI. an solum secunda. Equidem puto cum Lumbier, quod utraque; atque adeo attritio vere supernaturalis requiritur non solum ad fructum, sed etiam ad valorem Sacramenti pænitentiæ.

Est autem attritio vere supernaturalis, si habeat pro motivo Deum, inquantum cognitum lumine supernaturali; verbi gratia, si quis, ut diximus, doleat de peccato ex metu pænarum, ut infligendarum a Deo peccati vindice. Unde fit, ut ipsa consideratio turpitudinis peccati tunc solum causet attritionem supernaturalem, quando turpitudo peccati consideratur cum respectu ad Deum per oppositionem, quam dicit peccatum cum aliqua Dei excellentia, verbi gratia cum reverentia, gratitudine, obedientia, justitia illi debita; vel si consideratur peccatum ut oppositum virtutibus supernis, quibus dumtaxat consequi possumus vitam æternam, quæ lumine superno attingitur. Quod si fœditas peccati non consideretur cum respectu ad Deum, sed tantum per difformitatem, quam habet ad rectam rationem, & ad convictum humanum; quia hæc consideratio non exigit lumen supernaturale, non causat attritionem supernaturalem, ut advertunt Lugo disp. 5. num. 142., Valent., aliique.

IV. Quæritur tertio, quomodo Attritio, quæ est detestatio peccati ex motivo gehennæ, & pœnarum, sit actus honestus?

Respondeo, Bajum, Jansenium, eorumque asseclas damnare ut vitiosam detestationem peccati ex metu pœnarum, eo quod videatur talis detestatio magis abhorrere pœnas, quam culpam; propter quod enim unumquodque tale, & illud magis. Catholici autem omnes eam ut honestam commendant; cum Trident. sess. 14. cap. 4. appellet illam Donum Dei, & Spiritus Sancti impulsum; & Scripturæ sæpe hunc timorem suadeant, ut Lucæ 12. *Timete eum, qui postquam occiderit corpus, potestatem habet mittere in gehennam*. Et ratione probatur, quia si timere pænas, & propter illas culpam fugere, esset vitium, jam malum esset pænas imponere, cum idcirco imponantur pænæ, ut terreant, & terrore suo retrahant a culpis. Quomodo enim impositio pænæ esset honesta, si ejus finis esset pravus? finis enim pænæ est timor, qui per adversarios est pravus. Præterea pænæ sunt ex se juxta rationem naturalem timendæ; ergo juxta rationem naturalem, atque adeo honeste timeri possunt, & timor hic ordinari potest ad finem bonum, scilicet

ad

ad culpam fugiendam, & detestandam.

Dices primo: Inhoneste operatur, qui ordinat majus bonum ad minus; sed qui detestatur culpam propter timorem pœnæ, ordinat carentiam culpæ, quæ est majus bonum, ad carentiam pœnæ, quæ est minus; ergo inhoneste operatur.

Respondeo, distinguo majorem, si majus bonum ultimate ordinatur in bonum minus, concedo; si non ultimate, nego majorem; & omissa minore, nego consequentiam. Christus Dominus non inhoneste operatur ordinando sua merita, quæ sunt bonum majus, in nostram salutem: nec nos inhoneste operamur, ordinando Sacrificium Missæ ad obtinendum bonum temporale; quia hoc ipsum ordinatur ultimate ad divinam gloriam, quæ est bonum maximum. Ita qui detestatur culpam propter pœnam, ordinat quidem immediate, & proxime carentiam culpæ ad carentiam pœnæ; vult enim carere culpa, quia vult carere pœna; sed hoc ultimate est referibile in gloriam divinam, & virtualiter refertur in Deum tamquam in ultimum finem.

V. Dices secundo: qui detestatur culpas propter pœnas, plus odit pœnas, quam culpas, *Propter quod enim unumquodque tale, & illud magis*. Sic qui odit filium propter patrem, plus odit patrem, quam filium: sed odisse plus pœnas, quam culpas iniquum est, & præposterum; ergo attritio non est actus honestus.

Confirmatur; nam qui odit peccatum ob metum gehennæ, videtur esse cum ea animi præparatione, & affectu conditionato, ut si non daretur gehenna, non odisset peccatum, quod certe iniquum est.

Respondeo, in peccato duplicem reperiri malitiam, & odibilitatem, alteram ex eo, quod sit injuria Dei, alteram ex eo, quod sit inductiva pœnarum; Prior malitia est longe major, & non postponibilis secundæ; Potest tamen quis attingere secundam sine obligatione attingendi primam; quia sicut in actibus intellectus *Præscindentium non est mendacium*, ita in actibus voluntatis *Præscindentium non est malitia*. Itaque qui ex motivo pœnarum odit culpam, odit quidem per hunc actum magis pœnas, quam culpam; sed potest per alium actum attingentem odibilitatem, quam habet culpa, inquantum est injuria Dei, magis odisse culpam, quam pœnas: sic qui odit filium propter inurbanitatem patris, odit quidem hoc actu magis patrem, quam filium; sed potest alio actu odisse magis filium, quam patrem, si attingeret, verbi gratia, filium ut homicidam. Hinc fit, nullam haberi deordinationem in detestanda culpa propter pœnam, ita ut per hunc actum magis pœna, quam culpa odio habeatur, quandoquidem potest culpa odio haberi magis, quam pœna, si attingatur odibilitas culpæ, inquantum est injuria Dei, a quo motivo hic, & nunc præscinditur sine ulla culpa; eo quod præscindentium non est malitia.

Ad confirmationem, nego antecedens: sicuti quando David dicebat in Psalmo 118. *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem*, non erat David cum ea præparatione animi, & affectu conditionato, ut nollet servare legem Dei, nisi consequeretur retributio; sed solum hoc motivo adjuvabatur ad id, quod cæteroqui etiam vellet, si tale motivum non adesset: ita in casu nostro. Quæ omnia fusius elucidantur in expositione decimæ quartæ, ac decimæ quintæ thesis ab Alex. VIII. confixæ.

VI. Quæritur quarto, an attritio ex motivo gehennæ, & turpitudinis pecca-

ca-

cati sit detestatio peccati super omnia?

Respondeo, attritionem ex motivo gehennæ non esse super omnia; quia ex vi hujus actus non potest pœnitens habere affectum subeundi potius pœnas, quam carendi culpa, cum ratione hujus actus magis pœnas, quam culpam detestetur. Unde hic actus, licet sit honestus, ut diximus, quatenus ordinat ad detestationem peccati medium ordinatum a Deo ad talem detestationem, non est tamen actus perfectissimus: Contra vero qui illustratus lumine superno odit peccatum ob ejus turpitudinem, odit peccatum super omnia, quia malum culpæ excedit omne aliud malum: ergo vi hujus motivi detestatio peccati est super omnia; quamvis non habeatur formalis, sed virtualis tantum comparatio peccati cum aliis malis pœnarum.

VII. Quæritur quinto, Certumne sit attritionem cum Sacramento pœnitentiæ justificare?

Respondeo cum Lugo, Salas, Perez, aliisque, esse id moraliter certum post Trident. sess. 14. cap. 4., ubi loquens de attritione, hæc habet: *Quamvis sine Sacramento pœnitentiæ ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit*. Non loquitur autem Concilium de dispositione remota ad gratiam impetrandam, cum etiam extra Sacramentum habeat attritio talem dispositionem: ergo loquitur de dispositione proxima; atque adeo ex verbis Tridentini si minus de fide, certum tamen moraliter est, attritionem cum Sacramento satis esse ad justificationem. Quod etiam patet ex institutione hujus Sacramenti, quippe quod est Sacramentum mortuorum, & non vivorum, si autem deberet semper præsupponi contritio, nunquam per Sacramentum pœnitentiæ conferretur vita, & nunquam Sacerdos remitteret, sed supponeret peccata per contritionem remissa. Præterquamquod Sacramentum pœnitentiæ in lege gratiæ novum onus adderet sine speciali prærogativa, (quam certe tribuit) si tantum exigat a nobis attritionem facilem, non contritionem, quæ maxime difficilis est.

Non nego, plures Doctores ante Trident., imo aliquos post Trident. asserere, attritionem non esse sufficientem ad justificandum cum Sacramento. Verum hæc opinio post Trident., tamquam improbabilis, rejicitur communissime, ut constat ex iis, quæ fuse dixi in Trutina Theologica in expositione 14., & 15. thesis ab Alex. VIII. confixæ. Fuit quidem opinio probabilis ante Trident. suffulta auctoritate magnorum virorum, sed post Trident. omnem probabilitatem amisit; sicut plures opiniones, quæ quondam probabiles fuerunt, postquam a Pontificibus damnatæ sunt, probabilitatem omnem exuerunt.

VIII. Quæritur sexto; Num in articulo mortis teneamur ob majorem securitatem, & ne exponamur periculo damnationis, excitare nos ad contritionem ante susceptionem Sacramenti, an satis sit attritio, etiam cognita ut talis? Ubi etiam quæritur, utrum postquam damnata est prima propositio ab Innoc. XI. dicens, non esse illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, teneamur nunc practice sequi sententiam tutiorem asserentem, requiri ad Sacramentum pœnitentiæ contritionem?

Respondeo cum Lug., Laym., Perez, Becan., Fagund., Turrian., aliisque contra Suar. disp. 15. sect. 4. num. 19., ne in articulo quidem mortis obligari nos ad præmittendam contritionem Sacramento pœnitentiæ. Et ratio est, quia præcepta hominibus im-

posita non obligant, nisi humano modo, & juxta hominum conditionem; non ad diligentiam metaphysicam, & exquisitissimam, sed ad humanam, & moralem; aliter essent intolerabilia, & supra vires humanas, & nunquam ita satisfactum esset, ut non superesset nova diligentia adhibenda: Quare etiam in negotio æternæ salutis satis est adhibere ea media, in quibus nullum est periculum morale, & probabile, etiamsi subsit dubium aliquod, & periculum valde remotum; Alioquin qui peccavit, teneretur statim conteri de peccato, quia dubium aliquod est, an sit repente moriturus; Nec posset quis esse contentus elicuisse semel actum contritionis, & semel confessum esse; nam cum sit incertum, an contritio, & confessio fuerint valida, deberent iterum, atque iterum repeti; Deberet etiam homo procurare iterationem Baptismi sub conditione, si forte primus fuit invalidus; Quæ tamen sunt absurda, & onus hominibus intolerabile: Cum ergo sententia putans, attritionem sufficere in Sacramento ad justificandum, sit moraliter certa, nec ullum sit prudens dubium, aut periculum probabile de ejus falsitate, satis, superque præcepto assecurandi salutem æternam satisfacimus per attritionem in Sacramento etiam in articulo mortis. Urget certe in articulo mortis obligatio ponendi actus amoris Dei super omnia, ratione cujus peccator justificatur; Hoc autem posito, nullatenus teneretur deinde contritionem Sacramento pœnitentiæ præmittere, quia adhibendo attritionem post præmissum actum amoris Dei, adhibetur medium ad salutem, in quo nullum est probabile periculum: Immo id etiam probabiliter verum est, quamvis post præmissum actum amoris Dei, moribundus iterum peccaret, & peccatum clavibus subjiceret. At in tali casu ad securitatem salutis æternæ actus amoris Dei repetendus esset.

Hinc patet, a fortiori licere extra mortis articulum præmittere attritionem Sacramento pœnitentiæ, etiam post primam illam propositionem damnatam ab Innoc. XI., quia in tali casu non sequimur, relicta tutiore, opinionem probabilem, sed moraliter certam, atque adeo tutam, quod non est prohibitum;

IX. Nonnemo dixit, ab Innoc. XI. solum damnari, quod liceat sequi opinionem probabilem, omissa tutiore in conferendis Sacramentis; atque adeo in iis solum, quæ pertinent ad Ministrum conferentem Sacramenta, non vero in iis, quæ pertinent ad suscipiendum illa, ut est attritio.

Sed merito rejicitur a Lumbier Observat. 15. §. 4., quia attendendus est scopus prohibitionis, quæ vult vitare periculum frustrandi Sacramenta; atque adeo tam comprehendit, quæ pertinent ad Ministrum conferentem, quam quæ pertinent ad suscipientem Sacramenta. Advertit tamen idem Lumbier observat. 3. §. 5. distinguenda esse duo genera opinionis tutioris: Alterum est tutioris in executione, & relate ad consequendum effectum: Alterum vero tutioris in genere doctrinæ; Verbi gratia, status anachoreticus dicitur tutior in ordine ad consequendam salutem æternam, non tamen est tutius docere nos obligatos esse ad talem statum; Sic etiam tutius est iterare Baptismum sub conditione, si forte prior fuerit invalidus; tutius etiam est in executione iterare contritionem singulis momentis, &c., sed hæc non sunt tutiora in genere doctrinæ, quia si doceamus, esse obligatos homines ad hanc iterationem, innumeris anxietatibus, & oneri intolerabili subderentur; quod in desperationem illos vocaret; Idem dicit in casu de attritione, & aliis simi-

milibus; tutius quidem est in ordine ad Sacramentum non frustrandum adhibere contritionem, sed non est tutius in genere doctrinæ docere, homines obligatos esse ad illam præmittendam Sacramento pœnitentiæ. Eodem modo discurri potest, dum quæritur, An posita damnatione illius propositionis, teneamur de singulis peccatis explicite dolere, ut sentit Vivaldus? An teneamur habere propositum formale? An teneamur immediate ante absolutionem elicere dolorem, ut habeatur major propinquitas moralis inter partes essentiales Sacramenti? An dolor procedere debeat ex intentione confessionis? An teneamur attritioni addere aliquem amorem Dei? Quod paucis abhinc annis adeo pugnaciter controversum fuit, ut Alex. VII. Bullam hac de re expedierit die 5. Maji 1667., in qua præcipit, ne quis de hoc puncto agens contrariam, sententiam censurare audeat: Quæ, & his similia procul dubio tutiora sunt in executione, non vero in genere doctrinæ, ut explicavimus. Quinam autem sit amor Dei initialis, qui in Attritione supernaturali includitur, fuse ostendimus in expositione thesis 15. confixæ ab Alex. VIII., ubi ostendimus, sine ullo amore Dei formali Attritionem esse honestam, & supernaturalem.

Ex hac etiam doctrina infertur, licite posse Sacerdotem cum jurisdictione solum probabili absolvere; atque adeo simplicem Sacerdotem in articulo mortis, etiam præsente Parocho, absolvere posse ab omnibus peccatis, & censuris moribundum; quia hæc opinio est tuta, imo tutior in genere doctrinæ, quamvis opposita sententia sit tutior in executione, ut explicavimus in Trutina exponendo eam thesim. Innoc. autem XI. damnans propositionem asserentem, quod possimus sequi in conferendis Sacramentis opinionem probabilem, omissa tutiore, non damnat, quod possimus sequi opinionem tutiorem in genere doctrinæ, seu moraliter certam; omissa tutiore in executione, ut accidit in his, & similibus casibus.

X. Quæritur ultimo, Quomodo attritio fieri possit contritio.

Respondeo, non formaliter, sed æquivalenter; non enim unus actus potest evadere alius, sed potest attritio æquivalere contritioni, si componatur cum Sacramento; & in hoc sensu communiter dici solet, quod peccator in Sacramento ex attrito fiat contritus; quia in Sacramento attritio æquivalet contritioni, cum disponat ultimo ad gratiam, non secus ac contritio extra Sacramentum. Præterea potest etiam attritio æquivalere contritioni, si componatur cum actu amoris Dei super omnia; Nam qui habet attritionem cum actu amoris Dei super omnia, eodem modo est dispositus ad gratiam, ac qui habet contritionem. Hinc sequitur, quod in iis casibus, in quibus vel per se, vel per accidens obligatur peccator ad contritionem, satisfaciat suæ obligationi, si loco contritionis ponat vel attritionem cum Sacramento pœnitentiæ, vel attritionem cum actu amoris Dei super omnia.

ARTICULUS III.

De dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ requisito.

I. Non sufficit in Sacramento dolor virtualis inclusus aut in amore Dei, aut in proposito non peccandi de cætero.

II. Nec sufficit in Confessione venialium mera non complacentia de illis cum animo suscipiendi Sacramentum.

III. Non est tamen mortale non dolere de singulis venialibus, quæ subji-

ciuntur clavibus.

IV. Num dolor debeat aut confessionem, aut saltem absolutionem praire?

V. Num dolor elici debeat ex intentione suscipiendi Sacramentum?

VI. Quamdiu possit dolor confessionem praire?

VII. Qualiter dolor de venialibus revocetur?

VIII. Num possit sine novo dolore absolutio iterari?

IX. Nequit Superior, auditis solis reservatis, Sacramentaliter absolvere.

X. Probabilius videtur, quod dari possit Pœnitentiæ Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris illimitati.

XI. Non tamen ex variis aliis capitibus olim admissis ab Auctoribus.

XII. Ex quibus omnibus plura inferuntur.

I. Diximus, ad Sacramentum Pœnitentiæ non sufficere actum amoris Dei, in quo dolor virtualiter includitur; eo quod dum a Trident. requiritur ad Sacramentum dolor, intelligendum est de dolore proprie dicto, seu de dolore formali, juxta communissimum Theologorum sensum, sive iste dolor sit contritio, sive attritio. Non me latet, Petrum Soto, Sylvestrum, Gabrielem, Rosellam, & alios ante Trident. existimasse, sufficere dolorem virtualem; Vasq. tamen appellat hanc sententiam post Tridenr. erroneam, & Suar. temerariam. Unde sequitur, nec sufficere dolorem, quod non doleas, contra Navar., Sylvestr., & Sà, quia Concilium exigit dolorem de peccato, non vero dolorem de negatione doloris; Nec sufficit solum propositum non peccandi de cætero; quia tale propositum non solum non est dolor, sed etiam stare potest cum complacentia actuali de peccato commisso.

II. Quæritur tamen primo, An in confessione venialium satis sit pro dolore voluntas suscipiendi hoc Sacramentum sine actuali complacentia peccati; eo quod in tali voluntate virtualis quædam detestatio contineatur?

Respondeo, Sententiam affirmantem non displicere Præposito, Rosellæ, & Tambur., qui asserit Patrem Franciscum Quiros Societatis Jesu in Theologia morali apprime versatum eam reputare veram; quia scilicet Trident. sess. 14. cap. 4. requirit ad valorem hujus Sacramenti motum proprium pœnitentis, (qui certe habetur in eo, qui voluntatem habet suscipiendi hoc Sacramentum, ejusque effectum) & in confessione solum mortalium requirit Tridént. detestationem. Unde solum in confessione mortalium videtur, quod dolor debeat esse formalis, & non tantum virtualis.

Verum communis sententia docet, requiri dolorem formalem, etiam in confessione venialium; & practice sententiam hanc tutiorem tenemur sequi, quia tenemur evitare periculum frustrandi Sacramentum; & quidem sub mortali, etiamsi Sacramentum conferatur super re levi, videlicet ad remissionem solorum venialium: Quicquid in contrarium senserit quidam Recentior apud Lug. de Pœnit disp. 14. sect. 8.

III. Quæritur secundo, an sit mortale non habere dolorem de omnibus venialibus, quæ in confessione explicantur?

Respondeo cum Suar., Lug., & aliis communiter negative; quia defectus talis doloris non obstat valori, & fructui Sacramenti. Ex quo sequitur, quod quando confessio est de solis venialibus, non teneamur ponere dolorem universalem.

Dices primo; apponere pro materia Sacramenti materiam ineptam, est pec-

peccatum mortale; ut si quis apponeret ad consecrandum cum hostiis triticeis aliquas hordeaceas; ergo peccat etiam mortaliter, qui confitetur aliqua venialia sine dolore, etiamsi de aliis dolorem habeat; quandoquidem ex defectu doloris illa venialia non sunt materia idonea Sacramenti.

Respondeo cum Suar. nego consequentiam: Et disparitas est, quia forma consecrationis per se primo respicit materiam; Unde sub mortali debet apponi solum materia idonea ad consecrationem: Contra vero forma hæc absolutionis, Absolvo te, non respicit per se primo materiam, sed personam, & effectum gratiæ ex se remissivæ peccati; & quia semper ac absolvitur persona, confertur gratia, sive habeat illa dolorem de omnibus, sive de aliquibus solum venialibus; idcirco non est mortale non habere dolorem universalem de omnibus venialibus. Eodem modo discurrendum in Sacramento Baptismi, quod non respicit materiam, sed personam. Non enim est mortale miscere aquæ naturali guttas aliquas aquæ rosaceæ in collatione baptismi; quia significatio formæ, & ejus effectus habetur, etiamsi materia non sit usquequaque idonea ad Baptismum.

Dices secundo; apponere in confessione peccatum mortale falsum, est mortale; ergo etiam est mortale apponere veniale sine dolore; cum utrobique materia non idonea apponatur.

Respondeo, concedo antecedens, contra Sylvestrum, qui putat esse tantum veniale, V. *Confessio*, quæst. 8., nego tamen consequentiam. Disparitas est, quia in primo casu decipitur Judex in re gravi; secus vero in secundo casu decipitur tantum in re levi, dum putat, pœnitentem dolere de omnibus venialibus, quæ confitetur, & revera de aliquibus tantum dolet. Dicimus proinde contra Sylvestrum, non posse pœnitentem pro libito augere numerum suorum peccatorum, non quia peccaret mortaliter contra charitatem imponendo sibi crimina, quæ non fecit; nam non inferret sibi grave nocumentum, cum infamatio in confessione censeatur levis; sed quia non posset Sacerdos exercere circa pœnitentem judicium prudens; Tam enim variatur notabiliter judicium ex occultatione criminis veri, quam ex confessione criminis falsi.

IV. Quæritur tertio; An dolor debeat Confessionem, aut saltem absolutionem præire?

Respondeo, certum esse, dolorem post absolutionem elicitum non sufficere ad Sacramentum. Dubium est, an debeat confessionem antecedere? Quod si non debeat; Num satis sit si ponatur in eo ipso instanti, in quo completur absolutio, an vero requiratur, ut absolutionem saltem antecedat?

Circa primum, Coninck disp. 4. dub. 2. putat, dolorem debere Confessionem præire: Tum quia confessio debet esse signum illius doloris; ergo debet dolorem præsupponere; tum etiam quia cæteroqui posset quis per modum historiæ narrare Sacerdoti sua peccata, deinde dolere, & absolvi.

Sed communis sententia negat, debere dolorem præire confessionem; quod probatur ex praxi fidelium, qui communiter post confessionem ad dolorem a Sacerdote excitantur, & putant suæ obligationi satisfecisse, etiamsi sufficientem dolorem ex inadvertentia non præmiserint.

Ad rationes in contrarium Coninck respondetur, dolorem etiam consequentem posse fieri sensibilem per confessionem; quia, ut bene notat de Lugo, ut confessio sit signum doloris, non oportet, ut sit doloris effectus; sed satis est, ut fiat confessio ad obti-

tinendam remissionem, ad hoc ut confessio sit signum doloris interni, etiamsi hic consequatur confessionem: Hoc enim ipso quod confessio est facta ad hunc finem, satis significat, pœnitentem velle ponere omnia requisita ad talem finem, inter quæ est dolor: Quare qui confitetur peccata, ut recipiat illorum remissionem, sensibiliter declarat, quod vel jam habeat dolorem, vel mox sit illum habiturus ante absolutionem, sicut oportet.

Quibus adde, non solam confessionem esse Signum sensibile doloris interni, cum ipsamet expectatio absolutionis, & tacita ejus postulatio videatur satis significare sensibiliter dolorem internum, non solum ut ponendum, sed ut jam positum.

Ad secundam objectionem respondeo, verum quidem esse, quod narratio historica peccatorum, ad quam sequatur dolor, non satis sit ad Sacramentum; Et ratio est, quia ad Sacramentum requiritur narratio, quæ sit accusatio, seu ordinata ad obtinendam absolutionem in judicio Sacramentali, quæ certe haberi potest, etiamsi dolor post illam consequatur. Ubi adverte, quod qui historice narravit sua peccata Sacerdoti, potest narrationem illam ordinare ad Sacramentum, non quidem solo actu interno, cum confessio debeat esse per se sensibilis, sed actu externo, dicendo verbi gratia, De peccatis narratis me accuso, & sic potest absolvi; quia sic breviter se accusavit de omnibus peccatis narratis, & posuit sufficientem Confessionem externam.

V. Dubitatur tamen hic, An sicut confessio debet esse ordinata ad Sacramentum recipiendum, ita pariter dolor elici debeat ex intentione Sacramenti?

Respondeo cum communi contra Perez disp. 19. sect. 6., Reginaldum tom. 1. lib. 5., & Bonacin. negative. Ratio est, quia ideo confessio debet esse ordinata ad Sacramentum recipiendum, quia debet esse accusatio; nec est accusatio, nisi ordinetur ad absolutionem in judicio Sacramentali: Contra vero nulla est ratio, quæ suadeat, dolorem debere elici ex intentione Confessionis. Quod etiam constat ex praxi fidelium: nam si quis, verbi gratia, audiendo concionem excitetur ad dolorem, & deinde ex eo dolore moveatur ad Confessionem, hic reputatur bene dispositus, etiamsi desiderium Confessionis oriatur a dolore, & non dolor a desiderio, & intentione Confessionis.

Non negaverim tamen, dolorem, ut fiat aliquo modo sacramentalis, debere dirigi ad confessionem, cum ad conficiendum Sacramentum necessaria sit intentio Sacramenti, & partium illius in ordine ad ejus constitutionem; Dico tamen, non debere dolorem a principio ad confessionem dirigi, & ex desiderio confessionis oriri, cum satis sit, si dolor præteritus ad Confessionem dirigatur.

Neque dicas, actiones Sacramentales debere fieri a principio ex intentione Sacramenti; Unde ablutio, verbi gratia, quæ non fit a principio ordinata ad Sacramentum, non potest deinde referri ad illud, & conjungi cum forma Baptismi; ergo cum dolor sit pars Sacramenti, debet a principio referri ad illud, & fieri ex intentione Sacramenti.

Nam contra est, quia illæ dumtaxat actiones Sacramentales debent a principio referri ad Sacramentum, & fieri ex intentione illius, quæ pertinent ad formam Sacramenti, seu quæ fiunt a Ministro; Hic enim cum debeat operari in nomine Christi, debet operari ex fine intento a Christo Domino; Pœnitens autem in hoc Sacramento non est minister, licet po-

nat

nat dolorem constitutivum illius, tamquam partem materialem; & ideo non debet ejus dolor elici, tamquam ab operante nomine Christi, & intendente facere Sacramentum; Quod idem dicitur de eo, qui conficit panem, qui est materia Eucharistiæ.

Circa secundam difficultatem, An scilicet dolor præire saltem debeat absolutionem? Communis Doctorum sententia affirmat; mihi tamen arridet sententia Meratii, Granado, Perez, aliorumque, qui censent, satis esse, ut dolor non sit post absolutionem, etiamsi ponatur in eo ultimo instanti, in quo perficitur absolutio. Et ratio est, tum quia vere tunc absolutio cadit supra peccata cum dolore exposita, tum etiam, quia voluntas suscipiendi Sacramentum reddit narrationem illam peccatorum, quod vere sit confessio, & accusatio sui dolorosa per dolorem, qui vel jam sit habitus ante confessionem, vel mox sit habendus, ita ut non consequatur absolutionem.

Neque dicas primo; Ante absolutionem, quæ est sententia judicialis, debet præire non solum confessio Rei, sed etiam notitia de dignitate, vel indignitate rei ad obtinendam remissionem; sed Reus tunc est dignus absolutionem recipere, quando dolet de peccatis confessis; ergo si ante sententiam judicialem præcedere debet notitia de confessione dolorosa, quæ reddit reum dignum remissione, consequenter ante absolutionem debet poni dolor.

Nam respondeo, concedendo, quod ante absolutionem præcedere debeat notitia de dignitate Rei ad obtinendam remissionem; Dico tamen, hanc notitiam haberi, si sciatur, quod pœnitens confiteatur peccata, & velit Sacramentum recipere; Si enim vult Sacramentum recipere, vult ponere dolorem, qui non sit post absolutionem, & consequenter etiamsi dolor non præcedat absolutionem, nihilominus ante absolutionem habetur sufficiens notitia de dignitate, seu congruitate pœnitentis ad absolutionem recipiendam.

Neque dicas secundo, dolorem esse dispositionem ad gratiam, quæ in ultimo instanti absolutionis producitur; Universim autem dispositio præcedere debet formam; ergo & dolor absolutionem.

Nam ultima dispositio non debet præcedere tempore, sed solum natura ipsam formam; sicut de facto contritio non præcedit tempore gratiam, ad quam disponit.

VI. Quæritur quarto, quanto tempore possit dolor confessionem præire?

Respondeo, Leandr. citatum a Tambur. docere cum Hurt., & Candido, quod ad Sacramentum conficiendum satis sit dolor, qui per quodcumque longi temporis spatium Confessionem præcedat, dummodo non sit retractatus vel per actum contrarium, scilicet per complacentiam de peccato præterito, vel per quodcumque aliud peccatum mortale.

Communiter tamen Theologi docent, tamdiu dolorem posse præire confessionem, quamdiu possit virtualiter usque ad confessionem permanere, ita ut cum illa faciat unum moraliter; Dicitur autem virtualiter dolor perseverare, quando si pœnitens interrogetur, cur doluerit, possit illico respondere, se doluisse, ut confiteatur, & non retractasse dolorem, quia vult confiteri; Sic pariter intentio conficiendi Sacramentum dicitur permanere virtualiter in Ministro, quando interrogatus sine nova deliberatione statim responderet, se propterea ritum illum externum adhibere, quia vult Sacramentum ministrare. In quo distinguitur voluntas, seu intentio virtua-

tualis ab habituali; Nam virtualis (quæ saltem requiritur ad suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, & ad conferenda omnia Sacramenta) debet influere in Sacramentum; ita ut verum sit, quod ex illa intentione consequatur Sacramenti pœnitentiæ susceptio, vel collatio cujuscumque Sacramenti: Contra vero voluntas habitualis (quæ satis est ad suscipiendum Sacramentum Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, &c.) non debet influere in susceptionem illorum, sed satis est, quod suscipiens aliquando eam habuerit, nec retractaverit.

Sed quoad praxim difficultas est; Quantum sit illud tempus, in quo dici possit, dolorem virtualiter perseverare, & facere unum moraliter cum confessione?

Respondet Tamburinus ex Præposito, quod per tres, vel quatuor horas; ex Lugo, quod si vesperi, imo etiam die præcedente quis doluerit, censeatur bene dispositus ad Sacramentum suscipiendum die sequenti: Et addit, quod sicut in judicio forensi potest sententia proferri supra Reum discussum, etiam post quatuor, & quinque dies, quidni etiam in judicio Sacramentali? Hoc tamen non admiserim, quia non quæcumque permittuntur in judicio forensi, permittuntur in Sacramentali, nec quæ sufficiunt ad absolvendum a censuris, (a quibus etiam invitus absolvi potest) sufficiunt ad absolutionem Sacramentalem.

VII. Quæritur quinto, quomodo revocetur dolor venialium?

Respondeo, difficultatem in eo esse; utrum quando pœnitens confitetur mortalia simul, & venialia, & omnia detestatur ex motivo universali offensæ Divinæ, & deinde post hunc dolorem ante absolutionem committit aliquod veniale, Utrum, inquam, retractet dolorem illum, ita ut si ad confessionem sine novo dolore accedat, indispositus accedat? Et ratio difficultatis est, quia communiter docent Doctores, quod qui post detestationem mortalium committit aliud peccatum mortale, revocat exercite priorem dolorem; ergo qui committit novum veniale, videtur etiam revocare dolorem illum, quo pœnitens detestatus fuit omnia peccata, tam mortalia, quam venialia, ex motivo universali offensæ Dei.

Equidem censeo cum Lugo, Perez, Tambur., & aliis per novum veniale non revocari adæquate dolorem illum universalem; Unde qui commisit novum veniale post illum dolorem, potest sine novo dolore valide absolvi. Ratio desumitur tum ex communi praxi Confessariorum, & pœnitentium, quæ est optima legum interpres; nam sine scrupulo censetur communiter dispositus ad Sacramentum, qui post dolorem ante confessionem in aliquem actum impatientiæ, verbi gratia, vel vanæ gloriæ incidit: tum etiam, quia quamvis detestatio sit universalis, non tamen terminatur ad omnia peccata æqualiter, sed inæqualiter, ita ut magis graviora, & mortalia peccata detestetur, quam venialia; unde quamvis detestatio peccatorum fuerit unus actus indivisibilis, non tamen indivisibiliter, & adæquate revocatur; sed per novum veniale commissum revocatur exercite dolor ille, solum inquantum dolor est venialium similium, non vero inquantum est dolor vel venialium graviorum, vel mortalium. Nihilominus sanum consilium est, ad meliorem securitatem, & facilitatem, quod pœnitens seorsim doleat de mortalibus, qui dolor procul dubio per commissionem venialium non revocatur.

VIII. Quæritur sexto; An requiratur novus dolor in nova confessione pecca-

peccatorum, sive ea sint jam exposita, & absoluta, sed iterum subjiciantur clavibus; sive ea fuerint in priori confessione oblita?

Respondeo, diversimode discurrendum de peccatis oblitis, quæ immediate post absolutionem occurrunt memoriæ, & revelantur, ac de peccatis alias confessis, & absolutis. Nam peccata oblita, quæ immediate post absolutionem revelantur, non indigent novo dolore, ut iterum absolutio super iis conferatur, ut praxis fidelium ostendit. Etenim ille prior dolor videtur ad peccata etiam oblita se extendere, & facere unum moraliter. Ita communiter Doctores cum Lug., Henr., Perez, Mæratio.

Neque obstat primo, quod eadem materia proxima, videlicet idem dolor, pluribus formis Sacramentalibus substerneretur; quod non videtur licere. Nam nullum est inconveniens, quod eadem materia proxima partialis plura Sacramenta numero distincta constituat; sic in Eucharistia Corpus Christi Domini, quod est materia proxima partialis illius Sacramenti, ingreditur quodlibet Sacramentum Eucharistiæ; Et eadem satisfactio potest ad plura Sacramenta pœnitentiæ numero distincta pertinere; cum possit eadem numero pœnitentia imponi in diversis confessionibus, juxta communem sententiam.

Neque dicas secundo; Non potest eadem Confessio substerni duplici absolutioni; ergo nec idem dolor.

Nam disparitatem dat de Lugo; quia hoc Sacramentum institutum est ad modum judicii. Judicium autem continet essentialiter accusationem, testificationem, & sententiam, quæ omnia debent esse nova, ut novum judicium constituatur, cum non possit supra eundem processum proferri secunda sententia post primam validam, & perfectam: Contra vero sine novo dolore potest haberi adæquate nova forma judicialis; quia in hoc Sacramento dolor non requiritur ad formam judicialem externam, sicut requiritur confessio: ergo quamvis sine nova confessione non possit iterum proferri sententia absolutoria, potest tamen proferri sine novo dolore; dummodo prior moraliter perseveret; si enim post multum temporis confitearis peccata oblita, puto debere dolorem iterari, ut mox dicemus.

Si loquamur itaque de peccatis jam confessis, & absolutis, sicut etiam de peccatis oblitis, quæ multo post primam confessionem subjiciuntur clavibus, verbi gratia, post decem, vel quindecim horas, quibus elapsis, non censetur amplius prior dolor moraliter perseverare, juxta sententiam Joannis Præpositi; Dico cum communi Doctorum requiri novum dolorem. Et ratio est eadem praxis fidelium, qui non audent iterum ad Sacramentum pœnitentiæ accedere, nisi repetito novo dolore.

IX. Neque dicas, in casu, quo superior non potest integram confessionem subditi audire, sed auditis tantum reservatis illum absolvit, & ad alium Sacerdotem remittit, ut reliqua peccata confiteatur, datur duplex absolutio Sacramentalis, ut cum multis docet Henr. lib. 6. cap. 15.; non tamen requiritur novus dolor; ergo universim potest idem dolor plura Sacramenta constituere.

Nam nego cum Perez, in tali casu non requiri duplicem dolorem. Adde, quæ fusius dixi in expositione quinquagesimæ nonæ thesis ab Innoc. XI. proscriptæ in casu adducto, si non detur necessitas dimidiandi confessionem, non posse superiorem sacramentaliter absolvere a solis reservatis. Et quando superior nequit integram confessionem excipere, tunc debet tolle-

re reservationem, & remittere pœnitentem inferiori confessario, a quo sacramentaliter ab omnibus peccatis absolvatur. Et sane omnes Doctores apud eundem Henr. docent, pœnitentem absolutum a Superiore a solis reservatis debere integre confiteri inferiori, exponendo tam reservata absoluta, quam non reservata. Quare signum evidens est, quod a Superiore non fuerit sacramentaliter absolutus a reservatis; sed quod solum reservationem abstulerit: Aliter non deberet iterum exponere inferiori reservata, ut iterum absolvatur; Sicut qui absolutus est directe a peccato, verbi gratia, furti, & indirecte ab alio peccato oblito, puta blasphemiæ, quando recordatur hujus peccati, satis est, quod illud dumtaxat confiteatur, ut ab eo directe absolvatur, quin debeat iterum exponere peccatum furti, a quo fuerat non directe absolutus. Sed hac de re fusius iterum agendum quæst. 5. art. 7. quæsit. 2. Rogabis, Num opiniones istæ circa dolorem requisitum in Sacramento Pœnitentiæ sint solum speculative loquendo probabiles post primam Thesim proscriptam ab Innoc. XI. an sint etiam practice probabiles?

Respondeo tam opiniones hactenus expositas circa dolorem, quam quas exponemus articulo sequenti circa propositum in sacramento Pænitentiæ requisitum, esse practice probabiles, quoties in praxim communiter a fidelibus timoratis deducuntur; non secus ac est opinio de sufficientia Attritionis in hoc sacramento; & ratio est non solum quia thesis proscripta fert non esse licitum in conferendis Sacramentis sequi opinionem probabilem, omissa tutiori; dolor autem, & propositum non spectat ad collationem, sed ad susceptionem Sacramenti pœnitentiæ; sed etiam quia, quamvis nec esset licitum in Sacramentis suscipiendis sequi opinionem probabilem de eorum valore, omissa tutiore, ut communius docent; licitum tamen est sequi opinionem moraliter certam; sicut est opinio de sufficientia Attritionis; necnon opiniones circa dolorem, & propositum, quæ passim in praxim a fidelibus deducuntur. Aliter passim in angustias animus redigeretur, & confessio redderetur odiosa, nec deserviret in medicinam, sed in carnificinam.

X. Quæritur ultimo; An possit dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe ex defectu doloris?

Respondeo, probabilem esse utramque sententiam oppositam, quas graves Theologi tuentur.

Et primo quidem probabilis est sententia affirmativa Suarii, & multorum Recentiorum contra Vasq., Medin., aliosque. Et ratio est, quia si quis habens duo peccata, verbi grati furti, & homicidii, & memor solius furti eliciat dolorem de illo ex motivo proprio turpitudinis furti, non tamen ex motivo universali, & furtum confiteatur, recipiatque absolutionem; certe in tali casu ponuntur omnia constitutiva Sacramenti. Unde Sacramentum est validum; non tamen est formatum, sed informe, hoc est sine forma gratiæ Sacramentalis quippe quæ non potest in tali casu conferri pœnitenti habenti aliud peccatum mortale homicidii, de quo nullatenus doluit; cum non possit in præsenti ordine remitti peccatum non retractatum, nec unum mortale sine alio; Quare sicuti Baptismus est validus, & informis, quando cum fictione, seu cum mortali recipitur; ita in casu adducto Sacramentum Pœnitentiæ est validum, & informe ex defectu doloris cadentis supra utrumque peccatum commissum.

Neque dicas primo, Trident. requirere ad validitatem Sacramenti do-

lo-

lorem universalem de omnibus peccatis; cum requirat dolorem ex motivo universali turpitudinis peccati, aut ex metu gehennæ, quæ motiva cum sint universalia, pariunt dolorem de omnibus peccatis; sed in casu dicto non habetur dolor universalis de omnibus peccatis; ergo non habetur Sacramentum validum.

Nam communiter existimatur valida confessio cum dolore peccati, puta furti, orta ex consideratione turpitudinis propriæ furti, secundum quod furtum est, non vero secundum quod est peccatum; & gratis assumitur, quod Trident. exigat dolorem universalem, seu ortum ex motivo universali turpitudinis peccati, inquantum est peccatum.

Neque dicas secundo, ad validitatem Sacramenti requiritur propositum non peccandi de cætero, quod sit universale, requiritur enim propositum non committendi non solum peccata commissa, sed nec ullum aliud amplius; ergo pariter ad valorem Sacramenti requiritur dolor universalis, qui scilicet non solum sit dolor de peccatis, quæ sunt in memoria, sed etiam de oblitis. Unde qui solum dolet de furto, cujus meminit, & non de homicidio, cujus est oblitus, non solum non conficit Sacramentum formatum, sed nec etiam validum.

Nam Dicastil., aliique negant antecedens; putant enim, satis esse propositum non committendi iterum peccata commissa. Verum quia communis opinio requirit propositum universale non peccandi de cætero, ut loquitur Trident. sess. 14. cap. 4., seu propositum non committendi amplius ullum peccatum, ideo concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas est, quia juxta omnes propositum debet magis late patere, quam dolor; Etenim dolor ad summum debet esse omnium peccatorum commissorum, non vero peccatorum etiam possibilium, ut constat ex Trident. docente, dolorem debere esse de peccato commisso: Contra vero Propositum non solum debet esse non committendi iterum peccata commissa, sed etiam non committendi amplius ullum mortale possibile; ergo sicut potest dolor magis restringi, quam propositum, adeo ut dolor solum cadat supra peccata commissa; ita poterit magis restringi, adeo ut cadat solum supra peccata, quæ sunt in memoria, non vero supra oblita. Trident. enim cap. 5. dicit: *Nihil aliud in Ecclesia a pænitentibus exigi, quam ut post examen ea peccata confiteantur, quibus se Dominum mortaliter offendisse meminerint.* Si ergo ea peccata, quæ sunt in memoria, solum debemus confiteri, pariter de iis solum debemus dolere ad validitatem Sacramenti. Et sane videtur certum, quod si quis habens solum peccatum furti, & de eo tantum doleat ob motivum particulare turpitudinis propriæ furti, hic Sacramentum, & ejus fructum recipiat. ergo si præter peccatum furti habeat etiam homicidium, cujus tamen sit invincibiliter oblitus, unde de eo non doleat, recipiet quidem Sacramentum, sed non ejus fructum; unde habebitur Sacramentum pænitentiæ validum, & informe ex defectu doloris de homicidio.

Deinde probabilis etiam videtur sententia negativa opposita, quam sequuntur Vasq:, Con., Gabriel, & alii negantes, dari posse hoc Sacramentum validum, & informe. Ratio est, quia ex Trident. sess. 14. cap. 4. habemus, dolorem requisitum ad hoc Sacramentum non solum esse cessationem a peccato, & vitæ novæ propositum, & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud Ezech. *Projicite a vobis omnes iniquitates*

tes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Cum ergo Trident. requirat ad validitatem Sacramenti odium veteris vitæ, videtur requirere dolorem, qui sit ex motivo universali, & complectatur tum peccata, quæ sunt in memoria; tum etiam oblita. Unde si quis doleat ex motivo particulari turpitudinis furti, etiamsi solum furtum commiserit, vel dicendum, quod non recipiat Sacramentum, ob defectum doloris ex motivo universali turpitudinis peccati, qui videtur a Trident. requiri ad valorem Sacramenti; vel si hoc videatur durum, & contra communem sententiam, dici potest, quod recipiat Sacramentum, & gratiam, quando habet solum peccatum furti, quia tunc dolendo de solo furto, vere dolet de omnibus peccatis commissis, eo quod solum furtum commiserit; quando vero, præter peccatum furti, habet etiam homicidium, tunc, si doleat de solo furto, non recipiat nec gratiam, nec Sacramentum; quia non habet dolorem universalem de omnibus peccatis, qui videtur a Trident. requiri ad valorem Sacramenti; Atque adeo probabiliter non datur Sacramentum pænitentiæ validum, & informe: Quamvis Adversarii conentur difficultatem hanc evacuare, dicendo per ly odium veteris vitæ significari a Trident. dolorem omnium peccatorum, quæ sunt in conscientia.

Confirmatur a Vasq. quæst. 92. art. 2.; quia ex Trident. sess. 14. cap. 4. dolor, qui potest esse pars hujus Sacramenti, debet sufficienter in hoc Sacramento ad Dei gratiam impetrandam disponere, sed nisi sit dolor peccatorum etiam oblitorum, non potest disponere ad gratiam, ut patet; ergo nec potest esse pars hujus Sacramenti. Unde sequitur, quod in eo casu, in quo quis dolet de furto solum, & non de homicidio oblito, non habeat dolorem sufficientem ad validitatem Sacramenti; & consequenter dari non potest Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe ex defectu doloris. Ex quo Vasq. disparitatem assignat, quare Sacramentum Baptismi possit esse validum, & informe, non vero Sacramentum pænitentiæ, quia scilicet in solo Sacramento pænitentiæ materia proxima, quæ est dolor, debet esse dispositio ad gratiam; ubi e contra ablutio, quæ est materia proxima Baptismi, non debet esse dispositio ad gratiam Sacramentalem recipiendam.

Scio, Suarium huic difficultati respondere, quod, per se loquendo, dolor in Sacramento pœnitentiæ sit dispositio ad gratiam, non vero per accidens; Ut accidit, quando quis immemor homicidii commissi, dolet de solo furto ex turpitudine propria furti. Et idcirco diximus, utramque sententiam esse probabilem, quamvis probabilior mihi videatur sententia Suarii. De qua fusius locutus sum in Theologia Scholastica part. 8. disp. 4. quæst. 2. art. 3.

XI. Putant etiam aliqui primo cum Dominico Soto, Cano, Victoria, & aliis, posse dari Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe ex defectu materialis integritatis confessionis; dummodo talis defectus directa intentione non intendatur; quamvis vincibilis ignorantia, & moraliter culpabilis intercedat ob defectum examinis.

Sed merito communiter rejiciuntur, præsertim a Cajet., & Navar.; quia quando culpabiliter omittitur integritas confessionis, vel hujus culpæ habetur remorsus, & memoria, quando suscipitur Sacramentum; & sic non habetur propositum non peccandi de cætero, atque adeo non habetur Sacramentum validum: Vel talis culpæ non ha-

habetur memoria, nec remorsus; & tunc si dolor peccatorum sit ex motivo universali, recipietur Sacramentum, & fructus Sacramenti, quia indirecte talis culpa oblita remittitur; si vero dolor non sit universalis, juxta sententiam Vasq., nec gratia, nec Sacramentum recipitur.

Putant alii secundo cum Cajet., & Cano, contingere Sacramentum hoc validum, & informe ex defectu doloris, quando quis non dolet, & nescit se non dolere, confitetur tamen talem indispositionem, ut salvetur integritas Confessionis.

Sed errant; quia defectus doloris est defectus partis constituentis Sacramentum; unde sicut sine aqua non est validus Baptismus, ita sine dolore pœnitentiæ Sacramentum non est validum.

Putant alii tertio cum Petro Soto lect. 8. de Confess., evenire posse Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris, non quidem extensive, juxta sententiam Suarii, seu qui non se extendat ad omnia peccata commissa, sed intensive, quia scilicet ponitur dolor, sed non in tanta intensione, quanta requiritur ad fructum Sacramenti.

Sed contra est, quia nulla determinata intensio doloris a Trident. requiritur ad hoc, ut in hoc Sacramento ad gratiam disponat.

Demum alii admittunt Sacramentum validum, & informe, dicendo, quod ad valorem, non ad fructum hujus Sacramenti satis sit attritio putata, vel attritio naturalis existimata supernaturalis, vel attritio supernaturalis sine firmo proposito non amplius peccandi, vel dolor de peccatis cum suo proposito, quando post dictum dolorem committitur novum peccatum, cujus deinde non habetur memoria, dum suscipitur Sacramentum: Quæ tamen omnia ex verbis Trident., & hactenus dictis facile refelluntur.

XII. Colliges ex dictis primo, quod in casu Suarii, in quo probabiliter Sacramentum pœnitentiæ est validum, & informe, qui confessus est peccatum furti, non tenetur deinde iterum confiteri peccatum furti, quando recordatur homicidii obliti, cum satisfecerit obligationi subjiciendi directe clavibus peccatum illud furti. Quod si Sacramentum pœnitentiæ non fuisset validum, juxta sententiam Vasq., certe teneretur iterum confiteri peccatum furti, quando recordatur homicidii.

Colliges secundo, per Sacramentum validum, & informe satisfieri præcepto annuæ Confessionis. Nam ab Alex. VII. solum damnatur illa propositio decima quarta, quod per confessionem voluntarie nullam satisfiat præcepto Ecclesiæ; qui autem suscepit Sacramentum pœnitentiæ validum, licet informe, non fecit Confessionem voluntarie nullam, nec sacrilegam; ergo satisfecit præcepto suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ: Sicut etiam per Sacramentum Eucharistiæ validum, & informe satisfit præcepto Ecclesiæ de Communione Paschali; esto non satisfiat per communionem sacrilegam, ut ostendimus in expositione thesis 55. proscriptæ ab Innoc. XI.. Quamvis enim finis hujus præcepti sit consecutio gratiæ, quæ per Sacramentum validum, & informe non obtinetur; nihilominus finis hic est extrinsecus præcepto, nec cadit sub præceptum, ut notat Perez disp. 23. sect. 5. Suar. disp. 35. sect. 4. Ledesma, uterque Soto, & alii apud eundem Suarium. Tunc autem communio esset valida, & informis, sed non sacrilega, quando quis communicaret cum aliquo mortali invincibiliter oblito, nullum habens dolorem supernaturalem neque contri-

tritionis, neque saltem attritionis de illo.

Colliges tertio, Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe habere effectum suum ex opere operato, statim ac tollitur fictio, seu obex illius peccati obliti; non secus ac Sacramentum Baptismi cum fictione susceptum causat fructum suum, & gratiam baptismalem, recedente fictione; In communi autem sententia recedit fictio, & tollitur obex ad gratiam, tam relate ad Sacramentum Baptismi, quam relate ad Pœnitentiam per solam attritionem, quæ cum Sacramento præterito, quod reviviscit, vim habet Contritionis.

ARTICULUS IV.

De proposito ad Sacramentum Pœnitentiæ requisito.

I. Quando dolor procedit ex motivo particulari, non sufficit propositum virtuale in eo dolore inclusum.

II. Moraliter loquendo, dolor formalis de culpis præteritis non sejungitur a formali proposito non peccandi in posterum.

III. In Confessione venialium quodnam propositum requiritur?

IV. Triplex datur discrimen inter propositum requisitum in confessione mortalium, ac in venialium confessione.

V. Quenam dicatur occasio proxima peccandi, de qua vitanda tenemur habere propositum?

VI. Quid si vitari non possit absque gravi incommodo?

VII. Quonam pacto occasio de se proxima, quæ physice vitari non potest, evadere possit remota?

VIII. Recensentur proscriptæ theses circa proximas occasiones vitandas.

IX. Quandonam occasio proxima censetur voluntaria, quando involuntaria?

X. Etiam occasio proxima peccandi dubia fugienda est.

XI. Num confessioni præter dolorem, & propositum, præmitti debeant actus Fidei, & Spei?

XII. De quibus mysteriis fides prærequiratur ad Sacramentum suscipiendum?

XIII. Non satis est Trinitatis, & Incarnationis mysteria credidisse, ita ut eorum deinde detur oblivio.

I. Quæritur primo; Num præter dolorem de peccato commisso requiratur propositum explicitum, & formale non peccandi de cætero; An vero satis sit propositum virtuale inclusum in ipso dolore? Quandoquidem qui dolet de peccato commisso propter metum gehennæ, verbi gratia, virtualiter non vult amplius peccare, & effici Reus gehennæ; aliter amaret, quod odio haberet.

Respondeo cum distinctione ex Con. disp. 4 num. 39.: Quando dolor peccatorum procedit ex motivo particulari turpitudinis talis peccati, tunc requiritur propositum formale, & explicitum non peccandi de cætero. Ratio est, quia ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur propositum universale non committendi amplius ullum peccatum, nec sufficit solum propositum non committendi iterum peccata commissa, ut diximus art. super. cum communi contra Dicast., atqui propositum universale non peccandi de cætero, ut loquitur Trident., seu non committendi amplius ullum peccatum, non continetur virtualiter in dolore solius peccati commissi, orto ex motivo particulari turpitudinis talis peccati, ut patet: ergo in tali casu, præter dolorem, requiritur propositum explicitum, & formale.

Quan-

Quando vero dolor procedit ex motivo universali, quia virtualiter continet propositum universale, censeo, satis esse propositum virtuale implicitum in ipso dolore. Ita Suar. disp. 20. sect. 4. Lugo, Laym., & alii communiter contra Medin., Tolet., Bellarm.; Ratio est, tum quia cæteroqui non tres, sed quatuor essent partes constituentes materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ, scilicet dolor, propositum, confessio, & satisfactio; ubi nonnisi tres enunciantur a Tridentino: tum etiam, quia sæpissime in Scriptura remissio exhibetur, vel promittitur detestanti solum peccata præterita: tum demum, quia Trident. exigit solum attritionem, quæ voluntatem peccandi excludat; Atqui siue proposito formali attritio concepta ex motivo universali voluntatem peccandi excludit, ut diximus; quia aliter homo amaret, quod odio haberet; ergo propositum formale non requiritur, quando dolor est ex motivo universali.

Neque dicas ex Bellarm.: Non satis est in Sacramento pœnitentiæ solum propositum formale, in quo includatur virtualiter dolor; ergo neque satis erit solus dolor formalis, in quo virtualiter contineatur propositum.

Nam, concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas est primo, quia ex verbis Trident. requiritur dolor, qui voluntatem peccandi excludat; ergo requiritur dolor proprius, & formalis, nec satis est dolor virtualis in proposito inclusus: Præsertim quia propositum non peccandi non includit virtualiter dolorem de peccatis commissis, stare enim potest cum complacentia de illis; sicut miles post pericula militiæ potest proponere, se nunquam amplius militaturum, ita tamen, ut complacentiam habeat de militia præterita: Contra vero dolor de peccatis præteritis propter motiva attritionis conceptus stare non potest cum voluntate peccandi in posterum; ergo dolor includit virtualiter propositum, non vero propositum dolorem, & ideo solus dolor sufficit, non vero solum propositum. Secunda disparitas ex Suar. est, quia Sacramentum pœnitentiæ cum ferat accusationem de peccato præterito, magis requirit detestationem illius, quam animi dispositionem ad non peccandum in posterum; ergo est major ratio, cur dolor debeat esse formalis, quam propositum.

II. Adverte tamen cum Perez, moraliter loquendo, dari non posse propositum non peccandi de cætero ex motivo supernaturali, & universali, quin detur dolor formalis peccati præteriti; Sicut nec dari potest, moraliter loquendo, dolor peccati præteriti, ex eodem motivo, sine proposito formali non peccandi de cætero, si menti occurrat dispositio de vita futura.

III. Quæritur secundo; quodnam propositum requiratur in confessione solorum venialium?

Respondeo cum Laym., & communi Doctorum, requiri saltem propositum virtuale non relabendi iterum in venialia similia illis, quæ revelantur in confessione.

Ratio est, quia ex una parte ad gratiam Sacramentalem recipiendam non requiritur carentia cujuscumque venialis; (sicut requiritur carentia cujuscunque mortalis) ergo neque requiritur dolor de omnibus venialibus commissis, & consequenter nec requiritur propositum non committendi amplius ullum veniale; (sicut requiritur propositum non committendi ullum mortale in Confessione mortalium) Ex altera parte, ut conferatur gratia in Sacramento pœnitentiæ,

tiæ, requiritur Confessio, dolor, & propositum; ergo sicut satis est confessio, & dolor de aliquo veniali, non vero de omnibus venialibus commissis; ita satis est propositum non committendi amplius venialia similia illis, de quibus est dolor; quod propositum virtualiter in ipso dolore includitur. Quare in confessione venialium satis est solus dolor formalis alicujus speciei peccati venialis, ex motivo tamen supernaturali; quia in eo dolore efficaci continetur propositum requisitum; Imo, ut advertit Lugo apud Tambur., si quis confiteatur frequentiam venialium, satis est dolor de illa, etiamsi de nullo particulari veniali habeatur dolor, & consequenter satis est propositum non relabendi in frequentiam illam, de qua est dolor.

IV. Hic autem adverte triplex discrimen traditum a Conick inter propositum requisitum ad remissionem mortalium, & venialium. Nam primo illud debet se extendere ad omnia mortalia, nullo excepto; secus vero propositum requisitum ad remissionem venialium. Secundo, illud debet se extendere ad omnia, tum collective, tum distributive: Contra vero propositum venialium non solum potest esse propositum vitandi illa sola venialia, de quibus est dolor, sed præterea non debet esse propositum vitandi omnia venialia collective sumpta; quandoquidem sine specialissima gratia Dei, quæ non datur omnibus, vitari non possunt omnia venialia collective: Etenim aliqua venialia cum plena libertate committuntur; aliqua ex surreptione, & cum imperfecta deliberatione; Quamvis autem illorum collectionem vitare possimus, istorum tamen sine speciali privilegio non possumus longo tempore vitare: (quod Beatæ Virgini concessum fuisse, tenet Ecclesia, ut docet Trident. sess. *6.* can. 23.) Hinc non possumus habere propositum efficax non committendi venialia omnia collective sumpta, seu omnia omnino, sed solum de singulis distributive sumptis, quæ vitari possunt, habere possumus propositum. Tertium discrimen est, quia tenemur habere propositum vitandi non solum mortalia, sed etiam occasiones proximas peccandi mortaliter, non vero occasiones proximas peccandi venialiter; quia sunt innumeræ, & inevitabiles; unde oporteret de mundo exire, ut loquitur Apostolus, si teneremur illas vitare: Quamvis occasiones proximas peccandi venialiter deliberate, & cum advertentia possimus, & teneamur vitare, si facile possumus, cum certum sit, quod qui amat periculum peccandi, amet ipsum peccatum.

Ex quo sequitur primo, facilius absolvendum illum, qui frequentius incidit in eadem venialia, quam qui in eadem mortalia; non solum quia non tenemur habere dolorem universalem de omnibus venialibus, quæ confitemur, sicut de mortalibus tenemur; verum etiam quia ille relabitur in eadem venialia ex occasionibus proximis, quas non tenetur vitare; Hic autem si relabatur in eadem mortalia ex occasionibus proximis, cum teneatur illas vitare, si non vitet, non habet sufficiens propositum, atque adeo non est absolvendus.

Sequitur secundo, stare posse propositum vitandi omnia venialia, etiamsi quis certo sciat, se in aliquod veniale lapsurum; qnia tale propositum, ut notat Suar., esset veluti conditionatum, quantum scilicet in homine fuerit; quod satis est ad confessionem; & bene cohæret cum scientia, quam habet pœnitens, quod non omnia vitabit; (alioquin, qui propter pravam consuetudinem vix sperat,

se

se non relapsurum in idem mortale, non posset absolvi, etiamsi proponeret illud vitare, quantum est ex parte sua; quod est falsum) Et ratio a priori est, quia ad confessionem sufficit propositum, quod excludat voluntatem peccandi; sed tale propositum est hujusmodi; quia scire se peccaturum, est actus intellectus, non voluntatis; ergo tale propositum sufficit ad confessionem.

V. Quæritur tertio; quænam sint occasiones proximæ peccandi mortaliter, de quibus vitandis tenemur habere propositum in confessione?

Respondeo, occasionem proximam a Doctoribus dici illam, quæ ex se multum incitat ad peccatum, & frequenter ad peccatum inducit: & ideo ista occasio dicitur proxima, quia inter ipsam, & certitudinem moralem peccati futuri nihil mediat. Talis est detentio concubinæ domi, habitatio viri cum fæmina, qui debeant frequenter soli versari, & alia hujusmodi. Occasio vero remota est illa, in qua homo positus non judicatur prudenter, ac moraliter lapsurus; ut est exercitium militiæ, mercaturæ, &c. Et universim omnes illæ occasiones, in quibus homines non solent semper, aut fere semper peccare.

Unde inferunt Perez, Leand., Lugo, aliique, posse absolvi adolescentes, qui versantur cum fæminis, laborando, vel conversando cum iis, quæ in eadem domo non habitant; quia licet aliquando in tali occasione mortaliter peccent consensu, tactibus, & etiam copula, ea tamen occasio censetur de se remota; quandoquidem non solent homines ex tali occasione semper, aut fere semper peccare mortaliter, & aliunde ad tollendam talem occasionem, oportet de hoc mundo exisse, ut habet Apostolus 1. ad Cor. 5. ut omni commercio mulierum liberi essemus. Non negaverim tamen, aliquam occasionem de se remotam posse esse alicui proximam, eo quod ex pravo habitu, & virtutis imbecillitate fere semper in ea labatur. Verbi gratia, frequenter versari cum fæminis laborando, potest esse alicui occasio proxima, quamvis de se sit remota, & in tali casu vitanda est ab eo, qui experitur, fere semper in tali occasione labi; nec est absolvendus, si illam non vitet.

VI. Quæritur quarto; Quando occasio proxima relinqui non potest absque scandalo, infamia, aut gravi detrimento spirituali, aut temporali, tenemurne illam vitare?

Respondeo, duo esse certa apud Doctores, ex quibus sequitur resolutio quæsiti. Primum est, non teneri nos ad vitandas occasiones proximas, quas vitare est moraliter impossibile, seu quæ vitari non possunt sine magna difficultate: hujusmodi enim occasiones proximæ dicuntur involuntariæ, quæ potius permittuntur, quam quæruntur: Alterum est, occasiones proximas in casu adducto dici involuntarias, quia vitare illas cum scandalo, infamia, aut gravi detrimento, est moraliter impossibile, ob difficultatem in iis fugiendis, quæ superat humanam fragilitatem; Unde fit, non teneri nos ad illas physice vitandas.

Advertendum tamen, quod licet non teneamur illas vitare physice, tenemur tamen vitare moraliter; seu tenemur procurare, ut occasiones hujusmodi, quæ de se sunt proximæ, evadant nobis occasiones remotæ; unde permittendo illas ex una parte vitemus scandalum, infamiam, &c. & ex altera parte non versemur in periculo proximo peccandi; cum certum sit peccare eum, qui voluntarie in proximo periculo peccandi versatur, juxta illud, *Qui amat periculum, peribit in illo*.

VII. Quod si petas, Quonam pacto fiet,

fiet, ut occasio de se proxima, nobis evadat remota? Verbi gratia, filiusfamilias, qui sæpe cum sorore, vel famula peccat, nec potest moraliter, seu sine magna difficultate domo fugere, aut illas expellere, quid efficere debet, ut occasio hujusmodi proxima reddatur remota, & sic non sit ille in proximo periculo peccandi?

Respondeo, debere instruere se proposito firmissimo, necnon pœnitentiis, orationibus, frequentia Sacramentorum, aliisque cautelis se munire; sic enim occasio proxima evadit remota, & utrumque vitatur, scilicet periculum peccandi proximum simul, & scandalum, seu infamia, &c. Et sane Pontifex in cap. *Consultationi de frigidis, & maleficiatis* declaravit, duos, qui contraxerunt matrimonium invalidum propter impotentiam coeundi, posse simul cohabitare in eadem domo, ut fratrem, & sororem propter scandalum, & infamiam; cum tamen ea de se physice sit occasio proxima tactuum, & aliorum peccatorum; ergo eodem modo filiusfamilias, qui sæpe cum sorore, & famula peccat, nec potest sine gravi detrimento, aut scandalo ab earum convictu sejungi, non tenetur physice tollere hujusmodi occasiones proximas, quæ censentur involuntariæ; Tenetur tamen eas reddere sibi occasiones remotas iis mediis, quæ Confessarius, & propria conscientia judicabit: verbi gratia, nunquam in earum faciem conjiciendo oculos, nunquam cum iis colloquendo, nisi in præsentia aliorum, frequentando preces, pœnitentias, Sacramenta, & alia hujusmodi, quibus occasio illa evadat remota. Et idem dicas de eo, qui sæpissime solus in pollutionem cadit, in mendacia jurata, in cogitationes turpes, &c. *Facienti enim quod in se est, Deus non denegat gratiam suam*, ut habet celebre Theol. effatum.

Hinc fit, Confessarium, qui ex experientia, quam habet pœnitentis, quod non adhibuerit remedia ad reddendam remotam eam occasionem, quæ erat proxima, prudenter existimat, quod hic, & nunc non habeat propositum firmum adhibendi ea remedia, teneri absolutionem denegare, quantumcumque dicat pœnitens, se dolere; est quippe indispositus ex carentia propositi debiti, sæpe enim indispositus ad absolutionem dicit, se esse dispositum; Quod tamen ex experientia, quam habet de illo, Confessarius debet judicare, credendo potius factis, quam dictis pœnitentis; Hinc proscripta est ab Innoc. XI. propositio 60. dicens: *Pænitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat, se dolere, & proponere emendationem*. Ex qua propositione damnata clare constat, quod quamvis pœnitens sit simul reus, & testis in hoc Tribunali, non proinde verbis illius, sed potius factis credendum sit. Quare, si bis, vel ter, aut ad summum (ut docent aliqui cum Leandro) quater proposuit pœnitens occasiones proximas vitare, aut rem alienam restituere, nec deinde vitavit, nec restituit, &c. absolutio differenda, quousque de vero proposito fiat certior Confessarius.

Si tamen possit prudenter Confessarius existimare, quod hic, & nunc pœnitens vere habeat sufficiens propositum, quamvis possit absolutionem impertiri, poterit etiam aliquando, ut Judex, & Medicus spiritualis talis animæ, absolutionem differre, ut ab experientia certitudinem habeat majorem de tali proposito, & ut pœnitens cautius agat, & fortius proponat adhibere remedia, dum videt sibi absolutionem differri. Non nego, abso-

solutionem differri non posse sine justa causa; Dico tamen, causam differendi esse justam, ut certificetur Confessarius de dispositione pœnitentis; Imo etiam, ut docet de Lugo, propter ejus utilitatem, & confirmationem in bono proposito: In quo casu ad contritionem est excitandus, ne forte in statu peccati mortalis interim decedat.

VIII. Sciendum denique, circa occasiones proximas ab Innoc. XI. damnatas esse hujusmodi propositiones, videlicet 61., quæ dicit: *Potest aliquando absolvi, qui est in proxima occasione peccandi, quam potest, & non vult omittere, quinimo directe, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit*: Et 62., quæ dicit: *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi concurrit*: Et 63., quæ habet: *Licitum est quærere directam occasionem peccandi proximam pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi*: Damnata pariter est ab Alexandro VII. propositio 41. dicens: *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc multum esset utilis ad oblectamentum concubinarii, vulgo Regalo, dum deficiente illo nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur*. Et ratio omnium est manifesta ex illo Christi Domini Matth. 16. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* Et ex illo Matth. 18. *Si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & projice abs te. Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus, aut duos pedes habentem mitti in gehennam; Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, &c.*

IX. Ex quibus deducitur, requiri propositum tollendi occasionem, quæ de se est proxima, etiamsi adsit causa utilis, aut honesta non fugiendi illam; quia in tali casu occasio proxima censetur esse voluntaria, cum facile tolli possit: Contra vero ad vitandum scandalum, & grave damnum solum physice ea permitti potest, quia tunc censetur involuntaria.

Hinc sequitur etiam, quod Confessarius, cui confessionale est occasio proxima peccandi sensualiter, teneatur abstinere ab audiendis confessionibus: Contra Chirurgus, cui est occasio proxima curatio fœminarum, si non possit aliter juxta suum statum vivere, quia talis occasio proxima censetur involuntaria, debet tantum reddere illam sibi remotam, prout explicavimus. Et idem dicas de Parocho, qui ex officio tenetur Confessiones audire; non secus ac filiusfamilias, qui non potest sejungi a sorore, vel famula, cum qua sæpe peccat. In hoc enim casu consilium esset, non præceptum peregrinari, aut domo fugere, nisi quando alio modo esset moraliter impossibile peccatum vitare, quibuscumque aliis remediis adhibitis; quandoquidem bonum est sine oculo ad vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam.

X. Ubi adverte, non solum fugiendam esse occasionem proximam certam, sed etiam dubiam; tum quia etiam occasio proxima dubia exponit (quamvis non adeo proxime) periculo peccandi; tum etiam, quia qui scienter facit opus, quod est dubium, an sit licitum, procul dubio peccat, nisi prius illud deponat. Ita Leand., Lopez, & alii.

XI. Quæritur demum, an teneamur cum proposito conjungere in confessione expressos actus fidei, & spei? Præsertim cum Trident. dicat, propositum conjungi debere cum spe veniæ.

Respondeo cum Leand. tract. 8. de

Pœnitent. disp. 1. quæst. 48., qui pro se citat Sanch., Bonac. Filliuc., Valent., contra Hurtad., Turrian., & alios, non requiri hos actus expressos, cum numquam fideles, nec confessarii fuerint de iis solliciti; sicut solliciti sunt de dolore: Quare vel sufficit actus fidei, & spei præteritus non retractatus, vel actus fidei, & spei imbibitus in ipso dolore. Nam qui dolet ex motivo supernaturali, cognoscere debet, atque adeo credere Deum Judicem, & remuneratorem, & qui dolet ex motivo pœnarum inferni, sperat aliquo modo beatitudinem.

XII. Dubium est; Quænam fides prærequiratur ad Sacramentum Pœnitentiæ valide recipiendum.

Respondeo, damnatam esse ab Innoc. XI. propositionem 64, quę dicit: *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis*. Thomas Sanchez nixus in Symbolo D. Athanasii putat, esse necessariam necessitate medii fidem explicitam circa hæc duo mysteria Trinitatis, & Incarnationis post promulgationem Evangelii; & consequenter non posse valide hoc Sacramentum suscipi non præmissa fide horum Mysteriorum; sicut non potest valide suscipi Sacramentum Pœnitentiæ non præmisso Baptismo, nec potest homo per Baptismum aut flaminis, aut fluminis justificari, non præmissa fide supernaturali mysteriorum, quæ necessitate medii credenda sunt: Alii vero communius censent, necessitate medii esse solum necessariam fidem Dei, & Dei Remuneratoris, juxta illud Apostoli, *Accedentem ad Deum oportet credere quia est, & quia inquirentibus se remunerator est*; (damnatur enim ab Innoc. XI. propositio 21. dicens: *Nonnisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris*) necessitate vero præcepti esse necessariam fidem explicitam mysteriorum Trinitatis, & Incarnationis. Quare certum est, quod qui culpabiliter ea mysteria ignorat, indispositus est ad Sacramentum recipiendum; & quamvis illum pœniteat de hac ignorantia, non proinde capax est Sacramenti pœnitentiæ, donec illa mysteria cognoscat; quia debet Sacramentum recipere, cognoscendo illud esse institutum a Christo Domino Filio Dei per merita suæ passionis; Unde explicite cognoscere debet, Deum esse Trinum, & Filium Dei Incarnatum.

XIII. Damnatur etiam ab Innoc. XI. propositio 65. dicens: *Sufficit illa mysteria* (scilicet Trinitatis, & Incarnationis) *semel credidisse*: Quod duplicem sensum habet, primo, quod non satis sit ea credidisse, si deinde eorum oblivio, & ignorantia habeatur. Secundo, quod non satis sit, ea credidisse semel in vita; sicut enim damnata fuit propositio 6. dicens: *Probabile est, ne singulis quidem rigorose quinquenniis per se obligare præceptum charitatis*: & propositio 17. *Satis est, actum fidei semel in vita elicere*: Ita damnatur hæc propositio dicens, quod satis sit, mysteria Trinitatis, & Incarnationis semel in vita credidisse, cum debeat hujusmodi actus fidei iterari. Sed quod attinet ad theses istas, aliasque proscriptas, consule, quæ fusius explicavi in Trutina damnatarum Thesium.

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

De Confessione Sacramentali.

SEcunda pars materiæ proximæ Sacramenti Pœnitentiæ est Confessio; De hac itaque examinabimus, primo, sitne necessaria necessitate medii? Secundo, an sit necessaria necessitate præcepti Divini? Tertio, an sit etiam necessaria necessitate præcepti Ecclesiastici? Quarto demum, quænam, & qualis sit confessio, quæ præcipitur? Rejicimus tamen ad sequentem quæstionem præcipuam Confessionis conditionem, quæ est integritas, de qua plurima occurrunt discutienda.

ARTICULUS I.

An Confessio sit necessaria necessitate medii?

I. Quidnam dicatur necessarium necessitate medii, quid vero necessitate præcepti?

II. Num Confessio necessitate medii sit necessaria, saltem in voto?

III. Votum pœnitentiæ implicitum in contritione inclusum sufficit ad justificationem.

IV. Diversimode ad salutem requiritur votum Pœnitentiæ, & votum restitutionis.

I. SUppono, illud dici necessarium necessitate medii ad salutem, sine quo etiam invincibiliter omisso salus obtineri non potest, ut est gratia, Baptismus sive in re, sive in voto susceptus, & in adultis fides actualis Dei Remuneratoris. Necessarium vero necessitate præcepti dicitur illud, ad quod sub mortali obligamur; Unde requiritur, ne sit obex saluti, ut est restitutio, jejunium, &c. quod proinde si inculpabiliter omittatur, non idcirco salus æterna amittitur. Et hinc sequitur, ea, quæ sunt necessaria necessitate medii concurrere ad salutem positive, quatenus ponunt id, quod ad salutem disponit; ea vero, quæ sunt necessaria necessitate præcepti, concurrere ad salutem negative, quia efficiunt, ne in mortale labamur, quod impedit salutem.

II. Quæritur nunc primo; Sitne Confessio Sacramentalis necessaria necessitate medii, & Quomodo?

Respondeo, de fide esse, Confessionem lapsis post Baptismum esse necessariam necessitate medii post Incarnationem, non tamen determinate in re, sed disjunctive, sive in re, sive in voto.

Prima pars probatur ex Trident. sess. 14. cap. 2., ubi hæc habentur: *Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium; ut nondum regeneratis ipse Baptismus*; Atqui Baptismus est necessarius necessitate medii; ergo etiam Pœnitentia. Secundo probatur ex Suar., & Dicast., quia alioquin frustranea esset potestas retinendi peccata, quam dedit Christus Dominus Sacerdotibus: Quomodo enim possent Sacerdotes peccata retinere, si posset peccator alia via se vinculis expedire?

Se-

Secunda pars constat etiam ex Trident., quod sess. 14. cap. 4. habet: *Contritionem charitate perfectam aliquando reconciliare hominem Deo, priusquam Sacramentum actu recipiatur*: Et addit, *Reconciliationem Deo ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse ascribendam*; ergo confessionis votum inclusum in Contritione satis etiam est ad salutem; non secus ac satis est ad salutem Baptismus flaminis, seu Baptismi votum inclusum in amore Dei super omnia; atque adeo non est necessarium necessitate medii Sacramentum Pœnitentiæ determinate in re, sed indeterminate, vel in re, vel in voto susceptum.

III. Quæritur secundo: An votum Pœnitentiæ debeat esse explicitum?

Respondeo cum communi contra Canum, satis esse votum implicitum: Ratio est, quia ex Trident. ad justificationem extra Sacramentum non requiritur aliud votum, quam quod includitur in contritione. Quare, si quis post lapsum amet Deum super omnia, & de peccatis conteratur, proponatque omnia præcepta servare, justificabitur, etiamsi non occurrat menti cogitatio confessionis, atque adeo non proponat explicite confessionem peccatorum: Etenim propositum non peccandi de cætero includit implicite votum, seu propositum servandi omnia præcepta; cum autem inter præcepta sit præceptum confessionis, ideo in eo proposito non peccandi de cætero implicite votum, seu propositum confitendi includitur.

Confirmatur, quia ex D. Th. 3. part. quæst. 69. art. 4. satis est ad justificationem votum implicitum Baptismi inclusum in amore Dei super omnia; Unde qui ignorans invincibiliter Baptismum credit mysteria necessaria, & concipit affectum amoris, & contritionis sine voto explicito Baptismi justificatur; ergo etiam satis est votum implicitum Pœnitentiæ.

IV. Neque dicas, hinc sequi eodem modo requiri ad salutem votum confessionis, ac votum, verbi gratia, restitutionis, atque adeo sicut restitutio non est necessaria necessitate medii, ita nec confessio; Vel si dicatur necessaria necessitate medii ei, qui peccavit, Confessio, saltem in voto, quia requiritur contritio, quæ est votum adimplendi hoc præceptum; ita pariter ei, qui furatus est, erit necessaria necessitate medii restitutio, saltem in voto, quia requiritur contritio, quæ est votum adimplendi præceptum restitutionis.

Nam respondeo, Confessionem ei, qui peccavit, esse necessariam necessitate medii, saltem in voto, non vero restitutionem ei, qui furatus est. Ratio est, quia confessio directe, & per se influit ad justificationem, unde votum illius est votum influentis per se, & directe ad gratiam, & sic ad salutem; Deus enim ex sua Misericordia voluit gratiam, & salutem concedere vel per confessionem, vel saltem per contritionem, inquantum est votum confessionis: Contra vero restitutio non influit per se, & directe ad justificationem, sed solum requiritur, ne impediat salutem: Unde votum restitutionis inclusum in contritione non requiritur tamquam supplementum ejus, per quod danda est salus, sicut est votum confessionis, sed requiritur solum, ne salutem impediat: Unde non dicitur necessaria necessitate medii, sed præcepti.

AR-

ARTICULUS II.

Quomodo Confessio Sacramentalis sit necessaria necessitate præcepti divini?

I. Jure divino positivo præcepta nobis est Confessio.
II. Hoc præcepto ligantur omnes, & soli Fideles post lapsum: Præceptum vero Communionis etiam Infideles ligat, ita ut etiam vi hujus præcepti debeant baptizari.
III. Quandonam obliget præceptum divinum Confessionis?
IV. Quomodo Medici monere debeant infirmum de confessione facienda?

I. De fide est, Confessionem mortalium non solum esse a Christo Domino institutam, sed etiam ab eodem præceptam; unde jure divino obligat. Constat ex Trident. sess. 14. can. 6., ubi habetur: *Si quis negaverit, Confessionem Sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse jure divino, &c. Anathema sit.* Unde infertur, non jure divino naturali, sed jure divino positivo esse præceptam; tum quia ex nullo capite probari potest hoc præceptum naturale; tum etiam, quia Sacramentum Pœnitentiæ non est de jure naturæ, sed ex sola divina institutione, quæ solum in novo testamento locum habet. In veteri autem testamento, quamvis fuerit lex offerendi Sacrificium pro peccato, immo & confitendi aliqua peccata ad auferendas aliquas irregularitates annexas; nunquam tamen fuit instituta, aut præcepta confessio singulorum mortalium, etiam internorum in ordine ad remissionem quoad culpam.

II. Quæritur nunc primo; Quinam obligentur præcepto divino Confessionis?

Respondeo, omnes & solos lapsos in mortale post Baptismum obligari, ut habetur ex Trident. sess. 14. cap. 5. Quare de fide est, etiam Hæreticos, & Apostatas hoc præcepto astringi: quamvis enim non sint Christifideles, sed Infideles; sunt tamen lapsi in mortale post Baptismum. Communis etiam sententia docet, Infideles non baptizatos hoc præcepto non obligari ex defectu materiæ, quia scilicet non habent peccata commissa post Baptismum, quæ confiteri teneantur. Unde infero, præceptum divinum Communionis latum iis verbis, *Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c.*, ligare omnes, etiam Infideles, qui etiam ex hoc capite tenentur baptizari, ut satisfaciant præcepto Communionis; At non tenentur baptizari, ut satisfaciant præcepto Confessionis; quia non tenentur post Baptismum ad Confessionem absolute, (sicut tenentur ad Communionem) sed solum sub conditione, quod post Baptismum peccaverint.

III. Quæritur secundo; Quo tempore præceptum divinum Confessionis obliget?

Respondeo, certum esse obligare in articulo, vel probabili periculo mortis, ut communiter docent Doctores; quia aliter exponeret se peccator periculo nunquam confitendi, & adimplendi hoc præceptum. Extra articulum vero mortis præceptum hoc divinum non obligare per se censent D. Th., Scotus, aliique graves Theologi cum Dicast. disp. 7. dub. 2. quia scilicet nullum est fundamentum talis obligationis; cum possit vi contritionis peccator se Deo reconciliare. Verum communius docent cum Suario, etiam extra articulum mortis obligare, quia gravis injuria videtur irrogari tali Sacramento, si nunquam peccator eo utatur; præsertim quia de contritione ex se difficili non habetur fir-

firma securitas.

Dubium tamen est; Quandonam extra articulum mortis obliget? Alii putant, quod tempore ab Ecclesia determinando; Alii statim post peccatum commissum; Alii quoties periculum est, ne peccator peccati commissi obliviscatur. Equidem censeo juxta dicta quæst. 3. art. 1., cum de obligatione contritionis extra mortis articulum, arbitrio prudentis tempus hoc decernendum inspiciendo necessitatem, & opportunitatem, quam habet peccator illud suscipiendi.

Demum præceptum divinum Confessionis obligat per accidens, tum antequam sumatur Eucharistia; tum etiam in eventu, quo aliter superari moraliter non posset tentatio, aut reincidentia in peccatum.

IV. Sciendum hic, quod ut præcepto Confessionis in articulo mortis ab omnibus satisfiat, voluit post Constitutionem Innocent. III. Pius V. anno 1566., ut juramentum exigatur a Medicis ante gradum doctoratus, quod397 monituri sint infirmos, ut confiteantur, & quod non sint illos visitaturi ultra tertium diem, nisi ipsis constet de facta confessione per fidem in scriptis. Et in hac Neapolitana Diœcesi transgressio hujus juramenti reservatur sine censura.

Advertendum tamen ex Suar., Sanch. & aliis relatis a Dian. part. 3. tract. 4. resol. 43. primo, Medicum posse per alios fide dignos infirmum monere. Secundo non teneri ad hanc monitionem, nisi infirmitas sit gravis, vel in principio sit morale periculum, quod fiat gravis. Tertio, non teneri monere, nec deserere infirmum, si nulla sit spes, quod ille sit confessurus, & probabile mortis periculum immineat, si deseratur. Quarto, in usu jam esse, ut medicus non exigat in scriptis fidem confessionis, sed satis sit testis fide dignus: Juramentum denique servandi hanc constitutionem Pii V. non obligat, nisi ad servandam prout jam usu recepta est.

ARTICULUS III.

De Præcepto Ecclesiastico annuæ Confessionis.

I. Sub quibus pœnis Ecclesia Confessionem quotannis præcipiat?

II. Num Ecclesia ad Confessionem annuam obliget eos, qui mortaliter non deliquerunt?

III. Num saltem isti præsentare se debeant Parocho?

IV. Quomodo relate ad hanc obligationem annus computandus sit.

V. Qui aliquo anno Confessionem omisit, ad quid deinde tenetur?

VI. An teneatur prævenire, qui prævidet defuturam copiam Confessarii?

VII. Præcepto Ecclesiastico Confessionis obligantur etiam Hæretici Excommunicati, Meretrices, Pueri, dummodo sint doli capaces.

VIII. Impuberes non incurrunt pœnas latas contra hujus præcepti transgressores.

IX. Pœna ista quænam sint? Et an ipso facto incurrantur? An etiam ab eo, qui ficte confitetur?

X. Num teneamur confiteri aut per Interpretem, aut per Scripturam, si aliter non possimus?

XI. Quibus de causis a Confessione annua excusari possimus?

I. Confessionem singulis annis preceptam esse ab Ecclesia definit Trident. sess. 14. cap. 5., & can. 8. contra Durand., qui putavit esse consilium, non præceptum. Quod constat etiam, quia ejus transgressores gravibus pœnis puniuntur. Nam *Viventes arceantur ab ingressu Ecclesiæ, & morientes carent Ecclesiastica sepultura*, ut habetur in cap.. *Omnis utriusque*

usque sexus: Quamvis istæ pœnæ latæ contra transgressores præcepti sive Confessionis, sive Communionis annuæ (ut notat Suar. disp. 35. sect. 8.) non incurruntur ipso facto, sed post sententiam judicis quicquid in contrarium nonnulli putent, docentes cum Avila 2. p. cap. 2. Sylv. & aliis censuram incurri ipso facto, quoties fertur per verbum Imperativi modi, quin significetur ministerium Judicis, ut ea pœna infligatur; puta si dicatur: Qui hoc fecerit, excommunicetur. In diœcesi autem Neapolitana non solum incurritur ipso facto tale Interdictum, sed etiam Archiepiscopo reservatur. Præterea per confessionem voluntarie nullam, & per communionem Sacrilegam his Ecclesiasticis præceptis non satisfieri definierunt Alex. VII., & Innoc. XI. Esto satisfiat, ut diximus quæst. 3. art. 3. cum communi contra Vasq. per Sacramentum Pœnitentiæ, sicut etiam Eucharistiæ, validum, & informe. Demum quamvis præceptum Confessionis sit divinum, certum tamen est, relate ad circumstantiam temporis esse Ecclesiasticum; Sicut etiam certum est contra Adrian., præceptum Confessionis annuæ obligare per se, & non per accidens, (puta ratione Eucharistiæ semel in anno sumendæ) ut constat ex Trident. loc. citat. Ubi nulla Eucharistiæ fit mentio.

II. Quæritur nunc primo; An præcepto Confessionis annuæ teneantur etiam ii, qui nullius mortalis sunt sibi conscii?

Respondeo negative cum communissima sententia contra Bonaventuram Alensem, Riccardum, & alios antiquos. Patet ex Trident. sess. 14. cap. 5., ubi docet, per Ecclesiasticum præceptum præscribi solum tempus, quo præceptum divinum de Confessione tenemur implere; Atqui præceptum divinum ex eodem Concilio non est de venialibus, sed solum de mortalibus confitendis; ergo qui caret mortali, nullatenus tenetur præcepto divino, & consequenter etiam Ecclesiastico Confessionis. Et idem communius docent Doctores cum Suar. contra Rodriq., Sanch. aliosque de eo, qui lucraturus est jubilæum, vel indulgentiam, ad quam lucrandam præscribitur Confessio, & Communio: non enim imponitur confessio, sicut imponitur eleemosyna, & Communio, scilicet tamquam opus injunctum, sed imponitur eo modo, quo præcipitur a Christo Domino, ut reconciliativa cum Deo; atque adeo qui nullius mortalis est conscius, non tenetur ad illam.

III. Utrum autem qui in Paschate non confitetur ex defectu mortalium, debeat se sistere coram Parocho, & illi dicere, se non habêre conscientiam mortalium?

Affirmant D. Th., Scotus, Suar., Henr., aliique: Sed probabilius puto cum Vasq., Lug., Fagund., & aliis apud Leand., non teneri ex vi præcepti Confessionis, sed solum teneri ex vi scandali sedandi, si quod occurrat; quia non debet proprius Pastor cognoscere vultum suæ ovis, nisi in judicio Confessionis; ergo si cessat obligatio talis judicii, cessat pariter obligatio comparendi apud proprium Pastorem.

Sequitur ex dictis primo, quod qui præter venialia habet aliquod mortale, quod ex justa causa non tenetur in confessione aperire, neque astringatur præcepto confessionis, sed satis sit, quod contritionem Communioni præmittat.

Sequitur secundo, quod qui confessus est venialia per annum, oblitus alicujus mortalis, quando recordatur illius, teneatur ante finem anni ad confessionem; quia per confessionem venialium non satisfecit huic præce-

pto: Quod tamen est contra nonnullos apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 206. qui putant satisfecisse.

Sequitur tertio, quod qui confessus est semel in anno, & deinde iterum in mortalia incidit, non teneatur iterum eo anno ad confessionem; quia præcipitur confessio mortalium semel in anno. Ita Lug., Leand., Vasq.: Quod tamen est contra Suar., & alios, qui putant præcipi singulis annis confessionem omnium mortalium, quæ eo anno commissa sunt, non vero omnium mortalium, quæ ad validam confessionem semel faciendam fateri necesse est: Unde putant teneri iterum ad confessionem eum, qui ante finem anni post primam confessionem iterum labitur in mortale, vel recordatur mortalis obliti, vel potest deinde, sublato impedimento, confiteri mortale, quod justa de causa in prima confessione reticuit.

Ex quibus etiam sequitur, quod absolutus a reservatis indirecte in casu necessitatis propter scandalum vitandum, vel communionem urgentem, a non habente potestatem in reservata, teneatur infra annum proprio Prælato iterum confiteri. Et ratio est, quia Ecclesia præcipit, ut quisque semel in anno proprio Sacerdoti confiteatur, ut habetur in cap. *Omnis utriusque sexus*. Nomine autem proprii Sacerdotis venit, qui vel ordinariam, vel delegatam potestatem habet absolvendi pœnitentem ab omnibus ejus peccatis; ergo cum absolutus indirecte a reservatis non fit confessus proprio Sacerdoti, tenetur iterum infra annum confiteri.

IV. Quæritur secundo, quomodo computandus sit annus a Januarione ad Januarium juxta Vasq., Becan., Lug.; Dian., An ab uno Paschate ad alterum, ut censent Leand., Suar., Filliuc., Laym.; An vero a die ultimæ confessionis, cum Sot., Granad.; An demum cum aliis a primo peccato mortali, quod post ultimam confessionem commissum est?

Respondeo, probabilem esse sententiam Suar., quod ab uno Paschate ad alterum; quia sic solet a fidelibus communiter computari annus pro impletione hujus præcepti: Sed probabilior videtur sententia Vasq., quod a Januario ad Januarium; quia præcipitur in Cap. *Omnis utriusque sexus*, quod semel in anno, non vero semel infra annum, vel duodecimo quoque mense quisque confiteatur; ergo cum annus cumputari soleat a Januario ad Januarium, probabile est, ut inquit Lug., quod qui hoc anno confessus est primo die Januarii, & anno sequenti confitetur ultimo die Decembris, huic præcepto satisfaciat; Esto videatur differre confessionem per duos annos: Per accidens tamen obligari posset in Paschate ad confessionem ratione Eucharistiæ sumendæ.

V. Quæritur tertio; An qui culpabiliter, vel inculpabiliter omisit aliquo anno confessionem mortalium, teneatur ad illam statim in initio anni sequentis, an possit illam usque ad finem sequentis anni differre?

Respondeo, aliquos cum Sylvest.; & D. Antonino apud Dian. part. 2. tract. 4. resol. 130. putare, obligationem hanc transacto anno finire; sicut obligatio recitationis officii clapso die cessat: Quod probabile tenet Filliuc.. Communis tamen sententia cum Vasq., Suar., aliisque docet oppositum; quia universim terminus præfixus alicui operi, sive ex præcepto, sive ex voto, &c., vel præfigitur ut terminus executionis, ultra quem scilicet non differatur executio; ut si quis voveat ingressum religionis ante finem hujus anni; Vel ut terminus obligationis, ultra quem scilicet nulla sit obligatio, ut cum præcipitur die festo auditio missæ. Hoc autem quomo-

modo discerni possit, explicant Suar. disp. 36., & Sanch. lib. 4. Summæ cap. 14., dicendo, id colligi ex materia, fine, aliisque circumstantiis voti, vel præcepti. In casu nostro terminus præfixus confessionis est terminus executionis, non obligationis; ut patet, quia præcipitur, quod saltem semel in anno quisque confiteatur, quod est dicere, quod ultra annum non differatur confessio; ergo elapso anno sine confessione tenetur peccator statim initio anni sequentis ad Confessionem; Non secus ac qui omisit restituere, quando debebat, tenetur deinde statim ad restitutionem; ita ut vel sit novum peccatum, quoties de novo, oblata opportunitate confitendi, non confitetur, ut docet Bonac.; vel (ut putant Laym., Leand., Valent.,) augeat prius peccatum, & tanto magis augeat, quanto diutius differt: ut si quis per integrum diem perseveraret in mala voluntate occidendi; unde quando confitetur, satis est, si dicat tempus, quo culpabiliter omisit confiteri.

Confirmatur; tum quia finis Ecclesiæ præcipientis confessionem annuam est tollere infrequentiam Confessionis; tum quia solet ea excommunicare transgredientes hoc præceptum, nec absolvere non præmissa confessione; ergo signum est, Confessionis obligationem elapso anno non desinere: Contra vero, in articulo mortis, si quis omittat confessionem præceptam, non tenetur elapso periculo mortis quamprimum confiteri; (quicquid in contrarium sentiat Henr.) quia præceptum obligat solum pro illo periculo, ut docent communiter cum Leand. quæst. 45.

Utrum autem qui initio anni satisfacit præcepto Confessionis pro elapso anno, eo quod anno elapso ob justam causam non potuerit confiteri, satisfaciat unica confessione præcepto utriusque anni?

Affirmant Pal., Leand., Con., & alii; Negat vero communis Doctorum sententia cum Suar., Bonac., Becan., Sot., Martin., Navar., aliisque ex D. Th. Ratio affirmantium est; quia vere hoc anno satisfecit obligationi confitendi semel in anno. Ratio negantium est; quia per illam confessionem satisfecit pro obligatione anni præcedentis, & consequenter pro obligatione anni præsentis debet iterum confiteri: Sicuti si quis voveat facere eleemosynam singulis diebus, si uno die omittat illam, tenetur die sequenti ad duas eleemosynas, & post viginti dies ad viginti.

Probabilior tamen, & juxta usum Ecclesiæ videtur sententia affirmativa, quam sequuntur etiam Hurtad., Perez, & alii; dummodo in ea confessione, quæ fit pro anno præterito, aperiantur etiam mortalia præsentis anni. Quod si nullum in ea mortale anni præsentis habeatur, & deinde incidat pœnitens hoc anno in mortale, videtur, quod debeat iterum confiteri eodem anno.

VI. Quæritur quarto; An teneatur in principio anni confiteri, qui prævidet, defuturam sibi deinde opportunitatem, aut obliturum peccata commissa?

Respondeo, certum esse non teneri ad præveniendum, ne obliviscatur peccata commissa, ut docent communiter Doctores apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 155. contra Majorem, Medin. Marsil., Nugn.. Ratio est, quia tantum obligamur confiteri peccata, quæ memoriæ occurrunt; quod si teneremur statim confiteri, quando est periculum, ne obliviscamur peccata, sequeretur, quod fideles communiter tenerentur pluries in anno confiteri; quod est contra sensum Ecclesiæ: Contra vero, si sit in fine anni defutura opportunitas confessio-

 nis,

nis, tenemur in principio anni currentis prævenire. Et ratio est, quia præceptum obligat pro toto anno in ea parte anni, in qua possumus. Eodem pacto discurrendum de auditione Sacri; Tenemur enim primo mane audire Sacrum, si deinde fit defutura opportunitas. Idem dicas de Communione, (quæ tantum obligat per quindecim dies Paschatis) tenetur pariter die Palmarum communicare, qui deinde non posset.

Circa recitationem officii existimat Henr. lib. 4. cap. 4., & probabile putat Less., & Sanch., quod qui vespere propter febrim, vel aliud impedimentum necessarium non potest recitare vesperas, non teneatur illas recitare mane; quia horæ canonicæ sunt addictæ suo tempori determinato, & pro illo tantum tempore obligant, & solum ex privilegio permittitur illarum anticipatio. Quare si impedimentum non est voluntarium, non tenemur ad illarum recitationem; Sicut qui suscipit subdiaconatum hora tertia, non tenetur illo die ad matutinum, & primam.

Alii tamen putant probabilius, quod impeditus recitare vesperas suo tempore debeat illas recitare mane; sicut etiam recitare matutinum vesperi, qui non potuit mane; quia totus dies assignatur pro recitatione omnium horarum ejus diei, & distributio horarum non pertinet ad substantiam præcepti, sed ad quandam circumstantiam, & ad convenientiam. Quia tamen procul dubio est privilegium posse recitare ante solis occasum matutinum sequentis diei, ideo qui sequenti die non potest illud recitare, non obligatur ad præveniendum.

An autem qui nequit toto anno confiteri, teneatur prævenire in fine anni antecedentis confessionem? & eodem modo, si nequit communicare in quindecim diebus Paschatis, teneatur ante illos communicare? Azor. negat; tum quia non est ea praxis Ecclesiæ; tum etiam quia qui non potest audire Sacrum die dominico, non tenetur anticipare die Sabbati. Sed Leand., Fagund., Suar., Vasq., & alii communiter affirmant; quia obligatio Confessionis, sicut & communionis non est affixa tempori determinato, sicut est affixa obligatio audiendi Sacrum. Quare sicut non tenetur audire Sacrum die lunæ, qui non potuit die dominico, ita nec tenetur prævenire die Sabbati, si habiturus est impedimentum die dominico: Contra vero sicut tenetur anno sequenti confiteri, qui non potuit confiteri intra annum; ita qui prævidet per totum annum impediendum fore, vel navigando, vel ex alio capite, tenetur prævenire anno antecedenti confessionem mortalium post ultimam confessionem commissorum. Idem dicendum de eo, qui habens reservata prævidet, se non habiturum opportunitatem adeundi Superiorem pro absolutione; quia obligamur confiteri semel in anno proprio Sacerdoti, seu confessario habenti potestatem absolvendi omnia mortalia commissa; atque adeo habens reservata tenetur directam absolutionem procurare a Superiore.

VIII. Quæritur quinto; Quinam obligentur præcepto Confessionis Ecclesiastico?

Respondeo, omnes fideles, seu baptizatos, qui post usum rationis mortalia commiserunt, a quibus non sint directe absoluti, hoc præcepto obligari, ut constat ex Cap. *Omnis utriusque sexus*: Infideles vero, qui Baptismum non susceperunt, cum non sint subditi Ecclesiæ, non obligantur.

Summus Pontifex eo præcepto obligatur, non per vim coactivam, ita ut teneatur subire pœnas debitas transgressoribus; cum legislatores non te-

teneantur vi coactiva suas leges servare; sed per vim directivam; cum ex vi legis naturalis teneatur caput membris se conformare ad bonum regimen, & directionem illorum, ut communiter docent Doctores in tractatu de Legibus. Ratio est, quia Princeps cum non sit sibi subditus, non potest se ipsum obligare, sed ex conditione Principis provenit, ut jus naturale dictet, Principem debere pati legem, quam ipse suis subditis imponit, *leg. 1. ff. quod quisque juris*, & *cap. Cum omnes de Constitutionibus*. Quod tamen intelligendum, si ratio legis æque in utrisque locum habeat; Unde Princeps non potest pro arbitrio se suis legibus eximere, sed tantum justa de causa; aliter peccabit. Notant etiam Doctores cum Less. , & Pal. , quod si Princeps sine justa causa uno, vel altero actu contra suam legem faceret, non peccaret mortaliter, si scandalum abesset; quia cum non teneatur ea lege, nisi quia debet caput suis membris se conformare, non videtur gravis deordinatio, quod, si absit scandalum, in uno, vel altero actu, se suis subditis non conformet: Unde si Pontifex aliquando differret tempus ad implendam confessionem a Christo Domino præceptam, verbi gratia per annum cum dimidio, secluso scandalo, non peccaret mortaliter. At subditi, etiam secluso scandalo, tenentur legibus Superioris; Unde damnata est ab Innoc. XI. propositio 52. dicens: *Præceptum servandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si adsit contemptus.*

Hæretici, utpote Ecclesiæ subditi, & baptizati sine dubio obligantur ad annuam confessionem; præsertim quia tale præceptum est quoad substantiam divinum, & solum quoad circumstantiam temporis Ecclesiasticum.

Excommunicati tenentur tollere vinculum excommunicationis, ut huic præcepto satisfaciant. Ita Laym., licet multi contrarium sentiant cum Dian. part. 11. tract. 7. resol. 14.

Meretrices, & publici peccatores etiam ad Confessionem annuam tenentur; sicut hæretici. Neque obstat, quod hoc præceptum ob eorum pervicaciam sit illis in perniciem, & destructionem, non in ædificationem. Nam, ut aliquod præceptum sit rationabile, & ad ædificationem, satis est, si sit utile toti communitati, licet noceat alicui ob suam perversitatem. Probabile tamen est, quod nonnulli docent cum Vivald., Rodriq. & aliis apud Fagund. 2. pr. lib. p. cap. 4. meretrices non incurrere pœnas latas contra transgressores talis præcepti; tum quia nunquam solent denunciari, etiamsi per multos annos non confiteantur; tum etiam quia earum miserrimus status ab Ecclesia permittitur ad vitanda majora damna; non diceretur autem permitti, si ab Ecclesia punirentur pœna maxima excommunicationis.

Demum pueri obligantur ad annuam confessionem, quando habent usum rationis, suntque doli, & peccati capaces; seu cum cor incipit malefacti pudere: Quod constat ex verbis citati Capitis dicentis: *Cum ad annum discretionis pervenerint*: Anni autem discretionis communiter tam in masculis, quam in fœminis incipiunt anno septimo, atque adeo multo ante pubertatem, quæ fere habetur anno 14. a masculis, & 12. a fœminis. Et sane præceptum confessionis, cum sit divinum, obligat omnes peccati mortalis capaces; Cum ergo post septennium soleant esse capaces peccati mortalis pueri, etiam post septennium obligantur ad Confessionem præceptam a Deo, & consequenter etiam ad confessionem annuam determinatam ab Ecclesia; sicut etiam tenentur audire missam, & absti-

abstinere a carnibus: Quicquid contradicant Sot., & Henr.

Neque dicas, pueros non obligari præcepto communionis post septennium; ergo neque præcepto Confessionis.

Nam Ecclesia in dicto capite excludit a Præcepto Communionis pueros per ea verba, *Nisi ex consilio Confessoris duxerit differendam*. Est autem prudenter consuetudine introductum, ut a Communione abstineant pueri, quousque sciant Eucharisticum cibum a pane distinguere, & Dominum in eo delitescentem venerari, ac plene cognoscant tanti Sacramenti dignitatem: Præsertim quia Communio non est adeo saluti necessaria, sicut confessio.

VIII. Concedo tamen, quod pœnæ contra transgressores hujus præcepti non incurrantur ab impuberibus; quia, ut communiter Doctores docent, cum Fagund., Sanch. & aliis, lex Ecclesiastica universim non punit censuris, nisi adultos, quoties non comprehendit expresse pueros; ut videntur a Trident. sess. 25. de Regularibus cap. 5. comprehendi expresse, dum prohibetur illis ingressus intra septa Monasterii sub pœna excommunicationis. Immo Palud., Graff., & Bellochius volunt, pueros ante pubertatem nec subjacere reservationi casuum: Quod quamvis alii negent, verum tamen est relate ad Diœcesim Neapolitanam, ut constat ex tabella casuum exposita, in qua impuberes excipiuntur.

Si dubium sit, An post septennium pueri habeant usum rationis? tenentur confiteri mortalia, illisque dari debet sub conditione absolutio, ut docent Perez, Ledesm., & Sanch.; quia cum communiter contingat usus rationis post septennium, præsumitur rationabiliter usus rationis adesse; secus vero ante septennium; licet in articulo mortis debeat etiam illis impertiri absolutio sub conditione in dubio usus rationis. Et si certo constet de usu rationis ante septennium, certo tenentur præcepto confessionis annuæ, quamvis non in foro externo.

IX. Quæritur sexto; Quibus pœnis subjaceant transgressores hujus præcepti Ecclesiastici?

Respondeo, in cap. *Omnis utriusque sexus* duas pœnas imponi omittentibus Confessionem annuam, & Communionem, vel omittenti alterutram ex his, ut communiter Doctores docent cum Suar., videlicet in vita arceri ab ingressu Ecclesiæ, & in morte privari Ecclesiastica sepultura; quæ pœnæ, ut supra diximus numero primo, non incurruntur ipso facto, sed post sententiam judicis, juxta communiorem cum Suario; unde debet talis transgressio in judicio probari. Præter has pœnas, solent Episcopi ex consuetudine, seu per Constitutiones Synodales injungere pœnam excommunicationis ipso facto incurrendam. Et quamvis Durand. putet, hujusmodi excommunicationem non incurri ipso facto, si delictum sit occultum, quod probari non possit; At communissima, & vera sententia docet oppositum; Sicut enim hæresis externa, licet occulta, quæ probari non possit in judicio, subest jurisdictioni Ecclesiæ; ita etiam transgressio hujus præcepti, quamvis occulta; cum satis sit, quod sit peccatum externum: Præterquamquod potest facile talis omissio probari; Primo si constet, a nullo Confessario habuisse schedulam; Secundo, si publice, & continue permaneat homo in peccato cum scandalo, ut in concubinatu, inimicitia, &c.

Majus dubium est, An incurrat hanc excommunicationem, qui ficte confitetur? siquidem in tali casu pecca-

catum est solum internum, & Ecclesia non judicat de internis.

Negant Granad., Navar., Henriq. apud Perez. Sed communius cum Suar., & Fagund. affirmant; quia potest Ecclesia punire exteriorem actionem propter interiorem defectum, quatenus malitia redundat in exteriorem actum, qui proinde dicitur malus; Exempli gratia, potest Ecclesia præcipere Sacerdoti sub pœna excommunicationis ipso facto, ut baptizet puerum in articulo mortis constitutum, in quo casu si Sacerdos faceret exterius omnia, sine tamen intentione conferendi Sacramentum Baptismi, procul dubio incurreret pœnam excommunicationis. Idem prorsus accidit in casu nostro.

Confirmatur, quia si præcipiatur jejunium sub pœna excommunicationis ipso facto, & Petrus falso dicat, se non teneri ad jejunium propter virium imbecillitatem, & frangat jejunium, certe excommunicationem incurrit; quamvis probari non possit in foro externo malitia actus interni, quæ reddit malam actionem exteriorem, circa quam cadit prohibitio; ergo in casu nostro licet probari nequeat defectus interior in eo, qui ficte confitetur, vere potest in illum cadere pœna excommunicationis propter externam Confessionem malam ex malitia actus interni. Similiter, ut bene notavit Sanch. lib. 2. cap. 8. num. 26., si quis animo hæretico ita verba componat, vel amphibologice eis utatur, ut possit subterfugere, est verus hæreticus exterior, atque adeo censuras hæreticorum incurrit, quia illa fictio non minuit culpam, sed per accidens occultat. Hinc itaque confixa est jure merito ab Alex. VII. thesis 14. dicens: *Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ*; cum autem tali præcepto non satisfaciat, jure merito ab Ecclesia puniri potest.

X. Quæritur ultimo; an teneamur confiteri per interpretem, si aliter non possimus?

Respondeo cum Suar. tom. 4. in 3. part. disp. 36. sect. 6., neque præcepto Ecclesiastico, neque divino extra articulum mortis teneri nos ad confessionem per interpretem; secus vero in articulo mortis, si dubium sit de contritione, quod est facillimum dubitare: Quamvis satis sit in tali casu solum confiteri mortalia minoris ruboris, immo sola venialia, addendo, quod se accuset de omnibus mortalibus, ut sic saltem indirecte per Sacramentum omnia absolvantur. Ratio autem est, tum quia in Cap. *Omnis utriusque sexus* habentur hæc verba: *Teneatur solus confiteri sua peccata proprio Sacerdoti*: Si autem per interpretem, jam non solus confiteretur: Tum etiam quia præceptum Ecclesiasticum non obligat cum tanto onere; Præceptum vero divinum Confessionis videtur in articulo mortis, si dubium sit de contritione, excusare ab integritate materiali, quando nonnisi per Interpretem cum magno rubore possumus confiteri. Ita Leand., Ægidius, aliique contra nonnullos, qui censent, debere nos integre confiteri per interpretem ex præcepto divino.

Quid, si aliter non possit aliquis confiteri, quam per scripturam?

Respondeo, multos Doctores cum Dian, Valent., Filliuc. hunc deobligare; quia exponeret se periculo amittendi scriptum; & quia posset eo tamquam publico instrumento abuti Confessor ad infamiam pœnitentis. Verum communiter cum Suar. Doctores hunc obligant peccata scribere, & tradere confessario præsenti petendo absolutionem; quia periculum infamationis est valde remotum,

&

& potest huic periculo occurri, si mutus vel in una papyro scribat peccata, & in altera numerum, vel indicet in libro aliquo peccata, quæ commisit, addendo numerum illorum gestibus, &c. Quod si mutus ne per scripturam quidem possit confiteri, tenetur confiteri per signa, etiamsi confessarius per hujusmodi signa nullum peccatum in specie intelligere possit, nec alius confessor adsit, qui ea melius intelligat. An autem possit hujusmodi mutus extra tempus præcepti sic confiteri? Affirmat probabiliter Leand. quæst. 19. quia si valide potest absolvi semel in anno, ut omnes fatentur, æquum non est, ut tamdiu cogatur carere gratia Sacramentali sine propria culpa.

Ex dictis habes, Pœnitentem ab hoc præcepto excusari solum, quando datur impossibilitas, vel physica, ut si nequeat haberi confessarius; vel moralis, ut si non possit confiteri sine gravi periculo infamationis, aut alterius gravis damni: Sicut enim hæc excusant ab integritate materiali confessionis; ita excusant simpliciter a confessione, quando oritur periculum ab ipsa confessione: Ubi etiam advertendum, periculum infamiæ, quod a confessione excusat, debere esse ipsi confessioni extrinsecum; etenim incommoda confessioni intrinseca non deobligant, ut quod Confessarius, qui habebat pœnitentem pro timorato, deinde habeat illum pro magno peccatore, aut quod nimium erubescat, &c.; Aliter solum publici peccatores, & impudentes tenerentur confiteri.

ARTICULUS IV.

De quidditate, & conditionibus Confessionis Sacramentalis.

I. Quid veniat nomine Confessionis, quæ præcipitur?
II. Num possit pœnitens confiteri exhibendo papyrum, in qua scripta sint omnia peccata commissa?
III. Sexdecim conditiones ab antiquis Theologis requiruntur, ut quis apte confiteatur.
IV. Quodnam mendacium in confessione prolatum sit mortale?
V. Num sit mortale, unum individuum peccati fateri pro alio ejusdem speciei?

I. Explicatis præceptis ad confessionem pertinentibus, oportet ejus naturam, & qualitates explicare.

Quæritur itaque primo; quænam sit confessio Sacramentalis præcepta?

Respondeo, ex D. Th. & aliis communiter esse *Legitimam accusationem propriorum peccatorum coram Sacerdote habente jurisdictionem, ad illorum veniam virtute clavium obtinendam per absolutionem*. Brevius confessio definitur, *Accusatio de propriis peccatis*. Unde patet, non satis esse peccatorum narrationem, licet possit aliquis, postquam historice sua peccata narravit, de illis in confuso se accusare in ordine ad absolutionem Sacramentalem.

Ex hoc autem quod accusatio ista fieri debeat homini confessario, sequitur, quod debeat fieri signis sensibilibus, & ex consuetudine Ecclesiæ graviter obligante fieri debet voce per se loquendo; unde verificetur illud Apostoli, *Ore fit confessio ad salutem*. & ideo Florentinum vocat illam, Oris confessionem.

Di-

Dixi, juxta consuetudinem Ecclesiæ; nam, ut notat Suar. disp. 21. sect. 2. hac de re nullum extat præceptum, neque divinum, neque humanum.

Dixi etiam, per se loquendo, quia mutus, & sensibus destitutus potest etiam aliis signis confiteri.

II. Palaus putat, etiam extra necessitatem, ut facilius peccata explicentur, non esse illicitum Sacerdoti afferre scripta propria peccata; & postquam illa legerit, de illis in genere se accusare petendo absolutionem; quia talis confessio non censetur facta scripto, sed verbis. Certe si peccata scripta tu legas coram confessario, sine dubio licitum est sic ea confiteri. Quod si legat illa Confessarius, & tu tantum de illis in genere te accuses, admittit etiam fieri posse Leander disp. 5. quæst. 26.: Navar. tamen, & alii communiter putant, id esse mortale: Villalob. relatus a Dian. part. 3. tract. 4. resol. 127., & Leand. in compendio disp. 6. num. 4. putant, esse veniale extra casum necessitatis; Equidem censeo cum Lug., Suar., Vasq., id tantum licitum esse ex rationabili causa, verbi gratia, quando puella præ magna verecundia ægre potest verbis sua peccata explicare; vel si ægrotus præ gutturis angore, aut ex defectu vocis, aut ob surditatem Confessarii non potest facile confiteri voce.

III. Quæritur secundo; quænam sint conditiones bonæ Confessionis?

Respondeo, sexdecim ab antiquis Theologis numerari, quæ his versibus comprehenduntur.

Sit simplex, humilis Confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

Primo itaque debet esse simplex, hoc est, ut ea tantum explicentur, quæ pertinent ad peccati quantitatem, & qualitatem manifestandam, rejectis prolixis narrationibus, & præambulis.

Secundo, Humilis, etiam in gestu, & habitu externo, puta flexo utroque genu, sine chirothecis, sine ense, nisi pœnitens sit Religiosus militaris; quamvis veniale tantum sit ea omittere ob levem irreverentiam Sacramento.

Tertio, Pura, scilicet ex puro, & recto fine obtinendi gratiam Sacramentalem, non ob vanam gloriam, aut ob alium finem extrinsecum malum.

Quarto, Fidelis, hoc est absque mendacio.

Quinto, Frequens, ob uberes ejus fructus.

Sexto, Nuda, hoc est non palliata coloribus obscurantibus veritatem, & peccati gravitatem.

Septimo, Discreta, primo in verbis, utendo vocabulis honestis; Deinde in modo, discernendo peccata, & explicando ut diversa, quæ sunt diversa; Demum sit discreta relate ad Confessarium, eligendo illum doctum, pium, & idoneum.

Octavo, Libens, idest spontanea; licet qui importunis precibus, vel metu mortis ad Confessionem impellitur, non frustretur fructu Sacramenti.

Nono, Verecunda, seu cum pudore de fœditate peccati, & offensa Dei: Unde monet Sylvester, non expedire, ut fœmina confiteatur cum confessario, cum quo peccavit.

Decimo, Integra, hoc est integre explicando species, & numerum peccatorum, ut fuse dicemus quæst. sequenti.

Undecimo, Secreta, seu Auricularis: licet enim non sit contra Christi institutionem, si quis publice confitea-

fiteatur, id tamen raro expedit, & sine rationabili causa fieri non debet; quia est contra consuetudinem Ecclesiæ, &, ut supra diximus, in Cap. *Omnis utriusque sexus* dicitur, quod teneatur solus confiteri sua peccata proprio Sacerdoti.

Duodecimo, Lacrymabilis, hoc est cum dolore.

Decimotertio, Fortis, seu firma in proposito, & ne timore, aut pudore aliquod peccatum taceatur.

Decimoquarto, Accusans, idest non excusans culpas.

Decimoquinto, Accelerata, hoc est non longe dilata post peccatum.

Demum, Parere parata, tum ad manifestanda ea, quæ prudens Confessarius judicaverit necessaria, tum ad exequenda ea, quæ confessarius jusserit.

IV. Quæritur hic tertio; An mentiri in confessione sit mortale?

Respondeo, multipliciter posse accidere casum; Primo enim posset quis mentiri in confessione circa aliquid nullo modo pertinens ad Confessionem; Et hoc Peccatum est, veniale, vel mortale, prout est ejus materia; Et circumstantia isthæc, quod mendacium dicatur in Confessione, nullo pacto reddit illud mortale: Etenim proprie loquendo, hic non mentitur in Confessione, cum non mentiatur in materia Confessionis; quia tamen est aliqua irreverentia Sacramento mentiri, dum illud suscipitur, ideo hæc irreverentia est levis, & venialis.

Secundo potest accidere, ut quis mentiatur in materia Confessionis; & hoc quinque modis; Primo, negando se fecisse aliquod veniale, quod fecit; Secundo, negando se fecisse aliquod mortale, quod fecit quidem, sed non tenetur hic, & nunc confiteri. Tertio confitendo aliquod veniale, quod non fecit; Quarto, confitendo aliquod mortale, quod non fecit; Quinto, negando aliquod mortale, quod fecit, & tenetur confiteri. Qui primo, aut secundo modo mentitur, peccat tantum venialiter, ex Suar., Sot., Navar., & aliis; quia hoc mendacium nulli alteri nocet, nec est contra jus Confessarii, qui nequit exigere, ut pænitens confiteatur venialia, aut mortalia alias confessa, & absoluta, aut quæ non tenetur confiteri, quamvis teneatur aliquando pænitens respondere de peccatis præteritis, si ea notitia conferat ad judicium Sacramentale rite formandum, & ut melius possint vulnera pœnitentis a Confessario curari.

Si tertio modo Pœnitens confiteatur solum aliquod veniale, quod non fecit, nec aliud peccatum confiteatur, tale mendacium erit peccatum mortale; cum reddat Sacramentum nullum: Si vero cum venialibus commissis confiteatur alia venialia non commissa, probabilius ex Suar. tale mendacium est veniale, quia Sacramentum est validum, nec forma absolutoria simpliciter falsificatur, esto falsificetur relate ad illa venialia non commissa; quod censetur a Suar. levis tantum irreverentia.

Demum, qui quarto, vel quinto modo mentitur in confessione, juxta communem Doctorum peccat mortaliter, quia decipit judicem in re gravi.

V. Dubium est, An sit grave mendacium unum numero mortale fateri pro alio ejusdem speciei; Verbi gratia, si quis occidit Petrum, & dicat, se occidisse Paulum, ut Petri occisionem celet; vel si peccavit cum Berta, & dicat peccasse cum Antonia? Aliqui cum Moja probabiliter negant esse mendacium grave, quia vere fatetur substantiam peccati, & materialiter se habet homicidium relate ad Petrum, vel Paulum; sicuti furtum decem aureorum, sive fuerit ex moneta argen-

tea,

tea, sive aurea. Alii vero cum Vasq., Lug., Tambur., dicunt esse grave; quia in tali casu non fatetur peccatum quod fecit, sed quod non fecit.

Demum adverto, quod si quis ex ignorantia confessus sit peccatum pure putatum, & deinde deprehendat vere non esse commissum, aut si confessus sit, se peccasse decies, & deinde deprehendat, bis tantum peccasse, non tenetur in nova confessione id aperire, quia, ut ait Bonac., hoc non esset se accusare, sed excusare. Et hæc satis de hac quæstione.

QUÆSTIO V.

De integritate Confessionis.

Seorsim de hac conditione agendum, quoniam plura scitu digna ea continet. Et primo quæremus, quid sit integritas materialis, quid formalis? & quænam diligentia examinis requiratur, ut fiat integra Confessio? Secundo agemus de integritate Confessionis ex parte circumstantiarum, ubi examinabimus specialia dubia circa singulas circumstantias. Postmodum de integritate quoad numerum peccatorum; Tum de causis excusantibus ab integritate materiali. Demum quando, & quomodo repetenda sit Confessio?

ARTICULUS I.

De diligentia examinis ad integritatem confessionis requisita.

I. Quid sit confessio materialiter, quid formaliter integra?

II. Non excusatur ab integritate materiali confessionis, qui culpabiliter negligit examen diligens.

III. Unde dignosci soleat, an examen fuerit diligens, necne?

IV. Quandonam repetenda confessio, quæ ex defectu examinis diligentis non fuit materialiter integra?

V. Num sint audiendi Rustici, qui sine prævio examine ad confessionem accedunt?

I. Certum est primo, Confessionem Sacramentalem dupliciter posse esse integram, materialiter, & formaliter. Habet Confessio integritatem materialem, quando omnia peccata post Baptismum commissa, & alias non rite confessa, cum suis circumstantiis, saltem mutantibus speciem, uni, eidemque confessario aperiuntur: Habet vero integritatem formalem, quando habet omnia requisita ad validitatem, & formam Sacramenti, quamvis non aperiantur in ea omnia peccata, quia justa de causa possunt aliqua reticeri: Plurimi enim casus dantur, in quibus adest justa excusatio non aperiendi uni, eidemque Confessario omnia peccata, & consequenter non faciendi confessionem integram materialiter, hoc est integram quoad totam materiam remotam peccatorum; sed eam dimidiandi, confitendo aliqua uni, aliqua alteri confessario.

Certum est secundo, confessionem Sacramentalem debere esse, per se loquendo, materialiter integram. Quod constat, tum ex institutione hujus Sacramenti facta per modum judicii;

quomodo enim possit ferri judicium de causa incognita? Tum ex definitione Trident., quod can. 5. hæc habet: *Si quis dixerit, necessarium non esse confiteri omnia, & singula mortalia, quorum memoriam cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, anathema sit.* Per accidens tamen sufficit aliquando sola integritas formalis, quando quis ab integritate materiali ob justam causam excusatur. Etenim, ut bene Suar. disp. 23., cum Sacramentum hoc institutum sit in remedium hominum imbecillorum, & humana imbecillitas non toleret semper integritatem materialem, vel quia peccata memoria excidunt, vel quia destitutus sensibus non potest Confessionem prosequi, vel quia damnum grave rationaliter aliquando timetur a confessione peccatorum, ideo satis est integritas etiam formalis; quamvis in solo casu necessitatis vel physicæ, vel moralis excusantis a materiali integritate.

Unde sequitur, non excusare ab integritate materiali ignorantiam, & negligentiam graviter culpabilem; quia qui tenetur omnem materiam remotam, seu omnia peccata confiteri, tenetur etiam illorum ignorantiam abigere, quantum potest: Ex quo etiam sequitur, debere præmitti examen diligens a pœnitente, ut constat ex can. citat. Trident.; Et ratio a priori ex Suar. disp. 22. sect. 11. est; quia qui præcipit finem, præcipit media necessaria ad finem; ergo cum Christus Dominus præcipiat confessionem omnium mortalium, & ad hanc, moraliter loquendo, necessarium sit diligens examen, præcipitur consequenter a Christo Domino hoc diligens examen; Unde solum ignorantia invincibilis, quæ superari non potest ab examine diligenti, excusat a materiali integritate.

III. Quæritur primo; Quanta debeat esse diligentia examinis?

Respondeo, debere ex variis circumstantiis judicari, scilicet ex capacitate pœnitentis, ex consuetudine peccandi, ex diuturnitate temporis, &c., unde non eadem omnibus mensura diligentiæ taxatur; Hoc sane certum est, levissimam diligentiam non sufficere, nec maximam exigi; imo nec esse consulendam; cum sæpe anxietatem inducat, & tædium novæ Confessionis, & aliquando etiam desperationem; Unde Sot. negat, necessarium esse, ut pœnitens peccata scribat, vel quando ea committit, vel quando ea recogitat, credens se alioqui obliturum: Quare moralis tantum, & humana diligentia requiritur, quam adhibere solent communiter homines in re gravi, quæ maxime illis cordi est; ita tamen ut Sacramentum ex diligentia examinis non reddatur nimis onerosum, & grave, ut advertit Lug. num. 590. Hinc esto verum sit, quod si quis diligentius se examinaret, adhuc plura peccata reperiret, non proinde tenetur ad hanc exquisitissimam diligentiam, sed solum ad humanam, & moralem.

Universim autem ad dignoscendum, quandonam confessio fuit graviter culpabilis ex defectu examinis, hæc regula assignari solet. Si quis examinando diligentius conscientiam reperit plura esse peccata, quorum erat oblitus, quam ea, quæ confessus est, potest sibi persuadere, quod non præmiserit examen debitum, atque adeo quod confessio illa fuerit ex defectu examinis insufficiens.

IV. Quæritur secundo; An confessio materialiter non integra ex gravi defectu examinis sit invalida, & consequenter repetenda?

Respondeo, Sot., Cajet., Dian. 2. part. tract. 17. resol. 31. docere esse validam; quia putant, in tali casu

da-

dari Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris de tali culpa, quæ non advertitur. Sed communius docent, hujusmodi confessionem esse sacrilegam, invalidam, & repetendam; quia pœnitens advertere solet ad negligentiam culpabilem examinis.

Equidem distinguo; Si pœnitens doleat de peccatis ex motivo universali, & non advertat ad hanc culpam, quam commisit in examine, certe suscipit Sacramentum validum, & formatum, nec est repetenda talis confessio; sed solum aperiendum est illud peccatum, quando illius recordabitur; At Sacramentum esset validum, & informe, si dolor non esset ex motivo universali. Quod si pœnitens ad talem culpam advertat, & non præmittat examen debitum, Sacramentum erit invalidum, & confessio sacrilega, ac repetenda, cum pœnitens careat voluntarie dolore debito.

V. Quæritur ultimo; An Rustici, qui sine prævio examine ad confessionem accedunt, sint audiendi?

Respondeo, regulariter loquendo non esse audiendos; quia ex Trident. cap. 5. exigitur, ut pœnitens confiteatur, postquam diligentius se excusserit, & conscientiæ sinus omnes, & latebras exploraverit. Verum quando confessor est adeo expertus, ut sciat radicitus a Pœnitente peccata omnia eruere, & in memoriam revocare, eo saltem crasso modo, quo ipse pœnitens faceret, si suam moralem diligentiam adhiberet, possunt ex Vasq., Leand., Lug. audiri.

ARTICULUS II.

De integritate Confessionis quoad circumstantias peccati.

I. Explicandæ sunt in confessione etiam circumstantiæ morales peccatorum, quæ sunt septem celebri versiculo comprehensæ.

II. Singulæ istæ circumstantiæ seorsim exponuntur.

III. Circumstantiæ morales mutantes peccati speciem in confessione aperiendæ quænam sint?

IV. Quid si aut Pœnitens, aut Confessarius ignoret has circumstantias discernere?

V. Num debeat semper circumstantia mutans speciem per modum circumstantiæ aperiri; An possit etiam per modum novi peccati?

VI. Probabiliter non datur obligatio aperiendi circumstantias aggravantes culpam notabiliter, si speciem non mutant.

VII. Tenetur Pœnitens respondere, si de quantitate furti interrogetur a Confessario.

VIII. Nec datur obligatio confitendi circumstantias minuentes, nisi quando peccatum ratione talis circumstantiæ ad aliam speciem transferatur, aut de mortali evadat veniale.

IX. Explicatur, quando actus plurium præceptorum violativus contineat in se plures specie malitias in Confessione aperiendas.

I. PRæmisimus ex Trident., non solum confitenda esse omnia mortalia, sed etiam circumstantias, quæ peccati speciem mutant. Dicitur autem circumstantia id, quod accidentaliter circumstat actum humanum, qui principalem habet speciem ex suo objecto vel bono, vel malo. Porro cir-

circumstantia peccati alia est physica, ut si quis occidat hominem gladio, vel fuste, vel veneno; Alia vero est circumstantia moralis, quæ scilicet in genere moris mutat speciem peccati; ut si quis occidat laicum, vel clericum. Ex Trident. obligamur ad confitendas circumstantias non physicas, sed morales peccatorum; ut constat ex ratione, quam idem Trident. tradit cap. 5.; quia scilicet Confessarius est Medicus simul, & Judex, & nisi morales circumstantias peccatorum pœnitens confiteatur, non poterit de gravitate peccati recte judicare, nec pœnam debitam injungere, nec aptum remedium applicare.

II. Communiter septem enumerari solent circumstantiæ, illo versiculo comprehensæ.

Quis, *Quid*, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*.

Circumstantia, *Quis*, statum indicat, & conditiones pœnitentis, ut si sit clericus, aut uxoratus, aut habens votum, aut habens impotentiam adimplendi præceptum.

Circumstantia, *Quid*, explicat ipsum peccatum, ejusque conditiones, videlicet quantitatem, & qualitatem; Verbi gratia, quantam rem furatus sit, & qualem. An scilicet rem Sacram? &c., si fornicatus sit, an cum conjugata, vel cum consanguinea, &c. Etenim persona, cum qua peccatur, est pars materiæ illius peccati, & ideo sub circumstantia, *Quid* comprehenditur; sub qua etiam juxta satis communem opinionem comprehenditur effectus externus secutus ex peccato; Verb. gratia, damnificatio ex vulnere inflicto, mors ex veneno propinato; homicidium ortum ex ebrietate, &c. Licet Dian. part. 1. tract. 7. resol. 74. cum Vasq., Suar., Lug., aliisque probabiliter putet, effectum secutum ex peccato commisso, quamvis in causa volitum, non esse in confessione explicandum, quia non est novum peccatum; Inconcussum tamen est apud Doctores, actum externum exponi debere in confessione; quamvis non addat malitiam supra actum internum, cum ea sit praxis Ecclesiæ; Quare qui inflixit alteri vulnus lethale, ex quo sequitur mors, non sufficienter exponit peccatum dicendo, se habuisse animum vulnerandi lethaliter; licet probabiliter satis sit dicere, vulneravi aliquem lethaliter, non explicando mortem deinde secutam; Nisi forte ratione censuræ annexæ debeat explicari; Et ratio est, quia effectus externus non censetur facere unum moraliter cum actu peccaminoso, sicut actus externus; unde potest accidere, ut qui aliquem vulneravit lethaliter, doleat de peccato, & sit in gratia, quando deinde sequitur mors. Præterea actus externus si minus formaliter, est certe denominative liber ab actu interno, & ideo denominatur peccaminosus. Secus vero effectus peccati, qui quando contingit, nec formaliter, nec denominative tunc est liber.

Circumstantia *Ubi*, significat Locum, scilicet Sacrum, aut publicum, &c. *Quibus auxiliis*, appellat concausas peccati, an cum complice, an ope Dœmonis, &c. *Cur*, ostendit finem malum, ob quem peccasti. *Quomodo* appellat modum accidentalem, seu non per se conjunctum cum peccato; ut si furatus sis cum violentia, unde sit rapina, si ex consuetudine, ex conscientia erronea, ex passione, ex contemptu, cum inadvertentia, cum scandalo, &c. Ad modum etiam reducitur intensio actus, verbi gratia, odii, vel delectationis morosæ, &c. quæ licet per unicum instans duret, adhuc dicitur morosa, eo quod non transeat ad desiderium, & ad opus externum. Demum circumstantia, *Quando*, appellat tempus; verbi gratia,

an

an die festo laboraveris, &c. significat etiam durationem actus, verbi gratia, odii, omissionis restitutionis, &c. His explicatis

III. Quæritur primo; Quænam circumstantiæ dicantur mutare speciem?

Respondeo, tunc circumstantiam dare actui humano speciem aliquam malitiæ, quando per illam actus opponitur rectæ rationi, seu virtuti alicui obliganti sub gravi: Tunc vero circumstantia mutat speciem peccati, quando per illam actus habet novam, & specialem aversionem a recta ratione; & opponitur diversæ virtuti ab illa, cum qua prius opponebatur; Exempli gratia, Titius cognoscit non suam, hic actus habet ex circumstantia personæ oppositionem cum castitate obligante sub gravi, ne quis cognoscat non suam; & ideo peccat contra castitatem: Quod si Titius cognoscat alienam, seu conjugatam, contrahit per hanc circumstantiam novam alteram speciem malitiæ; quia sic violat etiam præceptum justitiæ obligans sub gravi; cum utatur uxore aliena, invito domino; Et quamvis consentiente marito cum illa peccet, adhuc peccat contra sanctitatem status matrimonialis, & contra reverentiam debitam Sacramento, & injuriam irrogat proli, adeoque peccatum multiplicis malitiæ committit; Unde non sufficit dicere in hoc casu, Fornicatus sum; ut constat ex thesi 50. proscripta ab Innoc. XI., sed oportet explicare circumstantiam conjugatæ, non quidem ob injuriam, quæ irrogatur Marito, sed ob injuriam quæ irrogatur proli, & ipsi Sacramento, ac statui Matrimoniali. Item si Titius furetur rem sacram, talis operatio non solum opponitur virtuti justitiæ, sed etiam virtuti religionis; Et ideo non satis est dicere, furatus sum: Idem dicas, si quis occidat Sacerdotem, vel Parentes; non enim solum peccat contra justitiam, sed etiam contra religionem, occidendo Sacerdotem; & contra pietatem, occidendo Parentes.

IV. Hic tamen advertendum, quod quia apud Doctores in innumeris casibus in controversiam vertitur, num aliqua circumstantia mutet speciem peccati; idcirco rusticis has doctrinas ignorantibus expedit quod aperiant peccatum, prout est commissum, explicando illas circumstantias, quæ naturæ lumine videntur esse notabiles, relinquendo Confessario judicare, quale peccatum illud sit, & contra quam virtutem. Quod si ne Confessarius quidem sciat ea discernere, tunc solus confessarius peccabit, si ex crassa ignorantia id ignoret; secus vero, si inculpabiliter, vel ob perplexitatem, vel ob rei confessæ difficultatem. Pœnitens tamen abunde satisfecit suæ obligationi.

Ex dictis sequitur primo, esse in confessione explicandam circumstantiam, quæ mutat peccatum de veniali in mortale; Verbi gratia, si quis mentiatur, ut Bertam ad malum inducat; mendacium enim est contra veracitatem, & intentio inducendi ad malum Bertam est tum contra charitatem, tum etiam contra castitatem; Et si sit conjugata, est etiam contra justitiam, &c. Eodem modo, si quis furatus est rem gravem, debet id aperire, quia circumstantia illa gravis quantitatis licet non mutet speciem peccati relate ad objectum; at mutat speciem peccati, transferendo illud de veniali in mortale. Etenim peccatum veniale, & mortale, inquantum sunt offensæ Dei, plusquam specie differunt, & solum analogice conveniunt, ex D. Th., & aliis communiter.

Sequitur secundo, quod, si quis hujusmodi circumstantias ex oblivione, aut

aut ignorantia omiserit, teneatur illas in nova confessione aperire. Ita communiter Doctores apud Suar. disp. 22. sect. 2., non secus ac peccata in una Confessione oblita, quando memoriæ occurrunt in alia Confessione subjicienda sunt clavibus; ut constat ex thesi XI. ab Alex. VII. confixa.

V. Rogabis tamen; Num circumstantia mutans speciem confitenda sit per modum circumstantiæ; an sufficiat illam confiteri per modum peccati? Verbi gratia, si quis furatus est rem sacram, debetne dicere, commisi furtum Sacrilegum, an vero potest dicere, commisi furtum, & commisi Sacrilegium? Item, si quis habens votum castitatis fornicatus est, potestne dicere, Fornicatus sum, & fregi votum in materia gravi? Vel si furatus sit ad adulterandum, potestne dicere, furatus sum, & habui intentionem adulterandi?

Respondeo, aliquando nullatenus posse explicari circumstantiam, nisi per modum circumstantiæ; ut si quis occidat Sacerdotem, vel vim inferat puellæ, &c., non potest in his casibus explicare circumstantiam, nisi per modum circumstantiæ, eo quod, si occisor Sacerdotis dicat, Commisi homicidium, & feci Sacrilegium, non explicat speciem Sacrilegii, &c. Quando vero potest explicari circumstantia per modum peccati, ut in casu adducto de eo, qui habens votum castitatis fornicatus est, putat Suar. loc. citat. cum Sylv., quod possit confiteri, dicendo, fornicatus sum, & fregi votum in re gravi, eo quod quamvis tale peccatum sit physice unum, est tamen moraliter duplex; & sic potest proponi, quasi essent duo peccata. Usus tamen, & communis modus confitendi est contrarius, ut experientia constat; ne videlicet existimet judex, non unico, sed duplici actu utramque malitiam contractam esse. Quare in eo tantum casu id permitterem cum Tambur., quando scilicet pœnitens oblitus est circumstantiam mutantem speciem, quæ potest deinde explicari, non explicato peccato jam confesso: Verbi gratia, si quis furatus est ad mœchandum, & solum confessus est peccatum furti, potest deinde, quando recordatur circumstantiæ, dicere, habui intentionem mœchandi; quia sic non infertur, quod duo peccata commiserit, sicuti si in eadem confessione illa divideret. Et idem dicendum de peccatis continentibus plures numero malitias; Verbi gratia, si quis uno ictu occidit duos homines, non potest in eadem confessione dicere, feci homicidium, & deinde addere, Occidi alterum hominem; Quod si in prima confessione ex oblivione, vel ignorantia dixit, Occidi unum hominem, potest in altera confessione iterum dicere, Occidi hominem, confitendo homicidium alterius hominis.

VI. Quæritur secundo; An non solum circumstantiæ mutantes speciem, sed etiam notabiliter aggravantes intra eandem speciem aperiendæ sint in confessione? Verbi gratia, si quis commisit furtum in magna quantitate, si peccavit coram Sanctissimo exposito, si contra vehementissimam inspirationem, vel firmissimum propositum, &c.

Respondeo, pro utraque sententia esse Auctores, & rationes magni ponderis: pro parte negativa D. Th., Vasq. Lug., Paludan., & alios quamplures: pro affirmativa Suar. Con., Cajet., Victor.. Utraque proinde sententia communiter censetur esse probabilis, & quidem etiam practice; quia sententiæ istæ non spectant ad valorem Sacramenti, ita ut teneamur sequi tutiorem.

Qui negat obligationem confitendi circumstantias aggravantes, in eo niti-

titur; quia Trident. cap. 5. docet, necessario confitendas circumstantias mutantes speciem, nulla facta mentione de circumstantiis aggravantibus; Unde ne dicamus, mutilum fuisse Trident. in re tanti momenti, dicendum, obligationem confitendi circumstantias aggravantes non esse nobis a Christo Domino impositam. Præterea, quia esset grave onus, omnes hujusmodi circumstantias aperire. Demum ratio a priori est, quia Christus Dominus præcepit tantum confessionem omnium mortalium; sed qui tantum circumstantias mutantes speciem, & numerum peccatorum explicat, confitetur omnia mortalia secundum propriam quidditatem eorum; ergo obligationi a Christo Domino impositæ satisfacit.

Qui vero asserit, esse confitendas, in eo nititur; quia propter eandem rationem, propter quam Trident. docet, aperiendas esse circumstantias mutantes speciem, aperiendæ sunt etiam aggravantes; quia scilicet Sacramentum hoc institutum est per modum judicii; Judici autem non solum delictum, sed etiam delicti gravitas debet innotescere, ut possit debitam pœnam injungere, & aptam medicinam applicare.

Dico equidem primo; Sanum consilium est in praxi, etiam circumstantias aggravantes fateri, & spectata ratione ab intrinseco, probabiliorem esse sententiam Suar. obligantem; Quia scilicet Confessarius ex Trident. debet recte censere, seu judicare, non solum de crimine, sed etiam de criminis gravitate; Quis autem non videat, gravius notabiliter esse, verbi gratia, furtum mille aureorum, quam unius aurei? ergo debet circumstantia illa aggravans aperiri, ut possit de illa Judex recte censere. Quamvis autem Trident. solum definiat, esse aperiendas circumstantias mutantes speciem, & de aliis præscindat, id ex eo est, ut habet Suarius, quia Trident. voluit statuere dumtaxat, quæ erant omnino certa apud Theologos, & præscindere ab iis, quæ apud Theologos erant dubia, ut est obligatio confitendi circumstantias aggravantes.

Dico secundo; Probabilis etiam est, & in praxi tuta sententia D. Th., & Vasq. deobligans. Ratio est, quia communiter Doctores docent, in dubio latæ legis nullam esse obligationem servandi illam; sed in casu nostro saltem est dubium, an lata fuerit a Christo Domino ejusmodi lex confitendi circumstantias aggravantes; ergo ea non obligamur. Præsertim, quia etiam adversarii docent, intentionem, & durationem peccati, sicut etiam circumstantias minuentes non esse necessario confitendas; ergo nec universim circumstantiæ aggravantes, (quæ scilicet diversum judicium pariant, ac non notabiliter diversum) eo quod sunt intra eandem speciem, & quidditatem peccati, atque adeo non pertinent ad substantiam peccati, sed ad id, quod peccato est accidentarium.

VII. Oppones primo, longe gravius est furtum mille aureorum præ furto unius aurei, quam furtum rei Sacræ, verbi gratia, relate ad furtum rei non sacræ; aut bestialitas relate ad sodomiam; ergo si tenetur pœnitens aperire has circumstantias mutantes speciem, ut possit Judex recte censere de gravitate criminum, debet etiam aperire circumstantiam illam aggravantem.

Respondeo, nego antecedens; nam eo ipso, quod peccatum est contra diversam virtutem, eo ipso est secundum substantiam diversum, atque adeo majorem habet gravitatem peccatum, quod non adeo graviter opponitur duplici virtuti, quam peccatum, quod graviter eidem virtuti opponitur. Cæterum eo ipso, quod pœni-

tens dicit, se furatum esse rem gravem, statim confessarius habet jus interrogandi de quantitate furti, & pœnitens tenetur respondere, ut rite possit confessarius de gravitate peccati judicare.

Neque dicas; Si non tenetur pœnitens aperire quantitatem furti, aut aliam circumstantiam aggravantem, neque tenebitur respondere confessario interroganti de illa.

Nam universim tenetur pœnitens respondere Confessario interroganti notitiam pertinentem ad rite judicandum, & medendum; Unde damnatur ab Innoc. XI. propositio 58. docens, Non teneri pœnitentem respondere confessario interroganti consuetudinem peccati. Scio, Leand. disp. 8. quæst. ultim. ex Hurtad., Granad., Navar., & aliis docere, quod si pœnitenti constet, nec ratione restitutionis, nec ratione cautionis in futurum indigere se directione, & consilio confessarii, non esse obligatum respondere confessario interroganti quantitatem furti. Verum quia Doctores isti eodem modo loquuntur de consuetudine peccati; idcirco utraque pariter sententia videtur rejicienda. Præterquamquod confessarius interrogare potest pœnitentem, non solum ut possit illum dirigere, ne iterum cadat, & ut restituat, &c., sed etiam ut possit pœnitentiam debitam gravitati furti injungere; ergo tenetur pœnitens juxta communem opinionem confessario interroganti de quantitate furti respondere, etiamsi non indigeat directione, & consilio confessarii.

Oppones secundo; Si qui furatus est decem aureos, posset confiteri furtum grave, non explicando quantitatem furti, pariter qui uno ictu occidit decem homines, posset confiteri, dicendo, commisi homicidium: Nam eodem modo in furto illo decem aureorum continentur decem furta unius aurei, ac in illa occisione decem hominum continentur decem homicidia.

Respondeo, ex infra dicendis art. 6. non satis esse in tali casu dicere, commisi homicidium, quia non explicaretur peccatum, prout est in se; sufficeret dicere tamen, uno ictu plures homines occidi, non explicando, decemne, an centum fuerint; quia licet tale peccatum decem numero malitias homicidiorum contineret; non tamen contineret decem numero peccata: Nos autem ex Trident. tenemur quidem explicare numerum peccatorum, & circumstantias specie diversas, non vero numerum malitiarum in singulis peccatis contentarum.

VIII. Quæritur tertio; An aperiendæ sint in confessione circumstantiæ minuentes?

Respondeo, si circumstantiæ minuant peccatum intra eandem speciem, probabilius est, non teneri nos ad illas explicandas in confessione. Ita ipse Suarius, qui vult, circumstantias aggravantes esse aperiendas; & communissime Doctores apud Leand. disp. 8. quæst. 5. contra Sot., Scot., Canum, apud Suar. disp. 22. sect. 3. Ratio est, quia confiteri circumstantias minuentes potius deservit ad excusationem, quam ad accusationem. Quod si circumstantiæ minuant peccatum transferendo illud ad aliam speciem, certe tenemur circumstantias minuentes aperire: Id autem potest quatuor modis accidere.

Primo, si quod erat mortale ex circumstantia evadat veniale, ut si blasphemaveris ex subito motu, & non plena deliberatione, & advertentia. Secundo, si actus cæteroqui malus ratione circumstantiæ non sit malus; ut si quis occidat hominem in sui justam defensionem, certe non potest in confessione dicere, Occidi hominem, non addendo hanc circumstantiam

tiam minuentem. Tertio, si peccatum, quod ex se habet plures species malitiæ, ratione circumstantiæ non habeat nisi unam; Verbi gratia, si quis occidit Sacerdotem sciens illum esse hominem, sed invincibiliter ignorans esse Sacerdotem, non potest confiteri peccatum, dicendo, Occidi Sacerdotem, faciens se reum homicidii, & Sacrilegii, ubi solum homicidii est reus. Quarto, si actus esset unius speciei, & ratione circumstantiæ evadat alterius speciei moralis longe levioris: Verbi gratia, si quis volens occidere equum alterius, occidat ex ignorantia invincibili hominem, non potest dicere in confessione, Occidi hominem, faciens se reum homicidii, ubi tantum est reus occisionis equi, quam intendebat; Tenetur itaque has circumstantias minuentes, utpote mutantes speciem, aperire, quia aliter deciperet Judicem in re gravi.

IX. Quæritur ultimo; An quilibet actus, qui fit plurium præceptorum violatio, eo ipso plures in se malitias specie diversas contineat? Exempli gratia, fingamus primo, Antonium ex voto obligatum jejunare singulis Sabbatis, si omittat jejunare eo Sabbato, in quo incidit dies Quadragesimæ, Quatuor temporum, & Vigilia Sancti Matthiæ, satisfacit ne dicendo, semel in Quadragesima fregi jejunium? Secundo, fingamus Petrum conjugatum rem habuisse cum Berta alterius viri uxore, satisfacitne dicendo, Rem habui cum conjugata? Tertio fingamus, Titium die dominico, in quo incidit festum Sancti Matthiæ, omisisse sacrum, satisfacitne dicendo, Omisi sacrum in die festo?

Respondeo, tunc solum contrahi malitias specie diversas, in confessione aperiendas, quando actus opponitur diversis virtutibus graviter obligantibus, aut eidem virtuti modo notabiliter diverso; non vero quando opponitur pluribus præceptis. Quare Titius, qui omisit Sacrum a pluribus præceptis impositum ex eodem motivo virtutis religionis, sufficienter confitetur, dicendo, Omisi sacrum die festo, etiamsi in eundem incidat, verbi gratia, dominica, & simul festum Sancti Matthiæ. Contra vero Antonius non integre confitetur, dicendo, fregi semel jejunium in Quadragesima, quia cum ex voto etiam teneretur ad illud jejunium, omissio illius non solum est contra virtutem temperantiæ, sed etiam religionis, quæ graviter obligat ad standum promissis Deo factis: Nec integre confitetur Petrus, dicendo, Habui rem cum conjugata, non explicando se pariter esse conjugatum; tum quia duplicem irrogavit injuriam, alteram suæ uxori, alteram marito Bertæ, ut notat Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 15. tum etiam, quia, ut notat Lug. disp. 16. sect. 5. diversa specie est obligatio, qua quis tenetur non violare suum matrimonium, ac illa, qua tenetur procurare, ne alter violet matrimonium suum.

Hic autem adverte, quod si circumstantia aliqua opponitur quidem diversæ virtuti, sed non graviter obliganti, non est necessario aperienda in confessione, cum non sit nova malitia: Exempli gratia, juxta satis communem opinionem, si defloratio fiat cum consensu libero, & voluntario fœminæ, non tenetur pœnitens dicere, quod commiserit stuprum, sed satis est dicere, quod fornicatus sit cum soluta, quia defloratio opponitur quidem virginitati, sed non graviter obliganti, eo quod virginitas non cadat sub præceptum, sed sub consilium, ut testatur Apost. 1. ad Corinth. 7. dicens: *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consequutus a Domino, ut sim fidelis.*

ARTICULUS III.

Expenduntur specialia dubia circa singulas circumstantias.

Et primo

De Circumstantia *Quis*.

I. Circumstantia Quis *denotat qualitates, & conditiones Pœnitentis.*

II. Num sit explicandum, quod votum castitatis, quo ligatur Pœnitens, sit simplex, an solemne?

III. Votum castitatis, aut conjugium, &c. Persona, cum qua Pœnitens contra talem virtutem peccavit, explicandum est.

IV. Explicandum etiam est votum castitatis ab eo, qui alios inducit ad fornicandum, aut qui morose delectatur carnaliter; necnon conjugium ab eo, qui delectatur de copula illicita.

V. Sponsus, & Sponsa num teneantur hanc circumstantiam explicare, si carnaliter peccent? Quid de Eunucho, aut impotente?

VI. Quinam gradus conjunctionis explicandus est ab Incestuoso?

I. IN innumeris casibus ipsi Doctores dubitant; Num circumstantia aliqua sit solum aggravans, an mutet speciem, & consequenter utrum necessario aperienda sit in confessione? Longum esset omnes discutere: De iis, quæ frequentius accidunt, nonnulla explicabimus.

Diximus, circumstantiam, *Quis*, denotare qualitatem, & conditiones pœnitentis, verbi gratia, sitne conjugatus, vel clericus, &c.; istæ tamen conditiones attendendæ sunt in pœnitente, quando peccavit, non quando confitetur; Quare si habuerit votum castitatis, dum fornicatus est, & non quando confitetur, tenetur hanc circumstantiam exprimere; Secus vero si votum castitatis habeat solum, dum confitetur, non vero quando fornicatus est.

II. Dubitatur; An Sacerdos confitens fornicationem teneatur dicere, se esse Sacerdotem, an satis sit dicere, se esse in Sacris?

Respondeo cum Lug., Sanch. aliisque, hoc sufficere, quia votum cuilibet Sacro Ordini annexum est ejusdem rationis. Imo ex Sanch., Leand. aliisque contra Fagund., Azor., Laym., votum solemne castitatis, & votum simplex ejusdem etiam sunt rationis, nec differunt quoad mutationem specificam Sacrilegii; Unde satis est, si talis Sacerdos dicat, se habere votum castitatis; Et idem dicas de Episcopo. Quinimmo Perez, & Sanch. contra Lug., & Laym. tenent, ne religiosum quidem debere aliud explicare, quam votum castitatis, non vero statum religiosum. Advertendum tamen, quod Episcopus, vel Religiosus, vel Sacerdos, qui fornicatur, vel alium occidit, &c., potest per accidens teneri ad aperiendam circumstantiam sui status ratione scandali, quia facilius scandalizantur homines ex peccatis istorum, quam aliorum.

III. Sicut autem pœnitens debet suum statum, seu votum explicare, ita pariter debet explicare statum, seu votum ejus, cum quo peccavit; verbi gratia, si peccaverit cum conjugata, cum habente votum castitatis, &c.

IV. Qui habet votum castitatis, si suo consilio, vel auxilio alios inducat ad fornicandum, ex Lug. contra Sanch., & Tambur. lib. 2. cap. 6. tenetur hanc circumstantiam fateri. Præterea habens votum castitatis, ut est Sacerdos, & Religiosus, si peccat mortaliter per delectationem morosam de copula illicita, committit Sacrilegium

juxta communem Doctorum contra Eusebium de Herrera citatum a Leand.. Et conjugatus pariter per talem delectationem peccat contra fidem matrimonii, & adulterii malitiam contrahit; non secus ac si se pollueret, aut desideraret fornicationem cum alia, ut communiter docent Doctores apud Leand. contra Hurtad. apud Sanch., & proinde tenetur hanc circumstautiam explicare.

V. Sponsus, vel Sponsa non tenentur fateri hanc circumstantiam, ex Leand., Dian., aliisque, quia nondum jus est acquisitum; Sanch. tamen, & Fagund. putant, solam sponsam teneri; quia est grave dedecus sponsi, quod sua sponsa peccaverit. Veriorem tamen existimo sententiam Ægidii, & Rebelli, quod uterque teneatur, quia per sponsalia licet non acquiratur jus in re, acquiritur tamen jus ad rem; sicut verbi gratia, per promissionem equi mihi factam habeo jus non in re, sed ad rem circa equum mihi promissum; ita ut fiat mihi injuria, si equus etiam ab ipso domino occidatur.

Communiter Doctores docent contra Filliuc., Eunuchum, frigidum, necnon impotentem debere hanc circumstantiam fateri, si fornicentur; quia peccatum est contra naturam, cum frustretur finis copulæ.

Amissionem virginitatis multi putant debere explicari, præsertim a fœminis; sed plurimi id negant; quia nemini fit injuria, & non habemus præceptum de virginitate, ut diximus art. super.

VI. Denique Tambur. ex Filliuc., & aliis (quicquid alii communius repugnent) existimat probabiliter non differre specie quemcumque incestum cum consanguineis, aut affinibus usque ad quartum gradum; Unde putat, non esse explicandum in confessione gradum conjunctionis sanguinis; Sed verius existimo, incestum in primo gradu esse explicandum, præsertim in linea recta, in qua matrimonium juxta Perez, & alios est indispensabile, & intrinsece malum, sicut mendacium; Unde si solus filius, & Mater essent in mundo superstites, non possent nubere, & potius deberet Orbis perire; secus vero si frater, & soror.

ARTICULUS IV.

De Circumstantia, Quid.

I. Tum materia peccati, tum etiam sæpe quantitas, & qualitas ad hanc circumstantiam spectant.

II. Num explicanda sit circumstantia persona, circa quam, in delectatione morosa; sicut procul dubio explicanda est in desiderio?

III. Quid de delectatione morosa circa carnis comestionem tempore prohibito? Quid de desideriis conditionatis sub conditione, qua tolleretur malitia ab objecto?

IV. Num in turpi locutione explicanda sit circumstantia objecti? Aut in jactantia circumstantia peccati, de quo quis gloriatur? Aut pariter in pravo consilio?

V. Num explicandum sit in blasphemia, si fuerit contra Deum, aut contra Beatam Virginem, aut contra Sanctos?

VI. Specie differt violatio voti, ac violatio juramenti; sed in violatione votorum, aut juramentorum non est explicanda materia circa quam.

VII. Mala, qua quis optat proximo, quem odit, probabiliter non sunt aperienda, secus vero, si ea velit inferre.

VIII. In injuriis explicanda sunt persona, quibus diversus honor debetur.

IX. In peccato bestialitatis non est explicanda species animalis; At in Sodo-

domia quid explicandum?

X. *Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium invitaverit, quando peccatum est ab utroque commissum?*

I. AD hanc circumstantiam spectat, ut diximus, non solum materia peccati, seu quantitas, & qualitas illius, puta si rem magnam, aut sacram furatus sis, sed etiam persona circa quam committitur peccatum, ut si percusseris clericum, si fornicatus sis cum habente votum castitatis.

II. Dubitatur nunc specialiter de delectatione morosa, an scilicet aperienda sit circumstantia personae circa quam habetur talis delectatio; quae procul dubio aperienda est in confessione operis, vel desiderii, si opus istud vel fecisses, vel desiderasses. Definitur delectatio morosa ex Vasq. lib. 1. in 1. 2. disp. 109., Gabriel., & aliis, Simplex, & deliberata complacentia in re apprehensa, seu cogitata, sine intentione illam opere perficiendi; Hinc enim dicitur morosa, licet per unicum instans duret, quia non transit ad desiderium, vel ad opus, adeoque est simplex complacentia, non voluntas efficax; debet tamen esse deliberata, quia nisi habeatur plenus, & liber usus rationis, peccatum mortale non committitur.

Prima sententia est Vasq. in 1. 2. disp. 3., & 112. Reginald., Sayr., & aliorum plurimorum negantium, explicandam esse in confessione circumstantiam personae, circa quam habetur delectatio morosa, etiamsi procul dubio explicanda sit in desiderio, & consensu. Ratio est, quia desiderium sumit speciem ab opere externo, & ideo Christus Dominus Matth. 5. dixit, *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est eam in corde suo*. Ubi notandum ly, mechatus est eam; non enim dicit simpliciter moechatum esse, sed mechatum esse cum illa ipsa, quam concupierat; & consequenter desiderium ab opere externo speciem desumit: Contra vero delectatio morosa sumit suam malitiam ab oppositione, quam habet cum virtute obligante; Exempli gratia, delectatio morosa rei venereae (nisi sit cum nupta, vel moniali, qua tali, quod raro accidit) habet oppositionem tantum cum castitate graviter obligante; ergo circumstantia personae, circa quam, non addit novam malitiam; Quare satis est in confessione dicere, Toties morose delectatus sum de copula illicita, non explicando, an cum nupta, vel cum moniali, consanguinea, &c.; vel, Toties morose delectatus sum de occisione hominum, non explicando, an sit circa Patrem, vel Sacerdotem, vel inimicum, aut alterius conditionis; quod tamen explicandum est, si delectatio transierit in desiderium.

Ratio disparitatis a priori, quam adducit Vasq. est: quia delectatio morosa potest esse peccaminosa, etiamsi sit circa personam licitam; ut si vidua delectetur de copula cum conjuge mortuo, & sponsa cum futuro marito; Contra vero desiderium de re licita numquam est malum; unde si sponsa desideret copulam cum futuro marito habendam post matrimonium, non peccat; ergo desiderium diversimode respicit objectum, ac delectatio morosa; desiderium enim fertur immediate in opus externum cum omnibus suis circumstantiis, secus vero delectatio morosa respicit opus externum depuratum a circumstantiis suis; & consequenter desiderium fornicandi cum nupta habet malitiam adulterii, delectatio vero morosa de copula cum nupta (nisi sit cum nupta qua tali) est peccatum dumtaxat contra castitatem. Et si sponsa desideret copu-

pulam cum conjuge post matrimonium, nullum peccatum committit; si vero eadem sponsa delectetur de copula licita habenda post matrimonium, peccat contra castitatem; quia castitas non solum externas, sed internas etiam voluptates prohibet.

III. Hinc etiam est, quod si quis die veneris delectetur de comestione carnis, nisi delectetur de ea, inquantum prohibita, non peccat; Nec peccat illam desiderando desiderio conditionato, si scilicet non esset prohibita, vel si non esset dies veneris: Contra tamen peccat, si illam die veneris absoluto desiderio desideret; quia temperantia non prohibet delectationem circa comestionem carnis, & desiderium conditionatum, sed solum comestionem, & ejus desiderium absolutum pro tempore prohibito; Quia vero aliæ virtutes prohibent etiam desiderium conditionatum; ideo non solum desiderio absoluto, sed etiam conditionato peccatur, quando desiderantur res intrinsece malæ, quæ scilicet sunt prohibitæ, quia malæ, non malæ, quia prohibitæ; Ut si quis vellet Deum odisse, si non esset peccatum; vel inimicum occidere, aut in faciem Crucifixi spuere, si non esset prohibitum; Communiter enim ista desideria conditionata conjunguntur cum pravo affectu, & delectatione morosa circa rem intrinsece malam, & ideo Doctores communiter censent, hujusmodi etiam conditionata desideria esse peccaminosa.

Non negaverim, quod si conditiones tollerent omnino peccatum, & indicarent solum propensionem animi, non vero affectum absolutum, & non involverent delectationem morosam circa objectum prohibitum, desideria conditionata carerent culpa; Ut si quis diceret, si Deus daret mihi facultatem, vellem prædari, & si per impossibile liceret, fornicarer; Etenim voluntas potest sequi intellectum, qui abstrahat objectum ab omni malitia. Verum quia voluntatem comitatur facillime appetitus sensitivus, qui consequitur ad imaginationem objecti, prout est in se, sine ulla præcisione; idcirco difficillimum est, in his desideriis conditionatis sine peccato versari.

Secunda sententia docet, in delectatione morosa explicandam esse circumstantiam personæ circa quam; non secus ac in desiderio. Ita de Lugo, & alii. Ratio est, quia non minus delectatio, quam desiderium fertur circa opus, prout est in se; atque adeo, quia copula cum nupta, verbi gratia, est diversæ speciei, ac simplex fornicatio; ideo tam desiderium, quam delectatio morosa de copula cum nupta est diversæ speciei, ac desiderium, & delectatio de simplici fornicatione.

Equidem censeo, utramque opinionem esse probabilem; primam tamen esse probabiliorem; quia delectatio de copula, verbi gratia cum Berta nupta, plerumque est delectatio de copula cum Berta, præscindendo a tali circumstantia, atque adeo non specificatur ab illa; Idemque dicendum puto de turpibus aspectibus, necnon de tactibus pudicis, qui fiunt animo impudico ex Tambur.: Secus vero de tactibus impudicis; Cum enim tactus sint opera externa, non secus ac ipsa copula, debet explicari in confessione conditio personæ, circa quam fiunt.

IV. Idem etiam ex Tambur. puto dicendum de locutione turpi, & de jactantia: Quare, si quis miscuit sermonem de adulterio, stupro, &c. satis est in confessione dicere, Toties turpiter locutus sum cum delectatione de ipsa turpium narratione (nisi forte delectatio fuerit de adulterio, aut stupro qua tali) Et circa jactantiam,

tiam, si careat desiderio, & delectatione morosa, satis est in confessione dicere, Toties jactavi me de peccato mortali, seu gloriatus sum de objecto peccaminoso, non explicando, an de adulterio, an de occisione, sive sit Sacerdotis, sive alterius: Et ratio est, quia jactantia consistit in eo, quod offensa Dei eligatur ut medium ad captandam gloriam apud homines, quæ magna est irreverentia; Hæc autem eadem est in omnibus peccatis; sive ea commiseris, sive non: Et idem dicas, si alium laudes de peccato: In quo tamen intervenire etiam solet peccatum scandali; quia scilicet alium ad complacentiam de tali peccato inducis, & a peccati vilipendio, & abominatione audientes retrahis. Demum consilium de aliquo peccato, ex Medin. apud Leand., ejusdem rationis est, non secus ac jactantia de quocumque sit peccato. Probabiliorem tamen censeo sententiam oppositam, quæ docet consilium desumere speciem a suo objecto; quia quælibet virtus exigit, tum ne contra illam agatur; tum ne procuremus, ut alii contra illam agant.

V. Dubitatur secundo de blasphemia, an diversæ speciei sit contra Deum, contra Beatam Virginem, & contra Sanctos? Et dico cum Azor., Tambur., aliisque, probabile esse, quod specie non differant; quia omnes isti honore prosequendi sunt, non præcise ob propriam excellentiam, sed principaliter relate ad Deum, cui injuria irrogatur blasphemando illos. Unde nisi blasphemia sit hæreticalis, satis est in confessione dicere numerum blasphemiarum. Probabilior tamen est opposita sententia Suarii, Sanch., Lug. putantium, blasphemias contra Deum, Beatam Virginem, & Sanctos specie differre, & in confessione explicandas.

VI. Tertio, tam votum, quam juramentum ejusdem speciei sunt, sive fiant Deo, sive Sanctis, ex Suar., Sanch., Less. Unde satis est in confessione dicere, Votum fregi, vel falso juravi. Adverte tamen, votum specie differre a juramento; quare qui vovit jejunium, verbi gratia, & juramento confirmavit, si non jejunet, tenetur utrumque explicare; quia est contra religionem transgressio voti, seu contra promissionem Deo factam; transgressio vero juramenti est contra obligationem non adducendi Deum in testem in re falsa.

VII. Quarto, quando quis odit proximum, desiderando illi infamiam, mortem, paupertatem, aut aliud malum, probabile est hujusmodi mala non esse in confessione explicanda, sed satis esse, si pœnitens dicat, se toties graviter odisse proximum. Ita Leand., Lug., Valent., Bonac. contra Suar., & Con.. Quod si quis desideret hujusmodi mala inferre proximo, & non aliunde ea evenire, debet hoc explicare. Quare voluntas auferendi famam specie differt a voluntate auferendi vitam, ut notant Lug., Valent., & alii.

VIII. Quinto, injuriæ, & percussiones specie differunt, si fiant Patri, vel Matri, vel si fiant fratri, aut sorori, vel si fiant filiis, vel si externis. Ratio est, quia diversus honor his debetur. Et eodem modo *injuria facta* Principi est speciale peccatum, ut docent Lug. Tambur. & alii.

IX. Sexto, qui peccatum bestialitatis committit, non tenetur explicare speciem animalis; Qui sodomiam exercet, probabilius explicare debet fueritne agens, an patiens; quia agens committit etiam pollutionem. Verum Dian. part. 4. tract. 4. resol. 159., & part. 5. tract. 14 resol. 56. ex Alfonso de Leone putat, non esse hoc explicandum, sicut nec si cum mare, an cum fœmina: Explicandum ta-

tamen, si sit conjugatus, aut habens votum castitatis, aut consanguineus is, cum quo peccatur.

X. Septimo, si quis alium sollicitavit, & peccatum non est secutum, debet id in confessione explicari; si tamen peccatum est consecutum, putat probabiliter de Lugo, & Tambur. contra Sanch., & Bonac., non esse explicandum, quod primus invitaveris, quia, quamvis graviter peccaveris invitando, adhuc tamen es particeps peccati illius, etiamsi non invitaveris. Probabilior tamen videtur sententia Sanchez, & Bonacinæ, quod explicandum sit.

Denique advertendum ad thesim 25. confixam ab Alex. VII., in qua dicitur: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto dicens: Commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.* Ostendimus quippe in explicatione hujus thesis, copulam in hoc casu spectare ad peccati individuationem, speciali modo participantem speciem peccati. Etenim contra eandem virtutem potest dari multiplex specie peccatum; sicut eidem virtuti justitiæ adversatur furtum, homicidium, detractio, & alia peccata specie diversa.

ARTICULUS V.

De aliis circumstantiis, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*.

I. Circumstantia loci Sacri explicanda in furto; in effusione sanguinis; in effusione publica seminis; ac in violatione Ecclesiastica immunitatis.

II. In quonam sensu furtum est sacrilegum, non solum tollendo Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, sed etiam non Sacrum de Sacro, ita ut loci Sacri circumstantia sit explicanda?

III. Quid requiritur, ut effusio sanguinis in loco Sacro sit sacrilega, & contra reverentiam loco Sacro debitam?

IV. Quid pariter, ut sit sacrilega seminis effusio in loco Sacro? Num sacrilegi sint aspectus turpes, tactus, & confabulationes similes in Ecclesia?

V. Num debeat explicari peccatum, ad quod quis pravo suo exemplo proximum induxit?

VI. Finis operis malus explicandus est; etenim qui furatur ad adulterandum, magis est adulter, quam fur.

VII. Num tactus, & oscula copulam subsequentia explicanda sint?

VIII. Quinam peccati modus novam peccati speciem trahat in confessione aperiendam?

IX. Quomodo actus moraliter interrumpantur, & tamquam nova peccata aperienda sint?

X. Num debeat aperiri, quod quis se exposuerit periculo peccandi, qui deinde peccat?

XI. Aperiendane sit in confessione consuetudo peccandi?

XII. Peccata scienter commissa non differunt specie a commissis ex ignorantia invincibili; esto propter ista non incurratur reservatio, aut censura illis annexa.

XIII. Contemptus gravis Superioris præter inobedientiam explicandus est.

XIV. Num sit speciale peccatum peccare statim post communionem? Num peccet toties, quoties comedit carnes, qui vovit jejunium?

I. Circumstantia loci mutat speciem peccati, & trahit ad Sacrilegium ratione irreverentiæ loco Sacro illatæ; Primo, si quis in loco Sacro furetur; Secundo, in effusione peccaminosa sanguinis humani; Ter-

tio, in effusione publica, & peccaminosa seminis; Quarto, in violatione immunitatis Ecclesiæ.

II. Circa primum dico, furari in loco Sacro rem Sacram, est Sacrilegium, ex duplici titulo, ratione rei sacræ, & ratione loci Sacri. Putat tamen Fagund. cum Dian. part. 1. tract. 7. resol. 22., satis esse dicere, Commisi furtum sacrilegum, quia utrumque Sacrilegium est ejusdem speciei, & contra eandem virtutem religionis. Furari vero in loco Sacro rem profanam, verbi gratia, crumenam a divite orante in Ecclesia, multi cum Suar., Perez, & Canonistis communiter putant esse Sacrilegium, quia Joannes Papa VIII. in cap. *Quisquis inventus*, statuit universaliter esse Sacrilegium furari non solum Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, sed etiam rem non Sacram de loco Sacro. Verum Lug., Less., Henr. probabiliter putant non esse Sacrilegium, nisi quando res non sacra posita est in Ecclesia ratione custodiæ, vel securitatis; aut si sit Ecclesiæ commodata: De hoc enim casu videtur loqui Joannes Papa; quia in tali casu est sub speciali patrocinio, & custodia divina; At quando per accidens est in Ecclesia res non Sacra, non videtur esse Sacrilegium. Nomine autem Ecclesiæ venit sola Ecclesia, & Cœmeterium, non claustra, & habitatio Regularium, aut Oratoria, quæ facile redire possunt ad usus profanos ad nutum Dominorum; Est etiam Sacrilegium, si quis in confessione aliquid furetur, assumendo confessionem ut medium ad furtum.

III. Circa Sanguinis effusionem certum est, ea quæ causant violationem, & pollutionem Ecclesiæ, contrahere malitiam Sacrilegii ratione loci Sacri. Quare requiritur, quod effusio injuriosa Sanguinis sit magna, non modica, quia, ut notat Suar., effusio copiosum fluxum significat. Sufficit etiam homicidium factum cum peccato mortali, etiam sine sanguinis effusione, ad violandam Ecclesiam, & ad Sacrilegium. Si quis in Ecclesia degens telo alium extra Ecclesiam occidat, putat Leand., & Fagund., quod non sit sacrilegus; secus vero, si extra Ecclesiam existens alium telo intra Ecclesiam occidat, quia homicidium consumaretur in Ecclesia.

IV. Circa seminis effusionem, est Sacrilegium desiderare effusionem seminis, quæ fiat in Ecclesia, quia peccatum desiderii internum, & opus externum sunt ejusdem speciei; E contra desiderare in Ecclesia effusionem seminis, quæ fiat extra Ecclesiam, non est sacrilegium; quia non quodvis peccatum, quod in Ecclesia committitur, est Sacrilegium, nisi sit cum magna irreverentia, ut si quis meretrices publice impudice tangeret in Ecclesia, vel obscœnas comœdias repræsentaret; Copula conjugalis, ut docent Perez, Vasq., & alii, nunquam polluit Ecclesiam, nec est Sacrilegium, cum sit actus licitus; licet Sanch., Suar., aliique apud Leand. existiment, illam esse sacrilegam, nisi per longum tempus in Ecclesia conjuges detineantur, saltem per quatuor dies. Effusio seminis, vel Sanguinis occulta, quamvis non polluat Ecclesiam, est tamen sacrilega, juxta Sanch., Suar., aliosque contra Vasq., Hurtad. *Dubium est*, An tactus impudici, aspectus, & confabulationes inhonestæ habitæ in Ecclesia sint sacrilega? Aliqui asserunt; plurimi negant. Demum potest judex a gaudentibus immunitate Ecclesiæ tollere arma ad vitanda facinora, ut docet Leand. Fagund. contra Dianam. Si judex sub dolosis verbis reum ad egrediendum ab Ecclesia decipiat, non committit Sacrilegium, ex Suar., Fagund., Navar., Leand. contra Dian., & alios.

V. Quod

V. Quod attinet ad circumstantiam, *Quibus auxiliis*, hæc est circumstantia mediorum, quibus usus est peccator ad opus malum, puta, si ad occidendum Patrem induxit filium, hæc circumstantia est in confessione explicanda; quia sic habetur & homicidium, & parricidium.

Dubitant Doctores, an debeat explicari species peccati, ad quod pravo exemplo proximus inducitur? Affirmant Sanch., Suar., Vasq., & alii: Sed Lug., & Navar. apud Laym. probabiliter docent, tunc debere explicari, quando directe intenditur ruina, & peccatum proximi: Quod si solum indirecte causetur ruina proximi malo exemplo, censent, non debere explicari speciem peccati; quia hoc tantum adversatur charitati.

Qui fregit jejunium comedendo carnes, probabiliter ex Granad. contra Marcant. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 56., non tenetur hanc circumstantiam explicare; quia fractio jejunii, sive fiat per esum carnium, sive per multiplicem comestionem, opponitur eidem virtuti temperantiæ.

VI. Circumstantia, *Cur*, est circumstantia finis, quem in malo opere sibi proposuit peccator; puta si furatus est ad adulterandum: Procul dubio hic finis est in confessione aperiendus; Nam juxta Philosophum, qui furatur ad adulterandum, magis est adulter, quam fur; quia furtum amatur ut medium, & adulterium ut finis; Unde fur simul est, & adulter, fur in re, adulter in voto.

Similiter contingere potest, ut peccatum ex se veniale ratione finis sit mortale, puta si quis mentiatur, ut fœminam inducat ad adulterandum; In hoc tamen casu satis est in confessione explicare animum inducendi fœminam ad adulterium, non explicato mendacio, utpote ex se tantum veniali; ut docent Sotus, Leand., & alii communiter. Eodem modo, qui furatur ad adulterandum, dicere potest, commisi furtum, & habui animum adulterandi, etiamsi non explicetur furtum ordinatum ad adulterium, ut diximus art. 2. num. 5. Et ita docent Navar., Leand., Perez, Dian. contra Sylvest., & alios.

VII. Quando quis utitur colloquiis, & tactibus obscœnis ad fornicandum, si non subsequatur fornicatio, debet fateri colloquia, & tactus eo animo exhibita; Quod si fornicatio subsequatur, satis est dicere, semel fornicatus sum: Si tamen post fornicationem subsequantur oscula, & tactus sine ordine ad secundam copulam, probabile est ex Navarro, Lug. & Tambur., satis pariter esse in confessione dicere, semel fornicatus sum, quia satis sic explicantur antecedentia, & consequentia, quæ solent eum actum comitari; Si vero in ordine ad secundam copulam fiant, certo sunt explicanda; quia committitur aliud numero peccatum.

VIII. Per circumstantiam, *Quomodo*, denotatur intentio, & duratio culpæ, contemptus, consuetudo peccati, ignorantia, &c.; verbi gratia, si quis post occisum hominem discerpsit cadaveris membra, extraxit jecur, &c., tenetur hanc circumstantiam fateri; quia supra injustitiam additur malitia feritatis, vel sævitiei. Ita communiter contra Bonac.: Furtum etiam si fiat cum violentia, novam habet speciem malitiæ, & dicitur Rapina; furtum enim est injuria realis; Rapina vero importat etiam injuriam personalem; Unde, si fiat rapina circa res Clerici, est etiam Sacrilegium. Est autem rapina furtum cum violentia, etiamsi violentia non per contactum corporalem, sed minis, & metu injiciatur: Si tamen, absente domino, fores effringantur, non dicitur rapina, cum non fiat injuria personalis.

Per se loquendo, non est necesse explicare in confessione durationem temporis in peccato; quia est circumstantia solum aggravans; unde qui per diem habuit animum occidendi inimicum, vel per annum non habuit animum restituendi, satis est, si dicat, consensi semel in homicidium; Non restitui rem alienam: Quod si actus internus sit interruptus, circumstantia interruptionis est explicanda; quia moralis interruptio multiplicat peccata, ut dicemus art. sequenti.

IX. Quomodo autem interrumpatur moraliter actus internus, variæ sunt opiniones. Equidem censeo, interrumpi moraliter non solum per actum contrarium, sed etiam per voluntariam cessationem ab illo actu interno; ut si quis voluntarie nolit amplius cogitare de pravo aliquo objecto, & applicet se libere ad alia, & postea redeat, vere multiplicavit actum internum peccaminosum, non solum physice, sed etiam moraliter. Vasq. tamen, Nugn., aliique apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 95. putant, actum internum moraliter interrumpi etiam per cessationem ab illo involuntariam. Demum Fagund., Rebel., Navar. putant interrumpi moraliter per cessationem ab actu per aliquod tempus notabile, puta ex Fagund. per dimidiam horam. Quare ut his scrupulis occurratur, consultius est dicere tempus, quo quis in peccato perseveravit, & tacere interruptionem, quando eorum numerum assequi est difficile; ut advertit Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.

X. Dubium est, an qui se exponit periculo peccandi, & deinde peccat, teneatur explicare utrumque peccatum?

Respondeo negative; quia exponere se periculo est quædam voluntas peccati sequentis. Unde quando ea moraliter conjunguntur, unum peccatum faciunt, ex Lug., Sanch. Leand.: Sicut unum est peccatum omittere orationem tempore gravis tentationis, & tentationi succumbere; ut iidem docent contra Sanc.. Et ratio est, quia ex eodem præcepto, quo quis tenetur non peccare, tenetur vitare periculum proximum peccandi, & orare, quando ad vitandum peccatum oratio est necessaria.

XI. Dubitatur etiam, An qui peccat ex consuetudine, debeat circumstantiam hanc explicare?

Respondeo, quod licet teneatur pœnitens respondere confessario interroganti consuetudinem peccati, cum opposita sententia sit damnata ab Innocentio XI. in thesi 58., quæ habet: *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem*; tamen, per se loquendo, non est aperienda hujusmodi circumstantia. Ita Suar., Lug., Perez contra Sylvest., & Sot.; tum quia intantum per hos Doctores est aperienda, inquantum importat periculum morale, & occasionem proximam ad peccata sequentia; Atqui jam diximus periculum peccandi proximum non esse aperiendum, ut novum peccatum, quando peccatum subsequitur, & facit unum moraliter cum illo; ergo ex hoc capite non tenetur peccator aperire circumstantiam consuetudinis peccati; (quamvis de illa debeat se accusare, si vi illius sit in proximo periculo peccandi, quin tamen deinde tale peccatum committat) Tum etiam quia, ut Perez, & alii notant, communiter homines non advertunt ad periculum proximum relabendi propter consuetudinem; nec facile discernunt, quando ad eum gradum devenit consuetudo, ut inducat periculum proximum. Expedit tamen, & sæpe tenetur peccator, ut advertunt Suar., & Perez, in remedium suæ conscientiæ ma-

manifestare consuetudinem peccati; nam qui sæpe incidit in peccatum, verbi gratia, mollitiei, quando vix aliud præsentius, & efficacius remedium habere potest, quam quod sæpe, imo pluries in hebdomada eidem confessario confiteatur, ut remedium hujusmodi, vel aliud simile injungatur, debet statum suæ conscientiæ, & consuetudinem peccandi aperire; Aliter peccator nolens remedium, & curationem procul dubio peccat.

Præterea, qui ex consuetudine jurat, & sine advertentia etiam pejerat, blasphemat, &c. quamvis tunc non peccet ratione inadvertentiæ, at tenetur hujusmodi consuetudinem tollere; quia est gravis irreverentia sæpe, & cum scandalo adducere Deum in testem falsi, & blasphemare, etiamsi materialiter: Quare hujusmodi consuetudo, nisi tollatur, aperienda est in confessione, ex Sanch., Lug., Perez. Et confessarius sæpe debet absolutionem differre, donec experiatur, num pœnitens animum appulerit ad consuetudinem hanc tollendam, ut fusius diximus in expositione *60.* thesis ab Innoc. XI. proscriptæ.

XII. Circa peccata commissa ex ignorantia dico cum communi, non differre specie peccata scienter commissa a commissis ex ignorantia culpabili; Unde tam qui, verbi gratia, noluit audire Sacrum die festo, quam qui noluit scire præceptum audiendi Sacrum, advertens ad debitum inquirendi, sufficienter exponit peccatum suum dicendo, Non audivi Sacrum die festo: Idque etiamsi revera non fuerit dies ille festus. Et ratio est, quia hujusmodi peccata non differunt in malitia objectiva, licet differant in modo voluntarii. Advertendum tamen, quod si sit casus reservatus, verbi gratia, omissio Sacri die festo, vel sit illi annexa excommunicatio, qui putans hodie esse diem festum non audit Sacrum, peccat quidem mortaliter; quia tamen revera non est dies festus, non incurrit reservationem, aut excommunicationem; nec illam incurrit, qui omittit Sacrum die festo putans erronee, omissioni Sacri annexam esse excommunicationem, aut reservationem.

XIII. Demum contemptus Superioris, & inobedientia, quando est gravis, sunt explicanda, quia aliud peccatum est transgressio præcepti, aliud vero gravis contemptus, & indignatio in Superiorem.

XIV. Ultima circunstantia, *Quando*, denotat tempus, quo peccatur, cum aliquando possint plura præcepta concurrere respicientia diversas virtutes; & denotat etiam durationem peccati, de qua jam diximus. In die festo, vel in hebdomada Sancta, aut die, quo quis Eucharistiam sumit, peccare, est circumstantia solum aggravans, non mutans speciem; secus vero die, verbi gratia, Parasceves exhibere publica spectacula; esset enim grave scandalum, & magna irreverentia debita tali diei. Qui tenetur ex voto jejunare, toties peccat, quoties eo die comedit carnes, ex Suar., & Azor. contra Sanch., Laym., Leand., & Dian., qui dicunt semel tantum peccare; eo quod vovens non per se voveat abstinentiam carnium, sed quatenus essentialiter includitur in jejunio, quod post primam carnium comestionem non potest amplius servari. Certum tamen est apud Doctores, quod qui comedit carnes die veneris, aut saturni, necnon diebus jejuniorum ab Ecclesia præceptorum, toties peccat, quoties illas comedit, eo quod præceptum negativum non comedendi carnes obligat semper, & ad semper tempore prohibito: Contra tamen qui bis in die jejunii comedit cibos quadragesimales, aut qui

se-

semel comedit carnes, non peccat amplius, si iterum comedat cibos quadragesimales; quia cum non possit amplius jejunare, seu unicam comestionem facere, non tenetur amplius ad jejunium.

ARTICULUS VI.

De integritate Confessionis quoad numerum peccatorum.

I. Quonam pacto singula peccata in confessione explicanda sunt?

II. Quomodo explicandus est numerus peccatorum internorum, quando nil certi, aut probabilis deprehendi potest?

III. Quid, si post praemissum sufficiens examen fiat confessio, ac deinde distinctior peccatorum numerus advertatur?

IV. Undenam desumatur unitas, vel pluralitas peccatorum?

V. Quomodo moraliter interrumpantur actus tum interni, tum externi?

VI. Num sit multiplex peccatum plures confessiones audire successive, aut plures communicare in statu peccati mortalis?

VII. Qui die Nativitatis Domini tres missas celebrat in mortali, tria sacrilegia committit.

VIII. Non peccat die jejunii, qui absoluta coena cum animo non amplius comedendi, mutata voluntate, paulo post pergit comedere.

IX. Probabiliter unum numero peccatum committit, qui uno actu decem homines occidit; quamvis in eo actu decem homicidii malitiae contineantur.

X. Universim ex multiplicitate numerica objectorum multiplicatur quidem numerice malitia in eodem actu, sed non multiplicatur numerus peccatorum in confessione explicandus.

XI. Qui ter fornicatus est, debetne explicare, num cum eadem persona, an cum tribus?

I. Ex Trident. constat, non solum species peccatorum, sed etiam singula peccata in individuo esse in confessione explicanda; Nam sess. 14. can. 7. haec habentur: *Si quis dixerit, in Sacramento poenitentiae necessarium non esse jure divino confiteri omnia, & singula peccata mortalia, Anathema sit.* Et ratio est, quia in hoc Sacramento Confessarius Judex est, & Medicus; ergo debent illi manifestari non solum species, sed etiam numerus peccatorum, ut possit apte judicare, & medicinam applicare; Nam, ut idem Trident. cap. 5. dicit: *Quod ignorat medicina non curat.* Certum autem est apud omnes, non requiri de singulis mortalibus in individuo & seorsim mentionem facere in confessione, sed satis esse, omnia uniuscujusque speciei in aliquo numero confiteri; dicendo, verbi gratia, decies pejeravi; Sic enim omnia, & singula peccata apte confitemur.

Quaeritur nunc primo; Quomodo explicandus sit numerus peccatorum?

Respondeo, quando quis scit numerum certum, debet illum explicare, dicendo, verbi gratia, decies blasphemavi; nec satis est dicere, blasphemavi pluries. Quod si facta morali diligentia, non possit assequi numerum certum, sed assequatur numerum aliquem, qui plus minusve parum creditur a certo numero distare, debet hoc pacto illum confiteri, dicendo, verbi gratia, blasphemavi decies circiter, ita ut si deinde certo deprehendat duodecies, verbi gratia, blasphemasse, non teneatur iterum numerum hunc certum confiteri, ut diximus quaest. 2. art. 3. cum de peccato dubio; ubi ostendimus, quantam habet latitudinem ly circiter.

Si

Si demum, facta morali diligentia, neque numerus certus, neque probabilis, & parum distans a certo possit deprehendi, tunc juxta communem Doctorum satis est confiteri consuetudinem peccandi, & modum frequentiæ, quantum fieri potest, per dies, vel hebdomadas, dicendo, verbi gratia, decies circiter singulis diebus, aut hebdomadis per tot menses blasphemavi. Advertit tamen Vasq. quæst. 98. art. primo dub. 5. peccatores habituales non esse cogendos ad explicandum numerum per dies, vel hebdomadas circa actus internos, cum difficile sit eorum numerum probabilem aperire; Ac proinde si interrogentur, exponuntur periculo errandi circa numerum, vel per excessum, vel per defectum bene magnum; Præsertim si sint rustici: Quare satis est, si dicant tempus, quo vixerunt in eo statu, species præcipuas peccatorum, & numerum probabilem actuum externorum per dies, vel hebdomadas, quia actus externi facilius in mentem veniunt: Verbi gratia, meretrices satisfaciunt suæ obligationi, explicando non tempus solum, quo perseverarunt in tali statu, & consuetudinem peccandi, (ut quidam voluerunt) sed etiam modum frequentiæ circa actus externos; Alia enim frequentia est in magna civitate, ita ut pluries quotidie, alia in oppidulo, ita ut vix semel in hebdomada meretrices peccent peccato externo: Explicare etiam debent numerum certarum specierum, quæ raro occurrunt, & facile in memoriam veniunt; ut quoties cum consanguineis peccarint, vel cum habentibus votum castitatis, vel cum conjugatis, vel contra naturam, vel extra vas.

II. Circa actus vero internos satis est, si juxta sententiam Vasq. dicant species peccatorum, & tempus, quo in iis ut plurimum peccarunt; Nisi aliquando extraordinaria quædam frequentia esset explicanda.

Idem dicas de Concubinariis, qui vel domi, vel alibi habent concubinas, ad quas sæpe tamquam ad uxores accedunt: Debent enim explicare, an quotidie, an semel in hebdomada cum iis peccarint; quia actus externi facile ad certum, aut probabilem numerum reduci possunt. Idem dicendum de iis, qui passim loquuntur de turpibus cum peccato mortali; necnon de iis, qui passim concupiscunt fœminas, aut pueros sibi obvios, aut morose de iis delectantur: Quamvis in his peccatis, non secus ac in internis, difficile sit aliquando numerum probabilem invenire; unde in tali casu satis etiam est explicare tempus, & species præcipuas peccatorum, ut advertit Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 7. ex Lug. disp. 26. num. 575.

Idem demum dicas de iis, qui ex consuetudine blasphemant, detrahunt, pejerant, furantur, &c. Isti enim explicare debent, quantum possunt, numerum furtorum gravium, & advertere quam restitutionem facere debeant.

III. Ubi bene notat Lug., & Tambur., quod si peracta sic confessione, occurrat menti species aliqua peccati non explicata, debeat deinde in alia confessione explicari: Contra vero, si occurrat menti numerus magis distinctus peccatorum, non oportet iterum illum confiteri, quia satis explicatus est sub ea confusa explicatione, quam potuit tunc facere pœnitens. Hæc enim est praxis fidelium.

IV. Quæritur secundo; unde desumatur unitas, vel pluralitas numerica peccatorum?

Respondeo, quæstionem procedere tam de actu interno, puta de judicio temerario, delectatione morosa, desiderio turpi, &c., quam de actu externo imperato ab interno, puta

de

de occisione, detractione, blasphemia, fornicatione, &c. De utroque seorsim dicendum.

V. Circa actus internos dico, multiplicari numero per interruptionem non physicam, sed moralem, juxta ea, quæ diximus art. super., & late explicat Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.; ubi advertit, quod quando quis, verbi gratia, odio habuit inimicum, aut concupivit puellam pluribus actibus, dupliciter id contingere possit: Vel enim eodem impetu plures hujusmodi actus brevi intervallo inter se distantes elicuit; & quia hi actus sunt moraliter unus actus, ideo satis est in confessione dicere, semel odio habui inimicum, &c.; Vel hujusmodi actus habent talem interruptionem, ut non ab eodem impetu procedant, & quamvis sint moraliter plures numero isti actus, tamen quia difficile est assequi certum, aut probabilem numerum talium interruptionum; ideo satis est dicere, Per mensem, verbi gratia, vel per annum odio habui inimicum, concupivi puellam, &c.; sic enim explicantur interruptiones, quæ humano modo solent accidere. Advertit tamen Con., explicandum esse, si vel frequentia, vel raritas interruptionum fuerit notabilis. Hoc autem admittit Tambur., quando, verbi gratia, quis per mensem odio haberet inimicum cum interruptionibus humano modo solitis accidere, & deinde per annum, verbi gratia, a tali odio quiesceret, tunc enim odium illius mensis, & hoc odium præsens distincte essent explicanda.

VI. Circa actus externos dico esse unum moraliter; Primo, si eodem veluti impetu procedant, nec moraliter existimentur plures; propterea, si quis uno impetu passionis pluries aliquem percutiat, pluries pejeret, aut detrahat, unum peccatum committit: Immo si quis Confessarius audiat in mortali plures confessiones successive, ex Lug. disp. 16. de Pœnit. num. 558., & Rodriq. contra quamplures, unum mortale committit. Unde satis est dicere, Audivi semel plures confessiones in statu peccati mortalis; Admittunt pariter communius, quod unum mortale committatur ab eo, qui in mortali plures communicat: Immo nonnulli, quibus non astipulor, putant, non esse mortale ministrare Eucharistiam in statu peccati mortalis, quia ministrans Eucharistiam non conficit Sacramentum, nec immediate gratiam confert, sed solum applicat Sacramentum collativum gratiæ.

Secundo, plures actus externi sunt unum peccatum moraliter, si ordinentur ad eundem finem, ut parare arma, equum conscendere, &c., ad occidendum inimicum; Sic tactus, & oscula præcedentia copulam. Immo etiam juxta probabilem sententiam, si copulam consequantur.

Notandum tamen hic primo, quod si peccator finem intentum consequatur, sufficienter explicat omnes actus externos prævios explicando finem intentum, Verbi gratia, copulam consequutam: Contra tamen explicari debent actus externi positi ad malum finem, quando finis non obtinetur: Etenim actus externi, qui immediate pendent ab internis, sunt in confessione explicandi, etiamsi non addant novam malitiam supra actus internos, ut omnes Doctores docent ex praxi Ecclesiæ.

Notandum secundo, media ad finem intentum vel esse indifferentia, ut parare arma ad occidendum hostem, vel esse mala ejusdem speciei cum fine, ut tactus relate ad copulam, vel esse mala diversæ speciei, ut consulere magos ad adulterandum per tertiam personam, tentare puellam, &c.: Si sint diversæ speciei, pro-

procul dubio sunt explicanda in Confessione, sive finis sit obtentus, sive non; Si vero sint indifferentia, aut mala ejusdem speciei, tunc satis est explicare peccatum consummatum; Quod si finis non sit obtentus, oportet explicare ea media, sive indifferentia, sive mala, posita esse ad finem peccaminosum obtinendum; quia illæ actiones externæ informantur a malitia finis.

Notandum ultimo, quod si quis per annum, verbi gratia, meditatus est puellam cognoscere, hostem occidere, &c., non solum debet peccatum consummatum explicare, sed prætereа debet dicere, se per annum fuisse cum ea mala intentione; Nam cum eo anno pluries moraliter interruperit actum pravum internum, sic dicendo explicat eo modo, quo potest, numerum actuum internorum: Tunc autem satis est in dicto casu solum confiteri peccatum externum, quando procedit ab uno moraliter peccato interno, etiamsi per multum temporis duraverit talis actus internus, nullatenus moraliter interruptus.

VII. Ex dictis sequitur primo, quod si Sacerdos celebret in mortali tres missas in die Nativitatis, tria peccata committat: Contra vero, si aliquando post suam communionem communicet populum per duas horas, & deinde sumat reliquas particulas, unum peccatum committit sumendo Sacram Synaxim sacrilege, licet major distantia temporis intercedat inter communionem, quam fecit in Missa, & communionem particularum, quas sumpsit post communionem populi, quam inter unam, & alteram missam die Nativitatis. Ratio est, quia missæ die Nativitatis celebratæ non sunt actiones subordinatæ, nec faciunt unum moraliter: Contra vero communio in missa, & sumptio particularum post communionem populi.

VIII. Sequitur secundo, quod sicut die jejunii non peccat, qui comedit paulo post finem cœnæ, (etiamsi cessaverit comedere cum animo non amplius comedendi) propter unitatem moralem comestionis; Ita si quis comederit carnes, & paulo post iterum illas comedat die jejunii, unum peccatum committit, propter unitatem pariter moralem operis: Et eodem modo unum peccatum committit, qui progreditur ad occidendum inimicum, etiamsi iter arreptum pluries brevi intervallo interrumpat, & animum occidendi pluries suspendat: Non tamen si hujusmodi actus interrumpantur per actum contrarium.

IX. Quæritur ultimo; An ex pluralitate numerica objectorum multiplicetur numero malitia in eodem numero actu sive interno, sive externo; Et an ea explicanda sit in confessione? Exempli gratia, si quis uno ictu occidit decem homines, debetne confiteri, quod commiserit decem homicidia, an quod uno ictu decem occiderit? An satis est dicere, Uno ictu occidi plures homines? Et quid, si diceret, commisi homicidium? Item quæritur, si quis unico actu desideret occidere decem, vel habere copulam cum tribus fœminis ejusdem rationis; vel si scandalum det decem personis; vel si unico furto, vel unica detractione læserit, verbi gratia, centum homines.

Respondeo, actum, quo quis occidit decem homines, continere decem malitias decem homicidiorum, juxta sententiam Vasq. quæst. 91. ar. 1. dub. 47.; sicut duas specie malitias continet actus, quo quis, verbi gratia, occidit Sacerdotem, alteram homicidii, alteram Sacrilegii. At juxta sententiam Suar. disp. 22. sect. 5., Lug. disp. 16. a num. 27. unica est nu-

numero malitia in actu, quo quis decem homines occidit, quia quamvis plura objecta solo numero diversa possint seorsim sumpta refundere in actus humanos malitias numero diversas; cum tamen simul sumpta ab eodem actu respiciuntur, concurrunt per modum unius objecti ad eandem numero malitiam.

Equidem ab hac quæstione speculativa præscindo, & dico cum Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 2., Perez, & Leand. apud Dian. p. 9. tr. 9. res. 55. quod sive plures numero malitiæ in his actibus contineantur, sive una tantum, veluti magis extensa, nequaquam obligemur pluralitatem talium malitiarum in eodem actu inclusarum explicare in confessione. Ratio est, quia ex Trident. solum obligamur confiteri malitias specie diversas, & numerum peccatorum, non vero numerum malitiarum in eodem actu contentarum. Et confirmatur, quia sicuti qui furatur centum aureos, committit peccatum, quod continet malitias centum furtorum gravium unius aurei; & tamen quia est unum peccatum, & unus actus, satis est in confessione dicere, Furatus sum materiam gravem: Ita quando quis uno ictu occidit decem homines, licet hic actus contineat malitias decem homicidiorum, quia tamen est unum peccatum, & unus actus, satis est in confessione dicere, Plures uno ictu occidi, sive fuerint duo, sive decem, sive centum.

Non satis est autem dicere, Feci homicidium, quia sic non explicatur peccatum commissum, quo plures interfecti sunt; Etenim per illa verba fit sensus, quod unum tantum hominem occideris: Sicut nec bene exponitur hoc peccatum, dicendo, Commisi decem homicidia; quia fieret sensus, quod per decem diversos actus ea commiseris.

X. Idem dicendum in similibus casibus in quæsito expositis; Quare satis est in confessione dicere, Desideravi copulam cum pluribus; (modo sint ejusdem generis) Detraxi cuidam familiæ, non explicando numerum personarum; Fui occasio multis peccandi meo malo exemplo; Furatus sum a quadam communitate, &c., quando scilicet hæc peccata unico actu committuntur. Immo in materia de furto satis est dicere, Furatus sum rem alienam; quia attenditur solum, quod injuste abstuleris, non a quo abstuleris, ut docet Lug. num. 136. juxta communem praxim.

XI. Et probabile etiam est ex Dian., fornicantem cum tribus satisfacere, si dicat in confessione, Ter fornicatus sum, non explicando, num cum eadem, an cum diversis; quando non datur ratio specialis novi scandali.

ARTICULUS VII.

De causis excusantibus ab integritate materiali Confessionis.

I. Ex parte pœnitentis quænam causæ excusent a materiali integritate Confessionis?

II. Quænam vero ex parte Confessarii?

III. Num cessantibus deinde hisce causis excusantibus, teneatur pœnitens statim integre confiteri?

IV. Non requiritur in confessione contritio, quando ex causa dimidiatur.

V. Probabilius licitum est revelare complicem, quando aliter peccatum exponi non potest: sicut etiam personam, quæ est objectum proprii peccati.

VI. Qui habet reservata simul, & non reservata, non potest sine gravi causa sacramentaliter absolvi a solis re-

reservatis a superiore, & pro aliis ad inferiorem remitti; sed potest a superiore tolli reservatio, ut integra fiat Inferiori Confessio.

VII. *Urgente necessitate potest hic aperiendo reservata simul, & non reservata Inferiori absolvi ab his directe, ab illis indirecte, & cum onere; Probabiliter etiam potest in hoc casu aut sola non reservata Inferiori aperire, aut cum sola contritione ad communionem accedere.*

VIII. *Num possit pariter habens venialia, & mortalia a simplici Sacerdote absolvi indirecte a mortalibus, si necessitas communionis urgeat, & desit Confessor.*

IX. *Etiamsi reservata habeant annexam excommunicationem, adhuc possunt indirecte ab inferiori absolvi, tum si urgeat necessitas communionis, tum si aliter diu pœnitens carere deberet remedio confessionis.*

X. *Excommunicatio non tollit, quominus in hoc casu valide conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, supplente Ecclesia jurisdictionem.*

I. Discutiendum, quænam sint justæ causæ excusantes a materiali integritate, unde possimus sine culpa aliquod peccatum in confessione reticere? Certum est, eas esse plures, quarum aliæ se tenent ex parte Pœnitentis, aliæ ex parte Confessarii.

Ex parte pœnitentis Primo est Ignorantia, seu oblivio peccatorum commissorum, sive sit inculpabilis, sive tantum venialiter culpabilis, eo quod culpa venialis non impedit gratiam, adeoque nec Sacramentum propter hanc ignorantiam, quæ dicitur Ignorantia facti. Addit Suar. etiam excusare Ignorantiam probabilem juris, ratione cujus prudenter aliquis existimat posse licite omittere peccatum aliquod in confessione.

Secundo est Physica impotentia, puta, quia mutus, vel balbutiens omnia peccata, & ejus circumstantias bene explicare non potest; vel quia infirmus nimis defatigatur in eadem explicatione, ut bene addunt Bonac., & Henr.

Tertio, Mortis periculum, quando scilicet periculum est, ne pœnitens inter confitendum moriatur: In quo casu monet Suar., ut det pœnitens, si possit, materiam aliquam certam, necessariam, & in individuo, ut securius Sacramentum suscipiat.

Quarto Impotentia moralis, quæ habetur, quando prudenter ex confessione aliquorum peccatorum timetur grave aliquod damnum vel spirituale, vel temporale, vel ipsi pœnitenti, vel proximo: Excusatur enim in hoc casu, quia, ut loquitur Bernardus, Sacramentum, quod propter charitatem introductum est, non debet contra charitatem exerceri; Unde si quis metu prudenti, & cordato timeat, ne Sacerdos peccatum revelet, aut ipsum pœnitentem, vel alium infamet, nec possit alium confessarium commode adire, a quo hoc malum non timeatur, poterit peccatum, vel circumstantiam in confessione omittere; quamvis cum onere, ut mox dicemus, confitendi illud cessante tali causa: Et idem dicas, si quis vel sustentatus a Confessario, vel cohabitans cum illo timeat prudenter, quod ab eo sit odio graviter habendus, & pessime tractandus; Etenim hujusmodi mala sunt confessioni extrinseca: Non excusatur tamen, si timeat, quod æstimetur malus a Confessario, qui prius probus credebatur; quia malum hoc est confessioni intrinsecum.

Quinto, si ex confessione alicujus peccati reveletur sigillum, non tene-

tur pœnitens, nec poteſt illud confiteri; quia arctius obligat ſigillum, quam integritas materialis confeſſionis.

II. Ex parte vero confeſſarii habetur excuſatio materialis integritatis; Primo, ſi prudenter ejus mors, aut loquelæ defectus timeatur poſt inceptam confeſſionem, nec poſſit alius Sacerdos advocari. Secundo, ſi detur probabilis timor mortis ex contagio, aut ex alio capite. Tertio, ſi ex ſua fragilitate Confeſſarius probabiliter timeat, ne ſibi, aut etiam pœnitenti cauſa ſit peccandi, diligentius interrogando circa ſpeciem, & numerum peccatorum, præſertim luxuriæ.

III. Certum eſt autem, quod his cauſis deficientibus teneatur pœnitens ex vi divini præcepti in nova confeſſione aperire peccata omiſſa. Et licet Sot., Henr., & alii putent, quamprimum debere ea confiteri; communis tamen ſententia docet, ſatis eſſe, ſi ea ſuo tempore confiteatur. Solum in Trident. præcipitur, quod ſi Sacerdos memor peccati mortalis tantum conteratur, quin poſſit præmittere confeſſionem Miſſæ, quam non poteſt ſine ſcandalo omittere, teneatur quamprimum deinde confiteri; Et Alex. VII. damnat propoſitionem trigeſimam nonam, qua dicebatur, per illam particulam *Quamprimum* intelligi, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur: Sicut etiam trigeſimam octavam, qua dicebatur, mandatum hoc Trident. non eſſe præceptum, ſed conſilium; Quia tamen verbum hoc, *Quamprimum*, ſumendum eſt moraliter, non phyſice, ideo in ejus theſis expoſitione dixi, nonnullos putare, ſatis eſſe, ſi hujuſmodi Sacerdos intra triduum adeat Confeſſarium. Ubi etiam adverti, hanc obligationem a Trident. imponi ſolis Sacerdotibus ſacrificantibus, non vero iis, qui dumtaxat communicant.

IV. Quando vero ob juſtam cauſam peccatum aliquod in confeſsione reticetur, ſatis eſt de illo atteri, quin requiratur contritio; quia tale peccatum in confeſſione perinde ſe habet, ac peccatum oblitum; de peccatis autem oblitis ſatis eſt atteri, eo quod ex Trident. intelliguntur incluſa in ea confeſsione in ordine ad effectum remiſsionis; quamvis non in ordine ad tollendam obligationem illa poſtmodum confitendi. His explicatis, ad præcipua dubia deſcendo.

V. Quæritur primo, Utrum excuſetur pœnitens ab integritate materiali, ne complicem manifeſtet: Verbi gratia, peccavit quis cum ſua matre a confeſſario cognita, debetne circumſtantiam hanc inceſtus explicare?

Reſpondeo, certum eſſe teneri alium Confeſſarium adire, ſi commode poteſt, ne proximum infamet; expectare etiam tenetur unum, vel alterum diem novum Confeſſarium, ſi forte mox eſt adventurus, quando non urget neceſſitas confeſsionis; quia unuſquiſque tenetur conſulere famæ proximi, quando poteſt ſine ſuo incommodo. Putant tamen aliqui cum Tamburino, poſſe non expectare, nec alium Confeſſarium adire, quando ſpiritualem conſolationem ſentit pœnitens in aperiendis ſuis peccatis alicui Confeſſario amico, vel docto, &c., etiamſi revelanda ſit apud hunc perſona complicis; tum quia multi Doctores cum Reginald., Navar., & aliis putant, non eſſe mortale manifeſtare defectum proximi uni, vel alteri viro prudenti; quare ſi detur aliqua cauſa manifeſtandi confeſſario amico, aut docto perſonam complicis, a fortiori excuſabitur pœnitens etiam a veniali: Tum etiam quia fideles univerſim non ſunt ſolici-

ti

ti de manifestando complice in confessione; unde videntur homines in tali casu cessisse suo juri; Etenim quando quis peccat cum socio, bene scit, tale peccatum aperiendum esse confessario, & ideo videtur suo juri cedere, & contentus esse, ut manifestetur in confessione: Quamvis contraria sententia probabilior sit, & tutior.

Ad quæsitum nunc respondeo, Marsil., Bagn., Navar., Valent. apud Fagund. 2. præcepto Eccles. lib. 5. cap. 1. putare, non posse licite complicem in confessione explicari. Ratio est, quia ex naturali, & divino jure tenemur conservare illæsam famam proximi: Et solum ex jure divino positivo tenemur ad integritatem materialem confessionis; ergo concurrentibus his juribus, illud fortius ligat, & prævalet.

Sed communior sententia Suar., Vasq., Lug., Perez putat licere; Immo addunt, non solum id licere, sed etiam debere complicem explicari, quoties aliter peccatum, aut circumstantia speciem mutans explicari non potest. Ratio est, quia si tenemur ex institutione Christi supremi Domini famæ uniuscujusque aperire peccata in confessione cum infamia propria, a fortiori tenemur cum infamia proximi, quando id opus est. Confirmatur primo, quia in judicio forensi, quoties Judici constat de delicto habente complicem, statim judex habet jus interrogandi de complice, & reus tenetur respondere; ergo pariter in judicio Sacramentali. Confirmatur secundo, quia cum Christus supremus Dominus famæ obligarit nos ad integritatem confessionis, obligavit pariter nos ad id, quod cum hac integritate connectitur; atqui cum ea connectitur non solum manifestatio criminum cum propria infamia, sed etiam aliquando cum infamia proximi; ergo ad hoc nos obligavit, contra quam obligationem a Domino supremo famæ ortam nemo jus habet ad famam suam.

Ad rationem in contrarium, respondetur, quod sicut judex in judicio forensi non præcipit aliquid contra jus naturæ, quando præcipit reo, ut revelet complicem, & quando præcipit testi, ut accusati crimen aperiat; quia ipsum jus naturæ dictat, manifestandum esse delinquentem in talibus circumstantiis: Ita in foro Sacramentali jus naturale de conservanda fama proximi cessat obligare pœnitentem; Immo dictat, maxime consentaneum esse ad reverentiam Sacramenti, & ad perfectum judicium in eo formandum, ut integre peccatum aperiatur, & sic manifestetur peccati socius, quando ad integritatem confessionis est opus. Unde fit, ut non dicantur concurrere duo illa jura, videlicet naturale de non infamando proximo, & positivum de integritate confessionis; Nam solum jus positivum de integritate confessionis obligat, & jus naturale in talibus circumstantiis non obligat non infamare proximum; sed ex reverentia debita Sacramento obligat ad integritatem confessionis, etiamsi debeat crimen proximi manifestari uni confessario.

Si tamen ex confessione venialium, vel mortalium alias confessorum deberet complex infamari graviter apud confessarium, censeo cum Lug., & Perez, debere pœnitentem a tali confessione abstinere, cum ea sit libera: Secus vero, si peccatum sit mortale, ac necessario confitendum.

Propter easdem rationes adductas ad probandam obligationem manifestandi complicem, putant Lug., Granad., Tambur., quod teneatur etiam pœnitens manifestare personam, quæ est

est objectum proprii peccati, si aliter non possit confiteri peccatum suum: Verbi gratia, si filius dedit venenum matri gravidæ ex pravo concubitu, tenetur manifestare matrem, quæ non est complex, sed solum objectum proprii peccati. Verum Suar., Fagund., & Perez id negant, quia in judicio solus complex, non vero objectum criminis manifestari potest. Prior tamen sententia videtur probabilior.

Addit Suar., posse pœnitentem tam intra, quam extra confessionem dare confessario notitiam complicis, etiam non necessariam integritati confessionis, vel ad petendum consilium, vel propter aliud emolumentum sive spirituale, sive temporale, aut proprium aut complicis, aut proximi. Et Lug. advertit, accidere posse casum, in quo confessarius obliget pœnitentem ad manifestandum complicem, quando scilicet ex occultatione complicis gravissima damna imminerent, quæ pœnitens neque per se, neque per alium idoneum præcavere posset. Hic tamen casus est rarissimus; & potius confessarius debet sæpe pœnitentem monere, quando sine ulla causa complicem manifestat. Quod si pœnitens in confessione det confessario notitiam complicis, ut illum corrigat, curet notitiam hanc habere extra confessionem, ne scandalum suboriatur.

VI. Quæritur secundo, an sit justa causa dimidiandi confessionem, & excusans ab integritate materiali, quod pœnitens habens casus reservatos non possit superiorem adire, ut ab iis absolvatur. Videntur quippe peccata reservata frustra aperiri confessario inferiori non habenti potestatem in illa.

Respondeo, sine justa causa non solum non licere dimidiare confessionem, revelando confessario inferiori solum non reservata, & deinde superiori reservata, (quod est omnino certum) sed nec etiam licere illam dimidiare hoc altero modo, scilicet confitendo prius superiori reservata, & deinde inferiori non reservata, ut communiter docent Doctores contra Alens., Bonavent., Navar., Cajet., Toler.. Et ratio est, quia integritas confessionis est de jure divino, nec potest absque urgenti causa in ea dispensari; Quare damnata fuit ab Innoc. XI. propositio 59. dicens: *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis, verbi gratia, potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, vel indulgentiæ.* Ex quo colligitur, non dici urgentem causam, propter quam in casu nostro possit dimidiari confessio, magnam occupationem superioris, qui non potest commode reservata simul, & non reservata audire; sic enim pariter Parochus posset ratione suæ occupationis auditis aliquibus tantum peccatis sacramentaliter absolvere.

Dico itaque primo; Urgens, & rationabilis causa dimidiandi confessionem hoc secundo modo, (scilicet confitendo superiori solum reservata, & deinde inferiori non reservata) ex Con., & Lug. videtur esse, si superiori nullo modo vacaret audire hic, & nunc confessionem integram, & pœnitens non posset diutius carere absolutione sacramentali, vel quia urget necessitas communicandi, vel ex alio capite: & præterea requiritur, ut nullus alius confessor idoneus adsit, cui possit integre confiteri, sublata jam extra Sacramentum reservatione, vel censura a superiore; qui casus est rarissimus; ut notavimus quæst. 3. art. 5. quæs. 6.. Verum tamen est, quod si superior auditis solum reservatis Sacramentaliter absolveret, quamvis peccaret, valide absolveret; directe quidem a reservatis, & indirecte ab aliis non confessis; unde non te-

teneretur pœnitens amplius confiteri peccata, a quibus fuit directe absolutus, ut notat Suar. disp. 31. sect. 1.

Neque favet pro dimidianda hoc pacto confessione Sacramentali stylus Curiæ Romanæ, quem adducit Sylvester, qui fuit in Basilica Sancti Petri Pœnitentiarius.

Nam stylus Curiæ is fuit, ut extrasacramentaliter absolveretur pœnitens ab excommunicatione Pontifici reservata, & deinde remitteretur ad Inferiorem pro confessione, & absolutione Sacramentali omnium omnino culparum.

VII. Dico secundo; Urgens, & rationabilis causa dimidiandi confessionem primo modo (scilicet confitendo inferiori solum non reservata, cum onere confitendi postmodum superiori reservata) est necessitas tuendi vitam, vel famam, aut vitandi scandalum, aut communicandi, vel servandi præceptum confessionis; Necnon ex Leand. disp. 5. quæst. 58.; Suar., Granad., Lopez, si longo tempore differenda esset confessio, etiamsi non obliget præceptum confessionis; quia diu privari fructu hujus Sacramenti est notabile nocumentum. Ita communius Doctores apud Lug. de Euchar. disp. 14. num. 98. contra Vasq., quæst. 91. art. 3.; qui putat, non licere in his casibus confessionem dimidiare, eo quod careat inferior jurisdictione sufficienti, sed debere pœnitentem cum sola contritione ad communionem accedere, quando opus est ad vitandum scandalum.

Ratio nostræ Conclusionis est, quia talis confessio non est invalida, ut mox constabit contra Vasq., & alios; ergo in dictis casibus potest fieri; cum præstet accedere ad communionem præmissa confessione valida solorum mortalium non reservatorum, (imo etiam, si hæc desint, solorum venialium, ut sentit Conink de Euchar. disp. 80. num. 20.) quam simpliciter non confiteri, & cum sola contritione ad communionem accedere; Quinimmo censeo, pœnitentem ad hujusmodi confessionem teneri; quia sicut qui ex justa causa potest reticere aliquod mortale, tenetur præmittere Communioni confessionem reliquorum mortalium; Ita qui ex defectu jurisdictionis in confessario non tenetur in casu nostro aperire inferiori peccata reservata, tenetur aperire mortalia non reservata, ut præmissa illorum confessione ad Communionem accedat.

Adverte tamen, esse satis communem, & probabilem, imo probabiliorem sententiam apud Con. disp. 7. num. 86. docentium in casu adducto debere Pœnitentem confessario inferiori aperire reservata simul, & non reservata, cum onere confitendi deinde iterum superiori sola reservata. Et ratio Con. est, tum quia in re, quæ pendet a Christi institutione, non est a communi sententia recedendum; tum etiam, quia sic servatur integritas materialis præcepta a Christo Domino; nec videtur sufficiens ratio excusans ab hac integritate materiali, ne scilicet pœnitens subeat onus confitendi bis idem peccatum reservatum; quia non est hoc onus tanti momenti, ut possit ab integritate præcepta excusare.

Neque dicas primo cum Vasq., confessionem reservatorum simul, & non reservatorum factam inferiori non habenti potestatem in reservata non esse validam ex defectu jurisdictionis; ergo talis confessio numquam est licita, & a fortiori nec debita.

Nam negatur antecedens; jurisdictio enim, quam habet inferior in non reservata, satis est ad valorem Sacramenti, quando in casibus adductis pœnitens reservata simul, & non

re-

reservata confitetur: Et ratio est, quia hæc eadem jurisdictio satis esset, si peccatum reservatum esset invinciBiliter oblitum, vel si esset dubium, aut si esset peccatum non reservatum, sed ex justa causa omissum, ut ipsemet Vasq. concedit; ergo etiam satis est, si pœnitens reservata simul, & non reservata confiteatur. Probatur hæc consequentia, quam Vasq. negat, quia confessio reservati non minuit potestatem, & jurisdictionem in absolvente, eo modo quo nec oblivio, aut reticentia ejusdem peccati ex justa causa; ergo si peccatum reservatum valide absolvitur, licet indirecte, ab inferiore, quando est oblitum, aut ex justa causa omissum, valide etiam absolvitur, & indirecte, quando est confessum in casu adducto; quia non debet esse pejoris conditionis qui peccatum confitetur, ac qui obliviscitur, aut reticet ex justa causa.

Neque dicas secundo; ex Trident. sess. 14. cap. 7. Sacerdotem inferiorem extra mortis articulum nihil posse in casus reservatos.

Nam sicut potest inferior reservata absolvere indirecte extra mortis articulum, si sint oblita, vel ex justa causa omissa; ita si sint confessa in casu conclusionis. Quare Trident. solum negat, inferiorem posse extra mortis articulum absolvere a reservatis directe; non negat tamen indirecte; eo quod per potestatem indirectam non perturbatur ordo Ecclesiæ, & consulitur bono animarum; quia semper remanet pœnitens obligatus adire superiorem, & interim gaudet remedio Sacramenti; quod facilius assequi potest, quam assequatur per contritionem, quæ pariter remittendo indirecte reservata, favet animarum bono, & non perturbat rectam Ecclesiæ gubernationem, eo quod post contritionem remanet onus adeundi superiorem pro absolutione.

Neque dicas tertio; In judicio forensi non potest judex absolvere reum a delictis, in quæ non habet jurisdictionem, etiamsi habeat jurisdictionem in alia delicta ipsius Rei; ergo neque in judicio Sacramentali.

Nam negatur consequentia; Et disparitas est, quia judex forensi non habet potestatem absolvendi indirecte, sicut illam habet judex in foro Sacramentali; Etenim Confessarius absolvit conferendo gratiam incompossibilem cum quovis peccato: ergo si habet potestatem absolvendi aliquod peccatum pœnitentis, ac proinde conferendi illi gratiam Sacramentalem, debet pariter habere potestatem absolvendi indirecte ab omnibus aliis peccatis incompossibilibus cum gratia collata.

VIII. Neque dicas quarto; Ergo pariter poterit simplex Sacerdos absolvendo directe a venialibus absolvere indirecte a mortalibus vel oblitis, vel ex justa causa omissis, vel etiam confessis in simili casu necessitatis adducto in conclusione.

Nam Suar. disp. 31. sect. 3. concedit hanc consequentiam, quando intervenit bona fides pœnitentis: Advertit tamen, non esse hoc in usu Ecclesiæ, sicut est in usu illud prius; Unde merito diximus, Con. admittere, quod habens sola venialia cum mortali reservato possit in casu necessitatis absolvi indirecte a mortali reservato a Confessario inferiori, non tamen a simplici Sacerdote. Et disparitas circa hunc Ecclesiæ usum, quam adducit Suar. est; quia Confessarius inferior habens jurisdictionem in mortalia non reservata habet id, quod est præcipuum, & quasi substantiale in hac potestate; Unde nil mirum, si posset indirecte a reservatis absolvere in casu necessitatis. Econtra simplex Sacerdos, qui solum habet jurisdi-

dictionem in venialia, & in mortalia alias confessa, habet jurisdictionem valde tenuem, & ita non est usu introductum, ut absolvat indirecte a mortalibus in casu necessitatis, sed solum quod in extrema necessitate absolvat directe ab omnibus.

Ex dictis infertur, quod pœnitens habens reservata simul, & non reservata primo possit inferiori aperire solum non reservata, juxta sententiam de Lugo, omittendo reservata, si urget necessitas communionis, nec liceat superiorem adire: Secundo possit juxta communem sententiam apud Con. confiteri simul reservata, & non reservata, ut ab iis directe, ab istis indirecte absolvatur: Tertio possit juxta sententiam Vasq. solum conteri, omittendo confessionem, & sic ad communionem, verbi gratia, accedere urgente necessitate.

IX. Quæritur tertio; Utrum similiter dimidiare possit confessionem, urgente necessitate, qui habet peccata reservata, quibus annexa est excommunicatio?

Respondeo, Sylvest., Covar., & alios apud Henr. lib. 8. de Euchar. cap. 47. sect. 3. putare, excommunicatum etiam occultum non posse extra mortis articulum communicare, nec Sacramentaliter absolvi a peccatis, etiam urgente scandalo, aut infamia. Et ratio, quam adducunt, est, quia excommunicatio, tam major, quam minor privat receptione Sacramentorum.

Equidem cum Suar. disp. 32. sect. 3., & aliis, communiter existimo, quod habens mortalia non reservata, & mortalia reservata, quibus est annexa excommunicatio, urgente necessitate, verbi gratia, communionis, si non liceat adire superiorem pro absolutione a censura, non solum possit, ut docet Vasq., cum sola contritione ad communionem accedere, sed etiam possit (quod negat Vasq. quæst. 91. art. 3. putans, excommunicationem etiam invincibiliter ignoratam impedire absolutionem sacramentalem) Sacramentaliter absolvi a peccatis, directe quidem a non reservatis, & indirecte a reservatis, quibus est annexa excommunicatio; eo prorsus modo, quo diximus de casibus reservatis non habentibus censuram. Ratio est, quia si quis potest ad vitandum scandalum licite communicare juxta communem opinionem, poterit pariter absolutionem Sacramentalem recipere; non enim videtur congruum, ut velit Ecclesia illum communicare, non præmissa confessione sacramentali, quæ ex divino præcepto præmittenda est communioni.

Adde, quod quamvis non urgeat necessitas communicandi, sed urgeat solum necessitas confitendi, vel ob vitandum scandalum, vel quia (ut diximus ex Leand. disp. 1. quæst. 58. Suar., Granad., & aliis) aliter diu carere deberet pœnitens remedio confessionis, quod censetur notabile detrimentum, possit pariter excommunicatus confiteri, vel dimidiando confessionem, juxta supradicta ex Lug. de Euchar. disp. 4. num. 98., vel integre confitendo; ita ut solum a non reservatis absolvatur directe, & indirecte a reliquis. Et ratio est, quia vere potest excommunicatus valide absolvi a peccatis, non præmissa absolutione a censura, sive invincibiliter oblita, sive ignorata, sive etiam cognita, urgente necessitate; ergo etiam licite poterit in casu nostro absolvi. Antecedens, quod negatur a Vasq., satis clare suadetur, quia excommunicatio non reddit subjectum incapax gratiæ sanctificantis, quæ habetur per contritionem, ut est indubitatum; neque reddit subjectum incapax absolutionis Sacramentalis; alioquin qui in-

invincibiliter est oblitus alicujus censuræ, nunquam posset in Sacramento pœnitentiæ justificari, quia nunquam posset absolutionem Sacramentalem suscipere: Quod quamvis a Vasq. admittatur, videtur tamen incredibile, & contra naturam censuræ, quæ non est incompossibilis cum gratia justificante, & infligitur ab Ecclesia in medicinam; non esset autem medicina, sed pœna rigorosissima, si illam ignorans, etiam invincibiliter, cogeretur ab Ecclesia in perpetuum carere absolutione Sacramentali: Quare cum excommunicatus intantum non possit Sacramenta suscipere, inquantum ab Ecclesia id prohibetur, cessante hac prohibitione, vel propter ignorantiam, vel, ut in casu nostro, ratione necessitatis, consequenter valide, & licite Sacramentum pœnitentiæ in hoc casu suscipit, non secus ac Sacramentum Eucharistiæ in casu simili.

Confirmatur; quia excommunicatio non tollit, quominus Sacramentum conferatur positis omnibus constitutivis Sacramenti; sed in casu nostro ponerentur omnia constitutiva Sacramenti pœnitentiæ: ergo excommunicatus, in casu nostro, valide Sacramentum pœnitentiæ reciperet, non præmissa absolutione a censura. Minor probatur, quia si quid deesset, maxime esset jurisdictio Sacerdotis erga talem pœnitentem ligatum censura reservata; Talis autem jurisdictio non deesset; quia cum habeat confessarius jurisdictionem in non reservata, non est probabile, quod Ecclesia benignissima Mater velit tali confessario denegare in casu necessitatis jurisdictionem indirectam relate ad peccata, & censuras reservatas.

X. Neque dicas, tam requiri essentialiter ad validitatem Sacramenti pœnitentiæ potestatem Ordinis in absolvente, quam potestatem jurisdictionis; sed illa deficiente, etiam invincibiliter, & ex ignorantia, non confertur Sacramentum valide, ut est indubitatum: ergo nec valide confertur Sacramentum pœnitentiæ, deficiente potestate jurisdictionis; Atqui quoties aliquis habet censuram reservatam, Confessarius inferior non habet jurisdictionem erga illum; aliter censura non diceretur esse reservata; ergo censura in casu nostro, etiamsi invincibiliter ignoretur, obstat validitati Sacramenti.

Nam ex dictis nego minorem subsumptam; hoc enim interest inter potestatem ordinis, & potestatem Jurisdictionis, quod illa non possit ab Ecclesia suppleri; hæc vero possit; Quare si quis non Sacerdos, vel ex opinione probabili, vel ex errore communi, & ad summum cum titulo colorato putetur Sacerdos, non per hoc valide absolvit: Contra vero, si careat jurisdictione, sed ex opinione probabili, vel ex errore communi cum titulo colorato putetur illam habere, profecto juxta communissimam opinionem valide absolvit, supplente Ecclesia defectum jurisdictionis, seu concedente Pontifice jurisdictionem, ut consulatur saluti Animarum. Idem dicimus in casu nostro, quod scilicet Ecclesia, quæ prohibet excommunicatis susceptionem Sacramentorum, & consequenter negat Sacerdotibus jurisdictionem in illos, in casu necessitatis removet hanc prohibitionem ut mater benignissima, & confert confessariis inferioribus jurisdictionem erga hujusmodi pœnitentes, ita tamen ut solum directe a non reservatis absolvantur, & a reliquis tantum indirecte; non secus ac omnes dicimus de peccatis oblitis, etiamsi reservatis, ut sic consulatur saluti Animarum.

AR-

ARTICULUS VIII.

De Confesione Moribundi.

I. Absolvi potest moribundus, etiamsi non possit speciem ullam peccati explicare; remanet tamen in illo onus iterum confitendi, si convalescat.

II. Potest etiam sub conditione absolvi, si det signa doloris, etiamsi non postulet Absolutionem.

III. Idque verum videtur, etiamsi signa sint dubia.

IV. Prudenter in tali casu præsumitur, quod ea signa ordinentur ad Confessionem.

V. Num, & quoties possit iterari similis Absolutio sub conditione, quando moribundus est sensibus destitutus?

VI. Si absolutio conferatur ex opinione probabili, quod signa illa ad Confessionem ordinentur, conferri potest absolute; secus vero conferenda est sub conditione saltem mente concepta, si de eo dubitetur.

I. QUæritur primo; quænam confessio exigi debeat a moribundo, qui physice non potest confiteri integre? sufficitne, quod dixerit, se multa peccata commisisse, ut si sensibus destituatur, possit absolvi?

Respondeo, Navarr., Sot., & alios negare; quia non explicatur sic species ulla peccati. Sed communissime affirmant cum Rituali Romano; quia habetur confessio, quæ hic, & nunc haberi potest. Adde, etiam extra casum necessitatis satis esse aliquando confessionem peccati in genere, ut valide, & licite conferatur absolutio; puta quando quis recordatur, se peccasse mortaliter, & non recordatur speciem peccati, ut docet D. Th., vel si speciem peccati ex justa causa non teneatur fateri; vel si sciat, se peccasse, nesciat autem, utrum mortaliter, an venialiter, & juxta opinionem Dicast. disp. 9. dub. 9., quam supra retulimus, in confessione venialium, aut mortalium alias confessorum, quæ sunt materia voluntaria, non est opus speciem peccati explicare. Esto Suar. velit, spectata praxi Ecclesiæ, debere explicari aliquam peccati speciem in confessione etiam venialium. Cum autem opinio ista Suar. spectet ad valorem Sacramenti, & sit tutior, ea profecto in praxi sequenda est.

Neque dicas, Trident. cap. 8. exigere ad judicium Sacramentale confessionem, per quam dignoscatur status pœnitentis; atqui si moribundus diceret, se multa peccata commisisse, non dignosceretur per hanc confessionem status pœnitentis: ergo talis confessio non sufficit.

Nam cum Lug. respondeo, Trident. loqui, quando absolutio directe, & totaliter confertur, non vero quando indirecte, & cum onere iterum confitendi, ubi opportunitas sese offerat, ut in casu moribundi.

Neque dicas secundo, absolutionem debere directe terminari ad aliquod peccatum in particulari.

Nam respondeo cum Suar. satis esse, si directe terminetur ad offensam Dei ut sic, ut dicere debent omnes in casu adducto, quando quis recordatur, se peccasse mortaliter, & non recordatur speciem peccati.

II. Quæritur secundo; An possit absolvi moribundus, si pectus tundat; vel dicat Miserere, &c., aut alia signa doloris ostendat, quin tamen confessionem petat?

Respondeo, Suar., Vasq., Bonac., & alios apud Leand. quæst 42. negare; quia hic vere non facit confessionem Sacramentalem; sed communius

cum Laym., Lug. Diana affirmant; quia signa hujusmodi pœnitentiæ data a moribundo præsumi debent directa ad absolutionem Sacramentalem: Etenim ex communiter contingentibus habetur præsumptio; Communiter autem id contingit; ergo sic præsumi debet; & ad summum tamquam in casu dubio dari potest, atque adeo debet absolutio sub conditione saltem animo retenta, si est capax, & dispositus, ut habet Henr. Quod dicendum etiam, si moribundus ea signa dederit absente confessario, aut nesciens præsentiam illius; quia præsumitur in eo articulo velle remedium optimum, quod potest habere, atque adeo petere absolutionem, si forte statim sit affuturus Confessarius.

III. Confirmatur, quia ex Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 8., Joanne Sancio, Dian., potest sub conditione conferri absolutio, quoties dubitatur, num signa pœnitentiæ edita a moribundo oriantur ex dolore peccatorum, an vero ex angustia, & mœrore naturali morbi: Præsertim quia communiter contingit, Christianos, etiamsi male vixerint, velle in mortis articulo absolutionem, ut salventur; & ideo præsumi potest, ea signa ordinari ad absolutionem petendam; ergo a fortiori idem dicendum, quando in casu nostro non dubitatur, utrum ea signa veri doloris exhibita a moribundo ordinentur ad claves.

Ex quo patet, hoc non esse contra decretum Clem. VIII. prohibentis dare absolutionem absenti. Nam (ut omittam, quod Clemens VIII. interrogatus a Cardinali Bellarmino responderit, se in eo decreto non comprehendisse casum moribundi, qui in absentia Confessarii petiit confessionem) certe in casu nostro vere pœnitens est præsens confessario, & vere confessionem, quam potest facere, facit præsente illo: nam, ut diximus, quamvis ea signa sint dubia, utrum sint veri doloris, & utrum sint ordinata ad claves, tamen quia præsumi debet, ea fieri a quolibet Christiano in articulo mortis ad petendam absolutionem, cum hoc communiter contingat; ideo non prohibetur hujusmodi absolutio sub conditione a decreto Clem. VIII.; Et opinionem hanc sustinent Homobonus, Molfes., & alii apud Dian. part. 3. tract. 3. resol. 8., Et probabilem illam censet Tambur. in Methodo Confessionis lib. 2. cap. 11. §. 1. n. 11.: Et quia ea est probabilis saltem ab extrinseco, ideo unusquisque ex charitate tenetur illam sequi, ut consulat saluti moribundi, prout docent Leand. quæst. 47., Caram., & alii contra Dian. part. 1. tract. 6., quæst. 20.

IV. Neque dicas primo, prohiberi in nostris scholis propositionem illam, quæ dicit, *Moribundus, etiamsi nullum signum det, aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putet præcessisse sensibilem aliquam Confessionem, absolvi potest*, sed in casibus adductis non potest Sacerdos prudenter putare, quod illa signa sensibilia sint sensibilis aliqua confessio; cum solum hoc sit possibile, non probabile: ergo in casibus adductis non potest moribundus absolvi. Quod ex eo etiam patet, quia non potest conferri Baptismus Turcæ moribundo, qui nullum signum det, quo prudenter putari possit, quod petat baptismum, etiamsi pectus tundat, &c. ergo nec Christiano dari potest in simili casu absolutio.

Nam, ut diximus, in casibus adductis prudenter putari potest, quod Christianus ea signa det in ordine ad confessionem, eo quod communiter id contingat; unde non solum est possibile, sed etiam sæpe probabile; aut saltem dubium de eo esset prudens; Contra vero in casu Turcæ mo-

moribundi; non enim contingere communiter solet, ut Turca moriens velit baptismum: ergo quamvis pectus tundat, non potest illi baptismus conferri, ne sub conditione quidem; quia non satis est, quod petitio baptismi sit possibilis, sed debet esse probabilis, aut prudenter dubia, ut possit licite cum debita reverentia baptismus conferri: quod certe haberetur in Catechumeno moribundo.

Neque dicas secundo; Rituale Romanum, & Concilia exigunt testimonium fide dignum, quod moribundus confessionem petierit, ut possit absolvi; ergo non satis est præsumere, quod signa doloris dubia, quæ dantur a moribundo, ordinentur ad claves, atque adeo non potest absolvi.

Nam contra est; quia vita anteacta veri Christiani, etiamsi non inculpata, est sufficiens testimonium, quod iste in articulo mortis velit confessionem. Quibus adde cum Leand., quod si in articulo mortis ministrari possunt moribundo destituto sensibus Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, quia satis est ad ea recipienda, quod per Christianam vitam, quam duxit, ostenderit implicite voluntatem recipiendi ea Sacramenta in articulo mortis, quare etiam in articulo mortis non poterit eidem dari absolutio, quam implicite eodem modo petiit per Christianam vitam; cum ex Rituali adducto possit dari absolutio moribundo, de quo constat voluisse confiteri?

Neque dicas tertio, communiter contingit, ut qui repentino aliquo casu statim destituitur sensibus, nihil cogitet de Confessione, aut de altera vita; ergo cum non possit prudenter putari in tali casu, quod præcesserit aliqua sensibilis confessio, non potest absolutio conferri, etiamsi per Christianam vitam implicite absolutionem petierit pro mortis articulo.

Nam primo falsum est, quod communiter non contingat, eos, qui in extremo vitæ agone laborant, ne per modicum quidem tempus mentis compotes esse, unde absolutionem petant iis sensibilibus signis, quæ possunt tunc dare. Secundo, in extrema necessitate Sacramentum ad salutem necessarium conferri potest cum materia dubia, deficiente materia certa; Exempli gratia, potest in articulo mortis dari puero absolutio, quando dubitatur, an habeat usum rationis, an vere peccaverit mortaliter; ergo cum dubitari pariter prudenter possit, an in extremo vitæ, qui verus fidelis fuit, etiamsi morum pessimorum, per aliquod temporis spatium mentis compos fuerit, & confessionem petierit; quare non potest illi sub conditione conferri absolutio? Cum præsertim in hac opinione sint Homobonus, Lezana, Aversa, Molfesius, Faustus, Naldus, Baldellus, & alii plurimi apud Pelliz. tract. 8. cap. 3. sect. 2. num. 114., qui testatur Suarium doctrinam hanc & docuisse, & in praxim deduxisse, ut videre est apud Dian. part. 9. tract. 60. resol. 20., & Leand. disp. 5. quæst. 46.

V. Quod diximus de absolutione primo conferenda, dicendum pariter de absolutione iteranda eidem moribundo. Certum enim est, non posse iterari formam absolutoriam, non iterata materia proxima, seu dolore, & confessione peccatorum. Tunc itaque potest iterari moribundo absolutio, quando prudenter dubitari potest, quod dolorem, & sensibilem confessionem iterarit.

VI. Quæritur tertio, Utrum in his casibus absolutio possit dari absolute, an dari debeat sub conditione?

Respondeo, Suar., & Bonac. velle, quod sub conditione saltem mente concepta proferatur absolutio; Vasq. vero, Dian., Lug., quod absolu-

solute; Sed videtur distinguendum; Nam si absolvitur moribundus ex opinione probabili, potest dari absolute, quia ratio probabilis satis est ad prudenter operandum: Contra vero, si absolvitur sub dubio, dari debet conditionate: sicut si absolvatur puer, de quo dubitatur, an habeat usum rationis.

ARTICULUS IX.

Quando, & quomodo repetenda sit Confessio?

I. Confessio, sive fuerit invalida ex parte Pœnitentis, sive ex parte Confessarii, repetenda est.

II. Num singula mortalia distincte recolenda sint, quando repetitur confessio invalida?

III. Quid si confessarius excommunicatione innodatus absolverit?

IV. Quid si absolverit a reservatis carens facultate absolvendi ab illis?

V. Si dubites prudenter, quod ille semidormiens aliquod mortale audierit, teneris illud repetere.

VI. Si certum sit, Confessarium plures Confessiones semidormiendo audivisse, & dubites, an sic audiverit tuam, non teneris illam repetere, si non prudenter de hoc dubites.

VII. Si scias, Parochum pluries sine intentione debita Baptismum contulisse, quid tibi faciendum, si dubites, an tali pacto fueris baptizatus?

I. Quæritur primo; Quando confessio sit repetenda?

Respondeo, Confessionem mortalium repetendam, quotiescumque fuit invalida. Potest autem esse invalida tum ex parte pœnitentis, tum ex parte confessarii. Ex parte pœnitentis est invalida, si desit legitimus dolor, semper autem legitimus dolor deest, quando pœnitens in ipsa confessione peccatum grave aliquod committit, puta si sciens, & volens omittat integritatem materialem, ad quam tenetur; vel si omittat peccatum, cujus non recordatur ex defectu examinis graviter culpabili; si confiteatur ob finem mortaliter malum, ver. gra. ad furandum; si graviter mentiatur circa mortalia; si sponte quæsierit confessarium indoctum, vel surdastrum, vel semidormientem, qui nesciat inter mortale, & veniale discernere; Præterea si memor excommunicationis sive majoris, sive minoris malitiose illam reticeat; Etenim quamvis existimem cum communiori sententia contra Vasq., quod excommunicatio invincibiliter ignorata non impediat absolutionem a peccatis; At si consulto reticeatur sine causa excusante, procul dubio impedit Sacramentum propter peccatum, quod committitur in reticendo.

Ex parte Confessarii est invalida confessio ex defectu vel Ordinis, vel Jurisdictionis; vel si omittat absolvere; aut non habeat intentionem absolvendi; vel si non intellexit mortalia propter somnum, vel inadvertentiam; vel quia non habet sufficientem scientiam ea discernendi; Quamvis non sit necesse de omnibus posse certo discernere, num sit mortale, an veniale, ut dicemus, cum de Scientia Confessarii.

II. Quæritur secundo; Quomodo repetenda sit confessio invalida?

Respondeo primo, si confessio fuit invalida ex defectu pœnitentis, debet hic confiteri suum sacrilegium, quando defectus fuit voluntarius, & accusare se iterum de omnibus mortalibus in ea confessione confessis in confuso, dummodo eorum confusam cognitionem retineat confessarius; Aliter debet distincte iterum ea repetere, ut communiter docent Doctores contra

Gra-

Granad., & Dian. part. 5. tract. 14. resol. 51., qui docent, satis esse se accusare in genere de peccatis in ea confessione confessis, etsi confessarius ne confuse quidem illorum recordetur. Quod si pœnitens post multum tempus recordetur alicujus defectus in confessione commissi, debet etiam repetere confessiones intermedias, & numerum sacrilegiorum, si ex verecundia, vel culpabili ignorantia omiserit in iis confiteri sacrilegium, & peccata illius confessionis defectuosæ: Si vero bona fide fecerit confessiones intermedias, non tenetur eas repetere.

Secundo, si confessio fuit invalida ex defectu confessarii, tenetur proportionali modo confessionem repetere; non debent enim repeti confessiones validæ intermediæ bona fide factæ.

Tertio, si confessarius absolvit reservata simul, & non reservata, & deinde advertit pœnitens, illum non habuisse jurisdictionem in reservata, hæc tantum debet repetere, quia respectu non reservatorum habuit jam confessarius jurisdictionem, & directe illa valide absolvit. Nam, ut constat ex regula Juris, *Utile per inutile non vitiatur*.

III. Quarto, si confessarius sit excommunicatus, & sciat suam excommunicationem, sed ex errore publico putetur non esse excommunicatus, ejus absolutio est valida; quia est probabile suppleri defectum jurisdictionis ab Ecclesia, quando error est publicus, præsertim si adsit titulus coloratus; (verbi gratia, si putetur esse Parochus, quamvis non sit) unde confessio non est repetenda; secus vero, si ex errore privato bona fide confitearis tali confessario excommunicato.

IV. Idem dicas relate ad reservata; Nam si ex errore tantum privato bona fide confitearis confessario, quem putas habere jurisdictionem in reservata, cum revera non habeat, teneris deinde iterum confiteri reservata: Contra vero, si ex opinione probabili, aut ex errore publico cum titulo colorato putetur confessarius habere jurisdictionem in reservata, etiamsi non habeat, valide absolvit a reservatis, supplente Ecclesia defectum jurisdictionis.

V. Quinto, si confessarius semidormiens peccatum mortale non audivit, (de quo vel ex levi pœnitentia, quæ injungitur, vel ex alio capite prudenter dubitari potest) tunc teneris clarius aperire peccatum tuum, ut possit de illo aptum judicium formari; si vero prudenter dubites, quod ex multis peccatis confessis aliqua tantum non plene audierit confessarius, nescias tamen, quænam ea sint, tunc non oportet repetere totam confessionem, sed satis est confiteri illa peccata in communi, dicendo verbi gratia, Scio, vel dubito, an Confessarius aliqua peccata audierit, nescio tamen, quænam fuerint: Et deinde addendo, confiteri solebam eo tempore has vel illas species peccatorum: Sicut qui scit se commisisse aliquod mortale, & non recordatur, quale fuerit, tenetur solum illud in genere confiteri.

VI. Quod si scias, confessarium plurimas confessiones excipientem aliquando obdormisse, & non prudenter dubites, quod dormierit, dum audiret tuam, non teneris illam repetere; sicut, si scires Parochum, a quo baptizatus es, aliquando in ebrietate, vel sine intentione aliquos baptizasse, cum non possis nisi valde remote, ac leviter dubitare, quod in tanta baptizatorum multitudine tu fueris unus ex illis, cui non sit valide collatus baptismus, non teneris, nec poteris iterum baptismum suscipere, cum periculum de carentia baptismi supponatur valde remotum: & in tali casu

si

si forte non esses baptizatus, satis esset ad salutem baptismus flaminis, qui habetur per actum amoris Dei super omnia, ad quem conari tenereris.

VII. Advertit tamen de Lugo, & Tambur., quod si scires, unum ex decem, vel viginti hominibus tantum non esse baptizatum, & tu esses unus ex illis decem, vel viginti, tenereris baptismum suscipere sub conditione; quia in tam parva multitudine baptizatorum dubium esset prudens. Immo cum indubitatum sit, reliqua Sacramenta invalide suscipi, non suscepto prius Baptismo fluminis, si certum esset unum ex quinquaginta, aut amplius non fuisse baptizatum, omnes illos obligarem ad iterato suscipiendum baptismum sub conditione. Sufficit enim quodvis leve dubium, non tamen levissimum ad hoc Sacramentum sub conditione iterandum, ob ingentia damna, quæ ex ejus carentia proveniunt.

QUÆSTIO VI.

De Satisfactione.

Diximus, materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ constitui non solum ex dolore, & confessione, sed etiam ex satisfactione. Hanc autem, prout est in executione, esse partem integralem non videtur dubium, cum possit haberi essentialiter constitutum Sacramentum, antequam satisfactio ponatur; Utrum autem satisfactio, prout est in proposito, seu propositum ponendi satisfactionem sit pars essentialis? Dissentiunt Theologi; Et videtur probabile, quod sic, quia, ut infra dicemus, qui habet animum suscipiendi hoc Sacramentum, debet habere propositum adimplendi pœnitentiam injungendam.

Supra etiam diximus quæst. 1. art. 1. ex D. Th., satisfactionem, sive sit in proposito, sive in executione, conferre ex opere operato non solum remissionem pœnæ, sed probabiliter etiam augmentum gratiæ habitualis; Tum quia operatur, ut pars Sacramenti, cujus proprium est conferre gratiam habitualem; tum etiam quia Sacramentum pœnitentiæ institutum est non solum per modum judicii, sed etiam per modum medicinæ; ergo satisfactio, quæ, prout est a judice, causat remissionem pœnæ temporalis, prout est a medico, debet animam ægram reficere, & sic causare aliquem gradum gratiæ, a quo anima curetur, & reficiatur; Necnon conferre jus ad auxilia aliqua in ordine ad præservandum homines a peccatis, & ad peccata emendanda: Quamvis hos effectus non habeat satisfactio, si in statu peccati mortalis ponatur, ut patet; nisi tamen sublato obice, ut putat Suar. sect. 8. Con., Fagund., aliique.

Communiter Doctores censent, non esse mortale ponere satisfactionem sacramentalem in statu peccati mortalis; tum quia dubium est, An satisfactio causet ex opere operato gratiam; tum etiam quia, quamvis sit mortale ponere obicem gratiæ primo producendæ, non videtur tamen mortale ponere obicem augmento gratiæ, ut docent Ledesm., Delacrux. Utrum autem sit saltem veniale implere pœnitentiam in statu peccati mortalis? De Lugo negat; alii affirmant. Certum tamen est, per eam satisfieri obligationi; non secus

ac

ac qui ob malum finem jejunat, satisfacit obligationi jejunii, ut bene notat Vasq.; quia universim non est obligatio implendi præcepta in statu gratiæ, & satisfactio adhuc in statu peccati posita habet suum effectum principalem, qui est punire hic delicta, & reddere difficiliorem relapsum, ut docet Trident. sess. 14. cap. 8.

His explicatis, Quæremus primo nonnulla, quæ pertinent ad confessarium imponentem satisfactionem, seu pœnitentiam: Secundo, quæ pertinent ad pœnitentem in ordine ad injunctam satisfactionem: Tertio de Commutatione pœnitentiæ. Et quia satisfacere possumus pro peccatis non solum solvendo pœnitentiam a Confessario injunctam, sed etiam lucrando indulgentias, ideo de his, ac de suffragiis in calce hujus tractatus, prout per tempus licebit, agemus.

ARTICULUS I.

De Pœnitentia a Confessario injungenda.

I. Quibus de causis possit Confessarius aut nullam, aut levem pœnitentiam injungere?

II. Num possit pœnitentia solum sub consilio injungi?

III. Pœnitentia gravis pro venialibus imposita sub gravine, an sub levi executioni mandanda est?

IV. Injungi pro pœnitentia possunt etiam actus interni, ac opera præcepta, necnon opus pro defunctis, aut per alium ponendum.

V. Num possit post absolutionem Pœnitentia imponi?

I. QUæritur primo, An teneatur semper Confessarius pœnitentiam injungere?

Respondeo, per se loquendo teneri, etsi per accidens aliquando non teneatur. Probatur, quia Trident. hæc habet sess. 14. cap. 8.: *Debent primo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & convenientes satisfactiones injungere; Ne si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quadam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Quare ex Trident. constat debere Confessarium pœnitentiam injungere. Quod probatur secundo ratione, quia satisfactio est pars Sacramenti, ut est de fide; sed Sacerdos tenetur facere, quantum est in se, ut Sacramentum non solum substantialiter, sed etiam integre fiat, nec fit integre, si deficiat satisfactio, quæ est pars integralis: ergo tenetur ex parte sua satisfactionem imponere. Tenetur autem ad id sub gravi; quandoquidem etiam in judiciis humanis defectus pœnitentiæ est gravis defectus, quoties scilicet punitio vel esset nulla, vel valde minor delicto. Putat tamen optime de Lugo, quod sicut si pœnitens levissimam pœnitentiam non impleret, peccaret tantum venialiter, ita Confessarius solum venialiter peccaret, si pro venialibus, vel pro mortalibus sæpe confessis levissimam pœnitentiam, quam deberet injungere, non injungeret; idque propter levitatem materiæ.

Aliquando tamen per accidens non tenetur Confessarius pœnitentiam injungere. Primo, verbi gratia, si pœnitens sit morti proximus, nec ullam possit pœnitentiam implere, nec acceptare; si enim posset saltem vel tundere pectus, vel invocare Sanctissima nomina, Jesus, Maria, hoc satis esset.

Secundo; si Confessarius ex ipsamet confessione, ex materia, & signis a pœnitente exhibitis prudenter colligat, ipsum jam satisfecisse abunde pro suis peccatis, puta si quis confiteretur peccata levissima cum contritione maxima, & post graves pœnas ab ipso in satisfactionem oblatas; In his enim casibus æquitas Judicis postulat, ut qui jam adæquate satisfecit, ad ulteriorem pœnam non obligetur; Præterquamquod cessat finis satisfactionis injungendæ. Neque dicas, quod in tali casu Sacramentum careret parte integrali. Nam hoc est falsum; quia in tali casu ipsamet confessio facta cum tali dolore continet etiam satisfactionem; Etenim ipse dolor est quædam pœna peccati voluntaria, atque adeo ipse dolor continet aliqualem satisfactionem; unde Sacramentum non careret parte sua integrali: Non nego tamen, consultius esse levissimam aliquam pœnitentiam in similibus casibus injungere.

Tertio ex Fagund., & Tamb.; quando scrupulosus sæpius intra horam redit ad Confessionale cum iisdem fere culpis, ut sæpe absolvatur, potest relinqui impositio novæ pœnitentiæ, quia supponitur satis imposita in præcedentibus.

Quarto, quando Confessor prævidet fore, ut pœnitens non sit executurus pœnitentiam gravem, satius est modicam injungere, indicando illi, quanto majorem in altera, & in hac vita mereatur: Etenim olim pro quovis mortali publico in foro externo saltem septennii pœna ex usu Ecclesiæ injungebatur; & in altera mortale meretur pœnam æternam: Cum autem Sacramentum pœnitentiæ debeat esse medicina, attendenda est fragilitas pœnitentis, & illæ pœnitentiæ injungi debent, quæ deserviunt ad curationem; Cæteroqui facile accidet, ut, imposita gravi pœnitentia, pœnitens vel illam non impleat, vel confessionem deinceps fugiat, vel Confessarios quærat ineptos, qui eum curare nesciant. Quare, ut bene notat de Lugo disp. 25. sect. 5. num. 60., in dubio inclinandum est in partem benigniorem, in qua minus est periculi; & suppleatur, si commode possit, defectus pœnitentiæ usu indulgentiarum, qui vel consulatur, vel imponatur. Ex D. Th. enim in 4. disp. 17. debet esse confessor dulcis, affabilis, suavis, prudens, discretus, pius, atque benignus.

Et Suar. advertit, in hoc Sacramento spectandam esse magis salutem pœnitentis, & ejus emendationem, quam satisfactionem pro culpa: Unde ex Con., & Henr., si pœnitens dicat, se non posse exequi pœnitentiam aliquam mediocrem, sed velle exequi parvam, Confessarius potest acquiescere; quia medicus solet remissius agere cum ægro, qui non potest ferre rigorem medicaminum. Et quamvis debeat illum monere de gravitate pœnæ, quam meretur, non tamen ita ut in nimiam dejectionem, & diffidentiam incidat; prout advertit Polancus. Et ratio horum omnium est, quia nisi pœnitens curetur, actum est jam de ejus salute: Contra vero, nisi satisfaciat in hac vita, poterit in altera satisfacere, & salvari; ergo emendatio potius pœnitentis attendenda est, quam satisfactio.

Quinto, quando quis lucratus est indulgentiam plenariam, poterit dimitti sine pœnitentia satisfactoria; esto non debeat dimitti sine pœnitentia medicinali, si ea indigeat; Ita Lug., Gran., & alii contra Valent., Marchant., Aversf. apud Dian. part. 9. tract. 6. resol. 36.: Et ratio est, quia per indulgentiam plenariam adæquate satisfit debito pœnæ; Unde Bonifac. VIII., ut refert Glossa apud Tambur., nolebat injungi pœniten-

tiam

tiam iis, qui Jubilæum anni sancti lucrabantur. Et D. Th. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 3. docet, esse de consilio pœnitentiam satisfactoriam implere, quando quis plenariam indulgentiam lucratur. Immo Lug. disp. 27. sect. 3. num. 24. putat, eum, qui lucratur indulgentiam plenariam non obligari ad pœnitentiam, etiamsi detur in medicinam, quia medicus non præcipit, sed suadet remedium, & solus judex præcipit pœnam; Quare si non tenetur pœnitens ratione indulgentiæ ad pœnam, quæ præcipitur, nec tenebitur ad medicinam, quæ solum suadetur; nisi forte aliquando ad illam obligetur jure naturali, ne facile relabatur. Equidem tamen censeo, pœnitentem ad implendam pœnam medicinalem omnino teneri; quia in hoc Sacramento Medicus ex potestate clavium pœnam medicinalem non suadet tantum, sed etiam præcipit, ut executioni mandetur.

II. Quæritur secundo; Num pœnitentia injungenda sit sub præcepto; an possit etiam sub consilio?

Respondeo cum Lug., Vasq. Con., & aliis contra nonnullos cum Fagund. debere universim injungi per modum præcepti: Quamvis probabile etiam sit, posse aliquando saltem partem aliquam Pœnitentiæ injungi per modum consilii, dicendo, si vis relaxationem pœnæ ex opere operato facias hoc, aut illud: Et probabile etiam est ex Suar., Medin., Tambur., Dian. part. 4 tract. 4. resol. 82., contra Vasq., posse aliquando pœnitentiam gravem pro peccatis gravibus imponi, obligando pœnitentem ad illam sub veniali.

III. Præterea juxta multos Auctores a Tambur. laudatos probabile est, ad pœnitentiam gravem impositam pro venialibus, vel pro mortalibus alias rite confessis de facto obligari pœnitentem tantum sub levi: sed probabilius est ex Suar., & Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 136. pœnitentiam gravem universim imponi, & debere imponi sub obligatione gravi; non quidem quia cæteroqui deficeret Sacramenti pars integralis; (nam sic ne levis quidem pœnitentia omitti posset sine culpa gravi, quod nemo dixerit) sed ratio est, tum quia confessarius imponit pœnam ut judex: Sic autem semper pœnam imponit obligando, & coarctando reum: Tum etiam quia Confessarius imponit pœnam, ut puniat peccata; qui autem suadet, & non præcipit, non punit ipse, sed hortatur alium, ut ipse se puniat; Unde Tridenr. dicit, pœnitentiam imponi ex potestate clavium, quæ non solum est potestas solvendi, sed etiam ligandi, seu obligandi; atque adeo obligari debet pœnitens ad pœnitentiam.

Ex dictis infertur, quamvis ex auctoritate D. Thom. probabile sit per illa verba, quæ profert Confessarius, *Quicquid boni feceris, & mali patienter sustinueris*, elevari posse ad satisfaciendum ex opere operato omnia opera bona, & mala pœnæ tolerata a pœnitente, non excusari tamen Confessarium ab imponendis gravibus pœnitentiis pro gravibus culpis; quod bene advertit Lug. disp. 25. sect. 4.; tum quia frustra tam gravibus verbis locutum esset Trident. de impositione pœnitentiæ, si vi illorum verborum, quæ in omni fere confessione apponuntur, cessaret ea obligatio; tum etiam quia probabilius est, quod virtute clavium non eleventur opera pœnitentis ad satisfaciendum pro peccatis per illa verba deprecatoria, cum ad nihil obligent pœnitentem; Nam virtus clavium tunc elevat, cum ligat; ergo si illa verba ad nihil obligant, nec elevant.

IV. Quæritur tertio; Quænam opera pro pœnitentia injungi possint?

Respondeo, quodcumque opus bonum; quia quodcumque est de se satisfactorium.

Primo itaque imponi potest opus internum, ut docent Con., & Hurt. contra Mærat., & alios apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 24.; sufficit enim, ut opus internum fiat sensibile per externam impositionem, & acceptationem, ut possit esse pars Sacramenti sensibilis.

Secundo, opera alias præcepta; ut audire sacrum die festo, jejunare in Quadragesima, vel aliud opus præstare, ad quod ex voto, verbi gratia, pœnitens tenetur; ut communiter docent Doctores cum Suar., Laym., Vasq. contra Nugn., qui putat id esse mortale, si confessio fit de mortalibus. Ratio doctrinæ est, quia cum per hujusmodi opera satisfaciamus ex opere operantis, nulla est ratio, cur virtute clavium non possint elevari ad satisfaciendum ex opere operato. Imo cum doceat Trident. sess. 14. cap. 9. mala, quæ patimur necessario, ut paupertatem, ægritudines, &c., posse esse satisfactoria ex opere operantis, si voluntarie a Deo suscipiantur, & patienter tolerentur; hinc sequitur, posse spontaneam tolerantiam hujusmodi pœnarum injungi pro pœnitentia; Ita ut non solum satisfaciamus per actus internos, quibus patienter hujusmodi mala toleramus, sed etiam, (ut docent Suar., Lug. ex D. Th. in 4. quæst. 1. art. 4.) per illa flagella extrinsecus inflicta; cum hoc ex Trident. sit maximum divini amoris erga nos argumentum. Unde fit, ut quamvis decursu temporis pœnitens non toleret cum patientia hujusmodi flagella, (ut ægrotus, aut qui in triremibus versatur) adhuc satisfaciat per illam acceptationem hujusmodi flagellorum, quam habuit acceptando sponte pœnitentiam injunctam.

Advertendum tamen, convenientius esse, uti opera cæteroqui indebita pro pœnitentia imponantur; quia quod non habet novum gravamen non videtur habere rationem punitionis; Imo ex Suar. disp. 38. sect. 6., quoties confessarius opus aliquod injungit, censetur, nisi aliter se explicet, injungere opus cæteroqui indebitum. Unde si quis crastina tenetur ex voto jejunare, & habuit pro pœnitentia jejunium, non satisfacit applicando jejunium crastinum. Quod si imponatur jejunium singulis sabbathis unius anni, quamvis sabbatha, verbi gratia, quatuor temporum, & quadragesimæ teneatur jejunare, in tali casu hæc, & non alia jejunia debent poni pro pœnitentia; & si ea omittantur, peccabitur ex duplici titulo in confessione aperiendo, ut notat Lug. disp. 25. num. 67.

Tertio, ex Lug, Dian. part. 3. tract. 4. resol. 54. contra Vegam, & Sanc. disp. 27. potest injungi opus pro defunctis applicandum, tam secundum impetrationem, quam secundum satisfactionem: Tum quia ipsa voluntas applicandi opus pro defunctis est satisfactiva pro pœnitente: Tum etiam, quia etiamsi applicetur pro defunctis ipsa voluntas applicandi illis opus injunctum, quatenus ex opere operantis est satisfactiva, adhuc tamen remanere potest pro ipso pœnitente satisfactio operum injunctorum, inquantum per Sacramentum elevatur ad satisfaciendum ex opere operato, ut docet Lug. disp. 25. num. 62.

Quarto, potest imponi pro pœnitentia opus bonum per alium ponendum; verbi gratia, ut curet poni jejunium, vel eleemosynam, vel celebrari Missam ab alio, &c.; tum quia ipsa procuratio talis operis quædam satisfactio est; tum etiam quia, ut docet Suar. disp. 8. sect. 1. contra

Vasq.

Vasq. ipsa satisfactio per alium facta elevari potest virtute clavium, ut ex opere operato prosit pœnitenti, qui illam procurat.

Denique non debet imponi pœnitentia publica, ex qua suboriri possit dubitatio prudens, quod pro gravibus peccatis occultis pœnitenti sit imposita; quia hoc esset revelare confessionem: Potest tamen pro peccatis publicis imponi pœnitentia publica; præsertim ex consensu pęnitentis. Imo debet aliquando pęnitens talem pęnitentiam acceptare ad tollendum scandalum, quod dedit; nisi ex rationabili causa excusandus videretur.

Adverto hic, eas debere imponi pœnitentias, quæ potius juvent ad præservandum a peccatis futuris, quam ad satisfaciendum pro præteritis; Quamvis a Confessario, Medico simul, & Judice utrumque spectandum sit, ex Trident. sess. 14. cap. 8.; unde satius est injungere aliquas mitiores post aliquod temporis intervallum continuandas, quam asperiores statim exequendas.

V. Quæritur demum; Possitne pęnitentia post absolutionem injungi?

Respondeo, posse, quoties non est probabile periculum, quod eam pœnitens non sit acceptaturus, ut docet Dian. par. 5. tract. 13. resol. 36.; Consuetudo enim imponendi illam ante absolutionem non videtur obligatoria.

ARTICULUS II.

De Pœnitentia a Pœnitente adimplenda.

I. Num possit pœnitens recusare pœnitentiam, ut illam in Purgatorio luat?

II. Quamdiu possit pœnitens impositam pœnitentiam differre?

III. Poteritne pœnitentia executioni mandari, dum aliud præceptum impletur?

IV. An etiam sub mortali teneatur pœnitens exequi circumstantias pœnitentiæ impositas?

V. Num a substantia pœnitentiæ imposita deobligetur pœnitens, quando est impotens ad circumstantias?

VI. Ad quid tenetur pœnitens, si pœnitentiæ obliviscatur?

VII. Num possit aliquando pœnitens per alium implere pœnitentiam impositam.

I. Quæritur primo; Utrum pęnitens teneatur pœnitentiam acceptare, & implere, an possit velle in Purgatorio satisfacere?

Respondeo cum communi Doctorum teneri; tum quia tenetur Sacramentum ex parte sua pœnitens perficere, atque adeo satisfactionem ponere, quæ est pars Sacramenti; tum etiam quia cum possit, & debeat ex Trident. Sacerdos ligare, seu pœnitentiam sub obligationem injungere, consequenter tenetur pœnitens illam acceptare, & implere; Dummodo ea non sit irrationabilis, ut esset ingressus in religionem, vel pœnitentia publica, quæ nimis dura censeatur; vel longa peregrinatio infirmo, vel gravis eleemosyna facienda a paupere. Victoria, & Vasq. apud Tambur. docent, esse de fide post Trident., quod Sacerdos ad aliquam pœnitentiam pœnitentem possit obligare; & Suar. putat oppositam sententiam esse temerariam: Aliqui tamen post Trident. oppositam sententiam putant probabilem, quia non est verisimile, quod Trident. voluerit damnare opinionem, quam sequebantur gravissimi auctores, Scot., Medin., Armil., Grabriel, & alii apud Tambur.. Imo Cajet. laudatus a Lug. disp. 25. num. 68. putat, non solum non esse obligationem sub mortali acceptandi pœ-

pœnitentiam, sed nec implendi acceptatam; quia potest pęnitens esse paratus satisfacere in Purgatorio pro peccatis. Quicquid itaque sit de hac sententia, quæ communiter rejicitur, certum est, quod si nolens acceptare pęnitentiam, etiam levem, daret signum non veri doloris, non esset absolvendus; Secus non esset sine absolutione dimittendus: Præsertim si possit illi imponi lucratio alicujus indulgentiæ. Pęnitens autem licet possit pro libito alium adire, quando pęnitentia est irrationabilis, non tamen quando est intra limites prudentiæ, & Christianæ charitatis; quia est contra reverentiam Sacramento debitam illud sine rationabili causa relinquere inchoatum. Ita communiter Doctores cum Suar. disp. 38. sect. 72. Qui etiam docent, obligationem implendi pęnitentiam de se esse gravem; nisi vel parvitas materiæ excuset, ut si quis omittat unum Miserere, vel pęnitentia, licet gravis, injungatur vel pro solis venialibus, vel pro mortalibus alias confessis. Nam etiam in hoc casu probabile est, esse tantum veniale pęnitentiam non exequi; quamvis probabilius sit esse mortale ratione materiæ gravis ad Sacramentum spectantis.

II. Quæritur secundo; Quandonam teneatur pęnitens exequi pęnitentiam impositam?

Respondeo: Si designetur a Confessario tempus, debet eo tempore impleri; quandoquidem potest tum substantia, tum circumstantia operis cadere sub præceptum; Excusatur tamen communiter pœnitens a mortali, si ultra tempus designatum differat illam; quia communiter præceptum Confessarii cadit potius in rem exhibendam, quam in tempus; & proinde potest aliquando ex rationabili causa licite differri: Quacumque tamen de causa differatur, debet postea impleri: Quicquid in contrarium doceat Amicus, quia præceptum per se cadit in substantiam operis, ut diximus; in tempus vero, tanquam in circumstantiam accidentalem, & terminus designatus a Judice non est terminus finiendi obligationem, sed terminus, ultra quem non debeat differri executio.

Quod si nullum determinatum sit a Confessario tempus ad pœnitentiam exequendam, Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53., & Fernand. putant, differri posse ad annum, sicut obligationi confitendi satisfieri potest post annum. Hæc tamen opinio jure merito videtur Tambur. nimis laxa; etenim qui vovit, se ingressurum in aliquam religionem, juxta communem Doctorum mentem, ita debet statim moraliter implere votum, ut non possit universim differre ingressum ultra sex menses; quomodo ergo in adimplenda pœnitentia poterit permitti dilatio unius anni? Quare probabilius dicendum cum Lug. disp. 29. n. 92. per se loquendo debere impleri, quamprimum commode moraliter potest, sicut obligat votum: Unde tamdiu differri potest pœnitentia, quamdiu impletio voti facti sine temporis designatione: In materia autem de voto docent communiter, probabile esse non censeri mortale dilationem, quoties dilatio non est nimia, & per dilationem non minuitur res promissa; (ut minueretur tardus ingressus in religionem). & ideo in casu nostro non fert mortale dilatio pœnitentiæ, quoties dilatio non est nimia, nec minuit rem injunctam; Sicut illam minueret, si pœnitentia esset medicinalis, vel si immineret periculum oblivionis, aut impotentiæ illam implendi.

III. An autem possit pœnitens eo tempore pœnitentiam implere, quo exequitur aliud opus de præcepto?

Verbi

Verbi gratia, an possit recitare rosarium injunctum, quando die festo audit Missam? Docent communiter posse, quando pœnitentia, & opus præceptum non se invicem excludunt; ut non se excludunt auditio missæ, & recitatio coronæ.

IV. Quæritur tertio; An ad circumstantias pœnitentiæ impositæ teneamur sub mortali? Verbi gratia, ad recitandam coronam ante talem imaginem, vel flexis genibus &c.

Respondeo cum Lug. distinguendo; sicut cum Sanch. l. 4. in Decalogum cap. 1. distingui solet in materia de voto: Vel enim res promissa, & injuncta est gravis, & circumstantia est levis; ut in casu adducto recitare coronam ante talem imaginem; & ad talem circumstantiam tenetur pœnitens sub veniali: Vel circumstantia etiam est gravis, ut aliquibus videtur coronam recitare flexis genibus; & ad illam obligatur sub mortali.

V. Hinc infertur, quid dicendum ad hoc aliud quæsitum; An liberetur pœnitens ab obligatione implendi pœnitentiam, quando impotens est ponere circumstantiam impositam? Verbi gratia, liberaturne ab obligatione recitandi coronam, si non potest illam recitare flexis genibus, prout est impositum? Responsio desumenda est ex paritate voti, & ultimate ex intentione confessarii pœnitentiam imponentis, ut docet Lug. disp. 25. num. 94. Si enim ex conjecturis habetur, Confessarium voluisse obligare ad substantiam operis, etiamsi non possit impleri circumstantia, tunc debes ponere substantiam, quam potes; secus vero non item.

VI. Quæritur quarto; si Pœnitens pœnitentiæ obliviscatur, ad quid tenetur?

Respondeo ex Tambur., & Lug. teneri dumtaxat memorem confessarium consulere, si commode potest, & pœnitentia sit gravis; secus ad nihil tenetur; quia ex Vasq. nullum præceptum, dum ignoratur, obligat. Idque verum est, etiamsi culpabiliter oblitus sit pœnitentiæ; non enim tenetur iterum eadem peccata confiteri, ut aliam pœnitentiam accipiat, (ut quidam voluerunt) quamvis teneatur oblivionem culpabilem confiteri, si culpabiliter sit oblitus.

VII. Quæritur quinto; An possit pœnitens pœnitentiam injunctam per alium implere?

Respondeo, duplicem posse esse sensum quæsiti; Primo, an pœnitens possit pro suo libito pœnitentiam sibi injunctam per alium implere; & id certe non licet, ut constat ex propositione 15. damnata ab Alex. VII. quæ habet: *Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.* Et ratio est, quia si pœnitenti impositum est, ut ipse jejunet, oret, eleemosynam eroget, tenetur ipse hoc præstare: Adverte tamen, ipsum censeri eleemosynam facere, etiamsi per servum faciat; secus vero si roget alium, ut ille faciat eleemosynam de suo. Secundus sensus potest esse; An id fieri posset de consensu confessarii? Et respondeo cum Suar. ex dictis affirmative: Potest enim, verbi gratia, consentire confessarius, ut pœnitens satisfaciat per jejunium, quod ab alio procuret. Et ratio est, quia præceptum hoc pendet a voluntate Confessarii, adeoque satisfit præcepto, quoties juxta voluntatem confessarii impletur; Unde fit, posse confessarium adjuvare pœnitentem in satisfaciendo, & offerre in satisfactionem propria jejunia.

Neque dicas, talem pœnitentiam per alium impletam non posse esse partem Sacramenti, & sic non esse satisfactionem Sacramentalem. Respondet enim Suar. disp. 38. sect. 9., esse

esse aliqualiter partem Sacramenti, quatenus aliqualiter est pœnitentis; sicut enim potest quis per interpretem confiteri sacramentaliter; ita potest Sacramentaliter satisfacere per alium. Ex quo infertur, quod non solum ipsa procuratio jejunii alieni, sed etiam jejunium alienum probabiliter elevetur in tali casu ad præstandos suos effectus ex opere operato; ut docet Suar. contra Vasq.. Monet tamen eximius doctor, hunc modum imponendi pœnitentiam non esse in Ecclesia usitatum, nec debere sine rationabili causa a Confessario adhiberi.

ARTICULUS III.

De Commutatione Pœnitentiæ.

I. Num liceat pœnitenti impositam pœnitentiam in graviorem commutare?

II. Utrum deobligetur a pœnitentia imposita, qui plenariam indulgentiam lucratur?

III. Num possit secundus confessarius non auditis peccatis pœnitentis commutare in lucrationem indulgentiæ plenariæ pœnitentiam a primo confessario impositam?

IV. Poterit aliquando solum ratione Epicheja pœnitens sibimet pœnitentiam commutare.

V. Idem confessarius, qui pœnitentiam imposuit, potest illam extra confessionem commutare. Alter vero confessarius nonnisi intra Confessionem: Et probabiliter cum sola confusa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit imposita.

VI. Non solum confessor æqualis, sed etiam inferior commutare potest pœnitentiam a superiore impositam pro reservatis.

VII. Non potest tamen simplex Sacerdos commutare pœnitentiam a confessario impositam pro mortalibus.

I. Quæritur primo; An possit ipse sibi pœnitens pœnitentiam commutare in graviorem?

Respondeo negative cum communi contra Villalob. & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. qui putant, cessare obligationem pœnitentiæ, quoties vel per indulgentiam plenariam, vel alia via per operationes satisfactorias adæquate satisfit pro culpis confessis. Et Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53. ex Portel. docet, probabile esse, posse pœnitentem auctoritate propria commutare sibi pœnitentiam in quodcumque aliud opus evidenter melius; sicut potest vovens sibimet sic votum commutare. Admitto equidem cum communi, cessare obligationem pœnitentiæ, quæ non sit pure medicinalis, quoties quis indulgentiam plenariam lucratur; quia cessat finis pœnitentiæ impositæ, ut fuse ostendit Lug. disp. 27. num. 32. advertens tamen in praxi non facile hanc sententiam admittendam; tum quia facile indulgentias plenarias ex variis causis non lucramur; tum pariter, quia fere semper pœnitentiæ, quæ solent imponi, sunt etiam medicinales; tum demum, ne desit meritum, quod magnum quidem est in executione pœnitentiæ, quæ virtute clavium elevatur ex opere operato ad gratiam producendam, ut supra diximus: Censeo nihilominus; non cessare obligationem pœnitentiæ per quodcumque aliud opus præstantius, quod ponatur a pœnitente; quia cum de nullo alio opere certum sit, quod omnino satisfaciat pro culpis commissis, sicut est certum de indulgentia plenaria; idcirco semper habetur obligatio obediendi præcepto confessarii. Quandoquidem illa solum operatio meritoria, quæ a confessario im-

ponitur, elevatur virtute clavium ad satisfaciendum pro culpis ex opere operato.

Ratio ulterior doctrinæ est; quia universim subditus non potest commutare opus impositum in aliud præstantius: Verbi gratia, auditio missæ imposita die festo, & abstinentia a carnibus die veneris non potest a nobis commutari in quodcumque aliud opus præstantissimum; Nec sufficit ratihabitio superioris, ad quam Villalob. confugit; ergo cum pœnitens respectu confessarii se habeat ut subditus, non potest auctoritate propria pœnitentiam in quodcumque aliud opus commutare: Præsertim quia opus a pœnitente subrogatum non haberet rationem satisfactionis Sacramentalis.

II. Hoc autem non militat relate ad indulgentiam plenariam, ratione cujus potest deobligari pænitens a pœnitentia satisfactoria, non tamen a medicinali, ut ostendimus in Opusc. de Jubilæo. Ratio est, tum quia confessarius intantum potest præcipere pœnitentiam, inquantum illa est necessaria ad satisfactionem; ergo cum per indulgentiam plenariam abunde satisfiat, cessat obligatio talis præcepti; ut proinde D. Th. dicat, pœnitentiam in eo, qui indulgentiam lucratur, esse materiam de consilio; Tum etiam quia qui loco pœnitentiæ vult indulgentiam lucrari, non ipse sibi pænitentiam commutat, sed Pontifex, qui concedendo indulgentiam tribuit facultatem extinguendi debitum pænæ, quod erat fundamentum talis obligationis.

III. Et hinc sequitur, quod si potest pænitens, a fortiori poterit alius confessarius etiam extra confessionem sic commutare pænitentiam, seu potius ostendere pænitenti modum, quo possit se eximere ab obligatione pænitentiæ, quam nimis duram putat; & consequenter eximitur ille ab obligatione repetendi eadem peccata, ut in nova confessione nova pænitentia sibi imponatur. Quod tamen solum est verum de pænitentia satisfactoria, non de præservativa; & quia pænitentiæ, quæ nunc solent imponi, ut notat Suar., sunt adeo leves, ut vix sufficiant ad præservationem, & curationem, idcirco perraro ad praxim isthæc doctrina deservit.

Oppones; Potest vovens commutare sibi opus promissum in aliud æquale, aut melius; ergo etiam pænitens potest sibi pænitentiam commutare saltem in opus præstantius.

Respondeo cum Suar., nego consequentiam, admisso antecedente. Disparitas est primo, quia votum in sua origine pendet a voluntate voventis; præceptum vero pænitentiæ a voluntate confessarii; ergo illud potest a voluntate voventis commutari, hoc vero a voluntate confessarii. Secundo, quia materia subrogata voto adhuc pertinet ad religionem: Contra vero pænitentia subrogata non pertinet ad obedientiam debitam confessario, nec ad satisfactionem Sacramentalem. Tertio, quia votum est promissio facta Deo de opere ipsi grato; atque adeo includit hanc conditionem, nisi exhibuero aliquid Deo gratius; Etenim, ut Juristæ docent, *Non infringit promissum, qui illud commutat in melius*, ex cap. *Pervenit de Juramento*. At res præcepta hanc tacitam conditionem non includit.

IV. Adverte tamen, posse aliquando pænitentem benigne interpretari mentem confessarii, Verbi gratia, si debeat in pervigilio alicujus Sancti jejunare, nec possit sine gravi detrimento, aut incommodo tunc poterit vel jejunium differre, vel in aliud opus commutare, non quidem vi licentiæ præsumptæ, aut ratione ratihabitionis de futuro, quatenus si id peteretur a con-

confeſſario, certe concederetur; cum in actibus judicialibus non ſufficiat ratihabitio de futuro, ſeu licentia conditionata, & præſumpta, ut dicemus cum de Jurisdictione Confeſſarii; ſed ratione Epichejæ, quatenus in rebus arduis benigne poſſumus aliquando voluntatem legislatoris interpretari; quod ſcilicet nolit pro tali circumſtantia rigide obligare: Quamvis in tali caſu opus ſubrogatum non elevetur ad operandum effectum ullum ex opere operato; non enim eſt pars materialis Sacramenti, cum non ſit ſatisfactio a confeſſario impoſita.

V. Quæritur ſecundo; An poſſit idem, vel alius confeſsarius pænitentiam impoſitam commutare? Quod ſi poſſit, num intra, an extra confeſſionem? Auditiſne iterum peccatis, propter quæ fuit impoſita pænitentia, an non auditis?

Dico primo, poteſt idem confeſſarius, qui pænitentiam impoſuit, illam commutare, etiam extra confeſſionem. Ita communiter Doctores. Et ratio eſt, quia ſicut poteſt illam injungere poſt abſolutionem, ut ſupra diximus; ita etiam extra confeſſionem poteſt illam commutare. Non tamen ſine cauſa, & pro libito, nec ſine conſenſu pænitentis, ut notat Valerus; quia ſententia ſemel legitime prolata, & acceptata tranſit in rem judicatam, quaſi per modum contractus, ut docet Lug. diſp. 25. num. 113.

Dubium eſt, intra quod tempus commutari poſſit poſt confeſſionem? Et licet varii varia: equidem cenſeo cum Sot., Suar., Lug., Tambur., etiam poſt longum tempus commutari poſſe: Sicut enim ſatisfactio, etiam poſt longum tempus poſita, integrat Sacramentum, ita pariter impoſitio, vel commutatio pœnitentiæ poteſt ad idem Sacramentum integrandum pertinere, etiamſi poſt longum tempus habeatur: Vaſq. tamen jure merito ad commutationem pœnitentiæ requirit, ut Sacerdos recordetur peccatorum confeſſorum, vel ſtatus pœnitentis: Lugo vero diſp. 25. num. 112. requirit, ut ſaltem habeat confuſam memoriam peccatorum, pro quibus fuit impoſita pœnitentia; quia hic actus eſt *juriſdictionis*, & judicii; & conſequenter procedere debet ex notitia cauſæ. Aliquando tamen ipſa pœnitentia commutanda dat ſufficientem notitiam cauſæ, pro qua fuit impoſita, unde poſſit commutari; & ideo quando pœnitens oblitus pænitentiæ vult aliam ſibi imponi; quamvis probabiliter, ut diximus, ad nihil teneatur, poteſt tamen ab eodem confeſſario vere commutari pænitentia oblita in aliam; eſto confuſam tantum habeat memoriam peccatorum: Quod ſi nullatenus peccatorum, & pænitentiæ impoſitæ Confeſſor recordetur, adhuc poteſt illum vel ſine pænitentia ulla dimittere, cum ad nihil teneatur; vel poteſt aliam levem injungere ad quietem pænitentis.

Dico ſecundo; alius confeſſarius æqualis, ſi audiat eandem confeſſionem, poteſt intra forum Sacramentale pænitentiam commutare, vel minuere. Ita communiter cum Suar. diſp. 18. ſect. 10. Ratio eſt, quia duo confeſſores æquales in hoc Sacramento ſe habent ut duo Judices, atque adeo poteſt pænitens adire ſecundum confeſſarium, non per modum appellationis, ut opponunt Adverſarii, ſed per modum novi judicii formandi: Unde ſicut poteſt ſupra eadem peccata iterum confeſsa repeti *abſolutio*, ita poteſt iterum proferri ſententia, & pæna alia iterum infligi, non ad derogandum priori judicio, ſed ad conſulendum pænitenti, in cujus favorem talis repetitio conceditur.

Neque dicas, prius Sacramentum rema-

remanere mutilum, si pænitentia tunc imposita non mandetur amplius executioni.

Nam, ut bene de Lugo, nihil detrahitur priori judicio, quando ponitur executio sententiæ per commutationem sententiæ factæ in eodem Tribunali: sicut non derogatur promissioni factæ Deo per commutationem voti. Et quamvis in judicio forensi fiat injuria primo Judici, si adeatur secundus Judex æqualis pro iteranda sententia, & commutanda pœna; hoc tamen non accidit in judicio Sacramentali, ut notat de Lug., quia judicium Sacramentale totaliter ordinatur in bonum Rei. Advertendum tamen cum eodem Lug., quod debeat confessarius habere intentionem commutandi priorem pænitentiam, aliter utraque deberet poni, ut utrumque Sacramentum perficiatur.

Ex dictis sequitur, quod non possit secundus confessarius pænitentiam commutare extra confessionem; quia commutatio pænitentiæ est actus jurisdictionis, & nova pænitentia, quæ imponitur, est Sacramentalis; ergo in confessione Sacramentali fieri debet commutatio a secundo confessario: Contra vero ab eodem confessario potest fieri tum commutatio, tum etiam diminutio pænitentiæ extra confessionem; sicut etiam post absolutionem, ut diximus, potest pænitentia imponi; quia totum hoc pertinet ad judicium jam inchoatum in confessione præterita. Vota etiam possunt a quolibet habente potestatem ea commutandi extra confessionem commutari. Immo etiamsi nulla præcesserit confessio: Sicut etiam extra confessionem conferri potest absolutio a censuris, quia licet hujusmodi sint actus judicii, non tamen Sacramentalis.

Dubium est, an possit etiam secundus confessarius æqualis commutare pænitentiam intra confessionem, non auditis tamen prioribus peccatis, pro quibus illa pænitentia fuit imposita.

Negant posse Suar., Con., Fagund.; Et Vasq. addit, oppositam sententiam nihil habere probabilitatis. Probabilem tamen esse, censet Lugo, & Tambur. ex Navar., Tolet., Sà, Rodriq., aliisque, quos citat, & sequitur Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53., tum quia ea est praxis confessariorum, tum quia gravissimum est onus repetere confessiones pro commutatione pænitentiæ, quæ non facile poni potest; tum demum quia intantum non posset commutari pænitentia, non auditis peccatis, pro quibus fuit imposita, inquantum ferri non potest actus judicialis, incognita causa; Atqui sufficienter ad commutationem pœnitentiæ habetur cognitio confusa peccatorum, quæ colligitur tum ab ipsa pœnitentia, tum a statu præsenti pœnitentis; (sicut passim quando pœnitentia injungitur, nonnisi confusa cognitio peccatorum habetur a Confessario, quamvis pænitens illa distincte recensuerit, ut notat Lug. disp. 25. n. 109.) ergo potest a secundo Confessario commutari pænitentia, non auditis prioribus peccatis, pro quibus fuit imposita. Præterquamquod confessarius, cum sit Judex, & Medicus pænitentis, potest de tota simul causa judicare, dum judicat hic, & nunc non expedire pænitenti priorem pænitentiam, quia difficulter illam explebit. Et ad facilitandum usum tanti Sacramenti advertit Tambur., justam esse causam commutandi pænitentiam, non solum si dicat pænitens vel non posse, vel cum difficultate posse illam exequi, sed etiam si videat, pænitentem illam non implevisse. Et quod dicitur de pænitentia vindicativa, dicitur etiam de medicinali, dummodo medicinalis etiam

in medicinalem commutetur, prout hic, & nunc expedire videbitur.

VI. Dico tertio; non solum secundus Confessarius æqualis potest pœnitentiam ab æquali confessario impositam intra confessionem commutare; sed etiam Confessarius inferior commutare potest pœnitentiam impositam pro reservatis a Confessario superiore. Ita Vasq. quæst. 9. art. 2. dub. 3., Fagund., Valent., & alii contra Suar., Filliuc., Lug.. Et ratio est, quia reservatio casuum solum efficit, ut non possint peccata ab inferiori absolvi; quando autem sunt absoluta, pœnitentia pro illis imposita non est amplius reservata, ita ut non possit ab inferiore ex justa causa commutari. Quod patet paritate voti reservati: Si enim hoc commutetur ab habente potestatem in aliud opus non reservatum, hoc non evadit reservatum; Verbi gratia, si votum castitatis a Pontifice commutetur in jejunia, hæc deinde poterunt ab Episcopo commutari in aliud opus, quamvis non possit Episcopus votum castitatis commutare.

Confirmatur primo, quia peccata reservata semel absoluta a superiore poterunt iterum ab inferiore absolvi sacramentaliter; ergo etiam potest pœnitentia pro illis a superiore imposita commutari ab inferiore in eodem foro Sacramentali.

Confirmatur secundo, quia in dubio, an peccatum aliquod sit reservatum, non censetur reservatum, eo quod stat in possessione libertas, seu potestas absolvendi; & universim in dubio melior est conditio possidentis; ergo pariter, si dubitatur, an pœnitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, censendum non esse reservatam, sed posse etiam ab inferiore commutari, quia pariformiter stat in possessione libertas, seu potestas in quolibet confessario commutandi pœnitentias, donec constet de earumdem reservatione.

Neque dicas primo; Inferior non potest præceptum, & sententiam superioris commutare; ergo neque poterit commutare pœnitentiam ab eo præceptam.

Nam (ut respondet Vasq. loc. citat. num. 10.) Superiores non reservant peccata, quasi eorum potestas sit superior in absolvendo a peccatis, & in imponenda pœnitentia, sed quia limitant materiam subjectam aliis Sacerdotibus; unde ea limitatione sublata per absolutionem Superioris, inferior non proprie mutat sententiam superioris, sed commutat ex justa causa in foro Sacramentali sententiam latam ab habente æqualem potestatem. Quare concesso antecedente, nego consequentiam; cum in tali casu superior non veniat inquantum superior.

Neque dicas secundo. Finis reservationis, ut docet Trident. sess. 14. cap. 7., est, ut majorum criminum judicium, & medela reservetur superiori, & prudentiori ad populi disciplinam, quod fit per pœnitentias a Superiore impositas; Atqui si posset Confessarius inferior commutare pœnitentiam superioris, cessaret finis reservationis; ergo non potest inferior illam commutare.

Nam respondeo, finem reservationis esse, ut peccatores a gravioribus criminibus arceantur, *dum sciunt*, ea esse summis Sacerdotibus reservata, & ut pro iis graviora, & salubriora monita accipiant; quod spectat ad populi disciplinam: Non est autem finis reservationis, ut pœnitentia a Superiore imposita sit immutabilis.

VII. Neque dicas tertio, quod si posset Inferior commutare pœnitentiam a superiore impositam pro reservatis, posset etiam simplex Sacerdos commutare pœnitentiam impositam a Confessario pro mortalibus; cum

cum ita se habeant mortalia absoluta a Confessario relate ad simplicem Sacerdotem, sicut se habent reservata absoluta a superiore relate ad confessarium inferiorem, qui non habet potestatem in reservata.

Nam, quamvis sequelam admittat Jo. Sancius cum Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. equidem cum Suar. illam nego. Et disparitas est, quia cum universim in dubio melior sit conditio possidentis, in dubio an pœnitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, dicendum, non esse reservatam, atque adeo posse ab Inferiore commutari, quia stat in possessione libertas, seu potestas commutandi in Inferiore, & dubitatur an per reservationem ea sit limitata: Contra vero in dubio an soli confessario competat potestas commutandi pœnitentiam impositam pro mortalibus, nequit simplex Sacerdos eam commutare; quia non stat in possessione potestas eam commutandi, ita ut dubitetur, an ea sit limitata per reservationem, sed est in possessione præceptum, ne simplex Sacerdos ingerat se relate ad mortalia non alias confessa, atque adeo nec relate ad pœnitentiam pro iisdem impositam.

QUÆSTIO VII.

De Forma Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est Absolutio.

PRæcipua pars hujus Sacramenti est forma, ex Trident. sess. 14. cap. 3., utpote quæ determinationem, ac perfectionem reliquis tribuit. De ea autem primo inquirendum, Quænam sit? Deinde, quandonam absolutio dari possit sub conditione, aut differri? Tertio, expediemus reliqua ad absolutionem pertinentia.

ARTICULUS I.

Quænam sit forma absolutionis?

I. Invalida est absolutio, nisi forma absolutoria ore proferatur.

II. Omnia Sacramenta voce humana conferri debent, circumscripto Matrimonio, quod sequitur naturam contractus.

III. Quænam verba essentialiter ad absolutionem spectent?

IV. Forma absolutoria non potest esse mutila; potest tamen esse æquivoca, & a circumstantiis ad sensum debitum determinari.

V. Nequit forma in hoc Sacramento deprecatorio modo conferri, ut in Extrema Unctione: valide tamen, sed illicite conferretur absolutio per hæc verba, Absolvatur Servus Christi.

VI. Quinam sit germanus sensus formæ absolutoriæ?

VII. Num gratia conferatur post illa verba, Absolvo te, an vero post illa alia, A peccatis tuis?

1. QUæritur primo, An forma absolutoria debeat humana voce proferri?

Respondeo cum communi affirmative; sic enim Christus Dominus instituit, & perpetua traditio, & consuetudo Ecclesiæ demonstrat, & Concilia definiunt; Unde Clemens VIII. damnavit propositionem illam, quod sci-

scilicet possit quis per literas, seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere; & Paulus V. die 14. Julii 1605. declaravit, utrumque prohiberi, videlicet tam confessionem, quam absolutionem per literas, seu internuncium. Et quamvis in aliquo casu possit dari præsenti Confessario papyrus, in qua scripta sint peccata, ostendendo signa doloris, & addendo, quod de iis pœnitens se accuset; (modo non sit mutus, cui non sit integrum vocem ullam proferre, sed solum possit, signa doloris ostendere) At forma absolutoria debet humana voce proferri, cum magis expressam significationem postulet forma, quam materia: Unde fit, posse mutum pœnitentem absolvi, sed Sacerdotem mutum nequaquam posse sacramentaliter absolvere.

Ubi adverte cum de Lugo, absolutionem per literas, aut internuncium collatam non solum esse illicitam, sed etiam invalidam; si enim esset valida, posset licite conferri in casu extremæ necessitatis, scilicet in articulo mortis, quando aliter conferri non posset: Cum tamen Clemens VIII. dicat, in nullo casu posse talem sententiam in praxim deduci, sequitur, talem absolutionem esse invalidam.

II. Neque dicas, in Matrimonio, quod institutum est per modum contractus, non requiri verba humana; ergo neque in Sacramento pœnitentiæ, quod est institutum per modum judicii; cum in judicio etiam per literas sententia proferatur.

Nam concesso antecedente, nego consequentiam; Disparitas est, quia noluit Christus Dominus hoc judicium sacramentale in omnibus esse conforme judicio forensi; etenim in hoc Tribunali idem est reus accusator, & testis, eidemque creditur, tam pro se, quam contra se; quod in forensi judicio non habetur; sic etiam differunt in casu nostro.

III. Quæritur secundo, Quænam verba pertineant ad formam absolutoriam?

Respondeo, in Rituali Pauli V. ea verba apponi adhibenda, Misereatur tui, &c. Indulgentiam, absolutionem, &c., Dominus noster Jesus Christus te absolvat, &c., & post absolutionem tum a censuris, tum a peccatis, Passio Domini nostri, &c. Verum ex consuetudine Ecclesiæ omittuntur illa, Misereatur tui, & Indulgentiam: Immo in magno concursu populi, & in brevissimis confessionibus hæc tantum verba possunt adhiberi; Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis tuis, in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti: Etenim preces illæ antecedentes, Misereatur tui, &c., necnon consequentes, Passio Domini nostri, &c. ex Trident. sess. 14. cap. 3. laudabiliter adjunguntur; unde infertur, posse sine culpa omitti.

Absolutio etiam a censuris omitti potest, ex Granad. quando nulla probabili ratione existimatur eas incurrisse pœnitentem. Quamvis omitti non debeat juxta consuetudinem Ecclesiæ, ad hoc ut si pœnitens sit immemor alicujus peccati habentis annexam censuram, prius ab illa absolvatur, ut possit Sacramentum recipere. In casu tamen necessitatis illa verba, Absolvo te a peccatis tuis, significant absolutionem censurarum simul, & peccatorum; quia sæpe nomine peccatorum veniunt etiam pœnæ debitæ peccatis, ut sunt etiam censuræ: Sicut cum dicitur in Scriptura in alio mundo remitti peccata, sensus est, remitti pœnas Purgatorii debitas peccatis.

Invocatio Sanctissimæ Trinitatis non est necessaria, sicut est necessaria in ba-

baptismo: Nam Christus Dominus dixit, baptizandos esse homines *In nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti*; At in institutione Sacramenti pœnitentiæ dixit, *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Unde satis est ad formam absolutoriam exprimere verba, quæ remissionem peccatorum significent.

Pronomen illud, Ego, non est essentiale, quia implicite continetur in ly Absolvo, quod juxta omnium sententiam est essentiale.

Particula illa, Te, a communi Doctorum contra aliquos Recentiores existimatur esse essentialis; quia non habetur significatio completa sine illa.

IV. Verum particula illa, A peccatis tuis, communius contra quamplures Recentiores non reputatur essentialis; quia ex circumstantiis significatio illorum verborum, Absolvo te, quæ est indeterminata, & æquivoca, determinatur ad significandam remissionem a peccatis. Ubi adverte, verbum, Absolvo, conficere propositionem mutilam, non æquivocam; hæc autem verba, Absolvo te, conficere propositionem non mutilam, sed æquivocam; Non secus ac propositio ista, Ego vidi, est mutila; hæc alia vero, Ego vidi canem, est æquivoca: Potest autem ex circumstantiis propositio æquivoca determinari ad hanc potius, quam ad aliam significationem: At non debet in Sacramentis conferendis propositio mutila ex circumstantiis compleri. Et ratio est, quia verba Sacramentalia debent ex se, & non ex circumstantiis significare id, quod causant; Unde sequitur, quod propositio, Absolvo, quæ est mutila, non sit sufficiens in Sacramento pœnitentiæ; Nec si quis dicat confessario, absolvisse me a peccatis meis? satis est, quod ille dicat, Absolvo, vel maxime quia ista verba non significant ex se id, quod causant, videlicet remissionem peccatorum: Contra vero, satis est dicere, Absolvo te, quamvis propositio ista sit æquivoca, & à circumstantiis determinetur ad significandam absolutionem a peccatis potius, quam a censuris, aut a vinculis. Quia tamen in re gravi non est recedendum a consuetudine, nec est exponendum Sacramentum periculo frustrationis, ideo sine culpa gravi omitti non possunt illa verba, A peccatis tuis: Sine culpa autem solum veniali omitti non potest ly, Ego, & ly, in nomine Patris &c.; quia si hæc omittantur, receditur a consuetudine Ecclesiæ, non tamen exponitur Sacramentum periculo frustrationis.

V. Hinc habes, absolutionem non rite conferri deprecatorio modo, dicendo, Absolvat te Deus, sicut confertur Sacramentum Extremæ Unctionis, dicendo, Per suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, &c. Ratio est, quia Christus Dominus noluit, ut suus minister impetret absolutionem, sed voluit, quod absolvat; dixit enim, *Quorum remiseritis* &c. Quare confessarius debet absolute dicere, tamquam Judex, & Christi locum tenens, Ego absolvo, proferendo sententiam, non deprecando. Esset autem valida, quamvis illicita absolutio, si diceretur, Absolvatur Servus Christi, &c. sicut valide baptismum conferunt Græci, dicendo, Baptizetur servus Christi.

VI. Quæritur tertio, Quinam sit sensus horum verborum, Ego te absolvo, &c.?

Respondeo cum communi contra Gabriel. dist. 18., non esse sensum; Ego remitto tibi obligationem subjiciendi te clavibus Ecclesiæ; nec per ea significari remissionem pœnæ æternæ, aut temporalis; nec solum declarari pœnitentem absolutum, quod aliqui antiqui dixerunt; sed sensum esse; Ego confero tibi gratiam ex

se

se remissivam peccati, seu Impendo tibi Sacramentum pœnitentiæ conferens gratiam ex se remissivam peccati. Ratio est, quia verba Sacramentorum significant practice id, quod causant; sicut causant id quod significant; Atqui verba absolutoria causant gratiam ex se remissivam peccati; ergo productionem talis gratiæ significant. Hic autem sensus verificatur etiam in eo, qui accedit ad Sacramentum cum contritione, atque adeo cum culpa jam remissa; necnon in eo, qui peccata olim confessa, & remissa confitetur iterum; Potest enim vere renovari remissio; sicut renovatur promissio, & renovantur vota, ut diximus quæst. 2. art. 5.

Dices; Dei solius est remittere peccata, juxta illud Matth. 9. *Quis potest peccata remittere, nisi solus Deus?* ergo Confessarius non remittit peccata, sed solum declarat pœnitentem absolutum.

Respondeo, Deum solum remittere peccata auctoritate propria; Confessarium vero auctoritate aliena, & accepta a Deo, tamquam a principali remittente.

VII. Quæritur ultimo, Quandonam confertur gratia Sacramentalis? Num post prolationem illorum dumtaxat verborum, Absolvo te, quæ sunt essentialia, ut tenent Suar. Lug. Bonac., & alii; An vero post illa verba, A peccatis tuis, ut tenent Vasq., Henr., & alii putantes, quod quamvis illa solum verba, Absolvo te, sint essentialia, at illa alia verba, A peccatis tuis, quando apponuntur ad clarius sententiam explicandam, concurrunt ad causalitatem gratiæ, & ideo gratia non confertur, nisi illis prolatis.

Respondeo, utramque sententiam esse speculative probabilem; debet tamen quilibet practice, ut advertunt Valent., & Henr., habere intentionem conferendi gratiam, & absolvendi juxta intentionem Ecclesiæ, & institutionem Christi Domini: Et idem dicunt servandum in consecratione Calicis; Oportet enim habere intentionem consecrandi juxta intentionem Ecclesiæ potius, quam consecrandi statim post illa verba, Hic est calix Sanguinis mei. Et ratio in utroque casu est, quia cum sit dissidium inter Theologos, num in Sacramento Pœnitentiæ sint etiam de essentia verba illa, A peccatis tuis, & in consecratione calicis illa alia verba, Qui pro vobis, & pro multis, &c., ideo intentio ministri relate ad absolvendum, & consecrandum debet esset juxta institutionem Christi Domini, & non juxta hanc, vel illam opinionem.

ARTICULUS II.

Quandonam conferri possit absolutio sub conditione, aut differri?

I. Valida est, sed regulariter illicita absolutio sub conditione de præterito, aut de præsenti.

II. At sub conditione de futuro est invalida.

III. Cur possit Matrimonium celebrari sub conditione de futuro, quin suspendatur effectus Sacramenti? Et cur solum Matrimonium, urgente gravi metu, simulari possit?

IV. Quibus de causis possit aliquando, aut debeat absolutio differri?

V. Peccatori publico qualiter differenda sit absolutio?

VI. Num debeat Confessarius accommodare se opinioni probabili pœnitentis; quamvis ipse tali opinioni non adhæreat?

I. Quæritur primo, Possitne dari absolutio sub conditione de præterito; verbi gratia, si jam re-

restituisti, si concubinam ejecisti, &c.? vel saltem sub conditione de præsenti, dicendo verbi gratia, si est vivus ille, quem vulnerasti, &c; Ego te absolvo.

Respondeo, absolutionem sub conditione sive de præterito, sive de præsenti non esse invalidam, cum non suspendat actum, nec Sacramentum, nec gratiam; Vere enim Sacerdos intendit absolvere de præsenti, si res ita se habeat, uti sub conditione exprimitur. Est tamen hujusmodi absolutio illicita, nisi adsit rationabilis causa; quia usus Ecclesiæ non est sub hujusmodi conditionibus Sacramenta conficere; atque hoc exigit reverentia debita Sacramentis.

Excusat tamen aliquando necessitas, ut si dubites positive de dispositione pœnitentis, nec possis dubium deponere. Pariter si quis dubitet rationabiliter, an valide formam absolutoriam protulerit, poterit iterum illam sub conditione mentali pronunciare; vel si dubites de sufficienti materia; ut si quis solum peccata dubia confiteatur, nec recordetur certa, quod facile in pueris accidere solet; tunc enim licite sub conditione absolutio profertur.

II. Quæritur secundo; num possit absolutio conferri sub conditione de futuro; verbi gratia, si cras restitues, Ego te absolvo.

Respondeo, hujusmodi absolutionem non solum esse illicitam, sed etiam invalidam; quia non potest suspendi effectus Sacramenti a ministro, posita materia, & forma ejusdem, seu posito toto Sacramento: Quare Sacerdos sic absolvens neque absolvit de præsenti, quia non est impleta conditio; neque absolvit pro tempore futuro, quia posita materia, & forma Sacramenti, suspenderetur ejus effectus, quod fieri non potest.

III. Dices: Potest Sacramentum matrimonii celebrari sub conditione de futuro, verbi gratia, si genitores consenserint, vel si Papa dispensaverit in impedimento, ut docent communiter Canonistæ, & Theologi cum Sanch. lib. 5. de matrim. disp. 8.; ergo etiam Sacramentum pœnitentiæ.

Respondeo cum Perez disp. 18. sect. 8., concesso antecedente, nego consequentiam. Ratio est, quia in Sacramento matrimonii celebrato sub conditione de futuro non suspenditur effectus Sacramenti, positis omnibus constitutivis illius; Etenim Sacramentum Matrimonii constituitur per contractum absolutum; contractus autem tunc evadit absolutus, quando purificatur ejus conditio; quare purificata conditione, habentur simul constitutiva Sacramenti matrimonii, & ejus effectus: At si Sacramentum pœnitentiæ conferretur sub conditione de futuro, ponerentur omnia ejus constitutiva, & suspenderetur ejus effectus, quod fieri nequit. Præterea Christus Dominus instituendo Matrimonii Sacramentum solum elevavit contractum humanum ad rationem Sacramenti, nihil immutando leges contractus; cum ergo contractus fieri possit sub conditione de futuro, sicut etiam per Procuratores, per literas, per internuncium, poterit etiam tale Sacramentum sic valide celebrari. Unde purificata conditione, (ut tenet Sanch. contra alios) statim sine novo consensu perficitur Sacramentum Matrimonii, & gratia confertur; Hoc tamen non militat in reliquis Sacramentis.

Eadem est ratio, quare liceat simulare contractum Matrimonii, urgente necessitate, non liceat tamen simulare reliqua Sacramenta; (quicquid in contrarium docuerit Jo: Sancius in Selectis quæstionibus disp. 35.) Proscripta enim est propositio 29. ab Innoc. XI. dicens: *Urgens metus gra-*

vis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi. Etenim, ut docet Lumbier, & Pal., materia Sacramenti Matrimonii est contractus legitimus, qui urgente metu gravi potest simulari juxta leges contractus, & si simuletur, non irrogatur injuria Sacramento; eo quod vere non ponatur materia Sacramenti a Christo Domino instituta, quæ est verus contractus: Contra vero, si simularentur reliqua Sacramenta, vere poneretur eorum materia, & forma a Christo Domino instituta sine intentione conficiendi Sacramentum; quod gravem irreverentiam importat: Ex quo sequitur, licitum esse simulare contractum dumtaxat, non Sacramentum Matrimonii, ut fusius explicavimus in Trutina exponendo illam thesim.

IV. Quæritur tertio; quandonam possit, vel debeat absolutio differri?

Respondeo, ad validitatem Sacramenti non obstare dilationem absolutionis post confessionem dolorosam; sicut enim in judicio forensi potest sententia proferri multo post processum compilatum, ita etiam in judicio Sacramentali: Et ob eandem rationem, Sacramentum Matrimonii, utpote institutum ad modum contractus, valide celebratur, etiamsi unus consensus per longum tempus distet ab alio: Reliqua vero Sacramenta, ut sint valida, indigent conjunctione morali materiæ cum forma, ut patet.

Præterea licite etiam differri potest absolutio; Primo ex consensu Pœnitentis; Secundo, quando Confessarius indiget consilio, vel studio ad absolvendum; Tertio, quando dilatio necessaria est ad experiendum propositum Pœnitentis; Quarto ex Tambur., & Lug. licet differre absolutionem propter majorem utilitatem, & confirmationem majorem pœnitentis in bono proposito; quia Confessarius est judex simul, & medicus; quare non tenetur statim ex hoc quod sit judex, lecto processu proferre sententiam; etenim potest, & aliquando inquantum medicus etiam debet in bonum delinquentis illam differre. Concedo tamen, quod quando pœnitens est rite dispositus, & ex dilatione absolutionis non resultat illi majus bonum, sed potius damnum, eo quod tædio affectus non facile sit rediturus, tunc Confessarius non possit absolutionem differre.

V. Quæritur quarto; An publico peccatori vere pœnitenti, puta Concubinario, Meretrici, Bandito, &c. differri debeat, aut possit absolutio?

Respondeo, Confessarium, regulariter loquendo, antequam hos absolvat, debere eorum emendationem per aliquod tempus probare. & ideo in tabella Neapolitana Casuum reservatorum habentur hæc verba: *Non absolvantur Concubinarii, nisi facta reali separatione & tori, & domus, per duos menses se continuerint, vel nisi certo, aut valde probabiliter constet, factos physice, vel moraliter impotentes ad recidendum, aut paulo post esse inter se matrimonium contracturos*. Eodem itaque pacto, nisi meretrix deponat habitum meretricium, & peccati locum relinquat, ita ut vivere possit sine turpi lucro, quamvis videatur hic, & nunc contrita, differenda tamen est illi absolutio, regulariter loquendo, non solum ut Confessarius certior fiat de vero dolore, sed etiam ut illa in vero proposito stabiliatur, nec facile ad vomitum redeat, cum facillime aliquando proponatur scandali, & proximæ occasionis vitatio, quæ tamen deinde difficile vitantur.

VI. Quæritur quinto; An possit pœnitenti disposito negari absolutio propter varietatem opinionum probabilium.

Re-

Respondeo cum Lug. lib. 1. Respons. moral. dub. 26., quod si diversitas opinionum se teneat ex parte Confessarii; poterit Confessarius, quam maluerit, sequi: Verbi gratia, si una opinio doceat, posse confessarium absolvere in talibus circumstantiis, altera doceat non posse; una doceat, haberi jurisdictionem a Confessario, altera non haberi, poterit profecto Confessarius, regulariter loquendo, sequi opinionem, quam maluerit. & sic, juxta opinionem negantem, poterit absolutionem negare; esto aliquando ex charitate teneatur sequi opinionem favorabilem pœnitenti, puta si pœnitens sit in mortis articulo, nec alius sit Confessarius.

Quod si diversitas opinionum se teneat ex parte pœnitentis, puta, si una opinio doceat, pœnitentem teneri ad restitutionem, ad removendam talem occasionem, ac acceptandam talem pœnitentiam; altera opinio doceat, non teneri, non potest absolutio negari, si pœnitens sequatur opinionem sibi favorabilem, dummodo probabilem;etiamsi Confessarius sit in opinione contraria. Ratio est, quia quando pœnitens est rite dispositus, & peccata manifestavit Confessario, etiamsi voluntario, habet jus ad solutionem; Atqui quando sequitur opinionem probabilem, est rite dispositus: ergo tenetur tunc Confessarius absolutionem impertiri.

ARTICULUS III.

Expeditur reliqua ad absolutionem spectantia.

I. Num sit valida absolutio a peccatis, non premissa absolutione a censuris, quibus pænitens est innodatus.

II. In quibus differat absolutio a peccatis ab absolutione a censuris?

III. In quanam distantia possit pænitens absolvi; præsertim, si ante absolutionem discedat?

IV. Num possit absolvi, qui a longe petit absolutionem?

V. Quid, si confessario innotescat, moribundum in aliqua domo clausum absolutionem postulare?

I. QUæritur primo, si Confessarius absolvat tantum a peccatis, non præmissa absolutione a censuris, pœnitens, qui indigebat absolutione a censuris, remanetne ab illis absolutus?

Respondeo, vel pœnitens culpabiliter celavit censuram, omittendo peccatum, cui ea sit annexa; vel inculpabiliter. Si primum, nec a censura, nec a peccatis absolvitur, ut patet; quia committit novum sacrilegium non suscipiendo Sacramentum: Quod etiam certum est, si quis omittat in confessione peccatum veniale, cui est annexa excommunicatio minor. Si vero inculpabiliter celavit censuram, aut quia illius est oblitus, aut quia propter imminentem mortem non potuit amplius loqui, tunc subdistinguendum: Nam si censura non excedat potestatem absolventis, per illa verba, Absolvo te a peccatis tuis, absolvitur a peccatis simul, & a censuris, (ut diximus art. 1. ex Leand. quæst. 38.) Tum quia nomine peccatorum veniunt etiam censuræ, quæ sunt vincula orta a peccatis; tum etiam quia præsumitur, quod Confessarius absolvens velit fungi apte munere suo, atque adeo velit absolvere pœnitentem a censuris simul, & a peccatis.

Quod si censura excedat facultatem absolventis, iterum distinguendum: Nam vel Confessarius absolvit bona fide a peccatis; & tunc pœnitens remanet absolutus quidem a peccatis, sed non a censuris, ut communiter tenent Doctores cum Suar. contra

S 2 Vasq.;

Vasq.; quia gratia sanctificans, per quam remittuntur peccata, non est incompossibilis cum censuris, ut patet: Nec ratione ulla evincitur, quod sit incapax Sacramenti, qui inculpabiliter cum censura ignorata ponit omnia constitutiva Sacramenti: Vel Confessarius absolveret a peccatis mala fide, & tunc peccaret Confessarius; Pœnitens vero si bona fide absolutionem reciperet, remaneret pariter absolutus a peccatis, sed non a censuris.

Quod diximus de censura, pariformiter dici debet de casibus reservatis: Etenim si pœnitens bona fide omittit casum reservatum, & hic non excedat facultatem absolventis, jam sublata est omnis reservatio; unde a quolibet Confessario potest deinde absolvi, quando memor illius peccati subjicit illud clavibus: Si vero casus reservatus excedat facultatem absolventis, remanet pœnitens absolutus a peccatis, si bona fide Sacramentum suscepit, sed cum onere comparendi apud Superiorem pro absolutione a reservato, a quo tantum indirecte est absolutus: Si demum mala fide Confessarius pœnitentem absolveret, peccaret quidem Confessarius, sed pœnitentem absolveret, directe quidem a non reservatis, indirecte vero a reservatis; non secus ac quando pœnitens obliviscitur casus reservati, vel urgente necessitate Communionis simplici Confessario exponit reservata simul, & non reservata.

II. Hic demum adverto, absolutionem a censuris differre ab absolutione a peccatis; quia illa non est sacramentalis, imo sæpe extra Sacramentum datur, nec pendet ab absolutione a peccatis, cum huic præmittatur: Praterea dari potest invito; sicut enim invitus potest a vinculis, & compedibus solvi, ita & a censuris, quæ non sunt peccata, sed pœna peccati: Demum absolutio a censuris potest dari etiam scripto, nutu, & quocumque signo externo sufficienter significativo talis absolutionis; loquendo tamen de absolutione a censuris privata; nam in publica servari debent nonnulli ritus, quos videre est apud Filliuc. tom. 1. tract. 12. cap. 10., & alios.

III. Quæritur secundo; An possit Confessarius absolvere pœnitentem parum distantem, si dubitet, an illum absolverit; vel si ante absolutionem inadvertenter abierit.

Respondet Leand. disp. 2. qu. 30. Dian. part. 5. tract. 13. resol. 56. cum aliis affirmative; si alias nequeat sine incommodo, vel scandalo pœnitens revocari; quia scilicet ad absolutionem non requiritur contactus physicus pœnitentis, sed præsentia moralis illius, quæ satis habetur, si Confessarius illum videre, aut alio sensu percipere possit; nec requiritur, ut diximus quæst. 1. art. 3., quod pœnitens absolutionem audiat.

IV. Infert hinc Leand. cum aliis viris doctis a se consultis, quod si confessarius a longe videat, aut audiat moribundum petentem absolutionem, possit illum absolvere.

V. Quod si sciret, intra domum aliquam esse moribundum, qui absolutionem postulet, nec tamen illum aut videret, aut audiret, absolutionem dare non posset; quia non haberetur in tali casu præsentia moralis requisita.

QUÆ-

QUÆSTIO VIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

EXplicatis partibus hujus Sacramenti, inquirendum, Quænam requirantur in Ministro, ut valide, & licite possit illud ministrare. Et primo agemus de Jurisdictione ordinaria, & delegata. Secundo, de Jurisdictione dubia, probabili, & in articulo mortis. Tertio, de Approbatione. Quarto, de probitate, & doctrina in Confessario requisita; Ac demum de obligatione Confessarii in ipso actu Confessionis; In sequenti deinde quæstione agemus de Casibus reservatis, ac de Jurisdictione ad illos requisita.

ARTICULUS I.

De Jurisdictione ordinaria, ac delegata Confessarii.

I. In articulo mortis, deficiente Sacerdote, laudabiliter confessio fit Laico, non tamen Sacramentalis; & dubitatur, an iste possit a Censuris tunc absolvere.

II. Jurisdictio essentialiter requisita ad absolvendum quid importat?

III. Per potestatem Ordinis Sacerdotes non fiunt judices in hoc Sacramento, sed solum eligi possunt in Judices.

IV. Quibusnam competit jurisdictio Ordinaria, quibus vero delegata?

V. Regularis in una diœcesi approbatus num possit in alia diœcesi audire confessiones subditorum Episcopo, a quo fuit approbatus?

VI. Jurisdictio in venialia num competat cuivis Sacerdoti? Et unde?

VII. Universim illicita est, sed non invalida Confessio venialium facta simplici Sacerdoti. Hæc tamen venialia confiteri possunt Religiosi Societatis Jesu ex declaratione P. Mutii Generalis; quod tamen P. Claudius dissuadet.

VIII. Quibusnam competit eligere sibi simplicem Sacerdotem in Confessarium?

IX. Qui delegatam, aut ordinariam habet jurisdictionem, potestne illa uti extra propriam diœcesim?

X. Peregrini Sacramenta Confessionis, & Communionis recipiunt, ubi commorantur. Sed quid si incidant in reservata?

XI. Limitari potest jurisdictio ad personas, ad casus, ad tempus, ad locum.

XII. Jurisdictio delegata non expirat per mortem, aut excommunicationem delegantis.

XIII. Num possit delegatus pro casu occurrenti subdelegare?

XIV. Non delegatur jurisdictio per ratihabitionem de futuro, aut de præsenti, nullo externo signo manifestata.

XV. At probabiliter delegatur, si ratihabitio de præsenti manifestetur signo externo.

XVI. Error communis est in causa, cur ab Ecclesia jurisdictio conferatur, etiamsi desit titulus coloratus.

I. CErtum est primo, ad valorem absolutionis requiri Ordinem Sacerdotalem, ut definitur in Trid. sess. 14. cap. 6. & can. 10. ubi habetur: *Si quis dixerit, non solos Sacerdotes*

dotes esse ministros hujus Sacramenti, Anathema sit. Quare si quis non Sacerdos auderet hoc Sacramentum administrare, non solum fieret irregularis, & tamquam suspectus de hæresi esset denunciandus, verum etiam ex decreto Gregorii XIII., Clem. VIII. Urbani VIII., si vigesimum annum complevit, tradi deberet Curiæ seculari, ut capite plecteretur; sicut & qui auderet Missam sine presbyteratu celebrare. Unde habes, quod, quando Magister Sententiarum, & D. Th. dicunt, confessionem in articulo mortis faciendam esse laico in absentia Sacerdotis, non loquantur de Confessione Sacramentali; sed dent consilium talis actus humiliationis, ut moribundus a laico instrui melius possit ad petendam a Deo veniam per contritionem; Quicquid sit, an laicus possit in tali casu absolvere a censuris; quod multis videtur probabile.

II. Certum est secundo, præter potestatem Ordinis requiri in Confessario ad validitatem absolutionis potestatem jurisdictionis, seu auctoritatem in alium, tamquam in subditum, relate ad ea, quæ spectant ad actum cognoscendi illius conscientiam, eamque ligandi, & solvendi. Patet hoc, tum ex Florent., quod in literis Eugenii habet: *Ministrum hujus Sacramenti esse Sacerdotem habentem auctoritatem absolvendi delegatam, vel ordinariam*; tum ex Trident. sess. 14. cap. 7. ubi ex eo, quod ad judicem spectet, ut sententiam ferat in subditos, colligit ad ferendam sententiam in foro Sacramentali ita esse necessariam jurisdictionem, ut sine ea invalide feratur.

III. Quare certum est apud Theologos, per illa verba Christi Domini, *Quorum remiseritis* &c., quæ in ordinatione singulis Sacerdotibus dicuntur, non conferri potestatem jurisdictionis, sed solum potestatem Ordinis judiciariam, seu ordinatam ad exercendum judicium Sacramentale, quoties aderunt requisita, inter quæ est jurisdictio: Et consequenter per potestatem Ordinis Sacerdotes non fiunt judices, sed fiunt eligibiles in judices relate ad eos, quos Ecclesia desiguabit in subditos in foro Sacramentali. Non secus ac Doctor in jure canonico, vel civili per lauream doctoratus accipit aliquo modo potestatem judiciariam, non quia fit judex, sed quia per illam redditur aptus, qui in Judicem, vel Gubernatorem eligatur ab habente auctoritatem. Et ratio est manifesta, quia si vi characteris Sacerdotalis daretur omnibus Sacerdotibus jurisdictio, & superioritas, sequeretur, quod jurisdictio daretur immediate a Christo Domino; unde non posset illam Ecclesia tollere, aut limitare; sicut non potest Ecclesia tollere Sacerdotibus potestatem consecrandi, quam habent in ordinatione a Christo Domino.

Ubi sciendum, quod qui sine jurisdictione absolveret, non solum invalide absolveret, ut docet Trident., sed etiam incurreret in jure suspensionem ab officio, idest a Confessionibus audiendis, & a celebratione Missæ; quamvis ea suspensio non sit latæ, sed ferendæ sententiæ, ut notat hic Tambur.

IV. Certum est tertio, Jurisdictionem esse duplicem, Ordinariam, & Delegatam. Jurisdictio ordinaria dicitur illa, quæ alicui competit ratione sui muneris, idest ratione curæ animarum, quarum est Pastor: Unde Papa, Episcopus, Abbas habens Episcopalem jurisdictionem, Parochus, Vicarius perpetuus Episcopi, Vicarius Capitularis, summus Pœnitentiarius, Cardinalis in Ecclesia sui tituli, Legatus in Provincia suæ legationis; & inter Regulares Generalis,

&

& Provincialis, necnon Superiores locales, qui similes sunt Parochis, eo quod sint immediati Pastores, & alii similes dicuntur habere jurisdictionem ordinariam relate ad eos, quorum curam habent ex proprio officio. Et hi omnes veniunt nomine Ordinarii, & nomine proprii Sacerdotis in cap. *Omnis utriusque sexus*: Ex quo sequitur, Papam non habere Ordinarium, cum sit supremus Pastor; & Ordinarium Episcopi esse solum Papam; Parochi vero Ordinarium esse etiam Episcopum; Archiepiscopus, dum actu visitat diœcesim Episcopi suffraganei, habet jurisdictionem ordinariam absolvendi sacramentaliter illius subditos.

Jurisdictio vero delegata, seu commissa dicitur illa, quæ convenit alicui Sacerdoti, non ratione curæ animarum, quam habeat, sed ex voluntate alterius habentis jurisdictionem ordinariam, qui legitime illam concedat. Dixi, legitime, nam si ille sit excommunicatus, vel suspensus non toleratus, non potest jurisdictionem delegare, ut notat Suar. contra Paludan., & S. Antoninum. Ratio est, quia tunc nullam in se habet jurisdictionem, atque adeo non potest illam delegare: Unde etiam fit, quod neque possit ad Confessiones approbare, ut idem Suar. notat contra Fagund. de Præceptis Eccl. lib. 7. cap. 9. num. 49.; quia approbare est actus legitimus alicujus potestatis, sed non potestatis Ordinis, tum quia non omnis Sacerdos potest approbare, tum etiam quia Vicarius non sacerdos potest approbare, ac licentiam dare ad audiendas confessiones; ergo est actus potestatis jurisdictionis: Quare cum excommunicatus, & suspensus non toleratus careant jurisdictione, non poterunt approbare ad audiendas confessiones.

Certum est quarto, eos, qui habent jurisdictionem ordinariam, posse illam delegare, ut patet ex cap. *Cum Episcopus in 6.*. Et ratio est, quia delegatio est unus ex actibus jurisdictionis ordinariæ. Verum tamen est, quod Parochi non possint jurisdictionem in proprias oves delegare, nisi Sacerdotibus ab Episcopo approbatis, ut constat ex Trident. sess. 23. cap. 15. de Reformatione. Quare unus Parochus potest alii Parocho jurisdictionem in proprias oves delegare, quia eo ipso ac est Parochus, censetur ab Episcopo approbatus: Superiores tamen Regulares possunt suam jurisdictionem cuilibet Sacerdoti delegare, quia Trident. exigit approbationem Episcopi solum in eo, qui auditurus est confessiones Secularium, etiamsi Sacerdotum, non vero in eo, qui auditurus est confessiones Regularium.

V. Utrum autem satis sit approbatio ab Episcopo, cui est subditus Confessarius, an ab Episcopo loci, in quo auditur confessio, an a quocumque Episcopo? Discutit Suar. disp. 28. sect. 6., & nos art. 3. examinabimus. Quamvis autem Clemens X. in sua Bulla anno 1670. declararit, Regularem in una diœcesi approbatum non posse audire in alia diœcesi confessiones, ne illorum quidem pœnitentium, qui subditi sunt illi Episcopo, a quo fuerat approbatus talis Regularis; id tamen intelligendum est, ut notat Platel. num. 872., quod non possit se exponere ad audiendas confessiones, non vero quod non possit privatim in alia diœcesi confessionem audire alicujus secum iter facientis, qui sit subditus illi Episcopo, a quo Regularis fuerat approbatus; in hoc enim casu valde de materiali se habet locus, qui sit in alia diœcesi. Cæterum Clemens non loquitur de omnibus confessariis, sed tantum de Regularibus; quippe qui facile ex uno loco in alium se transfe-

ferunt, & jurisdictionem habent immediate a Pontifice, non ab Episcopo, sicut habent Sacerdotes sæculares. His præmissis, ad varia quæsita circa jurisdictionem descendimus, præsertim de Jurisdictione circa venialia, de Jurisdictione delegata, de Jurisdictione dubia, aut probabili, ac de Jurisdictione in articulo mortis.

VI. Quæritur itaque primo; An quilibet Sacerdos habeat jurisdictionem circa venialia, aut mortalia alias rite confessa?

Respondeo, Sotum existimare ad venialia absolvenda non requiri potestatem jurisdictionis, sed sufficere potestatem Ordinis; Et eadem est ratio de mortalibus alias rite confessis. Paludan. vero, Canus, Capreol., & alii, quos refert, & sequitur Vasq., putant, jurisdictionem circa venialia conferri a Christo Domino in ipsa ordinatione, atque adeo unumquemque Sacerdotem habere jurisdictionem ordinariam circa venialia: Et ratio videtur esse, quia venialia non possunt ab Ecclesia reservari, cum sint materia voluntaria; ergo jurisdictio in illa non confertur ab Ecclesia, sed a Christo Domino.

Demum Suar. disp. 26. sect. 5., Lug., Con., Henr., Bonac., & alii apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 86. probabilius docent, Jurisdictionem circa venialia ex ipsa consuetudine Ecclesiæ conferri a Pontifice. Et ratio est, quia absolutio a venialibus est actus judicii, licet voluntarii; ergo requirit jurisdictionem; Atqui hæc jurisdictio non confertur a Christo Domino in ordinatione; quia non omnis Sacerdos est Pastor; ergo confertur a Papa, qui potest illam pro libito auferre, & de facto aufert ab excommunicato, & suspenso non tolerato.

VII. Verum undecumque talis jurisdictio procedat, Innoc. XI. anno 1679. voluit, ut Episcopi non permittant venialium confessionem fieri simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario, & rigorosam animadversionem ab Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato exequendam minitatur in contrafacientes etiam Regulares. Hæc sunt verba Pontificis id vetantis: *Non permittant* (vid. Episcopi) *ut venialium confessio fiat Sacerdoti non approbato, &c.* Unde illicita universim est talis confessio. Puto tamen cum Carden., & aliis apud Croix num. 1489., quod non sit invalida, & quod non exponeretur periculo frustrationis Sacramentum; Cum enim probabile sit, Jurisdictionem in venialia conferri Sacerdoti immediate a Christo Domino; & cum jurisdictione probabili valide conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, ut dicemus quæsito nono; idcirco valide confertur Sacramentum a *simplici* Sacerdote absolvente dumtaxat a venialibus, aut a mortalibus alias absolutis. Cæterum relate ad Religiosos Societatis Jesu declaravit P. Mutius Generalis, quod quilibet Sacerdos jurisdictionem habeat in venialia, ita ut possit ab illis absolvere, ut habet Croix lib. 6. part. 2. num. 1553., quamvis id P. Claudius Generalis dissuadeat.

VIII. Quæritur secundo; Quinam habeant jurisdictionem delegatam?

Respondeo, delegari jurisdictionem vel directe Confessariis, vel indirecte, quoties scilicet datur alicui facultas eligendi sibi Confessarium; Primo autem directe delegatur jurisdictio ad absolvendum ab omnibus peccatis, & censuris moribundum cuilibet Sacerdoti; Secundo, Mendicantibus ab Ordinario approbatis, vi propriarum Bullarum delegatur jurisdictio relate ad omnes casus, & censuras Papæ reservatas, ut communius docent, exceptis tamen casibus Bullæ Cœnæ, & sex illis intra Italiam extra Urbem a Clem. VIII. reservatis. Tertio dele-

ga-

gatur indirecte jurisdictio, quando alicui vel ab homine, vel a jure, vel a consuetudine datur facultas eligendi sibi Confessarium: Etenim ab homine habere potest facultatem eligendi sibi Confessarium quilibet fidelis a Papa, Diœcesanus ab Episcopo, Parochianus a suo Parocho, Regularis a suo Superiore: A jure eandem facultatem habent Episcopi, qnatenus possunt Sacerdotem simplicem suum subditum approbare relate ad audiendas suas, & suarum ovium confessiones. Damnata autem est ab Alex. VII. thesis 16. dicens: *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in confessarium Sacerdotem simplicem non approbatum*; in cujus expositione ostendimus non posse Episcopum in aliena diœcesi eligere sibi in Confessarium simplicem Sacerdotem non subditum; quicquid sit an id potuerit ante Tridentinum. Quare a fortiori Parocho, aliisque Prælatis exemptis hæc facultas non competit. Prælati tamen regulares, videlicet Generalis, Provincialis, & Superiores locales possunt eligere sibi in Confessarium quemcumque Sacerdotem, nisi tamen, ut notat Suar. disp. 27. sect. 2., Prælatus inferior Confessarium habeat designatum a suo Superiore; Abbatissæ carent sine dubio hac facultate, quia non veniunt nomine Prælati, cum jurisdictionem spiritualem non habeant. Demum ex consuetudine, seu ex tacita Papæ licentia facultatem eligendi sibi Confessarium habent Cardinales, Legati a latere, Imperatores, Reges, & domestici Papæ, ut videre est apud Leand., & Lug., qui etiam docent, posse Cardinales dare familiæ suæ facultatem eligendi sibi confessarium, & Episcopos posse familiam suam eximere a Parocho.

IX. Quæritur tertio; An habens jurisdictionem delegatam, sive etiam ordinariam possit illa uti cum iisdem subditis extra propriam diœcesim?

Respondeo cum Suar. disp. 28. sect. 6., Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 34., Dian. part. 11. tract. 4. resol. 16., & aliis communius affirmative; dummodo formula delegationis non limitet ad talem locum, vel diœcesim, ut fieri solet. Et ratio est, quia sola jurisdictio contentiosa, quæ requirit strepitum judicialem, clauditur intra territorium; At jurisdictio Sacramentalis, utpote voluntaria, quæ respicit tantum forum conscientiæ, & est in personas, non in loca, potest extra territorium exerceri. Bulla Clem. X. quæ incipit, *Superna*, vetat solum, ne Regulares approbati in diœcesi A possint universim audire in diœcesi B confessiones pœnitentium ejusdem diœcesis A. (nisi forte, ut notat Platelius num. 867., Regularis in diœcesi A approbatus iter faciat cum subdito ejusdem diœcesis A, eo quod in tali casu videatur de materiali se habere locus: & Bulla videtur vetare, ne id fiat permanenter, & palam cum offensione Episcoporum, non vero ne fiat transeunter; quod pariter alii autumant apud Croix lib. 6. p. 2. n. 1513.) Nec vetat hoc aliis habentibus jurisdictionem delegatam, ut jam diximus, & multo minus habentibus ordinariam. Decreta pariter Sacræ Congregationis Cardinalium tantum vetant, quod qui est approbatus in diœcesi A, audiat in diœcesi B confessiones pœnitentis, qui sit diœcesis B, non vero pœnitentis, qui sit ejusdem diœcesis A. Quamvis id vetetur in Bulla Innoc. XII. relata a Felice Potestate pag. 422. relate ad eos, qui volunt uti privilegiis Bullæ cruciatæ.

X. Circa peregrinos communis sententia fert, posse illos ex tacito Ordinariorum consensu confirmato a consuetudine Sacramentum confessionis, necnon communionis recipere a quolibet Sacerdote habente vel ordina-

riam, vel delegatam potestatem in eo loco, in quo versantur; Idque etiam de confessione, & communione annua paschali intelligendum est, ex declaratione Eugenii IV., ut notat Cajet. V. *Absolutio* apud Suar. disp. 25. sect. 2.

Addit Laym. ex Cajet., & Henr. probabilius esse, peregrinos, cum in aliena diœcesi justa de causa confitentur, posse absolvi a peccatis in propria diœcesi reservatis: Et quidem si in illa diœcesi, in qua versantur, reservata non sunt, poterunt ab iis absolvi etiam per confessarios non habentes potestatem in reservata: Si vero in ea diœcesi, in qua versantur, sint reservata, ab Episcopo solummodo absolvi poterunt, aut ab alio habente potestatem absolvendi a reservatis; quia Reus judicandus est juxta leges, & consuetudines diœcesis, in qua versatur; Esto oppositam sententiam Suar. putet probabilem disp. 20. sect. 1., quando scilicet ea peccata reservata non sint in propria peregrinorum diœcesi. Verum Clemens X. in Bulla laudata vetuit, ne Regulares habentes jurisdictionem delegatam in diœcesi A, ubi peccatum aliquod non est reservatum, absolvant advenam a tali peccato, quod sit reservatum in sua diœcesi, si hujusmodi advena accedat ad diœcesim A in fraudem reservationis. Sed de his recurret sermo quæst. sequenti artic. 3.

XI. Quæritur quarto; An jurisdictio limitari possit ad personas, aut casus determinatos, vel ad tempus, aut locum; ita ut, verbi gratia, virorum tantum, non mulierum, horum, non illorum casuum, solum de die, vel in templo confessiones audiantur.

Respondeo, sine dubio jurisdictionem limitari posse ad arbitrium illam delegantis; etenim cum non ex institutione Christi Domini, neque ex natura rei habeatur, ut hic sit subditus illius, sequitur, quod ad arbitrium delegantis jurisdictionem, possit hic, vel ille constitui subditus, & relate ad eos casus, quos sibi placuerit: Advertendum tamen, limitationem aliquando cadere supra substantiam jurisdictionis, ut si limitetur ad confessiones virorum, non mulierum, horum, non illorum casuum; aliquando vero cadere circa modum utendi tali jurisdictione, verbi gratia, audiendo confessiones de die, in templo, &c. In primo casu absolutio esset invalida, si extra limites impositos ferretur; In secundo vero casu esset tantum illicita, prout præceptum graviter, vel leviter obligat. Cum autem Regulares solum ab Episcopo indigeant Approbatione, (eo quod jurisdictionem habeant a Pontifice) difficultas est, an possint ab Episcopo approbari limitate, si cæteroqui censeantur idonei illimitate? Certe si detur justa causa, possunt id licite Episcopi; secus vero sine justa causa, ut advertit Platelius n. 874. referens verba Clementis X. in sua Constitutione, quæ incipit, *Superna*, ubi habet: *Illos Religiosos, qui ad confessiones audiendas idonei generaliter reperti sunt, absque limitatione temporis, cæterorumque locorum, aut generis personarum in diœcesi propria admittendos: Quoad cæteros vero, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipsos cum limitata facultate approbare, & admittere.* Ubi adverto, quod licet Episcopus peccaret aut non approbando idoneum, aut non approbando illum illimitate, quamvis sit idoneus illimitate, non per hoc valide possit conferri absolutio ab eo, cui ea illicite denegatur, cum desit illi approbatio essentialiter ad valide absolvendum requisita, juxta ea quæ diximus in expositione thesis XIII. ab Alex. VII. proscriptæ, & dicemus in calce quæst. nonæ.

XII.

XII. Quæritur quinto; An jurisdictio delegata expiret morte delegantis?

Respondeo, communem esse sententiam, quod non expiret, si res non sit integra, seu si delegatus inceperit jam judicium; si vero res sit integra, seu si judicium non sit inchoatum, Paludan., Sylvest., & alii docent, delegationem expirare, sive delegans moriatur, sive ab officio amoveatur, sive propter excommunicationem, vel suspensionem potestatem amittat; eo quod delegatus censeatur habere eandem jurisdictionem cum delegante; Unde quando jurisdictio per mortem, vel excommunicationem, &c. amittitur in delegante, amittitur etiam in delegato. Sed probabilius negant expirare Suar. disp. 36. sect. 3., Pal. tom. 1. tract. 3. disp. 4., Navar., & alii; quia delegatio jurisdictionis non est pensanda per regulas justitiæ, sed gratiæ; est enim gratia, tam respectu eorum, circa quos exercetur, quam respectu ipsiusmet exercentis; Quare perseverat, donec revocetur ab eo, qui succedit in administratione jurisdictionis. Hinc etiam est, quod habens ab Episcopo proprio facultatem suscipiendi Ordines Sacros ab alieno, aut vescendi ovis, & lacticiniis in Quadragesima, eo mortuo, facultatem acceptam non amittat, quia universim Gratia non expirat morte concedentis: Et quamvis in cap. *Si gratiose de Rescriptis* in 6. dicatur, quod jurisdictio concessa ad beneplacitum expiret morte concedentis; id tamen intelligendum de jurisdictione contentiosa, non de gratiosa, sicut est in casu nostro, ut docent Pal. Lug., Sà, Tambur. de Sacram. lib. 5. cap. 4. num. 40.

XIII. Quæritur sexto; An delegatus possit subdelegare jurisdictionem?

Respondeo, Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 32. num. 20. cum multis Juristis, & Theologis probabiliter docere, non solum delegatum Principis, sed etiam delegatum ad universitatem causarum posse subdelegare in casu particulari; Verbi gratia, quando committitur alicui genus aliquod causarum, sive generalissimum, sive subalternum, sive restrictum ad aliquod tempus, vel locum; Ut si committantur alicui omnes causæ, quæ hoc anno accidunt, vel in tali Territorio, potest probabiliter in casu aliquo occurrenti suam jurisdictionem delegatam subdelegare; Idque probat Sanch. tum quia delegatus ad universitatem causarum reputatur quasi Ordinarius; tum quia plura jura id permittunt. Ex qua doctrina sequitur, quod quando Episcopus concedit alicui Confessario facultatem absolvendi ab omnibus reservatis, possit hic in casu occurrenti facultatem suam subdelegare; Quod expresse docent ex Navar., Naldo, Peyrinus, Bordonus decis. 75., necnon Homobon., & alii apud Dian. part. 2. tract. 17. resol. 53.

XIV. Quæritur septimo; An jurisdictio delegata habeatur sufficienter per ratihabitionem de futuro, vel per voluntatem præsumptam Superioris delegantis nullo signo externo manifestatam?

Respondeo cum communi negative. Dicitur enim habere jurisdictionem per ratihabitionem Superioris de futuro ille, cui Superior jurisdictionem non concessit, sed sperat futurum, quod Superior sciens illum dedisse absolutionem, ratum habeat, & factum approbet; Et hæc ratihabitio dici solet etiam jurisdictio præsumpta de futuro. Quod autem non sufficiat, patet, quia absolutio non est valida, nisi Sacerdos habeat jurisdictionem actu, quando absolvit; cum non possit suspendi effectus Sacramenti; sed quando habetur jurisdictio hæc præ-

sumpta de futuro, non adest actu jurisdictio, cum solum detur actu spes ratihabitionis, & jurisdictionis; ergo talis jurisdictio per ratihabitionem non sufficit.

Præterea jurisdictio per voluntatem Superioris præsumptam de præsenti haberetur, quando quis judicaret prudenter, quod si peteretur jurisdictio a Superiore, illam concederet, vel quando de præsenti judicatur eo animo esse Superior, ut actu velit me absolvere, qui tamen animus nullo externo signo sit declaratus, ne implicite quidem.

Quod autem neque hujusmodi jurisdictio præsumpta de præsenti sufficiat, patet etiam, quia vel voluntas Superioris, quæ præsumitur concedere jurisdictionem, est solum conditionata, quatenus si peteretur jurisdictio, illam concederet, & sic jurisdictio non habetur, sed haberetur; Unde non satis est ad valorem Sacramenti; quia quod non est, sed esset, nihil operatur: Vel voluntas Superioris probabiliter creditur adesse, sed nullo externo signo sufficienter manifestatur, & est prorsus inanis; quia delegatio jurisdictionis fieri debet externo signo ad valorem judicii. Ita communiter contra Filliuc., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 68.

Neque dicas; Ad tollendam malitiam furti in eo, qui non restituit, satis est voluntas Domini præsumpta, quod non fiat restitutio, ut multi probabiliter docent; ergo etiam ad valorem judicii Sacramentalis satis est jurisdictio habita per voluntatem Superioris præsumptam.

Nam, concesso antecedente, nego consequentiam. Et disparitas est, quia Dominus non est simpliciter invitus, quando præsumitur velle, quod non fiat restitutio, quatenus, si id peteretur, annueret, cum sit pius, verbi gratia, vel soleat debita dimittere; Atqui, quando Dominus non est invitus, cessat malitia furti in eo, qui non restituit; ergo per voluntatem Domini præsumptam, quod non fiat restitutio, tollitur malitia furti: Contra vero, ad delegationem jurisdictionis non satis est, quod præsumatur voluntas Superioris aut conditionata, aut interna, sed debet fieri humano, & sensibili modo, & signo externo conferri ad valorem judicii: Quis enim dixerit, esse legitimum Judicem illum, qui nullo externo signo constitutus sit Judex a Principe, esto Princeps voluntatem internam habeat constituendi illum Judicem? Dispar est itaque ratio, cur in primo casu sufficiat voluntas interna Domini solum præsumpta, non vero in secundo.

XV. Quod si habeatur ratihabitio de præsenti, per hoc scilicet quod signo aliquo vel evidenti, vel saltem probabili manifestetur adesse de facto in Superiore voluntas conferendi jurisdictionem, tunc probabiliter jurisdictio ista sic præsumpta, & interpretativa sufficit ad validitatem judicii: ut docent communius cum Filliuc., Busemb., Fagund. Præc. 2. lib. 7. cap. 2. Et talis ratihabitio de præsenti haberetur, quando, verbi gratia, Sacerdos, vidente, & non contradicente Episcopo, audiret confessiones, & eidem Episcopo constaret, quod illi jurisdictionem non contulerit; aut si Parochus absens alias significaverit alteri Parocho gratum sibi fore, quod suarum ovium confessiones audiat. Ratio est, quia talis ratihabitio fundatur in signis externis sufficienter indicantibus dari actu jurisdictionem, & consensum Superioris implicitum.

XVI. Quæritur octavo; an error communis satis sit, ut conferatur jurisdictio, etiam circumscripto titulo colorato?

Respondeo, jurisdictionem conferri, non solum quando errori communi

muni adjungitur titulus coloratus, puta si existimetur aliquis communiter esse Pastor, aut habens aliunde jurisdictionem, cum tamen non habeat, vel propter censuram, vel propter alium defectum; sed etiam probabiliter si error communis non conjungatur cum titulo colorato, puta si Sacerdos non habens jurisdictionem bona, vel mala fide exponat se confessionali ad confessiones audiendas, communiter censetur confessarius approbatus: Ita Dian. part. 3. tract. 4. resol. 22., & resol. 122. ex Molfes., & aliis. Et ratio est, quia tam jus Civile *lege Barbarius ff. de Officio Prætoris*, quam jus Canonicum, *Cap. Ad probandum de Sententia, & re judic.*, disponunt valere gesta a Judice putativo, quando communis error concurrit; idque propter bonum commune exigens talem dispositionem ad vitanda multa inconvenientia; ergo etiam judex Sacerdotalis, si cæteroqui jurisdictione careat, quando ex errore communi putetur illam habere, propter bonum commune illam habet ab Ecclesia; dummodo tamen sit capax illius; nam, si non esset Sacerdos, verbi gratia, certe jurisdictionem ab Ecclesia habere non posset in foro Sacramentali; quia humana potestas solum tollere potest impedimentum juris humani, non vero juris divini, aut naturalis. Debet autem hic error esse probabilis, non vero supinus, aut crassus, ut advertit Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 5. cap. 1. num. 153. ex Sanch., & aliis; quia error supinus, & crassus in Jure æquiparatur scientiæ.

ARTICULUS II.

De Jurisdictione dubia, probabili, & in articulo mortis.

I. Cum jurisdictione negative dubia non licet absolutionem impendere.

II. Licitum tamen est illam impendere cum jurisdictione probabili, supplente Ecclesia jurisdictionem, si forte desit.

III. Habens jurisdictionem in mortalia pœnitentis, si negative dubitet, an aliquod mortale sit reservatum, licite ab illo absolvit.

IV. Jurisdictio, quæ datur cuivis Sacerdoti pro mortis articulo, datur etiam pro periculo mortis. Et quinam dicantur in tali periculo versari?

V. Probabiliter simplici Sacerdoti confertur jurisdictio, etiam præsente Parocho.

VI. Absolutio a peccatis reservatis in mortis sive articulo, sive periculo confertur sine onere; secus vero absolutio a censuris reservatis; si tamen pœnitens sit denunciatus; & careat impedimento perpetuo adeundi Superiorem.

I. Quæritur primo; An liceat absolvere cum jurisdictione dubia, vel saltem probabili?

Respondeo cum communi, extra casum necessitatis dari non posse absolutionem ab eo, qui negative dubitat de sua jurisdictione; quia extra necessitatem nullum Sacramentum potest licite conferri cum dubio de ejus valore; ut si quis baptizaret cum aqua rosacea habens aquam naturalem; aut si quis absolveret dubitans an sit Sacerdos. Cum autem non minus ad valorem Sacramenti requiratur potestas jurisdictionis, quam potestas Ordinis, sequitur, quod non possit licite ab-

absolvere, qui negative dubitat de sua jurisdictione.

Quod si dubium negativum per rationem aliquam positivam deponatur, unde evadat dubium positivum, quæstio difficilior est, An possit licite conferri absolutio cum jurisdictione ista positive dubia, seu probabili; præsertim postquam Innoc. XI. damnavit propositionem illam, quam explicavimus quæst. 3. art. 6.: Etenim jurisdictio probabilis ex una parte non est certa, & ex alia parte pertinet ad valorem Sacramenti: Unde videtur exponi Sacramentum periculo frustrationis, non minus per jurisdictionem, quam per materiam, & formam Sacramentorum probabiles; atque adeo sicut non licet conficere Sacramentum cum materia probabili, omissa certa, sic videtur non licere conficere Sacramentum pœnitentiæ cum jurisdictione probabili, saltem quando potest haberi jurisdictio certa.

II. Nihilominus censeo, licitum esse absolvere cum jurisdictione probabili, ut fuse docui in expositione illius primæ thesis ab Innoc. XI. confixæ. Pro hac sententia Gobat. tract. 7. num. 116. numerat centum triginta Doctores; Negat tamen contra Raslerum sententiam hanc esse moraliter certam; cum multi graves Doctores illam respuant, dicentes, tunc solum ab Ecclesia suppleri defectum jurisdictionis, si abesset, quando absolutio confertur cum jurisdictione probabili, quia non potest haberi certa, secus vero, quando confertur absolutio cum jurisdictione probabili, omissa certa, quæ potest haberi; atque adeo ne exponatur periculo frustrationis Sacramentum, putant, non esse licitum absolvere cum jurisdictione probabili, omissa certa.

Probatur tamen nostra conclusio primo a posteriori; tum quia non est probabile, centum triginta Doctores a Gobat relatos in re tanti momenti esse deceptos, & indiguisse censura; tum etiam quia praxis, & usus Ecclesiæ fert, ut pænitentes absolvantur non solum a peccatis, sed etiam ab excommunicatione, quando probabiliter possunt absolvi; ergo universim licitum est absolvere cum jurisdictione probabili. Secunda pars hujus antecedentis patet; etenim, cum Doctores examinant, utrum hæc, vel illa excommunicatio possit absolvi a tali Confessario, non examinant, an speculative tantum loquendo, sed etiam an practice possit absolvi, & sæpe censent, posse absolvi, in quo casu absolutio confertur cum jurisdictione probabili, omissa certa, quæ posset haberi, si pœnitens remitteretur ad Superiorem, qui certam habet jurisdictionem.

Neque dicas; in tali casu non exponi Sacramentum periculo frustrationis, quia absolutio caderet supra reliqua peccata, a quibus potest Sacerdos directe absolvere, & solum indirecte caderet supra peccatum illud, in quod probabilem tantum habet jurisdictionem: At si jurisdictio absolute sit probabilis relate ad omnia peccata, exponeretur Sacramentum periculo frustrationis; & ideo non licet cum jurisdictione probabili absolvere.

Nam contra est, quia cum certum sit, quemcumque Sacerdotem habere jurisdictionem in venialia, aut mortalia alias remissa, vel a Christo Domino, vel a Papa ex consuetudine Ecclesiæ; (nam Innoc. XI. prohibuit tantum, sed non declaravit invalidam confessionem venialium factam simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, vel Ordinario) sequitur, quod saltem quando quis confitetur tali Sacerdoti habenti jurisdictionem probabilem, addendo aliquod veniale, supra quod ille habet jurisdictionem cer-

certam, non exponitur Sacramentum periculo frustrationis.

Probatur tamen secundo Conclusio a priori; quia quando jurisdictio est probabilis, eo ipso est certa, supplente Ecclesia ejus defectum, si adesset; atqui quando jurisdictio est certa, sine dubio licitum est absolvere, nec exponitur Sacramentum periculo frustrationis; ergo licitum est absolvere cum jurisdictione probabili. Probatur major, quia intantum non esset certa, inquantum graves Doctores dicunt, non suppleri defectum jurisdictionis ab Ecclesia, quando quis absolvit cum jurisdictione probabili, omissa certa; sed hoc quod ab his asseritur est falsum, tum quia non est probabile, quod Pontifex propter bonum publicum nolit supplere defectum jurisdictionis in tali casu, in quo sic conferens absolutionem sequitur opinionem probabilissimam, quam plurimi, & communiter Doctores docent; tum etiam quia, quando habetur error communis, Ecclesia supplet defectum jurisdictionis, ut supra diximus, propter bonum commune, ne tot actus sint irriti; ergo a fortiori supplet talem defectum, quando Confessarius sequendo opinionem probabilissimam absolvit; atque adeo quando jurisdictio est probabilis, est saltem moraliter certa, quia moraliter certum videtur, quod Ecclesia Mater benignissima velit supplere illius defectum, si quis esset. Et sane quamvis non pauci Doctores antiqui apud Suar., & alios asseruerint, in Sacramento Pœnitentiæ requiri contritionem perfectam, non per hoc desinit esse moraliter certum, sufficere Attritionem, spectatis verbis Tridentini, ratione, & auctoritate fere communissima in contrarium: Ergo pariter in casu nostro quamvis graves Doctores negent ab Ecclesia suppleri universim jurisdictionem, si forte desit, quando quis absolvit cum jurisdictione probabili; non desinit tamen esse moraliter certum oppositum, spectatis rationibus, & communissima auctoritate Doctorum benigne sentientium de Sancta Matre Ecclesia.

Probatur demum hæc assertio; quia sine dubio habet jurisdictionem debitam ille, qui habet jurisdictionem implicitam per ratihabitionem de præsenti signo externo manifestatam; sicut accidit, quando quis audit confessiones, vidente Prælato, a quo facile impediri potest, nec impeditur, ut supra diximus quæsito septimo: Atqui qui absolvit cum jurisdictione probabili, habet a Pontifice jurisdictionem implicitam, eo quod sciat Pontifex confessarios ut plurimum absolvere cum jurisdictione probabili juxta opinionem probabilissimam, quod facile potest prohibere, & tamen non prohibet; ergo qui habet jurisdictionem probabilem, habet a Pontifice jurisdictionem debitam; atque adeo cum jurisdictione probabili non exponitur Sacramentum periculo frustrationis; sicut exponeretur cum materia, aut forma probabili.

Hinc sequitur, ab Innoc. XI. in prima ex ejus proscriptis thesibus non esse damnatam hanc sententiam; quia debuisset apte illam damnare, si voluisset, quod non solum in iis, quæ pertinent ad materiam, & formam Sacramenti, sed etiam in iis, quæ pertinent ad jurisdictionem, sequamur opinionem tutiorem, omissa probabili, ut multi viri docti censent cum Lumb. contra Pisan., & Riccium exponentes illam thesim.

III. Adverto demum, quod si quis certus sit de jurisdictione in aliqua mortalia pœnitentis, & dubitet negative de aliis, (ut accidit, quando quis audiens confessionem dubitat negative, an pœnitens inciderit in aliquod mortale reservatum) in tali casu, quamvis

vis Armil., & Cordub. apud Busembaum hic dub. 4. §. ultim., & Suarnegent, posse licite absolutionem conferri; Affirmant tamen probabilius Lug. disp. 20. sect. 2., Filliuc., & alii; quia peccatum, de quo dubitatur, etiamsi negative, an sit reservatum, eo ipso non est reservatum, ut dicemus quæst. sequenti, quia scilicet in dubio melior est conditio possidentis, & in hoc casu est in possessione facultas absolvendi; (quod non accideret, si quis negative dubitaret, an habeat simpliciter jurisdictionem, tunc enim esset in possessione lex prohibens absolutionem) Et Lugo addit, quod si post absolutionem deprehendatur, vere illud fuisse reservatum, non proinde opus sit nova absolutione: Sicut dubius de voto reservato Pontifici, si ab Episcopo dispensetur, non indiget nova dispensatione, etiamsi deinde deprehendatur vere votum fuisse Pontifici reservatum. Et idem dicitur de Censura reservata; Licet, si post absolutionem censura deprehendatur fuisse reservata, teneatur pœnitens pro foro externo, non tamen pro foro conscientiæ comparere coram Superiore.

IV. Quæritur secundo; An jurisdictio, quæ delegatur cuilibet Sacerdoti ab Ecclesia in articulo mortis, delegetur etiam in periculo mortis?

Respondeo cum communi Doctorum affirmative; tum quia ex usu Ecclesiastico, pro eodem sumitur articulus, & periculum mortis, ut patet ex Cap. *Eos qui, de sententia excommunicationis in 6.* ubi in eodem contextu ille, qui vocatus fuerat articulus, vocatur deinde periculum mortis; tum etiam quia cæteroqui qui esset in periculo mortis, remaneret in periculo moriendi sine confessione: Est autem proprie articulus mortis, quando mors moraliter certa proxime imminet; Periculum vero dicitur, quando est probabile dubium de morte, eo quod frequenter soleat in tali casu mors accidere; ut in actuali pugna, in longa navigatione, in acuta febri, in partu difficili, in itinere latronibus infesto; vel quando quis probabiliter sibi mortem timet ab inimicis privatis per venenum, &c. Item in peste grassante, in terræmotu imminente, &c.. & ex Sancio in prima die periculosæ infirmitatis, & in damnatis ad mortem; non vero in damnatis ad triremes, ut docent communiter Doctores contra Sà; quia periculum in iis non est proximum, sed remotum. Præterea ex Palao possunt absolvi, perinde ac essent in periculo mortis, qui sunt in perpetuo impedimento paupertatis, ægritudinis, servitutis, &c. Certum enim est, quod quando non potest pœnitens suum Superiorem adire, non obligatur per procuratorem, aut per literas se præsentare, nec per confessarium, qui ab eo petat privilegium absolvendi; nec tenetur vocare ad se superiorem, quia esset illum gravare.

V. Quæritur tertio; An etiam præsente Parocho, vel Sacerdote privilegiato, possit quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, degradatus, hæreticus, &c. absolvere ab omnibus etiam reservatis in articulo mortis?

Respondeo, communiorem sententiam cum Suar., Vasq., Molin., & aliis negare. Primo, quia cessat finis concessionis Trident., qui est subvenire necessitati fidelium: Secundo, quia Trident. dicit, *Custoditum semper in Ecclesia fuisse, ne aliquis defectu hujus Sacramenti pereat, ut in illo articulo nulla esset reservatio*; ergo Trident. non condit novum jus, sed solum approbat consuetudinem Ecclesiæ; Atqui in Ecclesia non fuit consuetudo, ut præsente proprio Sacerdote, seu Parocho, absolvatur moribundus a sim-

simplici Sacerdote; Imo sicut nullus infirmus audet recipere ullum aliud Sacramentum ab alieno Sacerdote, præsente proprio, sic nec Sacramentum pœnitentiæ; ergo, &c.

Verum probabilis etiam est, & in praxi secura sententia affirmativa, quam docent Perez, Navar., Sà, Ledesm., & alii plurimi apud Dian. part. 1. tract. de Absolut. hæres. resolut. 5., & part. 3. tract. 4. resol. 161. tum quia verba Trident. loquuntur universaliter, & sine ulla exceptione, posse scilicet quemlibet ab omnibus peccatis per Sacerdotes absolvi; ergo etiam præsente proprio Sacerdote potest simplex Sacerdos absolvere; tum etiam, quia cum finis dictæ concessionis sit, *ne hac occasione aliquis pereat*, dicendum, ad majorem favorem, & gratiam periclitantium voluisse Trident. concedere hanc facultatem sine ulla conditione & limitatione: Accidere enim posset, vel quod moribundus moriatur, dum expectat licentiam Prælati, vel quod minori cum rubore, & majori cum facilitate confiteatur simplici Sacerdoti amico, quam Parocho; unde ubi lex non distinguit, nec limitat, nec nos limitare debemus.

Ad primam rationem in contrarium, nego cessare finem concessionis Trident., qui non est solum subvenire necessitati periclitantium quandocumque, sed subvenire meliori modo, quo possit, atque adeo dando illis facultatem, ut libere a quovis Sacerdote absolvantur. Ad secundam, nego minorem, & transmissa minore, dico, id fieri propter condecentiam, & majorem securitatem, non ex obligatione: Ad id, quod additur, dico, non haberi utilitatem specialem in reliquis Sacramentis per hoc, quod a Parocho, vel ab aliis suscipiantur; sicut habetur in Sacramento pœnitentiæ; Potest enim moribundus cum majori facilitate confiteri simplici Sacerdoti amico, & ideo hoc illi non denegandum.

Advertendum tamen, quod moribundus sine ulla sui speciali utilitate non debeat ad administrandum hoc Sacramentum advocare Sacerdotem excommunicatum, aut hæreticum, &c., aut quem sciret esse in peccato mortali; non quia in eo non esset in tali casu jurisdictio; sed quia moribundus sine ulla sui utilitate esset causa indignæ administrationis Sacramenti, quæ fieret a tali Sacerdote.

VI. Quæritur ultimo; An absolutus in articulo mortis a peccatis, vel a censuris reservatis teneatur deinde, si convalescat, Superiorem adire pro absolutione?

Respondeo cum Lug., Suar., & aliis communiter contra Vasq. apud Lug. disp. 20. num. 207. Absolutionem a peccatis reservatis in articulo, vel periculo mortis conferri sine ullo onere; Ratio est, quia Trident. dicit in tali articulo nullam esse reservationem; & idem probabiliter dicendum in casu legitimi impedimenti perpetui adeundi Superiorem, ut infra explicabimus: Contra vero absolutio a censuris reservatis confertur cum onere comparendi seu præsentandi se Superiori, ubi cesset impedimentum, sub pœna reincidentiæ, non quidem ad absolutionem Sacramentalem, aut a censuris iterum recipiendam, sed ut pœnitens obediat mandatis Superioris, & ut constet de satisfactione partis: Et ideo potest se præsentare per Procuratorem, vel per literas (excepta excommunicatione ob percussionem Clerici, quæ exigit personalem præsentationem) Quare si elapso periculo non se præsentet, ubi commode potest, relabitur in eandem excommunicationem, ut constat ex Cap. *Eos qui, de sententia excommunicationis in 6.*

Ubi adverte primo, moribundum absolvi posse solum ab iis censuris, quæ impediunt susceptionem Sacramentorum, puta ab excommunicatione, &c., non vero a suspensione ab Ordine, vel ab Officio, aut Beneficio, ut patet ex ratione a Trident. tradita, videlicet ne hac occasione aliquis pereat. Immo Mendo putat, excommunicatum posse absolvi ab excommunicatione solum in ordine ad effectum suscipiendi Sacramenta, non vero in ordine ad effectum sepulturæ, in ordine ad quem potest adhuc post mortem a judice legitimo absolvi.

Adverte secundo, in jure præcipi, ut ab eo, qui in casu necessitatis absolvitur, exigantur quædam juramenta: Sic ab incendiario, a percussore Clericorum, ab excommunicato excommunicatione Bullæ cœnæ exigitur juramentum de stando mandatis Ecclesiæ, seu servandi, quod ea occasione injunctum fuerit ab Ecclesia, seu a Superiore absolvente. Præterea ab eo, qui non potest statim satisfacere parti læsæ, exigendum est (si debitum sit pecuniarium) primo loco pignus; secundo, si pignus haberi non possit, fidejussio, ac demum, si nec fidejussio haberi possit, juramentum de satisfaciendo; & habita hac cautione vel pignoratitia, vel fidejussoria, vel juratoria, potest absolvi. Verum Dian. part. 2. tract. 16. resol. 44. cum Navar., Valero, Henr., Pelliz., Tamb., aliisque tenet, quod quando absolutio datur tantum in foro conscientiæ, satisfit per firmum propositum de stando mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendi parti læsæ, si non possit statim satisfacere; eo quod hæc juramenta, & cautiones in jure exigantur pro foro exteriori: Quod ostendit praxis Confessariorum, qui non solent in casibus expressis hæc juramenta, aut cautiones exigere. Unde saltem dicendum, quod ea jura, etiamsi pro foro conscientiæ exigant juramenta, vi consuetudinis tamen non amplius obligent.

Advertendum tertio, absolutionem ab excommunicatione reservata, etiam canonis, *Si quis suadente diabolo*, tunc in articulo mortis conferendam esse cum onere se præsentandi cessante periculo, quando pœnitens est excommunicatus denunciatus, ut docet Dian. part. 3. tract. 14. resol. 63. ex Januario, & aliis; tum quia textus ille Capitis *Eos qui*, loquitur de excommunicatis denunciatis tantum; tum etiam, quia non amplius habet locum hujusmodi onus post Trident. asserens, in articulo mortis nullam esse reservationem; Quare Trident. correxit quoad hoc jus antiquum, dum oneris ab eo impositi non meminit: Quando autem quis absolvitur ab excommunicatione reservata propter impedimentum perpetuum, non debet obligari ad comparendum; cum impedimentum perpetuum cessare non possit; secus vero si absolvitur propter impedimentum temporale.

ARTICULUS III.

De Approbatione in Confessario requisita.

I. Solum ad audiendam Confessionem Secularium requiritur aut Approbatio ab Episcopo, aut Parochiale Beneficium in Confessario. Posteaque Parochus jurisdictionem erga suas oves delegare alteri Parocho, ac Sacerdotibus ab Episcopo proprio alibi approbatis.

II. In quo differat Approbatio a Jurisdictione?

III. Jurisdictio dari debet ab Episcopo, vel Parocho, cui est subditus pœnitens; Approbatio vero datur ab Episcopo Confessarii.

IV. Episcopus potest aliquem ad examen

men non admittere, non tamen potest illum non approbare, si admiserit, & sit idoneus.

V. *Regulares ab Episcopo approbati, ut valide absolvant, non indigent facultate proprii Prælati.*

I. TRident. sess. 23. cap. 15. hæc habet: *Decernit Sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones Secularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat.*

Sequitur hinc primo, Approbationem hanc Episcopi requiri ad validitatem Sacramenti; non secus ac requiritur potestas Ordinis, & jurisdictionis.

Sequitur secundo, non requiri hujusmodi approbationem ad audiendas confessiones Regularium, adeoque Regulares posse a quolibet simplici Sacerdote absolvi de licentia suorum Prælatorum, qui jurisdictionem conferant. Nomine autem Regularium veniunt etiam Equites S. Joannis, S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ex Joan. Sancio, & aliis apud Dian. par. 3. tract. 20. resol. 30., & Leand. disp. 11. quæst. 47.; quia omnes isti sunt vere religiosi. Quamvis autem nomine Regularium veniant universim etiam Moniales; At hæ ex decreto Gregor. XV. confiteri debent Confessariis approbatis ab Episcopo.

Ubi notandum, Clem. X. in sua septima Constitutione, quæ incipit, *Superna*, tribuere facultatem, ut ii Seculares, qui in Monasteriis, seu Collegiis Regularium degunt, & sunt familiares, ac continui commensales, absolvi possint a Prælatis eorundem Regularium, & a Confessariis eorundem Monasteriorum; quod tamen non conceditur aliis famulis, qui Monasterio inserviunt. Et in eadem Constitutione loquendo de Monialibus decernit Pontifex, quod ad audiendas Monialium confessiones requiratur specialis approbatio; Et quod approbatus ad audiendas confessiones unius Monasterii non censeatur eatenus approbatus ad audiendas confessiones alterius Monasterii. Imo confessarii extraordinarii deputati ab Episcopo ad Confessiones alicujus Monasterii pro una vice audiendas non possunt vi talis approbationis iterum earumdem Monialium Confessiones audire. Ubi notat Platelius n. 875., quod licet Pontifex loquatur de Confessariis Regularibus, id a fortiori dicendum de confessariis secularibus, utpote minus privilegiatis.

Sequitur tertio, Approbatione hac non indigere eum, qui Parochiale, seu Curatum beneficium obtinuit; Unde poterit extra diœcesim a quolibet aliquo Parocho advocari, ut illum adjuvet ad audiendas confessiones; non secus ac Sacerdos approbatus. Nomine autem beneficii parochialis ex Suar. disp. 39. sect. 4. venit non solum Parochus, sed etiam habens Vicariam perpetuam, & Rectoriam parochiæ; & qui habent superiora beneficia, ut Episcopi, Archiepiscopi, Abbates nonnulli habentes beneficia cum jurisdictione ordinaria in foro externo. Non comprehenduntur tamen Prælati regulares, quamvis pariter habeant curam animarum, instar Parochorum, ut communiter docent Doctores cum Suar. de Pœnit. disp. 28. sect. 8. contra Henr., Joannem Valerum apud Lug. disp. 21. num. 1., & alios cum Bossio apud Dian. part. 2. tract. 16. resol. 44., & part. 5. tract. 12. resol. 51., quia Trident. expresse voluit, Regulares subjacere examini Episcoporum, nul-

la facta distinctione Prælatorum; Ubi autem lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Quamvis Dian. loc. laudat. probabilem putet, & Bossius in praxi tutam sententiam oppositam: Equidem non astipulor: Illud est certum, quod si Parochus suum beneficium curatum dimisit, approbatione Episcopi indigeat deinde ad confessiones audiendas, quia non amplius habet, sed habuit beneficium parochiale.

Sequitur quarto ex Suar. disp. 28. sect. 5. Episcopos, & Prælatos seculares non posse eligere sibi in Confessarium, nisi vel Parochum, vel approbatum ab Ordinario; Et ab Alex. VII. damnata est illa propositio dicens: *Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario*.

Sequitur quinto, non posse Parochum delegare jurisdictionem suam relate ad suos Parochianos simplici Sacerdoti, sed probabiliter posse illam delegare vel alteri Parocho, vel Sacerdoti alibi approbato ab Episcopo. Ita communius Doctores apud Lug. num. 6. contra nonnullos; & apud Dian. part. 5. tract. 12. resol. 47. Ratio est, quia hoc decretum Trident. factum fuit ad tollendum Parochorum abusum, qui ineptis oves suas committebant. Advertitque Fagund. de Præcep. Eccl. lib. 3. num. 48. ex Sanch., videri satis esse etiam approbationem factam ab Episcopo cum aliqua limitatione; Verbi gratia, ad viros tantum, dummodo cæteroqui sit idoneus.

Utrum autem Parochus possit Jurisdictionem erga suas oves delegare Regulari alibi approbato ab Episcopo? In exposit. thes. XVI. confixæ ab Alex. VII. dixi, non esse improbabile, quod possit, dummodo Episcopus non supponatur invitus.

II. Sequitur ultimo, Approbationem diversam esse a Jurisdictione, cum possit aliquis habere approbationem sine jurisdictione: Est enim approbatio testimonium, & judicium de sufficientia, & idoneitate Sacerdotis ad audiendas confessiones. Quare per solam approbationem nulla jurisdictio, nec potestas confertur.

III. Quæritur nunc primo; A quonam Episcopo approbari debeat confessarius? ab Episcopo confessarii ne, an pœnitentis, an ab utroque, an ab Episcopo loci, ubi fit confessio, an a quocunque?

Respondeo cum communiori, quod ab Episcopo Confessarii. Ita Suar. disp. 28. sect. 6., Bonac., Fagund., Con., Lug. disp. 27. num. 35.: Esto alii in alia sint opinione, & varias responsiones Sacræ Congregationis super hoc adducant. Ratio est, quia approbatio est actus jurisdictionis, adeoque nequit exerceri, nisi in subditum; ergo Sacerdos approbandus est ab Episcopo, cui est subditus, vel ratione domicilii fixi, vel transeuntis, vel ratione originis, vel ratione beneficii, ut docent Hurt., & Fagund.

Hinc sequitur primo, quod jurisdictio dari debeat ab Episcopo, vel Parocho, cui est subditus pœnitens: Contra vero approbatio dari debet ab Episcopo, cui est subditus confessarius. Regulares vero, qui *jurisdictionem* habent a Pontifice, & indigent approbatione Episcopi tamquam requisito essentiali, approbari debent ab eo Episcopo, in cujus diœcesi versantur, juxta decretum Urbani VIII. relatum a Lug. num. 28.

Sequitur secundo, ab eodem Episcopo, cui est subditus pœnitens, posse dari approbationem Confessario non subdito, dummodo sit *in* diœcesi talis Episcopi; Verbi gratia, potest Episcopus Neapolitanus dare ap-

approbationem Sacerdoti Nolano relate ad confessiones audiendas Neapoli; quia Sacerdos Nolanus, dum est Neapoli, censetur subditus Episcopi Neapolitani: Non secus ac pœnitens Nolanus, dum versatur Neapoli, potest confiteri confessariis Neapolitanis, quia censetur subditus Episcopi Neapolitani.

IV. Quæritur secundo; An possit Episcopus Sacerdotem, quem judicat idoneum, non approbare?

Respondeo cum Con., & aliis communiter negative; esto possit illum ad examen non admittere, saltem si sit secularis. Ratio est, quia approbatio non est gratia, sed actus justitiæ post felicem successum examinis; Quare, si Episcopus illum non approbat, peccat graviter, cum sit in re gravi actus justitiæ. Potest tamen Sacerdoti approbato jurisdictionem denegare; siquidem delegatio jurisdictionis est gratia: Quia tamen, ut diximus, Jurisdictio Regularibus confertur immediate a Pontifice, ut constat ex eorum Privilegiis; ideo Regularis statim ac est ab Episcopo approbatus, habet jurisdictionem in diœcesi talis Episcopi, ita ut solum intra diœcesim illam possit confessiones audire, ex Bulla Clem. X. . Quod si Episcopus injuste alicui approbationem denegaret, aut illam injuste limitaret, non eatenus hic posset valide confessiones audire; ut advertimus articulo primo, numero undecimo; & constat ex iis quæ diximus exponendo thesim XIII. ab Alex. VII. confixam, quæ habet: *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, & ab eo injuste reprobato.*

V. Quæritur tertio; An Regulares indigeant approbatione, & licentia proprii Prælati, ut possint Secularium Confessiones audire.

Respondeo, ea non indigere ad valide conferendum hoc Sacramentum, ut communiter docent Doctores apud Dian. part. 1. tract. 11. resol. 15. contra alios relatos a Leand. quæst. 75.

ARTICULUS IV.

De Prudentia, Probitate, & Scientia in Confessario requisita.

I. Minister hujus Sacramenti debet in statu gratiæ illud administrare, nisi urgens necessitas id non permittat.

II. Prudentia pariter in eo requiritur propria Judicis, ac Medici Spiritualis; Ac scientia consentanea.

III. Quænam præcipue scienda sunt a Confessario ad licite absolvendum?

IV. Quid, si dubitet, an præditus sit scientia debita?

V. Qui advertit, Confessarium esse insufficientem ad ferendum judicium Sacramentale super peccatis expositis, debet confessionem apud doctiorem repetere.

VI. Debet Confessarius saltem scire dubitare, ita ut possit in rebus difficilioribus Auctores, vel doctos consulere.

I. Ad licite administrandum hoc Sacramentum, in Ministro requiri Probitatem, Prudentiam, & Scientiam, indubitatum est. Circa Probitatem satis est, ut sit in statu gratiæ, quando illud administrat; Unde conscius peccati mortalis, necnon dubius de illo debet vel contritionem, vel attritionem cum confessione præmittere, antequam absolvat; Nisi tamen urgeat necessitas absolvendi moribundum, quæ non det locum contritioni.

II. Circa Prudentiam, requiritur, ut possit boni Judicis, & Medici spiritualis munere fungi; cum utrum-

que

que munus illi incumbat. Circa Scientiam requiritur, ad validitatem sententiæ ferendæ, ut sciat peccatum, de quo ferenda est sententia, sub ratione peccati, & modum, quo possit juxta Christi institutionem in hoc Sacramento remitti; unde fit, ut scire debeat formam absolutionis, intentionem debitam, & qualitatem dispositionis requisitæ in pœnitente, ut possit illum absolvere.

III. Quæritur autem primo; quænam Scientia requiratur, non solum ad validam, sed etiam ad licitam hujus Sacramenti administrationem?

Respondeo cum communi apud Suar., Lug., & alios, requiri eam doctrinam, quæ satis sit ad ferendum prudens judicium in hoc Sacramento, seu ne feratur sententia, incognita causa; & ideo confessarius scire debet primo, quæ sint peccata mortalia, quæ venialia; Secundo, quænam sint reservata, & quænam habeant censuram annexam; Tertio, quæ circumstantiæ mutent speciem in peccatis, quæ passim occurrunt; Quarto, quando pœnitens obligetur ad restitutionem; Quinto, requisita in pœnitente, ut possit absolvi; Sexto, remedia peccatis opportuna.

Notant tamen communiter Doctores apud Perez; Primo, satis esse, ut confessarius intelligat ea, quæ frequentius accidunt, & de aliis sciat dubitare, ut possit in casu occurrenti vel alios, vel libros consulere; Secundo, non eandem scientiam requiri in omnibus confessariis; Nam minor scientia sufficit ad audiendas confessiones puerorum, & rusticorum, quam mercatorum, & Judicum, qui casus habent difficiles; Ac proinde in Oppidis aliquibus permittuntur Parochi, & Confessarii indocti, & rudes; quia præstat hos præficere, quam Oppidum carere illis, quibus cæteroqui careret propter exiguum stipendium, &c.

IV. Ex dictis sequitur, peccare eum, qui extra casum necessitatis exponit se ad confessiones audiendas sine doctrina sufficienti. Quod si de ea dubitet, potest deponere dubium, remittendo se judicio Superioris, ut notat Vasq., Lug. ex Navar., Et eos, qui ab Ordinario examinantur non leviter, & ab examinatoribus citra passionem approbantur, posse dubium omne, ac timorem deponere, & se confessionibus audiendis exponere.

Sequitur etiam, peccare graviter eum, qui aut tolerat, cum non debeat, aut approbat ad confessiones audiendas Sacerdotes indoctos, & insufficientes; nisi quando pœnitens ejus doctrinæ sit, qui possit inscitiam confessarii supplere.

V. Sequitur demum, quod sicut qui advertit, confessarium non percipere peccati sui gravitatem, debet *illum* monere, & specificare peccatum suum; ita qui advertit, confessarium non esse aptum ad judicium Sacramentale ferendum super peccatis, quæ confitetur, tenetur confessionem repetere apud doctiorem.

VI. Quæritur secundo; An necessaria sit in confessario tanta scientia, ut possit statim discernere mortalia a venialibus, & dubia, quæ proponi possunt, resolvere?

Respondeo cum communi apud Suarez disp. 28. sect. 2. negative; Etenim rarissimi sunt, qui præstare *id possint*; Quare satis est in rebus difficilioribus scire, dubitare, & posse dubia resolvere, consulendo aut libros, aut alios, aut pœnitentem ipsum.

ARTICULUS V.

De Obligationibus Confessarii in ipsa Sacramenti administratione.

I. Quomodo Confessarius interrogare sæpe debeat Pœnitentem?

II.

II. Quid faciat confessarius, si advertat, peccatum aliquod a pœnitente in confessione omitti sive invincibiliter, sive ex erubescentia?

III. De quibus debeat Confessarius Pœnitentem instruere?

IV. Quandonam teneatur ignorantiam Pœnitentis Confessarius amovere?

V. Quid si Confessarius dubitet, an sit profutura Pœnitenti notitia veritatis?

VI. Num possit aliquando Confessarius ad peccatum materiale pœnitentem obligare, puta, ad reddendum debitum conjugi putata?

VII. Quandonam Confessarius monere debet pœnitentem, ut Sancta Inquisitioni denunciet Confessarium, a quo sollicitata fuit?

VIII. Quanam excusent a denunciatione facienda?

IX. Num teneatur Confessarius aliquando onera pœnitentis subire?

X. Quid faciat Confessarius, si erravit in absolvendo sive circa valorem Sacramenti, sive circa damnum tertii, sive circa materialem integritatem Confessionis?

XI. Quandonam obligatur Confessarius audire Confessiones Pœnitentium?

EX eo, quod Confessarius Judex sit, & Medicus, sequitur, debere pœnitentem interrogare, docere, corrigere, & disponere ad absolutionem, ac illum audire; Et si quando Confessarius erravit, corrigere debet errorem suum.

I. Quæritur itaque primo; An, & quomodo teneatur confessarius pœnitentem interrogare.

Respondeo cum communi apud Suarez disp. 32. sect. 3., quod si prudenter judicet confessarius, pœnitentem esse integre confessum, non teneatur illum interrogare; si tamen judicet aliquam circumstantiam omittere, nec satis explicare, vel ex ignorantia, vel ex culpabili oblivione, vel ex verecundia, tenetur suis interrogationibus defectum integritatis supplere, & pœnitentem juvare tum circa ea, quæ dicit, tum circa ea, quæ tacet; Ratio est, tum quia hoc exigit munus Medici, & Judicis; Tum etiam, quia in cap. *Omnis utriusque sexus* hæc habentur: *Sit Sacerdos discretus, & cautus more periti Medici, diligenter inquirens peccatorum circumstantias.*

Hic autem adverte, quod quando confessarius prudenter judicat, pœnitentem in examinanda sua conscientia diligentiam sufficientem, & moralem adhibuisse, non tenetur illum amplius interrogare; quia ad integritatem confessionis primo loco tenetur pœnitens, & deinde in ejus defectum confessarius; Unde, si pœnitens suæ obligationi in examinanda sua conscientia satisfecit, ad nihil amplius tenetur confessarius. Præterea confessarius in interrogationibus accommodare se debet capacitati pœnitentis, nec interrogationes instituere, quæ odiosum, & grave reddant hoc Sacramentum; Et ideo inter illas causas excusantes ab integritate materiali confessionis, ea est in casu nostro, ne nimiis interrogationibus confessarii supra lapsum pœnitentis odiosa, & gravis reddatur confessio, & ne nimiis interrogationibus, præsertim in materia luxuriæ, mens pœnitentis, & confessarii turbetur.

II. Quod si sciat confessarius, peccatum aliud ex oblivione inculpabili a pœnitente omitti; quamvis aliqui putent, non debere illum de tali peccato interrogare, quia confessio est formaliter integra: At communis Doctorum sententia docet, quod debeat interrogare, quia confessarius, utpote Judex, debet facere, quantum in se est, ut confessio sit non solum formaliter, sed etiam materialiter integra, quod constat ex verbis cap. laudati. Si tamen pœnitens interrogatus de aliquo pec-

peccato neget se illud fecisse; regulariter loquendo credendum est illi, quod scilicet vel non fecerit, vel si fecit, jam illud fit alias confessus, vel ex errore invincibili putet se non teneri ad illud hic, & nunc confitendum. Quod si prudenter judicet confessarius pœnitentem negare ex erubescentia, quam superare nolit, atque adeo ex malitia, docet Suar. disp. 32. sect. 3., & Lug. disp. 22. sect. 2., absolvendum non esse, cum sit indispositus.

Neque dicas, in judicio debere judicem judicare secundum allegatá, & approbata, non vero juxta privatam scientiam; Et in judicio Sacramentali credendum esse pœnitenti, sive pro se, sive contra se loquatur. Nam hoc est verum, quando aliunde non constat confessario, pœnitentem esse indispositum, ut alibi ostendimus ex propositione 60. damnata ab Innoc. XI.

III. Quæritur secundo; An teneatur confessarius pœnitentem instruere, & de quibus?

Respondeo, debere confessarium, quando dubitat prudenter, an pœnitens sciat, quæ necessario scire debet ad Sacramentum hoc recipiendum, præsertim si puer, vel rusticus sit, illum instruere ante absolutionem: Scire autem ille debet, non solum dari Deum remuneratorem; sed etiam mysteria Incarnationis, & Trinitatis, ita ut iis culpabiliter ignoratis, incapax sit Sacramenti, ut constat ex 64. thesi confixa ab Innoc. XI. Scire etiam debet, quæ efficere debeat ad recipiendum cum fructu hoc Sacramentum, scilicet præmittere confessioni examen, dolere ex motivo supernaturali, cum proposito non peccandi, &c.: Debet etiam crasso saltem modo Symbolum scire, & Orationem Dominicam, necnon præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, non quidem memoriter, sed ita ut possit interrogationibus circa illa apte respondere. Quod si hæc nesciat, putat Barbosa cum aliis, absolvi non posse; sed probabilius absolvi potest, dummodo de culpabili negligentia doleat, & proponat ea statim addiscere saltem a Parochis, qui proprias oves, sicut parentes filios, instruere tenentur, sive per se, sive per alios.

IV. Quæritur tertio; An teneatur confessarius ignorantiam pœnitentis amovere, sive ea sit facti, sive juris, circa aliquod peccatum?

Respondeo, ex Lug. disp. 22. sect. 2., Sanch., Suar., Tambur. lib. 3. cap. 4. §. 1., & aliis, quod si ignorantia sit graviter culpabilis, teneatur confessarius illam amovere; quia aliter pœnitens est indispositus. Quod si sit inculpabilis, regula generalis est, quod sit consulendum bono *pœnitentis*; Quare si speratur, quod pœnitens advertens, verbi gratia, matrimonium esse invalidum, aut contractum, quem putat justum, esse injustum, &c., sublaturus sit ea peccata materialia, tenetur confessarius ignorantiam detegere propter bonum pœnitentis, ne sic contra legem Dei peccet etiam materialiter: Quod si non speretur profectus, sed potius timeatur, quod peccatum materiale deinceps sit futurum peccatum formale; Verbi gratia, si sciens matrimonium esse invalidum, non facile tunc abstineret a cognoscenda illa, quam conjugem putabat, in tali casu ignorantia non est amovenda, juxta illud August. in Cap. *Si quis autem, de Pœnitentia* dist. 7. cap. 5. *Si scirem non tibi prodesse, non te admonerem, nec te terrerem*. Idemque docet Tambur. ex Pelliz., quando quis bona fide est in occasione proxima, nec speratur emendatio; vel quando quis bona fide non restituit alienum; Etenim revelatio veritatis noceret pœnitenti, si deinde cum culpa formali re-

remaneret in occasione proxima, aut retineret alienum; Nec hoc prodesset ei, cui alienum restituendum est, quia supponimus non dari spem, quod restituatur, si bona fides illi tollatur.

Quod si confessarius a pœnitente de iis interrogetur ad sedandos conscientiæ scrupulos, procul dubio tenetur confessarius veritatem aperire, ne suo silentio errorem approbet. Advertendum tamen, quod veritatem aperire debet solum quantum satis est ad interrogationem, quando, si ulterius procedatur, non speratur profectus pœnitentis: Verbi gratia, si Petrus roget, an matrimonium contractum post votum simplex castitatis sit validum, & an possit, ac teneatur reddere debitum; respondere debet, quod sit validum, & quod teneatur reddere, tacendo tamen obligationem non petendi debitum, si non speratur fore, ut ille a petendo abstineat.

V. Quod si confessarius dubitet, an admonitio sit profutura, tunc comparet utilitatem, quæ speratur, cum damno, quod timetur, & juxta illud, quod videtur præponderare, prosequatur. Ita Filliuc. tract. 28. num. 135. Lug. a num. 21.

VI. Rogabis hic: Si Berta, quæ contraxit matrimonium invalide, putet invincibiliter verum esse suum matrimonium, & accuset se in confessione, quod debitum negarit Titio putato conjugi; debetne confessarius dicere, quod debitum reddat?

Respondeo cum Sanch., Lug., & aliis communiter, quod si confessarius aperiendo invaliditatem matrimonii non speret moraliter profectum pœnitentis, sed potius timeat ejus ruinam, dicere possit, quod teneatur reddere debitum; quia vere tenetur reddere, quousque putat Titium esse suum conjugem; Unde ista materialis fornicatio esset formaliter actus conjugalis.

Pars VI.

Advertendum tamen, non facile judicandum pœnitentem non esse satisfacturum suæ obligationi post notitiam veritatis, nec profuturam esse confessarii admonitionem: Quare universim tenetur confessarius monere pœnitentem, primo de obligatione, quam habet, restituendi famam, aut rem alienam; secundo de obligatione corrigendi fraterne proximum; tertio, tollendi occasiones proximas; quarto, adeundi Superiorem pro reservatis; quinto, denunciandi eos, quos debet, Sanctæ Inquisitioni, vel alteri Tribunali: Ex constitutione enim Gregorii XV. tenentur confessarii monere pœnitentes, quos noverint ab aliis solicitatos esse in actu Sacramentalis confessionis, de obligatione eos denunciandi Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis; sicut etiam suspectos de hæresi tenetur quilibet denunciare.

VII. Quæritur quarto: Quam obligationem habeant confessarii monendi pœnitentes, ut Sanctæ Inquisitioni denuncient confessarium solicitantem, & sub quibus pœnis?

Respondeo, Gregorium XV. post Pium IV., & Paulum V. statuisse per hæc verba: *Quod Sacerdotes ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis confessionis, sive ante, vel post immediate, seu occasione, vel prætextu confessionis hujusmodi, etiam ipsa confessione non sequuta, sive extra occasionem confessionis in confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones Sacramentales audiantur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, solicitare, vel procurare tentaverint, aut cum iis illicitos, & inhonestos sermones, seu tractatus habuerint, in officio Sanctæ Inquisitionis deferantur.* Deinde adduntur gravissimæ pœnæ confessariis solicitantibus infligendæ, ac intimatur confessariis præceptum monendi pœnitentes de hac obliga-

ligatione denunciandi ; & præcipitur illis, ut non absolvant pœnitentem , antequam denunciet ; Quod tamen intelligendum , dummodo possit pœnitens intra breve tempus denunciare. In Edicto pariter pœnitentibus præcipitur , ut ante sex dies post solicitationem denuncient ; Hic tamen non est terminus obligationis, sed executionis, ut patet.

Adverte hic primo, Pontificem loqui solum de solicitatione ad turpia, non vero ad quodcumque aliud crimen.

Secundo, si confessarius tradat pœnitenti chartam solicitationis domi legendam etiam est denunciandus, ut definivit Alex. VII. proscribendo sextam Thesim , quicquid prius in contrarium dixerint Pal., & Hurt.

Tertio, non esse ex vi hujus Bullæ denunciandum laicum fingentem se confessarium , & sollicitantem ; quia Bulla loquitur de Sacerdotibus ; ut notat Dian. part. 1. tract. 4. resol. 16.: Immo neque Sacerdotem non habentem jurisdictionem , ut notat Leand. ex Hurt. ; quia Bulla loquitur de Sacerdotibus confessariis : Neque est denunciandus interpres confessionis , nec mandans confessario, ut solicitet pœnitentem . Verum , ut notat Hurt. , quamvis isti non sint denunciandi ex vi hujus Bullæ , sunt tamen denunciandi ex vi Edicti Inquisitionis , tamquam suspecti de fide, cum abutantur Sacramentis.

Quarto, neque esse denunciandum confessarium, qui dixit fœminæ, ut se tali hora ad confessionem audiendam domi vocaret, & deinde domi citra ullam simulationem confessionis inhonestos sermones haberet. Ita communiter contra Fagund. , & Sancium ; quia prætextus confessionis , de quo loquitur Bulla, debet esse proximus, non remotus a loco, & statu confessionis . Utrum autem denunciandus sit, qui sedens in confessionario , & loquens cum fœmina stante , aut sedente juxta illud, illam solicitet? Negat Leand. quæst. 30. cum Fagund. Palao, Sousa, Lezana , Freitas , & aliis apud Dian. part. 4. tract. 5. resol. 38. , quia Bulla requirit simulationem confessionis, quæ tunc habetur , quando pœnitens flexis genibus, vel aliter apparet aliis, quod confiteatur : At dicendum verius cum Peyrino, & Diana loco laudato esse denunciandum, ex quodam decreto S. Congregationis 1614., in quo ad hunc denunciandum non requirit, quod simuletur confessio, prout videtur requiri a Bulla Greg. XV.

Ubi notandum , quod si fœmina non facile possit Inquisitorem adire ad denunciandum , confessarius monere illam potest , ut suo Parocho extra confessionem referat obligationem , quam habet, denunciandi solicitantem, ut ipse videat, quomodo denunciatio fieri possit. Dixi , extra confessionem, quia nullatenus tenetur in denunciatione aperire ullum peccatum proprium , sed solum peccatum sollicitantis.

VIII. Quinto , Pœnitentem excusari a denunciando Confessario solicitante, primo juxta nonnullos, si ipse prius solicitaverit, & Confessarius consenserit, ut docet Leand. cum aliis : Sed opposita sententia tenenda est , quia confessarius vere deliquit : Secundo , si Confessarius sit jam emendatus, nisi aliter præcipiatur . Ita probabiliter Leand., Pal., & alii ; quia finis denunciationis est emendatio ; Censetur autem Confessarius solicitans jam emendatus, si per triennium bene vixerit, juxta Sancium , Riccium , & alios plures , vel si ad Sacramentum pœnitentiæ accessit post solicitationem, juxta Filliuc. ; vel si consecutus sit jubilæum , juxta Gennens. ; vel juxta Dian. , si mulier solicitata ter , vel

vel quater ad eundem rediens, nullum in eo libidinosum animum, nec signa turpia reperit: Hæc tamen non videntur sufficere, nisi ex aliis etiam adjunctis constet de emendatione. Tertio, si Confessarius sit mortuus. Quarto, si Confessarius ab aliis accusatus, & convictus jam abjuravit. Quinto, si habeat pœnitens impotentiam physicam, vel moralem denunciandi; puta, si denunciando timeat prudenter aliquod grave damnum vitæ, vel famæ, vel bonorum sibi, vel suis consanguineis usque ad quartum gradum. Sexto, quando datur materiæ parvitas, puta, si Confessarius tantum laudavit fœminæ pulchritudinem, aut alio levi verbo, seu signo, seu facto indicavit amorem lascivum. Ita Pal., Portel., Hurt. Et ratio est, quia cum pœna solicitantium sit gravis, culpa etiam in hoc genere debet esse gravis: In dubio tamen de materiæ hujus parvitate, debet attendi ad qualitatem fœminæ, nam quod non est judicium solicitationis respectu fœminæ nobilis, esset tale respectu mulierculæ, quæ facilius acquiescit; ut si donaret illi aliquid pretiosum, &c.

Ultimo advertendum, quod a denunciatione facienda non excuset, vel prætextus correctionis fraternæ præmittendæ, ut declaravit Alex. VII. in constitutione incipiente, *Licet*; vel consensus præstitus solicitationi ab ipsa pœnitente, ut supra diximus contra Leand., quia scilicet ipsa per hoc, quod solicitet, non dicitur complex criminis Confessarii, nec exponitur periculo infamationis, eo quod tali Confessario a pœnitente ipsa accusato nulla fides in hoc habeatur: Vel quod a Confessario pœnitens multa beneficia receperit, unde videatur esse ingrata, si illum accuset, ut putat Joannes Sancius; Nam Sacra Congregatio voluit hoc deleri ab operibus Sancii. Demum confixa est ab Alex. VII. thesis illa septima dicens: *Modus evadendi obligationem denunciandæ solicitationis est, si solicitatus confiteatur cum solicitante; hic potest ipsum absolvere absque onere denunciandi*: Et ratio est, quia onus denunciandi non imponitur a Confessario, sed a Pontifice. Quare Confessarius solum tenetur de hac obligatione pœnitentem solicitatum monere, (quamvis non teneatur illum monere adversum, se si ipse solicitaverit) Quapropter si non moneat, metuens sibi grave damnum ex denunciatione, non proinde eximitur pœnitens ab onere denunciandi, ut patet.

IX. Quæritur quinto; An teneatur Confessarius subire aliquando onus pœnitentis, sive denunciandi aliquem, sive restituendi, sive corrigendi proximum, sive adeundi Superiorem pro absolutione a reservatis?

Respondeo, universim non teneri, ut docet Suar. disp. 34. sect. 4., Tambur. cap. 9. §. 4., Sanch., & alii; Imo nec expedire, nisi quando obligat ipsa charitas, ut fiat id, ad quod tenetur pœnitens, qui non possit id per alium præstare, quam per ipsum Confessarium, a quo sine magno incommodo præstari possit; ut si debeat proximus corrigi, vel malum imminens Reipublicæ revelari: Quare si pœnitens non possit restituere tamam, aut alienum æs, nec per se, nec per alium, qui velit tale onus subire, excusatur a restitutione hic, & nunc facienda; Nec tenetur Confessarius hoc onus acceptare, nisi restitutio fieri debeat graviter indigenti, ut idem Tambur. docet, ex Sanch., Suar., Palao. Nec tenetur Confessarius denunciare aliquem loco pœnitentis, qui sine gravi incommodo id præstare non potest; nisi quando, ut diximus, bonum publicum periclitetur. Nec demum tenetur adire Superiorem pro

absolutione a reservatis. Et ratio est, quia in gravi periculo mortis, & in impedimento perpetuo pœnitentis casus non est reservatus; Quando vero impedimentum est temporale, ut si urgeat necessitas communionis, aut ponendi se in statu gratiæ, nec possit pœnitens hic, & nunc Superiorem adire, potest absolvi a reservatis indirecte, quin teneatur pœnitens Superiorem adire per procuratorem, aut per literas, aut per ipsum Confessarium; poterit tamen hic aliquando ex charitate id facere, ut consulat bono pœnitentis, quem videt ægre ferre onus, quod habet.

X. Quæritur sexto; Quid facere debeat Confessarius, si in absolvendo erravit?

Respondeo, ex Lug. disp. 22. sect. 3., tripliciter posse errorem contingere; Primo circa valorem Sacramenti; ut si absolvit sine jurisdictione, sine intentione, aut sine dispositione pœnitentis; Secundo circa ea, quæ sunt in damnum tertii; ut deobligando aliquem a restitutione, vel obligando eum, qui non tenetur restituere; Tertio, circa ea, quæ neque pertinent ad valorem Sacramenti, neque sunt in damnum tertii; ut si omisit interrogare speciem, aut numerum peccati, aut reliquit pœnitentem in occasione proxima, &c. Rursus hujusmodi errores dupliciter committi possunt a Confessario, vel bona fide, seu sine culpa saltem gravi, vel mala fide, seu scienter, & cum gravi culpa. His præsuppositis

Dico primo; errores primi generis tenetur Confessarius corrigere, etiam cum gravi incommodo, & rubore, admonendo de eo pœnitentem ignarum, sic exposcente damno tertii a se illato; si tamen mala fide talem errorem commisit. Quod si bona fide, tunc vel pœnitens est in gravi periculo, ne amplius confiteatur, vel non; Si primum, tenetur Confessarius cum incommodo, & rubore errorem corrigere, ne pœnitens sine Sacramento decedat; si secundum, ad nihil tenebitur, quia pœnitens in altera confessione absolvetur indirecte ab iis peccatis non legitime absolutis: Quare propter incommodum, & ruborem, quem subiret Confessarius, excusatur ab obligatione admonendi pœnitentem, ut satisfaciat legi Dei de subdendis omnibus peccatis directe clavibus; si tamen error fuit circa absolutionem a censuris, hæc conferri potest absenti.

Ubi adverte, quod petenda prius sit venia a pœnitente, antequam cum illo Confessarius loquatur de tali errore; quam si neget, non tenebitur Confessarius illum monere, quia frangeret sigillum, ut docet cum communi Dian. part. 5. tract. 11. resol. 18. contra Suar. disp. 33. sect. 5., & Filliuc.: Quod si pœnitens redeat ad confessionem, tunc libere potest Confessarius cum illo loqui de priori defectu, etiamsi bona fide commisso; quia perficit, quæ jam inchoata remanserant in alia confessione; Immo ex Lug. loc. citat. num. 77. debet; quia non adest rubor, nec incommodum, quod excuset Confessarium a procuranda integritate illius confessionis.

Dico secundo; Errores cum damno tertii, si mala fide Confessarius commisit, (vel positive deobligando a restitutione eum, qui tenetur restituere, vel positive obligando ad restitutionem, qui non tenetur) debet emendare, monendo pœnitentem, etiam cum gravi incommodo; Et in defectum pœnitentis, qui vel non possit moneri, vel non possit amplius restituere, tenetur Confessarius resarcire de proprio; quia actione sua injusta fuit causa talis damni. Si vero tantum mala fide omisit obligare ad resti-

restitutionem, quem debebat obligare, peccavit tantum contra charitatem; unde non tenetur restituere de proprio in defectum pœnitentis; quia Confessarius ex proprio munere non tenetur procurare bonum temporale aliorum, sed bonum spirituale pœnitentis.

Quod si hujusmodi errores bona fide commisit, Lug. putat, ex charitate teneri ad monendum pœnitentem cum aliquo incommodo, quamvis non cum tanto, quanto si mala fide processisset. Alii addunt teneri aliquo modo etiam ex justitia, ita ut si non faciat, teneatur ad restitutionem; sicuti si quis inculpabiliter incendit domum Petri, tenetur ex justitia ignem extinguere, si possit sine magno incommodo, quamvis alius, qui non incendit, teneatur solum ex charitate.

Dico tertio; Errores tertii generis, si bona fide committantur (verbi gratia, non obligando pœnitentem exprimere numerum peccatorum) Confessarius non tenetur corrigere, sed Deo commendet; quia judicium est finitum, & tantum materialiter pœnitens non observat legem de integritate Confessionis; non tenetur autem Confessarius cum gravi incommodo procurare, ne pœnitens materialiter transgrediatur legem Dei: sicuti si videam aliquem die festo laborantem, eo quod putet, diem illum esse feriatum, non teneor illum monere cum gravi incommodo: Censetur autem grave incommodum Confessarii dicere cum rubore pœnitenti, se errasse, dum non monuit illum de sua obligatione manifestandi numerum peccatorum; Si vero bona fide non solum non obligavit, sed positive deobligavit pœnitentem, Filliuc. docet, non teneri illum monere; quia id fieri non potest sine gravi incommodo, & rubore; Lug. ait, raro ad id teneri; quia raro fieri potest sine gravi incommodo; Quod si bona fide vel non obligavit, vel deobligavit pœnitentem relinquere occasionem proximam, tenetur ex lege charitatis monere cum aliquo incommodo, ut scandalum vitet; sicuti etiam si ex taciturnitate Confessarii sequatur aliquod malum publicum; Verbi gratia, si Parochus invincibiliter erret circa bonos mores, putando, verbi gratia, fornicationem esse licitam, quod in malum publicum verteretur. Si tamen mala fide hujusmodi errores committantur, procul dubio tenetur Confessarius diligentiam moralem adhibere, ut pœnitentem admoneat, ex Lug. num. 43.; quia in tali casu censetur Confessarius esse causa moralis transgressionis divinæ legis, esto materialis tantum sit in pœnitente ea transgressio.

XI. Quæritur ultimo; Quinam Confessarii teneantur Confessiones audire, & quando?

Respondeo, aliquos teneri ex justitia, & ex officio, ut Parochus; alios vero ex charitate, ut alii, qui non sunt pastores proprii.

Dubium itaque est primo; quandonam Parochus teneatur suis subditis administrare Sacramentum pœnitentiæ?

Respondeo, Medin., & Sylvest. V. *confessio*, existimare, tunc solum ad id teneri Parochum, quando subditus tenetur confiteri, videlicet semel in anno; quia per hoc sufficienter satisfacit necessitatibus subditi, atque adeo muneri suo. Verum communis sententia cum Vasq., Suar., Azor., & aliis apud Lug. disp. 22. sect. 1. docet, Parochum teneri frequentius audire subditos, si confiteri velint; Non enim satisfacit officio Pastoris spiritualis, si solum in extremis necessitatibus provideat ovibus suis: Præterquamquod jus habent fideles ad Sacramentum

tum pœnitentiæ recipiendum juxta Christi Domini institutionem, quæ non solum fuit, ut in extremis necessitatibus sibi subveniant, sed etiam, ut alias in peccatum lapsi Deo reconcilientur, & usu Sacramentorum suum spiritualem profectum procurent; proinde tenentur Pastores proprii pluries in anno illud administrare ovibus suis, si petatur.

Quoties autem in anno teneatur Parochus? non potest certa mensura assignari: attendendum enim est tum necessitati pœnitentis, qui quando post commissum mortale recurrit ad medicum, non est regulariter rejiciendus; tum etiam ad fructum, quem ex confessione percipit pœnitens; si enim videat Parochus, quod frequens confiteatur sine ulla emendatione, potest etiam a tam frequenti confessione repellere; tum demum ad gravamen ipsius Parochi; præsertim si tantam ovium multitudinem habeat, ut teneatur alias deserere, uni liberalius serviturus; Unde si in tali casu aliquando subditum repellat, non propterea damnandus erit peccati mortalis; Nec si semel, aut iterum neget, aut differat audire confessionem ob levitatem materiæ; quicquid in contrarium sentiat Bonac.; dummodo dilatio non sit nimia, neque gravis alia causa urgeat, verbi gratia, gravis tentatio pœnitentis, occasio Jubilæi, longum iter aggrediendum, &c.: Ubi adverte non semper teneri Parochum per se ipsum subditos audire; satisfacit enim suo muneri, si de alio apto Confessario iis provideat, nisi ex speciali aliqua ratione debeat ipse illos audire. Ita Lug. loc. citat. cum aliis.

Dubium est secundo, An Confessarii, qui non sunt proprii Pastores, sed voluntarii, in extrema solummodo, an etiam in gravi necessitate teneantur aliorum Confessiones audire?

Respondeo, peccatorem esse in extrema necessitate Confessionis, quando ignorat actum contritionis, aut non potest illum amplius elicere; esse vero in gravi necessitate, quando difficulter potest actum contritionis elicere, & confessionem petit. Certe in extrema necessitate tenetur quilibet Confessarius ex charitate, & Parochus etiam ex justitia, cum periculo vitæ, si opus sit, confessionem audire. Ita communiter Doctores apud Lug. loc. citat. ex illo Joan. 3. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus animam pro fratribus ponere.*

In gravi vero necessitate tenetur quidem Pastor, ut docent communiter Doctores apud eundem Lug., sed probabiliter non tenentur alii Confessarii cum periculo vitæ, quia cum proximus meus possit se sine meo auxilio a periculo liberare, non teneor illi cum tanto meo incommodo subvenire. Excipitur tamen ex Lug. necessitas gravis totius communitatis, verbi gratia, peste grassante; tum quia in tali necessitate vix accidit, quod nullus sit in necessitate extrema; tum etiam, quia bonum commune præferri debet bono privato.

QUÆSTIO XI.

De Casibus reservatis.

Quatuor hic discutienda; Primo, quinam possit reservare peccata? Secundo, quænam peccata possint reservari? Tertio, quinam subjaceant reservationi? Quarto, quinam possint absolvere a reservatis, & quomodo?

ARTICULUS I.

Quinam possint reservare Casus?

I. In quibusnam resideat potestas reservandi casus? Superiores regulares qualiter possint illos reservare?

II. Parochus etiam potest reservare casus; Sicut Episcopus relate ad Parochos.

III. Reservato peccato, cui est annexa censura, tam peccatum, quam censura immediate reservantur; & simul deinde tollitur utrumque; Qui vero ratione ignorantiæ invincibilis censura, illam non incurrit, nec incurrit reservationem peccati; idque etiam in casibus Episcopalibus.

IV. Reservatio casuum Episcopalium synodalium cessat, si non exprimantur in Tabella.

V. Episcopo mortuo, vel amoto, cessat reservatio casuum Episcopalium; non vero synodalium.

VI. Valida, & illicita est reservatio casuum facta ab Episcopo sine rationabili causa. Sed num etiam relate ad Parochos?

VII. Non potest Prælatus Regularis sine consensu Capituli aliquid graviter prohibere sub pœna excommunicationis sibi reservata.

I. Nomine casuum veniunt & peccata, & censuræ: Esse autem in Ecclesia Dei potestatem reservandi peccata, & censuras, certum est ex Trident. sess. 14. cap. 2.; ubi ex natura, & conditione judicii, quæ huic Sacramento competit, & ex usu Ecclesiæ id probatur; ac definitur, In eadem Ecclesia semper custoditum fuisse, ut nulla sit reservatio in articulo mortis.

Primo itaque residet hæc potestas in Pontifice relate ad universam Ecclesiam. Secundo in Episcopis relate ad suas diœceses; ut patet ex eodem Trident., quod sess. 14. can. 11. hæc habet: *Si quis dixerit, Episcopos non habere jus reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque adeo casuum reservationem non prohibere, quominus Sacerdos a reservatis vere absolvat, Anathema sit.* Tertio, habent eandem potestatem Prælati Regulares; eo modo tamen, quo Clem. VIII. præscripsit, videlicet cum moderatione, & tantum in Capitulis generalibus, & provincialibus. Quarto, habent illam omnes ii, qui habent jurisdictionem ordinariam respectu eorum, quibus delegare possunt jurisdictionem; nam cum delegati accipiant jurisdictionem ab habente jurisdictionem ordinariam, possunt illam accipere cum aliqua limitatione, videlicet relate ad aliqua tantum peccata; Unde reliqua remanent reservata.

II. Hinc sequitur ex Suar. disp. 29. sect. 1. Parochos etiam posse casus reservare, cum & ipsi habeant jurisdi-

dictionem ordinariam, quam delegare possunt aliis Parochis, & Sacerdotibus a suo Episcopo approbatis. Verum idem Suar. advertit, id non esse in usu; quia universim coadjutores, qui assumuntur a Parochis, quibus delegari potest ab iis jurisdictio, non sunt minus idonei, quam ipsi Parochi: Possunt tamen Episcopi reservare Parochis aliquos casus, quia Parochi sunt ab Episcopis dependentes, non secus ac Episcopi a Pontifice.

Sicut autem omnes habentes jurisdictionem ordinariam possunt reservare peccata sibi, ita pariter possunt reservare illa alteri, Verbi gratia, ita ut in tali casu pœnitens nequeat nisi vel a se ipso Episcopo, vel a Decano, aut Pœnitentiario absolvi. Ratio est clara, quia possunt ad libitum delegare jurisdictionem eo modo, quo sibi placuerit; Et de facto Pontifex multos casus reservat Episcopis; & in Trident. sess. 14. cap. 60. nonnulli casus reservantur Episcopo, nonnulli Vicario per Episcopum designato.

III. Quæritur nunc primo; Num quando Superior, sive sit Pontifex, sive Episcopus, sive alius reservat sibi peccatum, cui est annexa censura, utrumque sibi reservet, peccatum, & censuram, an solum peccatum, vel solam censuram?

Respondeo, Durandum asserere censuras tantum, non peccata reservari; Verum communissima apud Perez disp. 46. sect. 5. cum Suar. disp. 29. sect. 2., Lug. disp. 20. num. 26., Con. disp. 8. num. 23., Sanch. lib. 2. num. 8. docet, utrumque reservari, ut constat ex verbis decretorum Pontificum, & ex interpretum sensu. Unde sequitur primo, quod Superior dans facultatem absolvendi a censura aliqua reservata det pariter facultatem absolvendi ab illo peccato; Et dans facultatem absolvendi a peccato reservato det pariter facultatem absolvendi a Censura illi annexa; quia utramque simul reservationem solent ponere, & utramque simul tollere.

Sequitur præterea, quod ignorantia, quæ excusat ab incurrenda censura, excuset pariter ab incurrenda reservatione talis peccati, cui illa censura annectitur, ut notat Fagund. 2. præcepto Ecclesiæ cap. 1. Lug., Leand. disp. 12. quæst. 16., Mendo in Epitome V. *Reservatio*, Sanch. loc. citat., & alii: Idque verum est tam de casibus Papalibus, quam de Episcopalibus: Esto neget id de Episcopalibus Merol. t. 1. disp. 1. cap. 2., eo quod soleant Episcopi reservare peccata sine censura, quod non solent Pontifices.

IV. Quæritur secundo; An præter casus expositos in Tabella ab Episcopis sint etiam reservati Episcopis Casus Synodales.

Respondeo cum Comitolo lib. 1. respons. moral. quæst. 25. Pasqual. centur. 2. quæst. 165. contra Bordon., cessare reservationem casuum synodalium, quando exponuntur ab Episcopis casus reservati in tabella: Ratio est, quia ex pluribus legibus civilibus, & Canonicis habetur, quod non expressum habeatur pro omisso; ergo cum Episcopus non exprimat in tabella casus synodales, sicut posset, videtur illos negligere, ac non reservare.

V. Quæritur tertio; An mortuo, vel amoto Episcopo, cesset reservatio casuum ab ipso facta?

Respondeo, casuum synodalium reservationem per mortem Episcopi non cessare, ut docet Pasqual. Centur. 4. quæst. 345.; quia statutum synodale, cum sit lex, non expirat morte ullius: Contra tamen cessat reservatio facta ab Episcopo per mortem Episcopi; quia universim personalia sequuntur personam, eaque extincta, extinguuntur: & ideo etiam

quæ

quæ sunt mere beneplacita extinguuntur morte concedentis, (in foro tamen contentioso) ut diximus quæst. 8. art. 1. ex cap. *Gratiose de Rescriptis* in 6., Et ita docet Dian. part. 6. tract. miscellan. resol. 41. cum Sanch., Fagund. contra Præposit.. Imo addo cum Pasqual. quæst. 296. contra Dian., & Fagund., mortuo, vel amoto Episcopo, posse a non habente facultatem in reservata absolvi non solum eum, qui post mortem Episcopi reservantis incurrit in casum reservatum, sed etiam eum qui Episcopo vivente in casum reservatum incurrerat. Ratio est, quia potestas jurisdictionis non respicit peccata, quando committuntur, sed quando subjiciuntur clavibus. Ubi adverte ex Cyspedes apud Pelliz. tr. 6. cap. 2. n. 59. reservationem casuum Synodalium esse a jure, Episcopalium vero esse ab homine, & ideo hæc tantum morte Episcopi reservantis expirat, non vero illa. Esto enim Episcopus exponendo in tabella aliquos dumtaxat ex reservatis Synodalibus censeatur consentire, ut relate ad reliquos nulla sit reservatio; mortuo tamen Episcopo lex synodalis non cessat obligare, quippe quæ lata est per potestatem collatam a Christo Domino, qui non moritur.

VI. Quæritur quarto; An reservatio alicujus casus facta ab Episcopo absque legitima, & rationabili causa sit valida?

Respondeo cum Perez disp. 46. sect. 2., certum esse primo, quod talis reservatio sit illicita; Etenim cum reservatio sit odiosa, tam Confessariis, quibus minuit potestatem, quam pœnitentibus, quibus est molesta, non potest fieri sine rationabili causa. Certum est secundo, quod valide possit Episcopus quoslibet casus reservare illi, cui jurisdictionem delegat; cum enim pro libito illam deleget, potest etiam pro libito illam limitare. Dubium est solum, An relate ad Parochos habentes jurisdictionem ordinariam in suos subditos valide reservet Episcopus sine legitima causa casus aliquos? Vasq. quæst. 91. art. 3. dub. 4. cum Sot., & aliis putat, quod invalide; tum quia Trident. docet, posse Episcopos reservare in ædificationem, non in destructionem; tum etiam, quia cum jure divino Parochi habeant jurisdictionem, non potest illa a jure humano sine causa valide restringi. Verum Suar. disp. 29. sect. 4. censet, quod valide, propter subordinationem, ac dependentiam, quam habent Parochi ab Episcopo; Lug. demum disp. 20. sect. 3. cum Perez probabilius putat, tunc solum esse invalidam hujusmodi reservationem, quando notabiliter impediret, vel diminueret Parochis jurisdictionem necessariam ad suum munus exequendum; Etenim sicut non potest Episcopus amovere Parochum a suo officio sine justa causa, nempe propter ineptitudinem; ita nec potest ab eo tollere, aut notabiliter diminuere necessariam jurisdictionem.

VII. Quæritur ultimo; An possint Prælati Regulares sine consensu Capituli aliquid graviter prohibere sub excommunicatione sibi reservata?

Respondent affirmative Suar. disp. 29. sect. 4., Villalob., Tamburinus, & alii apud Perez, & Dian. part. 2. tract. 2. resol. 49., quia a Clem. VIII. solum prohibetur, ne peccata sibi reservent Prælati Regulares sine consensu Capituli; ergo possunt reservare censuras, quamvis per accidens sic etiam reservent peccata. Sed communiter Doctores tenent oppositum cum Perez, Dian., Lug., Sanch.; tum quia sic frustraretur finis prohibitionis Clementis; tum etiam, quia extat decretum Sacræ Congregationis relatum a Lug. num. 47. declarans, non

non posse illos censuras hujusmodi sibi reservare.

ARTICULUS II.

Quænam peccata cadant sub reservationem?

I. Non constat inter Doctores, num possint reservari venialia, ac mortalia alias remissa. Peccata vero pure interna non solent reservari.

II. Quando casus reservatur, peccatum externum debet esse consummatum, & de se grave; Unde percussio Clerici si sit simpliciter levis, quamvis cum culpa gravi, non est reservata; Est solum reservata Episcopo percussio, quæ sit levis comparata cum enormi.

III. Casus reservatus, effectu secuto, non incurritur ab eo, qui confitetur, antequam effectus sequatur.

IV. In dubio, an peccatum fuerit mortale, seu an includatur in lege reservante, reservatio non incurritur; Quod si in tali dubio quis sit absolutus, non debet iterum a Superiore absolvi, si deinde deprehendat casum esse reservatum.

V. Quid si idem peccatum cum censura a diversis superioribus reservetur?

VI. Episcopis peccata nonnulla reservantur jure communi; Alia ex consuetudine; Alia vero per statuta Episcopalia.

VII. Quid requiritur, ut casus Papalis dicatur occultus, & idcirco Episcopo reservatus? Et quid de occultis Bulla Cœnæ?

VIII. Quinam dicantur perpetuo impediti adire Pontificem, ut eatenus possint a Casibus Papalibus per Episcopum absolvi sine onere?

IX. Num sicut impeditus adire Pontificem potest absolvi ab Episcopo; ita impeditus adire Episcopum possit ab Inferiore absolvi?

X. Probabiliter impeditis adire Pontificem non imponitur ab Episcopo onus adeundi illum cessante impedimento temporali, nisi casus sit reservatus cum censura: Quid si ab inferiore detur absolutio? In articulo mortis onus hoc imponitur solum, si excommunicatus sit denunciatus.

I. Certum est primo, peccata venialia, necnon mortalia alias legitime confessa de facto non reservari; quicquid sit, Utrum de possibili reservari possent? in quo variant Doctores; Etenim qui dicunt, jurisdictionem in venialia haberi a Christo Domino, asserunt cohærenter non posse ab Ecclesia reservari; qui vero asserunt, jurisdictionem haberi a Pontifice, dicunt posse quidem reservari, sed inutiliter, cum possint aliis mediis tolli venialia; Et idem dicas de mortalibus remissis, & legitime confessis.

Certum est secundo, non reservari de facto mortalia pure interna; quamvis juxta communem sententiam Suar., Vasq., & aliorum reservari possint; Sicut de facto reservat Pontifex sibi dispensationem aliquorum votorum, etiamsi mere mentalium.

II. Certum est tertio, quod quando reservatur actus externus, requiratur actus externus consummatus, & qui in toto rigore vocabuli sit talis; Unde reservata sodomia, verbi gratia, requiritur & commixtio duorum ejusdem sexus, & seminatio intra vas; quia reservatio habet rationem pœnæ, & ideo odiosa est, & stricte interpretanda. Hinc si reservaretur scriptio epistolæ de obscœnis ad Moniales, si quis talem epistolam scribat, & mittat, sed ea ad Moniales non perveniat, non incurrit in reservationem.

Cer-

Certum est quarto, quod quando reservatur actus internus, qui prodeat in externum, verbi gratia, peccatum contra castitatem, tum actus externus debeat de se esse gravis, ut docent Suar., Lug., & alii apud Leand. disp. 12. quæst. 9. contra Turrian. Unde qui ex intentione mortaliter peccaminosa contra castitatem diceret alicui aliquod verbum turpe ex se leve, vel aliam actionem externam ex se levem exerceret circa illum, puta tangendo ejus vestes, vel suspirando, &c., non incurreret reservationem; quia cum reservatio cadat circa actum externum, hic de se debet esse graviter malus, nec satis est, quod graviter malus sit actus internus; Ecclesia enim non judicat de internis. Hinc etiam fit, quod, reservato homicidio, non sit reservata percussio facta animo occidendi; & reservata percussione, non est reservata percussio levis facta cum intentione mortali; Et idem dicas de excommunicatione, quæ incurritur per actionem externam de se levem, etiamsi factam cum mortali intentione: Quare non incurrit excommunicationem, qui leviter percutit Clericum, aut qui reservato furto, parvam materiam furatur, licet cum intentione graviter peccaminosa: Percussio autem levis, quæ est Episcopo reservata, ut mox dicemus, non est percussio Clerici simpliciter levis, sed ea, quæ est solum levis comparata cum enormi, & simul est graviter peccaminosa.

III. Certum est quinto, quod quando reservatur casus, effectu secuto, verbi gratia homicidium, procuratio abortus, &c., si quis propinet venenum, vel vulneret, ita ut ex tali veneno, seu vulnere sequatur deinde mors, vel abortus, & interim pœnitens confiteatur ante effectum secutum, casus non est reservatus, ut docent Dian., Lug., & alii communiter. Utrum autem secuto effectu indigeat nova Superioris absolutione? Affirmat Lug. disp. 16. num. 253. sed communiter negant, quia fuit jam directe absolutus pœnitens a tali casu: Et idem dicas, si casui sit annexa excommunicatio; Etenim sublata culpa, & curato morbo per confessionem ante effectum secutum, non potest incurri pœna medicinalis, sicut est excommunicatio, quando deinde sequatur effectus, ut docent Avil., Filliuc., Hurt., Mend. num. 41.

IV. Quæritur nunc primo; An peccatum sit reservatum, quando dubium est de ipsius reservatione; Vel quia dubium est, an sit commissum, vel quia dubium, an fuerit mortale; vel quia dubium, an includatur in lege reservante?

Respondeo negative cum Lug. disp. 20. sect. 3. Suar. de censuris disp. 40. sect. 6. Leand. quæst. 11., & aliis communiter contra Armil., Cordub. apud Lugo. Ratio est, quia reservatio, utpote odiosa, non debet ampliari ad peccatum dubium, sed restringi ad certum; nisi forte ipse reservans expresse vellet etiam peccatum dubium reservare, ut olim exprimebatur in casibus Bullæ Cœnæ ante decretum moderatorium Clem. VIII. Et in Extravag. *Perlectis* exprimitur reservari Papæ percussionem clerici in dubio, an sit gravis, non quidem quando dubitatur, an peccatum internum fuerit grave; quia in tali casu multi docent, nec esse necessario confitendum, sed quando supposito peccato interno gravi dubitatur, an percussio etiam fuerit gravis; ut docent communius contra Bordonum apud Dianam p. 9. tract. 4. res. 46. ubi pro benigniori sententia laudat etiam Sanch. lib. p. cap. 10. n. 74. docentem in dubio num percussio sit gravis, an levis, censendam esse levem, ne privetur Episcopus facultate ab-

solvendi ab illa. Quare solum quando percussio sine ullo dubio est levis comparata cum enormi, non est reservata Pontifici, sed Episcopo, ut si quis Clericum pugno, pede, vel lapide, aut ligno non relinquente vestigium percutiat; (attenta tamen gravitate injuriæ, non violentiæ) Immo ex Dian. part. 9. tract. 4. resol. 29. si percutiatur pugno Sacerdos in facie, ita ut aliquæ guttæ sanguinis effluant, adhuc percussio dicitur levis relate ad enormem, & Episcopo reservata; Quod si percussio sit ex se simpliciter levis, non vero levis comparata cum enormi, tunc nulla reservatio, nec excommunicatio incurritur, etiamsi fiat cum intentione mortali, ut diximus num. 2. Quæ dicta sunt de reservatione, militant etiam circa excommunicationem, irregularitatem, & quamlibet aliam pœnam; In dubio enim peccati nulla istarum pœnarum incurritur, nisi exprimatur; Ideo autem irregularitas etiam in dubio homicidii incurritur, quia etiam in eo casu dubio exprimit legislator debere illam incurri, dummodo culpa fuerit certe mortalis.

Neque dicas, quod in dubiis tutior pars sit eligenda; ergo recurri debet ad superiorem pro absolutione a reservato dubio, ut securior sit absolutio. Nam hoc est consilium, non præceptum, ut recte notat Suar. cum Navar., Sot., Sylvest., & aliis; Absolutio enim sic data ab inferiore habet sufficientem securitatem, cum sit moraliter certa.

Infertur hinc primo, posse Inferiorem absolvere a reservatis dubiis, sive dubium sit juris; verbi gratia, cum dubitatur, sitne a jure reservatum aliquod mortale certe commissum; sive dubium sit facti, verbi gratia cum dubitatur, an revera commiseris peccatum certo reservatum, puta, an quando protuleris hæresim externam, etiam interius credideris, & protuleris animo eam asserendi; nam hoc totum requiritur, ut hæresis externa sit reservata. Ratio illationis est, quia in dubiis melior est conditio possidentis. Debet quidem confessarius dubium examinare, ne exponat Sacramentum periculo frustrationis; Verum examinato dubio, si adhuc hæreat, potest absolvere; quia dubium, quod remanet, tollit a peccato reservationem, si qua esset; ut infra dicemus de ignorantia reservationis, quæ eodem modo tollit a peccato reservationem.

Infertur secundo, quod qui in casu dubii absolutus est ab inferiore a peccato, vel a censura reservata, si deinde deprehendat certo peccatum illud esse reservatum, non tenetur Superiorem adire. Ita Lug., Bardi disp. 6. cap. 11. punct. 4 §. 5., quia jam ab eo peccato absolutus fuit directe ab habente tunc potestatem: Sicuti dubius de voto Castitatis, si dispensetur ab Episcopo, & deinde deprehendat votum Castitatis fuisse certum, non tenetur Pontificem adire pro dispensatione, ex Sanch. lib. 4. cap. 44., Lug. disp. 20. sect. 2.

V. Quæritur secundo; An possit idem peccatum a pluribus Superioribus reservari, ita ut sublata una reservatione remaneat altera?

Respondeo, vel reservatio fit cum censura, verbi gratia, cum excommunicatione annexa; vel non: Si primum, reservatio unica est, etiamsi fiat pluries ab eodem superiore. Quod si fiat a diversis, verbi gratia, prius ab uno Episcopo, deinde ab alio, vel a Pontifice, tunc reservatio, & excommunicatio est multiplex, ita ut una sublata remaneat altera, ut ostendit Suar. disp. 31. sect. 4. si vero reservatio fiat sine censura, sive fiat ab eodem Superiore pluries, sive prius ab uno Episcopo, deinde a

Suc-

Successore, tunc unica est reservatio, & per unam facultatem absolvendi tollitur: Quod si fiat a diversis Superioribus, videlicet ab Episcopo, & a Papa, si prius fiat ab Episcopo, & deinde a Papa, tunc accedente reservatione Pontificia, cessat Episcopalis, ut notat Lug. num. 151. cum non habeat tunc Episcopus facultatem absolvendi, adeoque nec sibi reservandi; Quod si prius fiat a Papa, deinde ab Episcopo, propter eandem rationem reservatio Episcopalis est nulla, ut docet Suar. disp. 31.

VI. Quæritur tertio; Quænam peccata sint de facto Episcopis reservata?

Respondeo, tripliciter posse peccata Episcopis reservari. Primo per statuta Episcoporum, sive synodalia, sive extra synodalia. Secundo per consuetudinem. Tertio jure communi. Quæ primo, aut secundo modo reservantur, recenseri non possunt, quia dependent a voluntate uniuscujusque Episcopi, & a consuetudine cujusvis diœcesis. Universim vero solent sibi Episcopi reservare homicidium voluntarium, crimen incendiarii, Pollutionem Ecclesiæ, Perjurium in judicio, Adulterium publicum, Falsificationem literarum, & his similia, quæ discutit Tambur. in tractatu de Pœnitentia cap. 6. loquens de casibus Panormi reservatis. Quæ vero jure communi Episcopis reservantur, sunt, præter nonnullas dispensationes irregularitatum, & votorum, Primo levis percussio Clerici; & gravis, si fiat a fœmina. Secundo procuratio abortus fœtus animati effectu secuto. Tertio communicatio in eodem crimine cum excommunicatis ab Episcopo, & alia hujusmodi, quæ notat Tolet. lib. 1. Instructionis Sacerdotis cap. 19., Ac demum omnes casus Papæ reservati, si sint occulti. Et iidem etiam publici in casu legitimi impedimenti sive perpetui, sive temporalis possunt jure communi ab Episcopis absolvi, cum onere tamen, quod cessaute impedimento temporali, ad Papam se præsentent; ut habetur in cap. *de cætero de sentent. excommunicationis*. At in articulo mortis non solum Episcopi; sed quilibet Sacerdos poterit ab omnibus casibus Papalibus absolvere, cum ex Tridentino in eo articulo, seu etiam periculo cesset omnis reservatio.

VII. Circa hæc notandum primo, Crimen illud dici occultum, quod opponitur publico, ut exponit Suar. disp. 30. sect. 2.; publicum autem dicitur, quod notum est fere omnibus Oppidi, vel viciniæ, vel communitatis, vel publice diffamatum, vel deductum in forum contentiosum, dummodo ob defectum probationis non sit ab eo Reus absolutus; Unde quamvis aliquando crimen notum sit aliquibus, adhuc potest dici occultum, quousque Reus non laborat publica infamia, ut docet Navar. in Manual. cap. 27. num. 254. Quod si delictum sit in aliquo loco publicum, non vero in eo, in quo petitur absolutio, Sanch., Dian., & alii putant, posse etiam ab Episcopo absolvi; Negat tamen Suar., quia quod alicubi publicum est, simpliciter est publicum; præterquamquod facile etiam ad alia loca defertur, & publicatur.

Notandum secundo, multos Doctores cum Tolet. apud Suar. loc. citat. negare, multos alios cum Navar., Lug. disp. 20. sect. 5. asserere, quod per Bullam Cœnæ revocata sit ab Episcopis hæc facultas absolvendi ab hæresi occulta, necnon ab aliis occultis casibus in ea Bulla contentis: quia in calce Bullæ dicitur Episcopus non posse ab iis casibus absolvere, non obstantibus quibuscumque: Quamvis utraque sententia suos habeat Patronos; quia quando dicit Bulla, Episco-

piscopos non posse ab iis absolvere, *non obstantibus quibuscumque*, intelligi potest, quod loquatur de iis casibus, quando sunt publici, non quando sunt occulti; Suar. tamen censet, tutiorem esse sententiam Navar., Quod præsertim verum est, postquam confixa est thesis illa tertia ab Alex. VII., quam mox referemus.

Notandum tertio, facultatem hanc Episcoporum, quam habent ratione officii, & idcirco ordinariam Episcopi, esse cuilibet delegabilem; Unde sequitur, quod Confessarius, cui Episcopus dat facultatem absolvendi a Casibus sibi reservatis, possit etiam absolvere ab omnibus casibus reservatis Papæ, dummodo sint vel occulti, vel cum legitimo impedimento adeundi Pontificem, eo modo, quo potest Episcopus; excepta tamen hæresi externa, quæ unice ab Episcopo absolvi potest, quando est occulta, juxta Trident. sess. 24. cap. 6., & ab Alex. VII. damnata est propositio 4. dicens, *Etiam Prælatos regulares posse ab ea absolvere in foro conscientiæ*. Damnata nihilominus etiam est ab eodem Pontifice propositio 3. dicens: *Sententia asserens Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt &c. in concistorio Sacræ Congregationis Cardinalium visa, & tolerata est*. Ubi nonnemo putat non damnari hanc sententiam, sed solum damnari, quod ea visa, & tolerata sit a Sacra Congregatione. Equidem cum Moja dicendum probabilius censeo, etiam sententiam illam damnari; quia nisi sententia esset falsa, Alex. VII. non fuisset adeo solicitus de mendacio illo, quod ea sententia a Sacra Congregatione visa, & tolerata sit: Quare quamvis prius probabile esset, ex auctoritate Navar., Lug., & aliorum Doctorum, quod Episcopi possent ab heresi occulta, & ab occultis omnibus Bullæ Cœnę absolvere, nunc tamen non videtur amplius ea sententia eadem probabilitate pollere, ut ostendimus in Trutina Theologica thesium damnatarum.

VIII. Notandum ultimo, onus comparendi coram Pontifice, cessante impedimento, non debere imponi ab Episcopo ei, qui absolvitur, quando impedimentum adeundi Pontificem est perpetuum; quia frustra imponeretur. Dicuntur autem habere perpetuum impedimentum in jure Mulieres propter sexus fragilitatem, pueri ante pubertatem, Regulares, filiifamilias, Senes, videlicet septuagenarii, vel sexagenarii, immo per aliquos Doctores etiam quinquagenarii, Servi, idest Mancipia, Pauperes, Infirmi, Carceribus perpetuo detenti, vel ad triremes damnati, vel in Insulas relegati, Captivi apud Turcas; Necnon qui arripere iter non possunt sine gravi detrimento vel temporali, vel spirituali, vel proprio, vel suorum, videlicet uxoris, familiæ, &c. Ad hoc tamen ut isti dicantur perpetuo impediti, debent tali impedimento laborare solum per decennium, aut etiam (ex Tambur. in decalogum) per quinquennium. Aliter dicerentur laborare impedimento temporaneo, & non perpetuo.

IX. Dubium est magni ponderis; An sicut in impedimento temporaneo, & non perpetuo adeundi Pontificem potest Episcopus absolvere a casibus Papæ reservatis cum onere comparendi, cessante impedimento, sub pœna reincidentiæ, ita pariter, quando pœnitens habet impedimentum adeundi Episcopum, possit quilibet Confessarius absolvere cum onere comparendi apud Episcopum, cessante impedimento, sub eadem pœna reincidentiæ?

Respondeo, plurimos Doctores cum Suar. disp. 30. sect. 2., Lug., Becan., &

& aliis communius negare, quia illud tantum exprimitur in jure; nec valet arguere a pari in lege positiva. Verum affirmant Perez disp. 50. sect. ultim., necnon Boss., Celestin., Hurt., & Granad. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 58., & Dicastil. apud eundem Dian. part. 11. tract. 8. resol. 49. Ratio est, quia cum timeri possit in tali casu probabile periculum animae propter dilationem poenitentiae; & cum aliquando etiam urgeat necessitas communionis, & non sit facilis contritio, caeteroqui praerequisita, videtur verisimile, quod noluerit Pontifex tollere remedium confessionis poenitentibus impeditis adire Episcopum, quod iterum explicabimus in de Censuris quaest. 2. art. 7.

Quare habens reservata vel Papae, vel Episcopo, apud quos non patet aditus, & volens se reconciliare cum Deo, vel propter necessitatem communionis, vel ne diu sit in statu peccati mortalis, tripliciter potest se gerere: Vel primo praemittendo communioni solam contritionem, perinde quasi non haberet copiam Confessarii; etenim juxta primam communiorem laudatam opinionem Confessarius non potest absolvere a reservatis Episcopo, vel Papae in casu impedimenti? Vel secundo potest confiteri Confessario non reservata, omittendo reservata; cum non habeat Confessarius potestatem in illa, ut docent Sot., Cordub., Pal., Dian. part. 2. tract. 4. resol. 104.: Vel tertio sequendo secundam hanc opinionem, potest reservata simul, & non reservata confiteri, ita ut ab his directe, ab illis indirecte absolvatur, ut communius Doctores docent cum Laym. de Sacramento Poenit. cap. 12., Navar., Sot., & aliis. Immo ad id teneri docet Laym. ex D. Th., ut possit Confessarius integre cognoscere statum poenitentis.

X. Addo hic probabilem esse sententiam Lug. disp. 20. num. 223. quod onus comparendi Papae, cessante impedimento temporali, tunc imponi debeat ab Episcopo poenitenti, quando hic ab eo absolvitur a censura reservata, non vero quando ab eodem absolvitur a peccato Papae reservato sine censura; quod perraro accidit. Ratio, quam affert de Lug. est, tum quia in jure tale onus imponitur solum poenitenti, qui ratione impedimenti absolvitur a censura; tum etiam, quia tale onus imponi debet sub poena reincidentiae; quae poena solum cadere potest supra censuram, non supra peccatum, ut patet; tum demum, quia aliter qui fuit absolutus directe a peccato, teneretur iterum illud subjicere clavibus, quod videtur durum. Utrum autem qui propter impedimentum temporale absolvitur a casibus sine censura reservatis a confessario, eo quod poenitens non possit adire Episcopum, juxta dicta numero praecedenti, tunc pariter possit confessarius ab iis absolvere sine onere, extra mortis articulum? Disputat Suarius disp. 30. de Poenit. sect. 3. & Lugo disp. 20. sect. 10. num. 224., & neuter audet id asserere; cum communissime rejiciatur. Qua de re fusius dixi in Trutina exponendo tertiam thesim ab Alex. VII. confixam num. 7.

Dices. Ideo Episcopus potest a casibus Papalibus absolvere sine onere, si non sit illis annexa censura, quia aliter qui fuit absolutus ab iis directe ab Episcopo, teneretur iterum subjicere clavibus idem peccatum, quod est inconveniens; atqui hoc etiam sequeretur, si in casu impedimenti temporalis absolutus a confessario a casibus Episcopalibus sine censura teneretur adire Episcopum, ut iterum absolvatur cessante tali impedimento; ergo in utroque casu dari potest absolutio sine onere.

Respondeo negando minorem. Nam ideo Episcopus in casu impedimenti temporalis directe absolvit a casibus Papalibus, quia hoc illi a jure conceditur, tum in Cap. *de caetero de sententia excommunicationis*, tum alibi; Unde cum absolvatur poenitens directe a casibus Papalibus, non debet iterum adire Pontificem cessante impedimento, ut absolvatur; sed si peccato est annexa censura, absolvitur cum onere sistendi se coram Pontifice, non ut absolvatur iterum a peccato, sed ut stet ejus mandatis propter censuram incursam, aliter in eandem censuram incidit. At quando confessarius ratione impedimenti temporalis absolvit a casibus reservatis, tunc non absolvit directe, cum nullibi talis facultas illi tribuatur, sed absolvit indirecte, non secus ac indirecte absolvit a peccatis oblitis; & ideo cessante impedimento datur onus adeundi Superiorem pro absolutione directa. Quod si Sacerdos absolvat moribundum a reservatis, tunc ideo absolvit directe, & sine onere, (nisi forte censura sit denuntiata, ut satisfiat foro externo) quia ex Tridentino pro illo articulo confertur cuilibet Sacerdoti facultas absolvendi a quibuscunque peccatis, & censuris: Haec enim habentur sess. 14. Concilii laudati cap. 7.: *Pie admodum, ne aliquis pereat, in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis, & censuris absolvere possint.*

ARTICULUS III.

De iis, qui subjacent reservationi.

I. Impuberes probabiliter reservationi, & excommunicationi non subjacent, nisi exprimantur.

II. Probabiliter etiam ignorantes reservationem poenalem illam non incurrunt.

III. Ignorantia reservationis est solum in causa, cur reservatio non incurratur; sicut dicitur de ignorantia excommunicationis, aut si de reservatione dubitetur.

IV. Num peregrini absolvi possint a reservatis sua patria, si non sint simul reservata in dioecesi, in qua versantur?

V. Num peccata reservata in dioecesi absolvi possint a quolibet confessario, si fuerint commissa in Monasterio exempto?

I. Certum est, reservationi universim subjacere omnes subditos reservantis; nisi specialiter aliqui exciperentur, ut de facto Eminentissimus Archiepiscopus Neapolitanus foeminas excipit a reservatis luxuriae, & pueros, ac puellas omnes ante 14. annum ab omnibus reservatis. Dubium tamen est, An universim impuberes, peregrini, & reservationem ignorantes reservationi subjaceant?

Quaeritur itaque primo; an peccata impuberum possint reservari?

Respondeo, Palud., Belloch. apud Dian. part. 1. tract. 1. Miscel. resol. 1. negare, quia minor aetas excusat pueros in foro exteriori a poena extraordinaria; Unde diximus quaest. 4. art. 3., impuberes transgredientes praeceptum confessionis annuae non incurrere in foro exteriori poenas latas in transgressores, nec excommunicationem ullam, nisi forte exprimerentur.

Sed Perez disp. 45. sect. 3., Lug., Homob., & alii distinguunt duplex genus reservationis, alterum poenalis, alterum medicinalis, ex Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 32., & dicunt huic reservationi medicinali, non illi poenali impuberes subjacere. Reservatio autem dicitur Medicinalis, quando imponitur ut remedium, seu quando

do est veluti lex determinans casus, in quibus recurri debeat ad Superiorem pro meliori remedio applicando; Hoc enim expedit ad bonam Ecclesiæ gubernationem; & in tali casu sicut impuberes subjacent aliis Ecclesiæ legibus, verbi gratia, abstinentiæ a carnibus, confessionis annuæ, &c., ita pariter subjacent reservationi: Dicitur vero reservatio esse pœnalis, quando est quædam pœna imposita in lege in odium, & vindictam peccati; ut fecit Sixtus V. contra male promotos ad ordines; & in tali casu non subjacent impuberes reservationi; sicut nec subjacent juxta communiorem opinionem ulli excommunicationi, vel alteri pœnæ Ecclesiasticæ.

Equidem tamen censeo, probabile esse, quod nunquam impuberes reservationi subjaceant; sicuti nunquam subjacent excommunicationi, nisi exprimantur; cum eadem sit ratio de reservatione, ac de excommunicatione, ut mox dicemus.

II. Quæritur secundo; An ignorantes reservationem illam incurrant? Et idem quæritur de non advertentibus ad illam, dum actu peccant?

Respondeo, convenire communiter Doctores, quod censura ignorata non incurratur, sicuti nec incurritur, si ad illam non advertatur, dum committitur peccatum, cui annexa est censura; siquidem inadvertentia actualis, seu oblivio æquiparatur ignorantiæ invincibili, & inculpabili. Ratio autem, quare non incurratur censura ignorata, est, quia censura est pœna spiritualis medicinalis, quæ applicari debet peccatori ægroto, ut possit illum curare; Applicatur autem unice per cognitionem, & consequenter qui illam ignorat, non incurrit, ex Cap. *Ut animarum*, nisi ignorantia sit crassa, aut supina, prout suo loco dicemus. Dubium tamen est, an idem dicendum sit de reservatione?

Prima sententia docet, illam incurri ab ignorante; Ita Homob. de Cas. reserv., Merol., & alii. Secunda sententia negat; Ita Quintanad. tract. 3. singulari 11. dicens, per hæc verba, *Ignorantia reservationis, sive juris, sive facti, etiamsi culpabilis, seu vincibilis excusat a reservatione*. Ita etiam Adamus Burghaber cent. 3. casuum selectorum casu 31., & alii apud Dian. part. 10. tract. 14. resol. 63., qui opinionem hanc satis probabilem existimat. Tertia Sententia distinguit cum Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 32., Pal. tract. 2. disp. 1. punct. 17., Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 6. cap. 1., Perez, Fagund., & aliis, qui docent, ut modo diximus de impuberibus, reservationem, quæ sit lex pœnalis facta in odium, & vindictam peccati, non incurri ab ignorante illam; secus vero reservationem, quæ sit lex medicinalis facta ob bonum commune Ecclesiæ, & rectam ejus gubernationem, quæ exigit, ut graviora crimina a Superioribus, & a Prælatis cognoscantur. Demum magis ad rem Joseph de Januario resp. 1. distinguit duplicem reservationem, alteram legalem, quæ fit per legem universalem, aut per statutum synodale, ut plerumque fit; alteram vero personalem, quæ scilicet fit a persona Superioris per modum præcepti, præcipiendo confessariis, ne a tali vel tali peccato absolvant; quod raro accidit; Nam peccata, quæ reservantur ab Episcopis in tabella, prius reservata sunt per statutum synodale: Docet deinde Joseph de Januario, primam reservationem non incurri ab ignorante, quia habet rationem pœnæ medicinalis, non secus ac censura, & respicit directe pœnitentes; secundam vero incurri, quia directe respicit confessarios, quamvis in ordine ad Pœnitentes.

Equidem censeo in praxi sequendam primam opinionem; sed probabilem etiam esse secundam, prout limitatur a Josepho de Januario apud Dian. part. 10. tract. 14. resol. 63. , ita ut tunc solum reservatio incurratur ab ignorante illam, quando delegans jurisdictionem delegat cum aliqua limitatione præcipiendo, ne delegatus a tali, vel tali crimine absolvat, quod raro habetur.

Probatur, quia omnis reservatio habet rationem pœnæ medicinalis, si fiat per legem universalem, & est odiosa, tam confessario, cujus jurisdictionem restringit, quam pœnitentibus, qui coguntur Superiorem adire pro absolutione: Atqui pœna spiritualis medicinalis ex communi Doctorum sententia apud Sanch. lib. 1. Moralium cap. 8. non incurritur ab ignorante illam, (ut diximus de censura, quæ universim ignorata non incurritur) ergo nec reservatio; Etenim tam excommunicatio reservata, quam reservatio peccati est restrictio jurisdictionis in absolvente; utraque est pœna in delinquente, & est pœna medicinalis præservativa a gravioribus delictis, spectans ad rectam Ecclesiæ gubernationem; ergo tam excommunicatio, quam reservatio ignorata non incurruntur.

Confirmatur primo; quia nulla medicina potest ægrotum sanare, nisi illi applicetur; atqui lex reservationis, & excommunicationis sunt medicinæ præservantes a gravioribus delictis, & applicantur hominibus per cognitionem illarum; ergo nisi innotescant, non habent rationem medicinæ, & sic non debent incurri.

Confirmatur secundo, quia intantum lex reservationis, & excommunicationis spectat ad rectam Ecclesiæ gubernationem, inquantum talis pœna deterret reum a gravioribus criminibus; atqui nisi innotescat, non potest deterrere, ergo ignorata non debet incurri.

Dices primo: Dispar est ratio de excommunicatione, ac de reservatione; Illa præservat præcise inquantum est pœna privans Sacramentis, &c. Hæc vero præservat, non solum ratione pœnæ, sed etiam quia dum pœnitens adire debet Superiorem, potest ab eo graviora, & salubriora monita habere, quam ab inferiore; ergo quamvis excommunicatio ignorata non incurratur, non tamen reservatio.

Respondeo, tam legem excommunicationis, quam reservationis respicere & bonum publicum, & pœnam delinquentis, quamvis diversimode utrumque respiciant; quia tamen conveniunt in hoc, quod utraque sit pœna medicinalis, conveniunt pariter in eo, quod ab ignorantibus non incurrantur; quippe qui dum peccant peccato, cui sit annexa vel censura, vel reservatio, non sunt prævaricatores talis legis positivæ, quam ignorant, & idcirco non sunt rei talis pœnæ. Adde, quod etiam in excommunicatione reservata habeatur hoc, quod per recursum ad Superiorem possit delinquens habere salubriora monita ab illo, quam ab inferiore, & tamen etiam excommunicatio reservata, si ignoretur, non incurritur; ergo inter excommunicationem, & reservationem nulla disparitas.

III. Dices secundo; Reservatio est limitatio jurisdictionis in confessario, seu ablatio jurisdictionis relate ad tale peccatum; atqui ignorantia pœnitentis non potest conferre confessario jurisdictionem, quam non habet; ergo ignorantia reservationis non impedit reservationem.

Confirmatur, quia simplex Sacerdos non potest valide absolvere a mortalibus, etiamsi bona fide pœnitens ad illum accedat. Et ratio est,

quia simplex Sacerdos non habet jurisdictionem in mortalia; Atqui neque Confessarius inferior habet jurisdictionem in mortalia reservata; ergo neque poterit valide ab illis absolvere, per hoc quod pœnitens bona fide illi confiteatur ignorans reservationem, seu restrictionem jurisdictionis.

Confirmatur secundo; quia ignorantia reservationis, si sit in Confessario, non facit, ut valide absolvat; ergo neque si sit in pœnitente. Et ratio a priori est, quia reservatio fit ad rectam Ecclesiæ gubernationem, quæ exposcit, ut graviora crimina a Superioribus tantum cognoscantur; ergo sive illam sciant, sive nesciant pœnitentes, non possunt valide absolvi a reservatis, nisi ab habentibus potestatem in illa.

Respondeo, hoc argumentum, quod est Achilles Adversariorum, æque militare contra excommunicationem reservatam, & contra peccatum in dubio reservationis; quare sicut excommunicatio etiam reservata, eo ipso quod est ignorata, non incurritur, & ideo cessat caput, unde per legem, qua reservatur excommunicatio, limitatur in Confessario jurisdictio relate ad illam; & sicuti cessat limitatio jurisdictionis relate ad peccata reservata, quando dubium est de reservatione; ita pariter quando ignoratur reservatio. Limitatio itaque jurisdictionis est quidem circa peccata reservata; verum quia accedente ignorantia reservationis, peccatum non est amplius reservatum, ideo accedente tali ignorantia, sicut etiam accedente dubio reservationis, non habetur jurisdictio restricta, & limitata in Confessario.

Ad primam, & secundam confirmationem facilis est responsio, si advertatur, nos non asserere, quod ignorantia reservationis, quæ sit in pœnitente, conferat Confessario jurisdictionem relate ad peccata reservata; sed solum asserimus, quod ignorantia reservationis, quæ sit in pœnitente, impediat quominus per legem reservationis restringatur in confessario jurisdictio relate ad illa peccata; eo prorsus modo quo impediunt limitationem jurisdictionis, tam dubium reservationis, quam ignorantia excommunicationis reservatæ; siquidem pœna medicinalis non incurritur ab ignorante illam; Unde fit, quod si ignorantia reservationis solum sit in confessario, non per hoc Confessarius valide absolvit a reservatis, neque simplex Sacerdos potest valide absolvere a mortalibus, etiamsi bona fide pœnitens ad illum accedat, quia simplex Sacerdos nullo pacto habet jurisdictionem in mortalia. Contra vero Confessarius inferior habet jurisdictionem in reservata restrictam quidem per reservationem, sed non quoties datur caput impediens restrictionem talis jurisdictionis.

Quare a primo ad ultimum, nec reservationem, neque excommunicationem incurrunt, qui illas ignorant; & quia communiter Doctores inadvertentiam actualem, & oblivionem æquiparant ignorantiæ invincibili, & inculpabili, inde fit, quod non advertens ad pœnam sive reservationis, sive censuræ illam non incurrat, non secus ac si ignoraret; Unde Sanch. lib. 4. cap. 22. docet, quod si quis, verbi gratia, in pœnam perjurii vovisset jejunare, quoties mentitur; si deinde mentiatur advertens ad votum non mentiendi, non vero ad pœnam impositam jejunandi, peccaret quidem, sed non teneretur jejunare, ex hoc scilicet principio, quod pœna extraordinaria, & medicinalis non incurratur ab eo, qui illam ignorat, aut non advertit ad illam.

IV. Quæritur ultimo; Num peregrini subjaceant reservationi Episcopi pro-

proprii, quando extra ejus diœcesim versantur; an vero Episcopi loci, ubi obiter degunt sine animo permanendi, & sine fixo domicilio; An vero utriusque, an neutrius? Quod est quærere, a quibusnam reservatis possint hospites, & peregrini absolvi; a reservatisne in propria diœcesi, an vero in aliena, an a neutris, an ab utrisque?

Respondeo, Pellizar. tract. 6. cap. 2. num. 93., Sancium in selectis disp. disp. 54., Sayr. lib. 3. cap. 4. Less. lib. 4. cap. 2. num. 49., docere, Peregrinos, qui non habitant alicubi animo permanendi per majorem partem anni, (quod requiritur, ut dicantur ibi habere quasi domicilium) neque teneri legibus patriæ, ubi non sunt, neque legibus loci, ubi sunt peregrini; Quare si casus aliquis sit reservatus ab Episcopis, tam in patria, quam in loco, ubi degit peregrinus, non incurritur talis reservatio a peregrino. Hæc tamen opinio communiter non admittitur; quia etiamsi verum sit, peregrinum neque legibus patriæ, neque legibus loci teneri, adhuc reservatio, cum sit restrictio jurisdictionis in Confessario, potest a peregrino incurri.

Equidem plura circa hoc dubium ex Laym. annotavi quæst. 8. art. 1. Iterum hic adverto, Clem. X. prohibuisse regularibus, (& eadem est ratio in tali casu de Confessariis secularibus) ne absolvant peregrinos a reservatis loci, in quo fit confessio, nec a reservatis in patria ipsius peregrini, quando illi in fraudem reservationis adeunt eam diœcesim, in qua casus non sunt reservati, hoc est quando id faciunt ad vitandum judicium proprii Pastoris, ut advertit Platel. num. 909. Et ratio ex Suar. disp. 25. sect. 2. num. 9. est, quia peregrini solum ex tacita concessione suorum Pastorum confiteri possunt extra propriam diœcesim; hæc autem tacita concessio non præsumitur, quando in fraudem, seu ad vitandum judicium proprii Pastoris, atque adeo mala fide vult aliquis confiteri extra propriam diœcesim, ubi peccatum a se commissum non est reservatum; Quod si non fiat in fraudem, seu hoc animo, sed bona fide, absolvi poterit, quia hic utitur jure suo; Etenim est probabilis sententia Suar. disp. 30. sect. 1., Lug. disp. 20. num. 71., Leand. quæst. 26., & Dian. part. 4. tract. 4. resol. 109. existimantium, universim posse peregrinum absolvi a casibus reservatis suæ patriæ, dummodo non sint reservati in ea diœcesi, in qua fit Confessio; quia judicandus est pœnitens juxta leges ejus diœcesis, in qua versatur. Et est pariter probabilis sententia Soti, & Fagund. lib. 8. secundi præcepti Ecclesiastici cap. 8. num. 20. docentium, posse peregrinum absolvi a reservatis, quæ sint tantum reservata in ea diœcesi, in qua confitetur, & non in sua patria; quia reus judicandus est juxta leges superioris sui.

V. Immo Dian. part. 10. tract. 14. resol. 7. docet, quod si diœcesanus ipse committat peccatum extra propriam diœcesim, ubi non est reservatum, possit deinde absolvi in propria diœcesi, in qua est reservatum; quia commisit peccatum in loco, ubi nulla habetur reservatio, adeoque non commisit peccatum reservatum. Addit ulterius idem Dian. part. 10. tract. 14. resol. 7. ex Baucio, Bordon., Bonac., quod si quis committat peccatum ab Episcopo reservatum, intra aliquod Monasterium exemptum, neque incurrat reservationem, non secus ac si extra diœcesim illud committeret. Quod tamen non admiserim, quia monasterium solum quoad monachos est exemptum a jurisdictione Episcopi, non ve-

vero quoad locum; unde peccans in Monasterio peccat intra diœcesim Episcopo subjectam, etiam relate ad talem locum, atque adeo reservationem incurrit; & ita communius docent cum Suar., Con., Pal. apud eundem Dian.

Quod communiter Doctores docent, est, Peregrinos absolvi non posse a peccatis reservatis in utraque diœcesi, videlicet & patriæ, & loci, ubi fit confessio, nisi ab habente facultatem in reservata; Sicut etiam communius docent cum Fagund. loc. citat. contra nonnullos, quod peregrinus, sive habeat reservata in propria, sive in aliena diœcesi, possit absolvi a quocunque Sacerdote habente facultatem ab Episcopo suo in reservata; tum quia hoc fert consuetudo, tum etiam quia sicut ex consuetudine, & ex tacito consensu Episcoporum quilibet confessor potest absolvere peregrinos; ita pariter quilibet habens facultatem in reservata ab Episcopo suo potest absolvere peregrinos etiam a peccatis alteri Episcopo reservatis.

ARTICULUS IV.

Quinam possint absolvere a reservatis, & quomodo?

I. Num jurisdictio ordinaria in reservata competat Pœnitentiario Cathedralis, aut Parocho?

II. Quinam possint eligere sibi Confessarium, per quem a reservatis absolvantur?

III. Nequit Superior Sacramentaliter absolvere a solis reservatis.

IV. Qui confitetur Superiori, & obliviscitur alicujus reservati, potest deinde ab hoc absolvi a quocumque Confessario.

V. Si quis jubilai tempore invalide confitetur, poteritne deinde pariter absolvi a reservatis?

VI. Quandonam tenetur Superior facultatem concedere subdito, ut a reservatis absolvatur?

VII. Quandonam possit Regularis, petita, & non obtenta facultate, a reservatis absolvi?

VIII. Num possit directe a reservatis absolvi penitens, si injuste facultas a Superiore denegetur?

IX. Quomodo Confessarius hanc facultatem petere debeat, ut possit ea pro se ipso uti?

X. Si petatur facultas absolvendi Titium a reservatis pro hac vice, poteritne hic absolvi a reservatis commissis post licentiam obtentam?

I. Certum est primo, posse a reservatis directe absolvere, tam qui ordinariam, quam qui delegatam habet jurisdictionem in reservata.

Certum est secundo, habere ordinariam jurisdictionem in reservata, tum qui ea reservavit, (non enim posset ea sibi reservare, nisi posset absolvere) tum etiam qui in hoc Sacramentali foro est reservanti jurisdictione Superior (dummodo qui absolvit, sit Sacerdos; Nam si non sit Sacerdos, poterit quidem reservare peccata alteri, sed non sibi; unde non poterit per se ipsum absolvere, sed per alium Sacerdotem, cui facultatem concedat.) Hinc fit, quod peccata reservata Episcopo possint non solum ab Episcopo, sed etiam a Pontifice absolvi; & quæ reservantur Superiori locali religionis, possunt etiam a Provinciali, & a Generali absolvi; quia in hoc foro dicuntur esse Superiores iis, quibus reservantur: At Archiepiscopus non potest absolvere a reservatis Episcopo suffraganeo; nisi forte quando illius diœcesim visitat; quia Archiepiscopus, licet sit dignitate superior Episcopo, non est tamen Superior in hoc foro, cum non habeat im-

immediatam jurisdictionem in diœcesi suffraganei, quando actu illam non visitat.

Certum est tertio, habere jurisdictionem ordinariam in Casus Episcopo reservatos, tam Vicarium Generalem, quia constituit cum Episcopo unum Tribunal; quam Vicarium Capitularem, quia Capitulum sede vacante succedit Episcopo. De Pœnitentiario Cathedrali communius negant Doctores apud Dian. part. 9. tract. 9. resol. 11. Negant etiam Doctores de Parocho, ut videre est apud Suar. disp. 29., & Lug. disp. 21. num. 3.; siquidem Episcopi possunt ex concessione Pontificis reservare sibi peccata, & sic Parochorum potestatem limitare. Circa reservata vero in Religionibus Prælati locales habent ordinariam jurisdictionem in illa, quamvis Parochis comparentur.

II. Certum est quarto, delegatam jurisdictionem in reservata habere, tam illum, cui ea conceditur directe, quam eum, cui conceditur indirecte ab habente jurisdictionem ordinariam. Delegatur autem directe, quando ab Ordinario immediate committitur alicui Sacerdoti talis jurisdictio: Indirecte vero conceditur Sacerdoti jurisdictio in reservata, quando ab habente potestatem in reservata conceditur alicui pœnitenti facultas eligendi sibi Confessarium, a quo a reservatis absolvatur; tunc enim si pœnitens eligat Cajum Sacerdotem, conceditur indirecte Cajo talis facultas. Potestas autem eligendi sibi confessarium haberi potest vel ab homine, vel a consuetudine, vel a jure. Pontifex habet potestatem eligendi sibi quemcumque Sacerdotem in confessarium, cui statim post electionem tribuitur jurisdictio, vel a Christo Domino immediate, ut multi docent, vel ab ipsomet Pontifice, ut putat Lug. disp. 15. num. 23.; sicut Respublica eligendo sibi superiorem, tribuit illi jurisdictionem in seipsam. Præterea etiam Episcopi in sua diœcesi possunt quemcumque Sacerdotem in confessarium eligere, a quo absolvantur, etiam ab iis reservatis, a quibus potest ipsemet Episcopus alios absolvere; ut constat ex cap ult. *de Pœnitentiis, & remissionibus*: Extra suam diœcesim vero nonnisi suum subditum approbare potest, ut ipse a non reservatis in ea diœcesi absolvatur; Advertitque Suar. disp. 27. sect. 2., Prælatos regulares posse pariter confessarium sibi eligere, tam subditum, quam non subditum; non tamen qui eos absolvat a reservatis in Religione, a quibus ipsi possunt alios absolvere; quando tamen in religione juxta constitutiones a Pontifice approbatas designatur illis a Superiore Confessarius pro reservatis, si quando in ea incidant; ut late etiam ostendit Lug. disp. 20. sect. 5. Abbatissæ non veniunt in hoc privilegio nomine Prælati; unde non possunt sibi Confessarium eligere. Dubitatur, Utrum hac in re veniat nomine Prælati Vicarius Generalis Episcopi, & Parochus? Aliqui enim affirmant, alii negant apud Leand. disp. 11. quæst. 29., & 34., ubi recenset omnes illos, qui ex consuetudine, seu ex tacita licentia Papæ possunt sibi confessarium eligere, videlicet Cardinales, Legatos a latere, Imperatores, Reges, Domesticos Pontificis, & alios: Ubi etiam addit posse Cardinales dare facultatem suæ familiæ eligendi sibi Confessarium, & Episcopos eximere familiam suam a Parocho. Equidem tamen in expositione thesis XVI. ab Alex. VII. confixæ docui, quod sicut potest Episcopus simplicem Sacerdotem ad audiendas suarum ovium confessiones approbare, (& quidem etiam extra suam diœcesim, si sit suus subditus) & sic illum eligere sibi in

con-

confessarium; ita pariter idem possit Vicarius Capitularis, & Vicarius Episcopi Generalis: Contra vero Parochus sicut nequit simplicem Sacerdotem approbare ad audiendas confessiones suarum ovium, ita nec potest eundem sibi in confessarium eligere; Nec potest Episcopus extra suam diœcesim eligere sibi simplicem Sacerdotem in confessarium, si non sit suus subditus.

III. Quæritur nunc primo; An possit Superior, auditis solis reservatis, absolvere pœnitentem Sacramentaliter, illumque confessario inferiori remittere pro absolutione a reliquis mortalibus?

Respondeo cum fere communi negative, nisi urgente gravissima necessitate. Ratio est, quia de jure divino requiritur integritas materialis confessionis, & confessio dimidiari non potest sine gravissima necessitate; quando scilicet indiget pœnitens Sacramentali confessione, nec potest integre confiteri; aliter debet Superior sublata solum reservatione, aut collata absolutione a solis censuris reservatis, remittere pœnitentem ad inferiorem, ut ab omnibus simul peccatis sacramentaliter absolvatur.

IV. Quæritur secundo; An confitens habenti potestatem in reservata, si obliviscatur alicujus reservati, possit deinde a tali reservato absolvi directe per alium confessarium, qui non habet potestatem in reservata?

Respondeo cum communi affirmative; ut videre est apud Suar. disp. 31. sect. 4., Lug. disp. 20. sect. 7. Ratio est, quia confessarius intendit absolvere pœnitentem, & uti sua jurisdictione in illum quantum potest; ergo cum possit ab illo tollere reservationem peccati obliti, de facto illam tollit; Nec hoc esset subdelegare alteri jurisdictionem in reservata, sed simpliciter tollere reservationem peccati obliti in foro Sacramentali. Ita Perez disp. 49. sect. 4., Con. disp. 8. dub. 12. num. 91.: Qui etiam cum Cajet., Suar., & aliis putant, reservationem peccati obliti tolli etiam per confessionem invalidam, non tamen sacrilegam, factam sive cum habente potestatem ordinariam, sive cum habente potestatem delegatam in reservata; Quod accidit, quando confessio est invalida, vel ex defectu doloris invincibiliter ignorato, vel ex alio simili capite, non vero quando est invalida ex defectu materialis integritatis, aut quando ex alio capite est sacrilega. Ratio hujus doctrinæ est eadem, quia scilicet absolvens intendit, quantum potest, favere pœnitenti. Addit Con., in tali casu haberi finem intentum a reservante, quod scilicet se sistat pœnitens vel coram Superiore, vel coram delegato ab ipso, ut possit melius in viam salutis dirigi: Quod tamen non accideret, si confessio esset invalida ex defectu materialis integritatis vincibiliter ignorato, ita ut non exponatur peccatum reservatum.

V. Rogabis; An pariter qui tempore Jubilei fecit confessionem invalidam, non tamen sacrilegam, possit deinde a quovis confessario absolvi a reservatis?

Respondet Comitol. ex Cajet., Armil., Silvest., & aliis apud Dian. part. 1. tract. 11. resol. 18. affirmative, dummodo in tali confessione invalida confessus sit peccata reservata; quia sic, ut modo diximus, satisfecit legi Ecclesiasticæ reservationis, adeundo Confessarium habentem potestatem in reservata; quamvis non satisfecerit legi divinæ confessionis, cum confessio fuerit nulla. Alii Doctores apud eundem Dian. cum Suar., Henr. verius putant, quod si facultas in reservata detur in ordine ad lucrandas indulgentias, vel jubileum,

cum

cum vere non lucretur jubilæum qui facit confessionem invalidam, nec gaudet beneficio ullo Jubilæi; Unde tenetur adire Superiorem pro absolutione a reservatis: Si vero facultas in reservata detur vel ratione alicujus festivitatis, vel ex alio capite, & non in ordine ad lucrandas indulgentias, vel jubilæum, tunc putant probabilem opinionem Comitoli.

Rogabis ulterius: An qui confessus est cum animo lucrandi jubilæum, & deinde mutat animum, nec vult alia opera adimplere, si in ea confessione inculpabiliter omisit aliquod reservatum, possit deinde a quopiam ab illo absolvi?

Respondet Vasq. quæst: 81. num. 40. negative; quia facultas eligendi sibi Confessarium pro reservatis est alligata intentioni lucrandi jubilæum; ergo, ea cessante, cessat pariter talis facultas. Sed verius affirmant Sanch.; Portel. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 145. Ratio est, quia per talem confessionem validam factam animo lucrandi jubilæum vere pœnitens præsentavit se Confessario habenti tunc facultatem absolvendi a reservatis; ergo cum vere absolutionem contulerit confessarius animo favendi illi, quantum potest, non solum absolvit illum directe a peccatis confessis, & indirecte a reservatis oblitis, sed etiam abstulit omnem reservationem; unde solum remanet obligatio in pœnitente confitendi deinde, quando recordatur peccata oblita, cuicumque confessario. Præscindimus hic, An, si iste talis virtute jubilæi absolvatur directe ab aliquo reservato, peccet deinde mortaliter, ut docet Suar., mutando animum, & non ponendo alia opera ad assecutionem jubilæi; Etenim videtur deficere in re gravi, ad quam se obligavit, veluti ex pacto, acceptando beneficium absolutionis. Verum solum venialiter peccare docent Lug., Sanch., Henr., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 145., & part. 5. tract. 12. resol. 42.; quia non deficit in pacto utili promissario, sed utili ipsi pœnitenti.

Ex dictis sequitur, quod si quis lucratus sit jubilæum absque confessione, (eo quod nullius peccati mortalis fuerit memor; quod fieri posse multi probabiliter opinantur) si deinde recordetur aliquod reservatum, potest a quopiam absolvi. Ita Lug. disp. 20. num. 102., quia per talem consecutionem jubilæi jam acquisivit sibi auctoritatem eligendi sibi confessarium, a quo absolvatur a reservatis. Sic etiam sentiunt Sanctarel., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 150. Dissentiunt tamen Suar., Sanch. & alii, qui putant, reservationem non tolli per lucrationem jubilæi, sed per absolutionem datam ei, qui habet animum lucrandi jubilæum; quia tamen in casu nostro absolutio non fuit data, ideo non fuit sublata reservatio.

Rogabis demum, si tempore jubilæi prorogetur justis de causis alicui indisposito absolutio, puta, per duas alias hebdomadas, & die lunæ post hebdomadas jubilæi incidat in novum reservatum, poteritne virtute jubilæi etiam ab hoc reservato absolvi?

Respondent aliqui apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 149., posse. Negat tamen Lug. disp. 20. num. 134., quia quamvis prorogetur *jurisdictio*, non tamen prorogatur relate ad alias causas, seu relate ad alia peccata commissa post tempus jubilæi. Certum tamen est, etiam post jubilæum posse pœnitentem absolvi virtute jubilæi a reservatis oblitis ante jubilæum commissis.

VI. Quæritur tertio; An Superior teneatur concedere facultatem petenti, ut ab alio possit a reservatis absolvi, sive id per se, sive per alium petat?

Re-

Respondeo cum Perez disp. 50. sect. 3., Lug. disp. 20. sect. 10., Con. disp. 8. dub. 14., & aliis, aliquando teneri, aliquando non: Tenetur quidem concedere non solum ex charitate, sed etiam ex justitia, & ut suo officio Pastoris, & Medici spiritualis satisfaciat, quando si neget talem facultatem, timetur grave damnum pœnitentis; dummodo tamen ex concessione facultatis non sequatur aliud majus damnum, vel respectu ejusdem, vel respectu communitatis. Ratio est, quia Medicus tenetur adhibere remedia opportuna, ne ægrotus pereat. Non tenetur vero facultatem concedere, quando facilitas concedendi cederet in damnum pœnitentis, vel communitatis. In dubio autem, num concessio cedat in bonum, an in damnum, Superior inclinare debet in partem benigniorem: Etenim, ut habet D. Th. in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 3. illi, qui sunt nimis soliciti, ut conscientiam subditorum per confessiones sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis. Expedit proinde aliquando, ut facultatem hanc Superior communicet Confessario prudenti, ac docto; cui potest illam etiam ita communicare, ut imponat pœnitenti onus sistendi deinde se apud ipsum Superiorem, ut docet Suar. disp. 30. sect. 5. Laym., & alii communiter; licet id perraro expediat; Non tamen videtur posse, aut saltem debere imponi præceptum pœnitenti, ut iterum Sacramentaliter confiteatur Superiori, ut docet Perez disp. 50. sect. 4.

VII. Quæritur quarto; An facultas hæc a Superiore petita, & non obtenta habeatur pro concessa?

Respondeo; si juste a Superiore negetur, sine dubio non habetur pro concessa. Quamvis Clem. VIII. pro Regularibus declararit, ut notat Lug. disp. 20. num. 40., quod si Superior instante confessario ordinario negaverit facultatem absolvendi a casu reservato, & confessarius judicet debere concedi, possit hic pro ea vice absolvere pœnitentem Regularem, etiamsi a Superiore licentiam non habeat; Ubi notatur, quod ly *pro ea vice*, intelligatur toties, quoties id acciderit. Immo Quintanadv. Singul. 11., & alii apud Dian. part. 3. tract. 2. resol. 126., & part. 9. tract. 3. resol. 15. putant, idem posse fieri, si viro religioso, pio, docto, & prudenti, licet non ex designatis Confessariis domus, negat Superior ejusmodi facultatem: Quin etiam ex Pelliz. apud Dian. loc. citat. & apud Busemb. lib. 6. tract. 4. cap. 2. dub. 4. num. 5. id pariter verum est, si pœnitens ipse petat hanc facultatem judicans prudenter, & non ex passione hallucinante, quod sibi debeat concedi, & tamen negetur. Et Suar. lib. 4. de Relig. cap. 19. num. 7. notat, Fratribus Minoribus privilegium concessum esse, ut possint semel sine licentia Superioris eligere confessarium sui Ordinis, a quo de omnibus reservatis, & censuris absolvantur; quinimmo dispensentur in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria.

Quod si Superior injuste facultatem neget, distinguendum est; nam vel pœnitens ex rubore non vult adire Superiorem; vel ex alia necessitate, sive physica, sive morali; Si primum, quamvis Superior aliquando peccet illam negando, communior tamen sententia docet, non posse pœnitentem valide absolvi: In secundo casu potest indirecte tantum absolvi a reservatis cum onere sistendi se coram Superiore, cessante impedimento, quando urget vel necessitas Communionis, vel dilatio nimia confessionis, ut alias diximus.

VIII. Aliqui apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 79., Henr. lib. 6. cap. 3. docent, posse pœnitentem quemcumque etiam directe a reservatis absolvi, quando injuste negatur a Superiore facultas, ut ab aliis absolvatur; Tum quia in tali casu habetur licentia præsumpta Superioris majoris, puta Pontificis; tum etiam quia ex cap. *Licet de Regular.*, consensus debitus, & injuste negatus valet, quantum concessus; ergo quando Superior debet ex officio Medici Spiritualis etiam ex justitia concedere hanc facultatem, ne sequatur in pœnitente majus damnum, tunc facultas injuste negata habetur pro concessa. Sed non est recedendum a doctrina Suar. loc. citat., quod hic in tali casu solum indirecte possit absolvi urgente necessitate; cum ratihabitio de futuro non sufficiat ad jurisdictionem confessario conferendam; nec sit universim verum, quod facultas petita, & injuste negata valeat, quantum concessa, sed in iis dumtaxat casibus id est verum, in quibus in jure id exprimitur, ut quando vult Religiosus in arctiorem Religionem transire; prout exprimitur in laud. cap. *Licet*.

Rogabis hic, num si injuste negetur ab Episcopo approbatio ad audiendas Confessiones, ita Episcopus peccet, ut tamen Sacerdos, saltem regularis, possit confessiones audire?

Respondeo, hujusmodi Sacerdotem, etiam regularem, nec licite, nec valide posse Sacramentum administrare, ut diximus quæst. 8. ar. p. num. 11. Et ratio est, quia Trident. requirit approbationem ad validitatem absolutionis; Quare Alex. VII. damnavit propositionem 13., quæ habet: *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo injuste reprobato*. Et quamvis Benedictus XI. concesserit Dominicanis, & Franciscanis, atque adeo omnibus, qui cum iis communicant in privilegiis, quod possint confessiones audire, si electis a propriis Prælatis recusent Episcopi licentiam dare; huic tamen privilegio derogatum est a Trident., quicquid in contrarium docuerit Perez disput. 42. sect. 10.

Rogabis ulterius; An, si revocetur alicui confessario approbatio sine rationabili causa, adhuc possit Confessiones audire?

Respondeo, approbationem, & jurisdictionem datam ad beneplacitum revocari posse ex rationabili causa, & sine causa rationabili illicite revocari. Præterea putant Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 5. cap. 1., Bossius de Jubilæo sect. 6. cap. 2., Pasqualig., & alii, quod si approbatio data simpliciter, & absolute revocaretur sine rationabili causa pertinente ad scientiam, vel mores, non solum illicita, sed etiam invalida esset revocatio; Ratio est, quia cum talis revocatio sit sententia Judicis injusta, non videtur posse auferre confessario jus, quod habebat ex approbatione prius facta. Ex eo autem quod juxta thesim proscriptam Alex. VII. non conferatur jurisdictio illi, qui injuste est reprobatus, non sequitur quod jurisdictio tollatur per sententiam Judicis injustam. Plus enim requiritur ad tollendam Jurisdictionem, quæ juste possidetur, quam ad illam non conferendam; sicut plus requiritur ad furandum, quam ad non restituendum; unde in gravi necessitate, in qua licitum est non restituere, non licet furari.

IX. Quæritur quinto, An confessarius uti possit pro se ipso facultate obtenta ad absolvendum a reservatis; ita ut possit ab iis a suo confessario absolvi.

Respondet affirmative Alphonsus de Leone apud Lug. disp. 20. sect. 8.; Sed

Sed Lug. melius respondet, hoc pendere ex verbis, quibus facultas petitur, & conceditur; Si enim Titius Sacerdos dicat Superiori, Unus ex tuis subditis petit facultatem, ut a suo confessario a reservatis absolvatur, & Superior respondeat, Placet, sine dubio poterit pro seipso hac facultate uti; Quod si dixerit Superiori, Rogo te, ut des mihi facultatem absolvendi a reservatis unum ex subditis tuis, non poterit certe ea uti pro seipso, cum non possit ipse seipsum absolvere.

X. Quæritur ultimo; An facultas concessa ad absolvendum aliquem a reservatis pro hac vice, extendatur ad absolvendum illum etiam a reservatis commissis post facultatem obtentam?

Respondent affirmative Bonac., Præposit, Dian. part. 4. tract. 4. resol. 109. Sed Azorius negat. Verius videtur dicendum cum Lug. loc. citat., hoc etiam pendere ex modo concessionis; Si enim conceditur, ut pro una vice possit pœnitens eligere sibi confessarium, a quo a reservatis absolvatur, procul dubio poterit absolvi etiam a reservatis commissis post concessionem; secus vero si conceditur facultas absolvendi pro hac vice Titium a reservatis commissis. Brevitas, quam prosequimur, non patitur, ut de casibus reservatis in particulari quæstionem instituamus. Qui de iis aliquid scire cupit, consulat Tamburinum, non quidem in Methodo expeditæ confessionis, sed in Tractatu de Sacramentis, ubi lib. 5. de Pœnitentia, ubi abunde disputat de casibus reservatis Archiepiscopo in tabella Diœcesis Panormitanæ, (qui plerunque affines sunt iis, qui in aliis diœcesibus solent in tabella Episcopo reservari) necnon de reservatis in particulari pro Religiosis universim, & in specie de reservatis in Societate Jesu.

QUÆSTIO X.

De Sigillo Confessionis.

Quærendum primo: Quænam sit obligatio hujus Sigilli? Secundo, quænam ejus materia? Tertio, quos obliget? Quarto, num possit aliquando confessarius uti secreto in confessione habito?

ARTICULUS I.

De obligatione Sigilli Sacramentalis.

I. Ex omni, & sola confessione Sacramentali oritur obligatio hujus sigilli.

II. Si quis ad Confessarium accedit, sed non animo confitendi Sacramentaliter, non inducitur isthac obligatio; Sicut neque quando error est juris, non facti.

III. Etiam confessio, quæ per accidens non ordinatur ad absolutionem, trahit obligationem sigilli.

IV. Sigilli violator tria peccata committit, contra justitiam, contra fidelitatem, & contra reverentiam Sacramento debitam, ratione cujus non datur in eo materia parvitas.

V. Orbe universo periclitante sigillum frangi non potest.

VI. Quænam sint pœnæ imposita adversus Violatorem Sigilli?

I. Dicitur sigillum confessionis obligatio non revelandi, quæ in confessione audita sunt.

Quæritur primo; Ex quanam confessione talis obligatio oriatur?

Respondeo, ex omni, & sola confessione Sacramentali; Dicitur autem confessio Sacramentalis, quam pœnitens bona fide facit ei, quem putat esse Sacerdotem, ad absolutionem recipiendam; etiamsi deinde absolutionem non recipiat, vel ob suam indispositionem, vel ex defectu potestatis in audiente, vel ob aliam causam. Ita Con., Henr., Suar., disp. 33., & alii communiter.

Quare obligat sigillum primo, si Titius confiteatur Cajo fingenti se esse Sacerdotem. Secundo si idem confiteatur Antonio Sacerdoti, a quo non absolvatur, vel quia non vult proximam occasionem peccandi vitare, vel quia non accessit cum debito dolore, & examine ad Sacramentum recipiendum; vel quia habet reservatum, a quo non potest ab Antonio absolvi, vel quia non vult illum absolvere quacumque de causa.

II. Contra vero Sigillum hoc non obligat, Primo, si Titius ad confessionem accedat, non animo se accusandi, sed animo confessorem pervertendi, vel illum liberius injuriandi. Secundo, si Titius velit aliquod secreto teneri ab Antonio, dicatque illud revelare sub sigillo confessionis, & hac de causa flexis genibus præmittat, confiteor; In hoc enim casu, licet Antonius ad sigillum naturale obligetur, seu ad servandum secretum juxta obligationem ortam a jure naturæ; non obligabitur tamen ad Sigillum Sacramentale; cum communicatio secreti non ordinetur ad Sacramentum recipiendum. Ita communiter Doctores apud Laym. Tertio, si Titius confiteatur Laico, quem scit esse laicum, putans laicum etiam ad sigillum Sacramentale teneri. Cajus laicus tenetur quidem ad secretum naturale, non vero ad Sacramentale; quia error hic pœnitentis, cum sit error juris, non refundit in laicum ullam obligationem; supponitur enim omnibus notum, confessionem non esse faciendam laico.

Neque dicas; Confessio facta laico, quem pœnitens putabat Sacerdotem, obligat ad sigillum; quia ex intentione pœnitentis ea confessio est Sacramentalis; ergo etiam confessio facta laico, quem pœnitens scit esse laicum, si pariter sit Sacramentalis, ex intentione pœnitentis, obligat ad sigillum.

Nam cum Suar. disp. 33., concesso antecedente, nego consequentiam; Disparitas est, quia in primo casu habetur tantum error facti; in secundo error juris; In primo casu error pœnitentis cum sit circa factum, (videlicet, an revera Cajus sit Sacerdos) quod non tenetur pœnitens scire, deceptio est invincibilis, & ideo urget secretum confessionis; In secundo casu error est circa jus (videlicet, an laicus possit absolvere) cum autem teneatur pœnitens scire, solum Sacerdotem posse absolvere, talis error, quia soli pœnitenti imputatur, non debet ullam obligationem inducere in laicum.

III. Rogabis; An obliget sigillum confessionis, quando Titius accedit absque proposito recipiendi absolutionem, eo quod sciat, se non habere propositum emendationis, & sine illo non posse absolvi?

Respondeo cum Suar. sect. 2. Cajet., D. Th., & aliis communiter affirmative; quia hujusmodi esset confessio inchoata, dummodo non fiat per jocum: Et idem dicas de eo, qui malitiose faceret confessionem non integram materialiter, sciens novum Sacrilegium committere, dummodo illam

lam faciat, vel ut parcat aliquo modo præcepto Ecclesiæ, vel ut cutetur, & consulat animæ suæ.

Neque dicas, in tali casu confessionem non ordinari ad absolutionem; ergo non inducere obligationem sigilli.

Nam distinguo antecedens; non ordinatur per se, concedo, per accidens, nego antecedens, & consequentiam: Est enim accusatio ex natura sua ordinata ad absolutionem, inquantum illa eadem confessio, accedente proposito emendationis, esset sufficiens ad absolutionem recipiendam; Quod non habetur in confessione facta per jocum.

IV. Quæritur secundo; unde oriatur obligatio hujus sigilli?

Respondeo, oriri, tum ex justitia, qua tenemur proximi peccata non revelare, ne illum infamemus; tum ex fidelitate; Etenim ex quodam veluti pacto inito inter audientem, & confitentem, tenetur Confessarius secretum non revelare; tum demum ex ipsa præcipue institutione hujus Sacramenti; Unde istam obligationem inductam esse jure divino, non humano, tenent communiter Doctores apud Vasq. quæst. 93. art. 4.; Et colligitur tum ex traditione, & praxi Ecclesiæ; tum etiam quia obligatio tacendi etiam cum periculo totius Reipublicæ superat facultatem legis humanæ.

Ex dictis sequitur, Violatorem sigilli tria peccata committere; Primum contra justitiam; Secundum contra fidelitatem; Tertium contra reverentiam debitam Sacramento. Hoc tertium semper erit mortale Sacrilegium, quia materia sigilli parvitatem non habet, ex omnium fere sententia apud Dian. part. 5. tract. 5. resol. 8.: contra justitiam, & contra fidelitatem sunt venialia, quando infamia, vel infidelitas est in re levi; Quod si sint in re gravi, sunt etiam mortalia, cum obligatione restitutionis famæ, & damni secuti.

V. Quæritur tertio; Quanta sit sigilli obligatio?

Respondeo, esse tantam, ut in nullo prorsus casu, sive publico, sive privato, sive Confessarii, sive ipsius pœnitentis, liceat audita in confessione revelare, nisi ex ejusdem pœnitentis expresso, liberoque consensu; qui scilicet non dolo, non minis, nec metu reverentiali extorqueatur. Unde fit, ut si periclitante Republica, & Orbe universo, a Judice ipso de peccato per confessionem cognito interrogeris, possis cum juramento negare, te illud audivisse; cum pœnitens non tibi, sed Ministro Christi illud dixerit; Atque adeo hoc ipsum jurare potes, Te sine ulla restrictione mentali id asserere. Ita communiter Doctores apud Lug. num. 73. fuse cum Suar. disp. 33. sect. 2., & Dian. part. 5. tract. 11. resol. 43. contra Gabriel., & Altisiodoren., qui videntur dicere, posse Confessarium, ne sit perjurus, confessionem revelare.

Quod si aliquando putetur pergratum fore pœnitenti, sigillum reserare, non proinde id licet sine expresso ejus consensu; quia adhuc confessio redderetur odiosa fidelibus, si liceret interpretari in hoc mentem pœnitentis; Unde non cessat in tali casu finis legis. Verum tamen est, quod si pœnitens incipiat post confessionem loqui de dictis in confessione, tunc facultatem expresso facto concederet, quod æquipollet actuali concessioni; Unde posset Confessarius prosequi sermonem; quia pœnitentem incipere, est expressa concessio facta Confessario prosequendi. Potest etiam Confessarius statim post absolutionem de auditis in confessione loqui cum pœnitente; quia tunc moraliter judicatur durare eadem confessio. Imo Malder., Lug.,

Lug., & Præposit. apud Tambur. cap. 8. putant, in aliis confessionibus etiam licere; tum quia hujusmodi loquutio esset intra forum Sacramentale; tum etiam quia ea est praxis Confessariorum etiam timoratorum, dum adest rationabilis causa; Verbi gratia, quando pœnitens in secunda confessione aliquatenus tangit ea, de quibus se accusavit in prima.

VI. Quæritur ultimo; Quibusnam pœnis subjaceat violator sigilli?

Respondeo, ipso facto nullam pœnam incurri; Nam in Cap. *Omnis utriusque sexus* dicitur, debere violator sigilli deponi a Sacerdotio, & in arctum Monasterium detrudi; quæ pœnæ nonnisi post sententiam Judicis incurruntur; Judex autem Ecclesiasticus, non sæcularis de hoc crimine judicare debet: Et Inquisitores tunc solum de hoc delicto cognoscunt, quando quis violaret sigillum cum errore circa fidem, verbi gratia, putans id sibi licere, aut aliter de Sacramento sentiens; secus vero procedere non possunt, ut docent communiter cum Molfes.; cum non sint suspecti de fide, qui sigillum violant. Præterea in Cap. *Sacerdos de Pœnit.* dist. 6. dicitur, quod fractor sigilli cogatur ad perpetuo, & ignominiose peregrinandum; Hæc autem pœna in cap. dicto *Omnis utriusque sexus* commutata est in detrusionem in arctum Monastetium; Quæ tamen pœna solum decreta est in Sacerdotem violatorem sigilli, non vero in alios, videlicet in interpretes, &c., isti enim si sigillum violarent, pœna extraordinaria pro qualitate delicti puniendi essent. Demum putavit Majol. propter hoc delictum irregularitatem incurri; sed negat Suar. disp. 33. sect. 8.

ARTICULUS II.

De Materia Sigilli Sacramentalis.

I. Sub sigillum cadunt quæcumque in confessione audiuntur, ita ut odiosam redderent confessionem, si revelarentur.

II. Num etiam virtutes pœnitentis, aut revelationes, & alia hujusmodi sub sigillum cadant?

III. Etiam peccata complicis, & quæ sunt objectum proprii peccati, cadunt sub sigillum; Probabiliter tamen hæc de consensu pœnitentis aliquando revelari possunt.

IV. Cadit pariter sub sigillum id, de quo dubitas, an in confessione audieris; & quod pœnitens confitetur, putando esse peccatum.

V. Num cadant sub sigillum defectus pœnitentis, qui videntur potius, quam audiuntur in confessione?

VI. Quomodo se gerat Confessarius, si interrogetur, an absolverit publicam aliquam meretricem? & an possit dare illi schedulam Confessionis?

VII. Quandonam sigillum violat, qui de auditis in confessione loquitur nullam personam nominando?

I. Est materia hujus sigilli quodcumque teneri debet secretum, ne confessio reddatur odiosa. Et primo materia hujus sigilli sunt omnia mortalia, tam in genere, quam in specie.

Secundo etiam venialia in specie; Unde non potest sine violatione sigilli Confessarius dicere, quod pœnitens confessus sit, verbi gratia, verba otiosa. Potest tamen dicere, quod confessus sit venialia in genere; quia non esset hoc revelare ullum secretum, sed esset dicere, quod ille Sacramentum pœnitentiæ receperit, in

quo

quo aliquod veniale ad minimum absolvi debet. Ita communiter cum Suar. disp. 33. sect. 3.: Secus vero si diceret, quod confessus sit peccata venialia gravia, aut plene deliberata; sicuti etiam sigillum violatur, si reveletur pœnitentia gravis imposita; Est autem pœnitentia gravis ex Dian. part. 5. tract. 11. resol. 31. Corona Beatæ Virginis, non vero unum Miserere. Violatur etiam sigillum, si Confessarius dicat, Titium confessum esse sibi venialia, quando ex hoc modo loquendi devenitur in suspicionem, quod alii pœnitentes confessi sint mortalia; sicut etiam quando Titius ægre fert ab aliis sciri, quod suum Confessarium deseruerit, &c.

Tertio cadunt sub sigillum peccata publica audita in confessione; unde de homine damnato ad supplicium propter publica homicidia, & furta non potest Confessarius dicere, quod ea cum dolore sibi confessus sit: Cæterum si Confessarius ea aliunde novit, potest de iis loqui, & ea notitia extra Sacramentum uti, dummodo nullum pariat scandalum, nec notitia Sacramentali juvetur ad loquendum; ut communiter docent cum D. Th. quæst. 11. art. 5.: Quare si Parochus statuit Titium publicum usurarium, aut concubinarium arcere a communione, etiamsi Titius ad hoc cavendum illi confiteatur, potest Parochus prosequi, & illum a communione arcere, quia nullum adest scandalum; cum supponatur esse publicus usurarius, aut concubinarius; Ita Laym. cap. 14. num. 3. Alens., & alii.

Quarto circumstantiæ tam mutantes, quam non mutantes speciem, & ea omnia, quæ quamvis ex se non sint peccata, dicuntur tamen in confessione præcise ad magis declaranda peccata.

Idem dicas de iis, quæ quamvis ex se non sint peccata, in confessione tamen a pœnitente dicuntur ut necessaria, vel utilia ad explicandum suum peccatum, etiamsi utilia non sint: Etenim cum pœnitens sæpe nesciat discernere, quænam sint necessaria ad proprium peccatum explicandum, redderetur odiosa confessio; si posset confessarius revelare, quæ inutiliter dicta sunt a pœnitente putante, quod debeat ea exponere. Quare si pœnitens dicat, verbi gratia, se esse conjugatum, Gubernatorem Civitatis, divitem, &c. quæ supponuntur omnibus nota, non censetur gravari, si confessarius ea revelet, quamvis per accidens ea laterent confessarium; secus vero, si dicat se esse spurium, irregularem ex defectu lenitatis, &c.

II. Hinc infertur, quid dicendum, An sub sigillum cadant virtutes, revelationes, aliæque gratiæ in confessione manifestatæ? Respondendum, eas cadere sub sigillum, si manifestentur ad melius declarandum aliquod peccatum, puta ingratitudinis, inconstantiæ, &c.; quia sunt, saltem in obliquo, materia confessionis: secus vero si dicantur ad manifestandum confessario statum conscientiæ, ut ab eo melius dirigi possit; quia tunc cum non sint materia confessionis, pertinent solum ad sigillum naturale, non Sacramentale. Ita Dian. part. 5. tract. 11. resol. 30., & Lug. loc. citat. contra Sà, Navar., Henr., Bonac. apud eundem Lug., qui dicunt, non esse materiam sigilli, cum non sint peccata.

III. Quinto, sub sigillum cadunt peccata complicis, quæ sine expressa licentia pœnitentis revelari non possunt; sicut nec objectum proprii peccati, verbi gratia, si filius confiteatur dedisse venenum matri gravidæ ex pravo concubitu; quamvis enim mater non sit complex peccati filii, non potest tamen revelari peccatum matris, quod est objectum peccati filii. Immo

Vasq.

Vasq. quæst. 93. art. 4. dub. 5. putat, non posse pœnitentem dare licentiam confessario revelandi peccata complicis, quæ in confessione dicuntur, quia quamvis pœnitens possit cedere juri suo, non potest tamen cedere juri Sacramenti, quod postulat secretum etiam peccatorum complicis. Verum quia Sacramentum postulat secretum dumtaxat in favorem pœnitentis; ideo Suar. cum aliis communiter probabilius docet, posse a pœnitente dari facultatem confessario revelandi peccatum complicis; præsertim cum possit illud confessario extra confessionem aperire: Imo aliquando ex charitate tenetur; si scilicet complex sit monendus, & corrigendus ad vitandum publicum malum, quamvis raro accidat talis casus, ut non possit alia aptiori via his malis occurri: Sicut rarissime etiam accidit, ut teneatur pœnitens dare confessario facultatem revelandi propria peccata; sicuti si Parochus confiteatur, se nunquam habuisse intentionem baptizandi parvulos, tenetur dare facultatem aperiendi hoc peccatum, quantum satis est ad vitandum publicum hoc gravissimum damnum; nec hoc esset contra jus Sacramenti postulantis secretum; quia in his casibus pœnitens loqueretur extra confessionem.

IV. Demum cadit sub sigillum peccatum, de quo dubitas, an audieris in confessione; quia ne molesta sit confessio, præsumendum est pro sigillo, quamvis videatur possessio stare pro libertate loquendi. Ita Bonac. disp. 5. quæst. 6. sect. 5., Suar. disput. 33. sect. 4.: Et idem dicas de iis, quæ non sunt vera peccata, sed confitentur a pœnitente, putando, quod sint peccata, ut docet Lug. loc. citat.

V. Quæritur tamen primo; An peccata, & defectus, qui videntur, & cognoscuntur potius, quam audiantur in confessione, cadant sub sigillum? Verbi gratia, si percipiatur ex modo loquendi pœnitens esse blæsus, rudis, scrupulosus, morosus, impertinentiis confessarium molestare; imo si ipsum confessarium objurget, &c.

Respondet Lug. disp. 23. sect. 3. cum Navar. negative; & doctrinam hanc communem vocat Dian. part. 5. tract. 11. resol. 50.; Consilium tamen dat cum Con. confessariis, ut ab iis abstineant: Ratio ex Lug. est, quia hæc videt, & percipit potius confessarius, quam audit. Unde sicut quæ ex se patent, non dicuntur vi confessionis percipi; ita nec cadunt sub sigillum. Verum Granad., Tambur., & alii docent cadere sub sigillum; quia istorum manifestatio odiosam reddit confessionem. Equidem censeo, quod etiam Tambur. permittit, licitum esse manifestare, quod pœnitens, verbi gratia, sit blæsus, aut indoctus, quando hi defectus sunt passim obvii, & per accidens confessarium latent, ut supra dixeram: licitum pariter est manifestare contumelias, & blasphemias contra confessarium prolatas a pœnitente in confessione; quia hæc non sunt confessio peccatorum, nec pertinent ad confessionem.

VI. Quæritur secundo; An sigillum frangat, qui diceret, se non absolvisse meretricem illam publicam?

Respondeo, sine dubio frangere: Quia tamen, si diceret, eam absolvisse, scandalum etiam pareret, idcirco in his casibus, si interrogetur confessarius, debet dumtaxat dicere, se functum esse officio suo. Nam si dicat, pœnitentem non confessum esse peccata etiam publice nota, ostendit, illum esse sacrilegum, quatenus non manifestat in confessione sua peccata; sin dicat, illa confessum esse, revelat confessionem; Unde abstinere debet ab omni alia responsione, & generalibus verbis dicere, Statim oblivisci omnia, quæ in confessione audit; A-

li-

aliquando tamen expedit pœnitentem laudare, ne ipsa taciturnitas indicium det de peccatis confessis.

Hinc solvitur dubium illud, An meretrici, verbi gratia, petenti schedulam confessionis ea danda sit a confessario; quia ceteroqui ostenderet, illam non absolvisse?

Respondeo cum de Lug. disp. 13. num. 87., non debere confessarium schedulam illi dare; quia cum vere non sit confessa, ne inchoate quidem, non meretur, quod confessarius det schedulam confessionis; Et quamvis hinc inferatur ab aliis, quod absolutio sit illi denegata, hoc tamen non habetur ex ulla actione confessarii, nec ex omissione indebita; Unde non censetur confessarius frangere sigillum; Ita etiam Bonac. apud Tambur. contra Con., Fagund., Dian. part. 5. tract. 11. resol. 22., qui putant debere dari confessionis testimonium petentibus, ne reveletur eorum indispositio; quia confessarius tantum testaretur confessionem factam a pœnitente, non vero absolutionem, quæ non est data.

VII. Quæritur tertio; An frangat sigillum, qui loquitur de auditis in confessione, nullam personam notando?

Respondeo, ab his collocutionibus esse abstinendum; quia periculum sæpe est, ne sinistre de aliquo, vel de aliqua communitate sentiatur, & aliquando adest scandalum: Quod si utrumque absit, non est contra sigillum; cum enim ab omnibus sciatur, quod in magna Republica sint peccata cujusvis generis, non frangit sigillum, nec reddit odiosam confessionem, qui diceret, verbi gratia, aliquando audivisse in confessione, qui se de adulterio accusaret: Quod si de aliqua communitate, vel de Religioso aliquo cœtu id revelaretur, certe frangeretur sigillum, & redderetur odiosa confessio, quia quilibet est pars magna parvæ communitatis.

ARTICULUS III.

Quosnam obliget Sigillum?

I. Omnes, ad quos quomodocumq; pervenit notitia confessionis Sacramentalis, hoc sigillo ligantur.
II. Num etiam ille, cui confessarius de licentia Pœnitentis peccatum revelavit?
III. Nam pariter is, qui chartam reperit, in qua est scripta confessio?
IV. An teneatur Superior ad sigillum, quando ab eo petitur extra confessionem facultas, ut possit quis a reservatis absolvi?
V. Quid de Consiliario, a quo petitur consilium in ordine ad confessionem?

I. Certum est, præter Confessarium, obligari ad sigillum omnes alios, ad quos Sacramentalis Confessionis notitia mediate, vel immediate, juste, vel injuste pervenit; Hoc enim spectat ad reverentiam Sacramento debitam, ut docent communiter Doctores apud Laym. cap. 74. num. 16. Quare obligatur Primo Interpres; Secundo adstantes, si casu, vel de industria (quod sine gravi peccato non fit) confitentis peccata audierint; Tertio laicus, qui pro Sacerdote habetur; Quarto omnes, quibus aliquod sacrilege revelatum est; unde de hoc inter se colloqui non possunt.

II. Quæritur tamen primo; An teneatur ad sigillum is, cui Confessarius non sacrilege, sed de licentia pœnitentis aliquod peccatum revelavit?

Respondeo, Navar., Adrian., & alios affirmare. Negat vero cum aliis Con. disp. 3. dub. 3., quia Confessarius in tali casu gerit vices pœnitentis; Quare sicut si pœnitens manifestet Titio extra confessionem peccatum, Titius non tenetur ad sigillum; ita nec si a Confessario manifestetur

Titio peccatum de licentia pœnitentis.

Censeo equidem, quod si Confessarius manifestet Titio peccata de licentia pœnitentis ob causas ad confessionem spectantes, puta ad remedium, vel consilium, teneatur ad sigillum Titius, quia talis notitia reductive est sacramentalis; Secus vero si manifestet ob causas ad confessionem non pertinentes.

III. Quæritur secundo; An qui reperit chartam, in qua scripta sunt peccata in confessione dicenda, teneatur ad sigillum?

Respondent affirmative Fagund., Dian. Navar. apud Lug. disp. 23. sect. 2., quia ibi habetur confessio inchoata. Negant probabilius Suar., Henr., & idem Lug.; quia sigillum oritur solum ex confessione; talis autem scriptura non est confessio, sed materia confessionis præparata, ut facilius fiat confessio: Advertit tamen Lug., in aliquibus casibus sine dubio inspectorem chartæ obligari ad sigillum; Primo, si quis legeret epistolam, qua quis petit a Superiore facultatem, ut possit ab inferiore absolvi ab aliquo reservato, teneretur ad sigillum; non secus ac qui audiret subditum petentem a Superiore hanc facultatem. Secundo, si mutus, verbi gratia, per scripturam præsenti Sacerdoti confiteretur, & hanc Titius casu legeret, teneretur hic ad sigillum, quia cum talis scriptura substituatur voci pœnitentis, est vera confessio. Imo probabile est per eundem Lug., quod si quis chartam inveniat in confessionario, teneatur pariter ad sigillum, quia talis charta videtur esse confessio ibi manens.

IV. Quæritur tertio; An teneatur ad sigillum Superior, ad quem vel subditus ipse, vel Confessarius nomine subditi recurrit pro facultate necessaria ad absolutionem a reservatis?

Respondeo, Con., Henr., Vasq., Pal. negare; quia præsumitur pœnitens velle ab obligatione sigilli evocare, quæ vult extra confessionem tractare cum Superiore. Sed probabilius affirmant Lugo sect. 3., Suar. sect. 4., Dian. part. 5. tract. 11. resol. 12.; quia talis notitia vel formaliter, vel reductive est Sacramentalis; Nam si facultas petitur ab ipsomet subdito, eo ipso petitur ut necessaria ad absolutionem Sacramentalem; Si vero petitur a Confessario nomine pœnitentis, petitur ex notitia habita per confessionem saltem inchoatam, & consequenter in utroque casu pertinet talis notitia a Superiore habita ad confessionem sacramentalem. Hic autem Dian., & Suar. advertunt, quod confessarius petens a Superiore veniam absolvendi aliquem a reservatis nullo pacto debeat explicare personam pœnitentis, nec ita explicare casum, ut Superior venire possit in notitiam pœnitentis; Nec Superior potest curiose inquirere cum periculo veniendi in notitiam illius.

V. Ex data doctrina sequitur juxta Suar., Dian., & alios, quod etiam teneatur ad sigillum is, a quo de licentia pœnitentis petitur consilium; Quamvis Vasq., Mærat., Hurt., & alii apud Dian. resol. 11. putent, tantum teneri secreto naturali: Addo, Medin., Fagund., & Dian. resol. 44. putare, etiam ad sigillum teneri consiliarium, a quo ante confessionem petitur consilium in ordine ad confessionem faciendam, sive cum illo eodem, sive cum alio. Suar. tamen, Henr., & alii putant, hunc teneri solum ad sigillum naturale; quia ab illo, tamquam amico, non tamquam confessario consilium petitur, etiamsi in ordine ad confessionem faciendam.

AR-

ARTICULUS IV.

An possit aliquando Confessarius uti notitia habita in Confessione?

I. Usum talis notitiæ in ordine ad externam gubernationem olim vetuit Clem. VIII.; & prius Nostris vetuerat P. Claudius; ac demum Innoc. XI. thesim hac de re loquentem damnavit.

II. Quinam usus notitiæ ex confessione acquisitæ sit licitus?

III. Illicitus est universim usus ille, qui reddit confessionem odiosam, atque adeo est cum gravamine pœnitentis.

IV. Quid si mors immineat Confessario, nisi tali notitia utatur cum aliquali suspicione, quod ex confessione ea sit acquisita?

V. Explicatur triplex genus actionum, quas potest Confessarius exercere vi notitiæ habitæ in confessione cum gravamine pœnitentis.

VI. Illicitæ sunt actiones, quæ inferunt pœnitenti gravamen quodcumque; esto multo majus levamen ex iis habeat.

VII. Confessarius vocatus ad confessionem audiendam ab eo, a quo in præterita confessione scandalum passus est, num possit renuere?

VIII. Num possit Confessarius loqui cum pœnitente aliquando de auditis in confessione ad corrigendum aliquem errorem in ea commissum, petita, & non obtenta ab illo facultate loquendi?

I. Clem. VIII. in motu proprio anno 1594. præcepit tam Superioribus regularibus, quam Confessariis, qui postea ad Superioratus gradum fuerint promoti, ne ex notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur. Idem his verbis præceperat Nostris Claudius Aquaviva anno 1590. dicens: *Tametsi non desint Doctores, qui sentiant, salvo Sacramentalis confessionis sigillo, justis de causis licere nonnunquam Confessario (cum id fieri potest sine ulla revelata confessionis suspicione) uti extra confessionem notitia in confessione habita; Nostros tamen eam doctrinam sequi non judicamus: Unde ita prorsus in omnibus casibus Nostri se gerant, ac si in Confessione nihil penitus audivissent.* Demum Innoc. XI. anno 1682. damnavit propositionem illam, quæ dicebat: *Scientia ex confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis, nisi aliud multo majus ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius merito condemnatur.* His præmissis

II. Certum est, omnem omnino usum notitiæ ex confessione acquisitæ neque jure naturali, neque divino positivo, neque Ecclesiastico prohiberi. Quandoquidem possum ex notitia per confessionem habita moveri ad orandum Deum pro pœnitente, ad gratias Deo agendas pro sua misericordia erga illum, & erga me, ad mihi præcavendum circa aliquod periculum sive animi, sive corporis, ad opem aliis ferendam, ne in idem periculum labantur; & sic in aliis rebus, in quibus nulla habetur suspicio revelandi confessionem neque directe, neque indirecte, & nullum infertur gravamen pœnitentibus. Dubium proinde est, An possim ea notitia uti, quando sine revelatione Confessionis possum vel mihi consulere, verbi gratia, non bibendo Calicem, in quo scio ex confessione mihi paratum esse venenum, si alii suspicentur, id ex confessione mihi fuisse notum; Vel consulere bono ipsius pœnitentis, verbi gratia, non dando illi Parochiam,

vel suffragium ad illud munus, quo illum esse vel indignum, vel abusurum scio ex iis, quæ mihi in confessione aperuit; vel in aliis similibus casibus.

Nonnulli apud Th. Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 16. quæst. 1. docuerunt; Primo posse Prælatum amovere ab officio Titium, quem ex confessione cognovit non recte fungi officio suo, quando nemo præter ipsum Titium suspicatur, amotionem hanc ab officio fieri dependenter a notitia confessionis. Secundo, Confessarium posse negare Titio suffragium secretum ad prælaturam, si ex confessione sciat, illum esse indignum. Tertio, Parochum posse negare Eucharistiam occulte illam petenti, si ex confessione noscat, esse in statu peccati mortalis; necnon negare assistentiam alicui Matrimonio, quando ex confessione cognovit contrahi cum impedimento dirimente; Et Episcopum negare Ordines Sacros ei, quem ex confessione cognovit irregularem. Ratio doctrinæ est, quia in his casibus non revelaretur secretum confessionis; Nam solus ille, qui ea peccata confessus est, posset suspicari sibi ob peccata commissa, hoc, vel illud negari; Atqui respectu ipsius res in confessione dictæ non sunt secretæ, cum ipsemet eas dixerit; ergo sine revelatione secreti, & violatione sigilli tales actiones exerceri possunt.

III. Verum nullatenus licere hujusmodi actiones, docent communiter Doctores cum eodem Sanch. loc. citat., & constat ex prohibitionibus adductis. Ratio est, quia non solum revelatio secreti est prohibita, sed etiam quodcumque redderet confessionem odiosam; Atqui si scirent homines, hujusmodi opiniones esse probabiles, eo ipso redderetur odiosa confessio, & multi dimidiatam eam facerent, si nossent, periculum hujusmodi sibi imminere ex integritate confessionis; ergo hujusmodi opiniones non sunt ullo pacto sequendæ.

Confirmatur, quia sigillum confessionis non solum obligat ad non revelandum alius crimen pœnitentis, sed etiam ad non objiciendum illi, aut exprobrandum verbo, aut facto suum peccatum: Quæ autem major exprobratio, quam amovere illum tamquam indignum ab officio, negare suffragium, aut Ordines Sacros, aut assistentiam debitam matrimonio, &c.? Quare illæ solum actiones ortæ ex notitia Sacramentali sunt permissæ, quæ nullum ex se gravamen afferunt pœnitenti; quæ vero gravamen afferunt, non permittuntur: Hinc si ex confessione sciam, verbi gratia, Sortem, cui soleo confiteri, esse Sacerdotem fictum, & gravaretur, si non amplius illi confiterer, debeo apparenter illi confiteri, & confessionem meam veram alteri facere, ut docet Lug. num. 105.: Esto Sanch. loc. citat., Granad., Fagund. putent, in tali casu non esse rationabiliter invitum Sortem, si quæsito colore non amplius illi confiterer; Et eodem modo non esse rationabiliter invitum famulum, si Dominus sciens ex confessione esse furacem, non dat illi amplius pecuniam expendendam citra periculum revelationis confessionis; cui tamen sententiæ non subscribo.

IV. Pariter, si ex confessione Sortis sciam, parari mihi insidias, & in Calice, verbi gratia, propinari venenum, puto cum Lug. num. 100., Suar. sect. 3., & aliis communiter, non posse me sine licentia Sortis omittere Sacrum, quando ex omissione Sacri socii criminis suspicarentur peccatum a Sorte confessum: Contrarium tamen tenet Perez disp. 44. sect. 13.; quia Sacerdos faciendo id, ex alio prætextu, nullo modo revelaret confessionem; Unde posset fugere a

etiam-

etiamsi ex fuga deberet ipse pœnitens occidi; cum nemo teneatur exponere periculo propriam vitam, ut salvet alienam. Sed neque huic sententiæ subscribo; Imo puto, non solum esse cavendam suspicionem probabilem peccati in confessione auditi, ut docent Scot., & Medin. apud Lug. n. 106., sed etiam cavendam esse omnem omnino suspicionem, etiamsi non sit probabilis, ut docent Tabien., & Lug. Ratio est, quia sicut possunt Carthusiani obligare se ad abstinendum a carnibus, etiam cum evidenti discrimine vitæ; & sicuti in nullo casu permittitur fornicatio, pollutio, &c.; ita pariter cum periculo vitæ possumus in reverentiam Sacramenti obligari, & de facto a Christo Domino obligamur ad abstinendum ab iis omnibus, quæ odiosam reddunt confessionem. Addit Lug. num. 116., quod si quis audiendo confessionem Sortis exponat se periculo peccandi, debet potius confessionem Sortis audire, & sperare, quod non sit lapsurus in peccatum, quam nolle confessionem audire, quando sic illi exprobraret peccata præterita in confessione audita: Sicuti qui non potest periculum peccandi evadere, nisi mentiendo, debet abstinere a mendacio, & sperare, quod in eo periculo non sit lapsurus.

V. Ad majorem doctrinæ claritatem adnotandum cum Tambur. lib. 5. cap. 6., triplicis generis esse actiones pœnitenti ingratas, quas Confessarius ex vi notitiæ habitæ in confessione posset exercere.

Primo, aliquæ versantur circa personam ipsam pœnitentis, & spectant ad justitiam commutativam; ut negare illi debita, illum punire, parare illi insidias, ut in delicto audito in confessione deprehendatur, tollere illi jus acquisitum, &c.

Secundo, aliæ actiones versantur pariter circa personam pœnitentis, sed spectant ad justitiam distributivam, vel ad misericordiam, aut aliam virtutem; ut negare illi suffragium, aut eleemosynam, aut Sacramenta, quæ aliter non esses negaturus, tollere illi officium amovibile, expellere e domo famulum, qui confessus est sua furta, aut ostendere illi vultum severiorem, minusque grate cum eodem loqui, non colloqui cum excommunicato vitando, &c.

Tertio demum, aliæ actiones non exercentur circa personam pœnitentis immediate, sed contra illam pariter recurrunt; ut custodire res vigilantius, claudere fores, aut arcas alia clavi, ne iterum furtum patiaris, aut ne domo egrediatur subditus, nolle egredi domo ad Sacrum faciendum, quia in confessione audisti paratas tibi insidias, & alia hujusmodi, quibus pœnitens impeditur, ne iterum peccet absque ullo extrinseco suo incommodo. His explicatis

Certum est, primi generis actiones nunquam licere, in quo omnes Doctores conveniunt; Addentes, quod si judicium aliquod sit institutum contra Reum, & inveniatur, notitiam aliquam, etsi levissimam, ortum habuisse a confessione, tunc omnes actus sint nulli, & irritandi.

Circa actiones secundi, & tertii generis, licere docent ad triginta quinque Auctores apud Th. Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 16. num. 4., inter quos D. Th., Scot., Sot., Suar., & alii; quia nimirum in iis casibus supponitur, quod solus pœnitens advertat, ea fieri a Confessario propter peccata in confessione audita; non est autem revelare confessionem, nec aperire secretum, quando nulli alteri communicatur: Ex alia parte pœnitens non habet jus absolutum ad eas actiones; unde non fit illi injuria, nec frangitur sigillum, si eæ negentur.

Ve-

Verum ipse Sanch. putat, actiones secundi, & tertii generis nullatenus licere, ne sic in odium fidelium incidat confessio; Sicut enim non licet colloqui cum pœnitente de peccatis in confessione auditis; ita nec licet eas actiones exercere, quibus pœnitens confundatur; unde confessarius eodem modo debet se gerere cum pœnitente, ac si nihil ab eo audisset, nullam actionem illi ingratam exercendo.

Demum Tambur. ex Con. disp. 9. dub. 4., & Pal. punct. 19. §. 3. distinguunt inter actiones secundi, & tertii generis; ac putant, actiones secundi generis non licere actiones vero tertii generis licere, quia illæ redderent confessionem odiosam, non istæ; Et pœnitens rationabiliter est invitus circa illas, non circa istas.

VI. Equidem censeo, actiones secundi generis non licere; quia vim habent punitionis, aut reprehensionis; unde retardaretur a confessione pœnitens, si illæ licerent: Actiones etiam tertii generis nec licere dicendum est, quando aliquo modo ex iis pœnitens gravaretur, vel veluti indirecte reprehenderetur; si enim vigilantior esset Superior, verbi gratia, circa observantiam regularum, quando ex confessione noscit, aliquam illarum occulte violari, certe gravaretur subditus. Et quamvis hoc ferat majus bonum subditi; At non proinde licet, ut constat ex ea propositione damnata ab Innoc. XI., quam fuse in Trutina exposuimus in Append. §. 7. quæ aperte habet: *Scientia ex confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pænitentis, nisi aliud multo majus ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur.* Quare si Sortes confiteatur propositum occidendi aliquem, non potest Confessarius efficere, ne sequatur homicidium, quod Sortes in carcere includatur propter debitum pecuniarium, verbi gratia, aut ex alio capite; quia quamvis multo majus sit gravamen Sortis, quod committat homicidium, & pœnam ejus subeat, quam sit gravamen, quod haberet ex carcere propter æs alienum; At hoc prohibetur ab Innoc. XI., uti scilicet scientia habita in confessione, cum gravamine pœnitentis, etiamsi talis usus deserviat ad vitandum majus ejus gravamen.

Quare bene docet Pisan. in Clypeo Gedeonis, quod aliquando actiones tertii generis inferant gravamen, aliquando levamen pœnitenti; proinde illæ non licent, istæ licent: Verbi gratia, si ex confessione sciam, Sortem habere Bertam concubinam, & alio prætextu efficiam sine ulla indirecta revelatione confessionis, ut careat opportunitate adeundi Bertam, hic usus est in levamen, non in gravamen pœnitentis, quia nullum honestum solatium potest habere ex consortio cum Berta: Quod si efficiam, ut Sortes non solum careat opportunitate adeundi Bertam, sed etiam egrediendi domo, ut solebat, ad honestam recreationem captandam, & eatenus ne possit Bertam adire, certe subiret aliquod gravamen Sortes, quamvis ad præcavendum peccatum cum Berta, quod est gravamen majus; & proinde nullo pacto licet.

VII. Quæritur nunc primo; An Confessarius, cui pœnitens minatus est mortem, nisi ipsum absolvat, si iterum vocetur ad audiendam confessionem, possit renuere sine fractione sigilli?

Respondeo cum Perez sect. 13. posse; quia minæ illæ non fuerunt materia confessionis, sed peccatum ibi commissum; Unde sicut posset fugere Confessarius, quando pœnitens vult illum occidere; ita quando timet,

met, ne iterum mortem sibi minetur, potest illum nolle audire.

Hinc infertur cum Lug. num. 116., quod possit pariter Confessarius vocatus ad audiendam confessionem illius, a quo scandalum est passus, salvo sigillo non ire; quia vel scandalum oritur a malitia pœnitentis, vel a fragilitate ipsius Confessarii; Si primum, jam tale scandalum, seu provocatio ad malum non esset materia confessionis, sed peccatum patratum in confessione; si secundum, jam nullum peccatum pœnitentis revelatur.

VIII. Quæritur secundo; An Confessarius, qui erravit in absolutione, vel absolvendo verbi gratia ab excommunicatione, a qua non poterat, vel non injungendo restitutionem, ad quam pœnitens tenebatur, &c., possit petita a pœnitente, & non obtenta facultate loquendi de auditis in confessione, adhuc prosequi, & illum advertere?

Respondeo, Suar. disp. 33. sect. 5. cum Filliuc. cap. 11. quæst. 5. affirmare: Sed communis sententia negat apud Dian. part. 5. tract. 11. resol. 18., & part. 1. tract. 1. Miscellan. resol. 12. & apud Perez sect. 14 Ratio nonnullorum est, quia in tali casu Confessarius non loqueretur extra confessionem, sed perficeret, & suppleret eam, quæ inchoata, & imperfecta remanserat. Hæc tamen ratio communiter rejicitur, quia sic posset Confessarius per totam vitam objurgare, & monere pœnitentem de peccatis in confessione auditis, si non reprehendit tunc satis pro merito delictorum; quod tamen nemo dixerit. Adde, quod si non loqueretur in tali casu Confessarius extra confessionem, nulla esset ratio, quare deberet prius veniam loquendi petere a pœnitente: Quare cum judicium vere sit finitum post absolutionem, dicendum, quod nullo pacto possit Confessarius de auditis in confessione loqui cum pœnitente, facultate ab ipso non obtenta; Nisi forte, ut alias diximus, immediate post absolutionem esset aliquid addendum; (quia tunc censetur moraliter perseverare idem judicium) Vel in sequentibus confessionibus recurreret sermo de auditis in confessione; tunc enim juxta praxim Confessariorum timoratorum, & opinionem plurium Doctorum, etiam licet de auditis in prima confessione iterum loqui.

Quando autem teneatur Confessarius facultatem a pœnitente petere loquendi de auditis in confessione, ad corrigendum errorem aliquem in ea commissum, sive spectantem ad valorem Sacramenti, sive spectantem ad damnum tertii, sive ad aliud quodcumque, puta si non explicavit pœnitens numerum, aut speciem peccati, aut si non fuit monitus ad relinquendam occasionem peccati, sive quid simile, abunde discussimus quæst. 8. art. 5. num. 10., sive error irrepserit bona, sive mala fide.

QUÆ-

QUÆSTIO XI.

De Indulgentiis.

OCcasione satisfactionis Sacramentalis in tractatu de Pœnitentia consuevere quamplures de Indulgentiis agere, vi quarum possumus pro culpis nostris abunde satisfacere. Equidem plurima de iis dixi in Opusculo de Jubilæo, præsertim anni Sancti; non omittam tamen hic de iisdem nonnulla primoribus labris delibare; inquirendo primo, Quid, & quotuplex sit Indulgentia; secundo effectus Indulgentiarum; tertio, quinam possit Indulgentias concedere; quarto, qualis causa requiratur ad legitimam Indulgentiarum concessionem; ultimo, qualis dispositio requiratur in eo, qui lucraturus est Indulgentias.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Indulgentia?

I. Quomodo thesaurus Ecclesiæ per Indulgentias distribuatur.
II. De Indulgentia Totali, & Partiali; necnon de Personali, Locali, & Reali.
III. Ad Localem Indulgentiam lucrandam quid requiritur?
IV. Num possimus eadem die pro defunctis pluries plenariam Indulgentiam lucrari?
V. Num diruta Ecclesia cesset Indulgentia eidem annexa?
VI. Num requiratur physicus in Ecclesiam ingressus ad localem Indulgentiam lucrandam?

I. QUæritur primo, quomodo definiatur Indulgentia?

Respondeo, communiter ex Suar. disp. 49. sect. 4. definiri, quod sit *Actus quidam spiritualis jurisdictionis, quo peccator in foro Dei liberatur a reatu pœnæ temporalis extra Sacramentum*. Clarius definitur a Clem. VI. in Extravag. *Unigenitus* de pœnitentiis, & remissionibus, quod sit *Pœna temporalis Deo debitæ remissio extra Sacramentum, per applicationem satisfactionis Christi, & Sanctorum*.

Ut altius hæc definitio percipiatur, sciendum est, Christum Dominum, utpote omnium Redemptorem, infinitam satisfactionem obtulisse Deo Patri pro peccatis sive mortalibus, sive venialibus totius Mundi; ac præterea satisfactionibus Christi Domini, quæ ex se sunt infiniti valoris, superaddi satisfactiones, seu opera satisfactoria Beatissimæ Virginis, & Sanctorum, ex quibus omnibus constituitur Ecclesiæ thesaurus.

Hic autem thesaurus, qui ex solis Christi Domini meritis est simpliciter infinitus, & simpliciter inexhauribilis, ut prosit hominibus, & pro eorum peccatis actu, & realiter satisfaciat, debet iis applicari; divitiæ enim ditare non possunt pauperem, nisi per appropriationem illi moraliter applicentur; sicut nec pharmacum curat ægrotum, nisi physice illi applicetur. Quare applicatio Thesauri Ecclesiæ vel fit per specialem Christi Domini voluntatem; sicut quando dixit Magdalenæ, *Remittuntur tibi peccata tua*, & Latroni, *Hodie mecum eris in Paradiso*; vel per usum Sacramentorum,

rum, & præsertim Baptismi, in quo non solum quoad culpam, sed etiam quoad pœnam peccatum omne remittitur; vel per voluntatem summi Pontificis, utpote Christi Vicarii, cui Christus Dominus sui Thesauri dispensationem commendavit, quando dixit, *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*; *quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cœlis*; cum autem reatus pœnæ sit aliquod vinculum impediens ingressum in Patriam, est in potestate Pontificis a Christo servatore ad hoc delegati, illud solvere per dispensationem thesauri, quem suæ curæ, ac potestati commisit.

II. *Q*uæritur secundo; quotuplex sit Indulgentia.

Respondeo, dividi primo in Totalem, & Partialem, ut habetur in dicta Extrav. *Unigenitus*, ubi Clem. VI. docet, *Thesauri Ecclesiastici dispensationem Petro esse commissam, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ applicandam*. Per totalem, quæ & plenaria dicitur, remittitur tota pœna, quæ esset in Purgatorio luenda; per Partialem vero solum pars pœnæ.

Neque dicas, quod si per totalem, seu plenariam tota pœna remitteretur, non posset dari Indulgentia plenior, seu largior, & plenissima; atqui in Sacris Canonibus ea reperitur: Siquidem in Extravag. Bonifac. VIII. *Antiquorum* de pœnitentiis, *& remissionibus* dicitur: *Non solum plenam, largiorem, imo plenissimam omnium suorum concedunt veniam peccatorum*; ergo Indulgentia totalis, seu plenaria non remittit totam pœnam.

Respondeo enim cum Suar. disp. 50. sect. 4., Sot., & aliis communiter, Indulgentiam plenariam, plenam, largiorem, plenissimam non differre inter se quoad rem, seu effectum proprium Indulgentiæ; cum quælibet totam pœnam remittat; addi tamen aliquando a Pontifice illa verba, *largiorem, immo plenissimam* solum ad uberiorem explicationem suæ dispensationis, & ad magis exaggerandam gratiam, quam concedit.

Partialis indulgentia pœnam illam remittit, quæ in ejus concessione exprimitur; aliquando enim indetermi nate proportionaliter ad culpas, ut quando remittitur tertia pars pœnæ pro peccatis debitæ; aliquando vero determinate, ut quando conceditur indulgentia septem annorum, seu unius quadragenæ; per quam concessionem sensus est, remitti pœnam illam, quæ remitteretur per pœnitentiam septem annorum, vel unius quadragenæ, seu quadragesimæ ab Ecclesia, ut olim fiebat, impositam, & a pœnitente completam, ut docent Sot., Palud., & alii communiter apud Suar. disp. 50. sect. 5.

Dividitur secundo Indulgentia in Personalem, Localem, & Realem. Personalis est, quæ Personæ conceditur, ut si Pontifex concedat Cajo Indulgentiam, quoties communicat, ubicumque sit. Localis est, quæ adicitur loco; ut si concedatur Indulgentiæ visitanti Ecclesiam Cathedralem. Realis est, quæ affigitur alicui rei, puta Cruci, Imagini, Rosario, &c.; quæ ab iis acquiritur, qui coram tali imagine, vel per tale Rosarium has, vel illas orationes impositas ad Deum fundunt.

III. Dubium est primo circa localem Indulgentiam; Num quando conceditur Indulgentia visitantibus aliquam Ecclesiam, satis sit illam ingredi, an vero requiratur pium aliquod opus, & quale?

Respondeo, in visitatione Ecclesiæ illud pium opus debere poni, quod in concessione indulgentiæ præscribitur; Quod si nullum præscribatur, tunc visitanda est Ecclesia pie, & religiose, atque adeo orando ibi aliquantis-

tisper, sive mentaliter, sive vocaliter; cum visitanda sit Ecclesia, quæ a Christo Domino dicitur esse domus orationis.

IV. Dubium est secundo; An si pluries Ecclesia visitetur, possit pluries acquiri plenaria indulgentia tali Ecclesiæ concessa?

Respondeo cum Suar. disp. 17. sect. 1. & aliis communiter, distinguendum esse; vel enim conceditur indulgentia indefinite visitantibus Ecclesiam, vel definite quoad tempus, verbi gratia in die talis festi; Si primo modo concedatur, potest pluries in eodem die acquiri; secus vero, si secundo modo. Ratio est, quia quando indulgentia conceditur indefinite, non est verisimile concedi pro una tantum vice tota vita. Neque possumus rationabiliter illam limitare ad semel in anno, aut etiam in hebdomada; quare intelligi potest solum limitata ad semel in die, quæ determinatio habetur, tum ex communi usu, & consuetudine, tum ex decreto Innoc. XI. Quamvis Navar., & Laym. cap. 3. cum aliis docuerint, posse etiam pluries in die acquiri, si pluries devote, ac pie visitetur. Quod si indulgentia concessa sit definite quoad tempus pro una tantum vice, unicuique concessa censetur, ut docet Suar. loc. citato. Notandum tamen, quod in Opusculo de Jubilæo quæst. 6. art. ult. fusius prosecutus sum, videlicet probabile esse, quod possimus Indulgentiam plenariam eodem die pluries lucrari, si illam pro variis defunctis applicemus, quin id adversetur decreto Innoc. XI.; tum quia in revocatione Indulgentiarum non intelliguntur revocatæ Indulgentiæ applicabiles pro defunctis, nisi id exprimatur, cum revocatio Indulgentiarum sit odiosa, atque adeo restringenda; tum etiam quia sic stat fixum decretum Innoc. XI.; quod nemo pluries eodem die plenariam Indulgentiam lucretur, si illam pluries non pro se, sed pro variis defunctis acquirat.

V. Dubium est tertio; an diruta Ecclesia, pereat indulgentia, quæ visitantibus illam fuerat concessa?

Respondeo, cum eodem Suar.; quod si paulatim diruatur, & paulatim reficiatur, Indulgentia perseveret; Sicut pariter perseverat talis Ecclesiæ consecratio; quia semper Ecclesia est eadem moraliter, quamvis nihil antiquæ Ecclesiæ remaneat; secus vero, si tota simul destruatur, & reædificetur. Et idem dicas proportionaliter, si alicui Rosario indulgentia affigatur.

VI. Dubium est quarto; An satis sit extra Ecclesiam preces fundere ad lucrandam indulgentiam, quando quis non potest præ turba illam ingredi?

Respondeo affirmative cum Suar. disp. 52. sect. 1. Laym. cap. 3. Et ratio est, quia in tali casu censetur homo moraliter Ecclesiam ingredi: Sicut communiter docent Doctores satisfieri præcepto audiendi Missam ab eo, qui ita est extra Ecclesiam, ut faciat unum moraliter cum aliis, qui intra Ecclesiam Missam audiunt.

Dividitur ultimo Indulgentia in perpetuam, & temporalem; illa perseverat, donec revocetur; ista ad tempus determinatum conceditur; unde eo finito cessat.

ARTICULUS II.

De Effectibus Indulgentiæ:

I. Num per Indulgentiam culpa venialis aliquando remittatur?

II. An qui lucratur Indulgentias, possit per illas eximi tum ab injunctis pænitentiis, tum etiam ab aliis pœnis in Purgatorio luendis?

III. Quid si in Bulla exprimatur, Indulgentias concedi pro pœnis injunctis?

IV.

IV. Citra Pontificis concessionem non possunt Indulgentiæ nobis concessæ pro defunctis applicari.
V. Quid requiritur, ut Indulgentiæ defunctis prosint?
VI. Etiam peccator potest Indulgentiam pro defunctis lucrari.
VII. Num Indulgentiæ defunctis applicatæ prosint illis infallibiliter?

I. Diximus Indulgentiarum effectum esse remissionem vel totalem, vel partialem pœnæ temporalis pro peccatis luendæ in Purgatorio.

Quæritur nunc primo; An per Indulgentias peccatum aliquod remittatur?

Respondeo, certum esse, nullum mortale quoad culpam remitti per Indulgentias; etenim ex Trident. sess. 14. cap. 4. Justificatio impii post Baptismum fieri non potest sine contritione, aut saltem attritione conjuncta cum Sacramento. De venialibus est pariter quasi certum, quia non remittitur in hac vita culpa venialis sine infusione gratiæ, quæ per Indulgentiam non confertur, ut communiter docent, & constat ex indulgentiæ definitione.

II. Quæritur secundo; An per Indulgentias possit quis liberari non solum a pœnitentiis satisfactoriis sibi injunctis in Confessione Sacramentali, sed etiam ab omnibus aliis in Purgatorio luendis?

Respondeo cum communi affirmative; ad hoc enim institutæ sunt Indulgentiæ, ut per illas pœna tam in hoc, quam in alio Mundo debita condonetur; Et quidem quod per Indulgentias condonentur pœnæ satisfactoriæ injunctæ pro hac vita, constat ex usu primitivæ Ecclesiæ, quæ per Indulgentias remittebat pœnas injunctas pœnitentibus; Verbi gratia, per Indulgentias septem annorum pœnas, quæ septennio erant tolerandæ. Quod etiam aliæ pœnæ pro peccatis debitæ per Indulgentias tollantur, patet etiam, quia cæteroqui Indulgentia plenaria non tolleret omnem omnino pœnam debitam; Ex quo etiam sequeretur, non posse Pontificem solvere omne vinculum impediens ingressum ad Patriam; quod adversatur dicto illi Christi Domini, *Tibi dabo claves Regni Cœlorum &c.* Quare per Indulgentiam plenariam omnis omnino debita pœna remittitur, per alias vero Indulgentias pars pœnæ illi correspondens. Esto incertum sit, quid cuique Indulgentiæ correspondeat. Quod si Indulgentia excedat debitum, excessus ille remanet in Ecclesiæ thesauro; Vel si indulgentiæ sint ex iis, quæ possint applicari defunctis, illis applicantur juxta lucrantis intentionem, & divinam acceptationem.

III. Dubium est; An possit quis per Indulgentias liberari ab aliis pœnis debitis, etiam quando in Bulla conceduntur expresse Indulgentiæ *de pœnis injunctis?*

Respondeo, cum Con. disp. 12. de Sacram. dub. 3., & Suar. disp. 50. sect. 3., & aliis communiter affirmative. Ratio est, tum quia in cap. *Ex parte* 17. *De decimis* habetur; *Ubi majus conceditur, etiam minus concessum esse videtur*; quæ regula locum habet in iis, quæ sunt ejusdem rationis, & per se ad idem privilegium, seu potestatem pertinent; tum etiam quia clausula illa *de injunctis pœnis* apponitur ad augendam, non ad limitandam concessionem; Sicut, verbi gratia, quando in facultate absolvendi sacramentaliter additur clausula *a reservatis*, per illam procul dubio intelligitur pariter concessa facultas absolvendi a non reservatis, ob regulam traditam. Unde fit, quod si pœnitens compleverit jam pœnitentiam sibi a Confessario injunctam, adhuc per talem indulgentiam libe-

liberatur a reatu, si quem habet, alterius pœnæ secundum mensuram illius indulgentiæ. An autem per Indulgentiam plenariam cesset obligatio pœnæ a Confessario impositæ; seu obligatio satisfactionis Sacramentalis, etiam quando pœna est medicinalis, dummodo pœnitens adhibeat aliud remedium, si est opus, ad non recidendum? Examinavimus supra in quæst. sexta de satisfactione, articulo tertio.

IV. Quæritur tertio; An Indulgentias, quas acquirimus, possimus applicare pro defunctis?

Respondeo cum Con., & aliis communiter, non posse nos propria auctoritate applicare illas pro defunctis; posse vero, si ita a Pontifice concedantur. Ratio est, quia, ut dicemus art. sequente, solus Pontifex potest pro defunctis Indulgentias concedere, idque non per modum absolutionis, quia in defunctos jurisdictionem non habet, sed per modum solutionis, seu suffragii, hoc est per exhibitionem pretii sufficientis ex thesauro Ecclesiæ in satisfactionem pro peccatis illorum.

V. Dubium tamen est primo, quid requiratur, ut Indulgentiæ, quæ defunctis applicantur, illis prosint.

Respondeo, requiri primo, ut opus injunctum ea intentione fiat, ut Indulgentiæ acquirantur defunctis; non enim aut sibi, aut alteri quisquam Indulgentiam acquirit, nisi id velit. Secundo, ut Deus satisfactiones hujusmodi pro defunctis exhibitas velit pro

VI. Dubium est secundo, num ad illis acceptare.

acquirendas Indulgentias pro defunctis, satis sit dumtaxat habere intentionem, quod iis prosint; an vero requiratur etiam, quod opus præscriptum sit satisfactorium, & offeratur in satisfactionem pro ipsis?

Respondeo ex Con. dub. 7. sufficere primum; immo nec esse necesse, ut opus injunctum sit de se satisfactorium; eo quod opus illud sit solum quædam conditio, qua posita, Pontifex sua concessione applicat Indulgentias huic, vel illi, exhibendo videlicet Deo de thesauro Ecclesiæ Satisfactiones Christi Domini, & SS., ita ut relate ad vivos a reatu pœnarum absolvat, relate vero ad defunctos mere offerat Deo solutionem pro pœnis luendis. Unde sequitur, quod possit quis Indulgentias lucrari pro defunctis, etiamsi opus injunctum ponat in statu peccati mortalis, cum non debeat tale opus, ut diximus, esse de se satisfactorium, sed sufficiat, quod sit utile ad finem intentum, quam utilitatem habet, etiamsi fiat a peccatore; Econtra, ut homo lucretur Indulgentias pro se, debet ultimum opus injunctum ponere in gratia, ut patet; quia pœna non tollitur, non sublata culpa.

VII. Dubium est tertio; An Indulgentiæ pro defunctis concessæ infallibiliter illis prosint, si illis applicentur?

Respondent aliqui cum Sot., Navar., Valent., Suar., Con. apud Dian. part. 9. tract. 2. resol. 3., & apud Laym. cap. 7. affirmative; quia Christus Dominus thesaurum suarum satisfactionum reliquit Pastori Ecclesiæ dispensandum æque pro vivis, ac pro defunctis. Probabilior tamen est sententia negativa Bonav., Ricard., Cajet., Henr., & aliorum; Siquidem neque ex ullo Scripturæ loco, neque ex ulla certa traditione constat, Christum Supremum Judicem obligasse se ad acceptandas satisfactiones ab Ecclesia oblatas pro libertate defunctorum; Etenim promissio illa, *Quicquid solveris super terram*, ad vivos tantum refertur; cum judiciaria potestas, quæ illis verbis traditur, in defunctos exerceri non possit: Quare Indulgentiæ non applicantur pro defunctis per

modum absolutionis, sed per modum suffragii, supplicando Deum, ut satisfactiones pro illis exhibitas misericorditer acceptare dignetur.

Confirmatur hoc ex usu Ecclesiæ, quæ etiam post applicatam alicui indulgentiam plenariam per sacrificium in altari privilegiato oblatum, alia, & alia offert Sacrificia, ut constat ex Anniversariis; ergo signum est, quod quamvis ex divina misericordia speretur, tales oblationes, & indulgentias habituras esse effectum suum, non tamen hoc pro certo, & infallibili habeatur. Hinc probabilis redditur doctrina Heur., & Rodriq. apud Laym., quod Deus longe facilius acceptet oblationes, & suffragia oblata pro iis defunctis, qui in hac vita magis pro suis peccatis satisfacere, & Indulgentias lucrari, & pro defunctis orare studuerunt.

Neque dicas, hinc sequi, neque esse certum, quod Indulgentiæ applicari, & prodesse possint defunctis ex concessione Pontificis. Nam oppositum constat ex praxi Ecclesiæ; idque tradit Leo X. in Epistola ad Lutherum apud Cajet. pag. 39. 48. art. 5., Si enim quivis privatus applicare potest satisfactiones suas pro defunctis, quidni etiam Pontifex applicare pro iisdem poterit satisfactiones Christi, & SS.? Et sane omnes Catholici communiter censent, Communionem Sanctorum, quam in Symbolo profitentur, in eo consistere, quod unius satisfactio pro altero oblata ei prosit; etenim cum simus membra unius corporis, actiones unius censentur quodammodo alterius: Quare sicut possum pro alio restituere æs alienum; sic etiam possum pro aliis satisfacere, tam apud homines, quam apud Deum; esto requiratur, ut offensus benigne velit in satisfactionem acceptare oblationes non ab ipso delinquente, sed ab aliis pro ipso oblatas: Quod si possum pro defunctis offerre satisfactiones proprias, potero pariter pro iisdem ex Pontificis concessione offerre satisfactiones Christi Domini, & Sanctorum, quas per indulgentias mihi applicarem; & sic per indulgentias satisfacere pro defunctis; unde certum, ac de fide est, Indulgentias pro defunctis applicari posse, ac illis prodesse; quamvis, ut illis prosint, requiratur benigna Dei acceptatio: Et quia ad hanc Deus non se obligavit, idcirco non semper Indulgentiæ pro defunctis applicatæ prosunt illis infallibiliter.

ARTICULUS III.

Quisnam possit Indulgentias concedere?

I. Datur discrimen inter Indulgentias, quas Pontifex largitur vivis, & eas, quas concedit pro defunctis.
II. Potestas clavium latius patet, quam potestas Jurisdictionis.
III. Nequeunt Episcopi citra Pontificis concessionem Indulgentias elargiri.
IV. Possunt vivis, utpote subditis, potestate ordinaria nonnullas Indulgentias concedere, non tamen applicabiles pro defunctis.
V. Nequeunt Abbates, aut Parochi Indulgentias ullatenus concedere, nisi ex speciali concessione.

I. Quæritur primo; Utrum Pontifex possit tam pro vivis, quam pro defunctis Indulgentias concedere?

Respondeo, ex dictis facultatem hanc concessam esse a Christo Domino immediate Summo Pontifici, cui dixit, *Tibi dabo claves Regni Cælorum, &c.*, unde non solum potest per Sacramentorum collationem tollere culpas, sed etiam per Indulgentiarum collationem tollere pœnas, & sic aperire cuilibet Re-

Regnum Cœlorum. Ita Doctores communiter.

Illud autem, ut diximus, est discrimen inter Indulgentias, quas concedere potest vivis, & eas, quas potest concedere defunctis, ex Bellarm. lib. 1. cap. 1., & Con. contra Suar. disp. 49. sect. 4., quod respectu vivorum concessio Indulgentiarum sit actus jurisdictionis, continens absolutionem a pœnis; respectu vero mortuorum non habeatur absolutio, sed mera solutio pro pœnis ab iisdem debitis. Ratio est, quia Pontifex solum erga vivos jurisdictionem habet, & sic potest illos juridice absolvere; erga mortuos vero jurisdictionem non habet; unde tantum potest illis dispensare merita Christi Domini, Beatissimæ Virginis, & Sanctorum, & sic applicare de illis solutionem pro pœnis debitis a defunctis, & illos a Purgatorio liberare; Et hoc est conferre, seu applicare Indulgentias defunctis per modum Suffragii.

Neque dicas primo, etiam per indulgentias concessas pro vivis solvi sufficiens pretium de thesauro Ecclesiæ, ut constat ex Extravag. *Unigenitus* De *pœnitentiis, & remissionibus*; ergo in hoc non differunt indulgentiæ pro vivis, & pro defunctis.

Nam quamvis non differant in hoc, quod tam indulgentia pro vivis, quam pro defunctis solvat sufficiens pretium de thesauro Ecclesiæ, differunt tamen in eo, quod indulgentia pro vivis sit absolutio juridica facta a legitimo Judice, infallibiliter obtinens effectum suum, positis requisitis. Contra vero indulgentia pro defunctis est mera exhibitio sufficientis pretii, quam acceptare est omnino in arbitrio creditoris; Etenim creditor in pœnis personalibus non semper tenetur pro unius offensa alterius satisfactionem accipere.

II. Neque dicas secundo, concessionem indulgentiarum; sive pro vivis, sive pro defunctis, esse actum potestatis clavium; ergo utraque est actus jurisdictionis; ergo utraque fert absolutionem juridicam.

Nam concesso antecedente, negatur utraque consequentia; Potestas enim clavium est potestas aperiendi, & claudendi cœlum; cum igitur cœlum aperiri possit, tam per actus jurisdictionis, videlicet per juridicam absolutionem, quam per alios actus, videlicet exhibendo Deo de thesauro Ecclesiæ sufficiens pretium ad liberandos a pœnis debitis defunctos; sequitur, quod concessio indulgentiarum pro defunctis sit quidem ex potestate clavium, sed non actus jurisdictionis: Unde latius patet potestas clavium, quam jurisdictionis; cum illa etiam ad defunctos extendatur, non vero ista.

III. Quæritur secundo; An etiam Episcopus possit Indulgentias concedere?

Respondeo cum Suar. disp. 49. sect. 1. ex D. Th., Sylvest., & aliis communiter, posse Episcopos Indulgentias concedere non jure divino, sed solum ex concessione Summi Pontificis. Ratio est, quia in Concilio Lateranensi sub Innoc. III. potestas concedendi Indulgentias est ita restricta Episcopis, ut nonnisi unius anni Indulgentiam in die dedicationis Ecclesiæ, & ob aliam justam causam 40. tantum dierum indulgentias concedere possint; quod si hujusmodi potestas esset de jure divino, profecto non posset adeo restringi a concilio.

IV. Ubi adverte primo, potestatem hanc Episcoporum concedendi indulgentias, quamvis sit ex concessione Pontificis, esse tamen ordinariam; cum illis competat ratione proprii officii. Secundo si ultra limites suæ potestatis indulgentias concedant, esse nullas quoad excessum, ex Cap. *Nostro de*

de pœnit., *& remiss.* Tertio nullam omnino indulgentiam concedi posse ab Episcopis respectu mortuorum; ut communiter docent cum Suar. disp. 55. sect. 2. Ratio est, quia solum conceditur Episcopis, ut possint indulgentias suis subditis elargiri, ex cap. *Quod autem de pœnit.*, *& remiss.*; Mortui autem non sunt subditi Episcopo. Ex quo patet, thesaurum Ecclesiæ applicandum per modum suffragii pro defunctis soli Pontifici esse commissum.

V. Demum certum est, neque Abbates, neque Parochos, neque alios, qui Episcopi non sunt, habere a Jure potestatem concedendi indulgentias; Quare solum ex concessione speciali possunt illas concedere, ut notat Bellarm. ex cap. *Accedentibus de excessibus Prælatorum*

ARTICULUS IV.

Quænam causa requiratur ad legitimam Indulgentiarum concessionem?

I. Nequit sine justa causa Pontifex Indulgentias elargiri.
II. Quænam reputetur causa justa, & sufficiens ad eas elargiendas?
III. Causa hujus justa non est a subditis pensitanda, sed a concedente indulgentias.
IV. Opus injunctum quam proportionem habere debeat cum fine intento?
V. Concedi potest Indulgentia, quin ullum opus præscribatur ad eam lucrandam.
VI. Qui tepide opus injunctum peragunt, non plenarie indulgentiam lucrantur.

I. Docent communiter Doctores, Indulgentiam absque legitima causa concessam esse nullam. Et ratio est, quia per Indulgentiarum concessionem dispensatur Ecclesiæ thesaurus; cujus Pontifex non est Dominus, sed merus dispensator; Qui autem est dispensator rerum sui Domini, si absque rationabili causa illas dispenset, nulliter dispensat; Præterea dispensator non potest sine justa causa remittere credita sui Domini; sed Pontifex largiendo indulgentias remittit credita Domini; quia pœnarum in Purgatorio luendarum, quæ per Indulgentias remittuntur, peccator est debitor, & Deus creditor; ergo non possent sine justa causa valide concedi Indulgentiæ.

II. Quæritur tamen primo; Quænam sit justa, & rationabilis causa ad Indulgentias concedendas?

Respondeo cum Bonac., Navar., Ricc., aliisque communiter apud Bellarm. lib. 1. cap. 12. illam reputari justam, ac rationabilem causam, quæ pia, & Deo grata sit, & proportionem aliquam habeat cum Indulgentia, quæ conceditur. Quare duo requiruntur; Primum, ut Indulgentia concedatur ad pium aliquem finem, cujus consecutio æstimetur Deo magis gloriosa, quam pœnitentia, quæ per Indulgentiam relaxatur; Verbi gratia, ad deprimendos hostes Ecclesiæ, ad gratias Deo agendas pro victoria e Paganis reportata, ad cultum Dei Sanctorumque promovendum. Secundum est, ut opus injunctum ad indulgentiam lucrandam proportionem habeat cum fine intento, seu utile, & aptum sit ad finem consequendum; Verbi gratia, preces ad Deum fusæ, confessio, communio, jejunia, eleemosynæ dicuntur opera apta ad assequendam depressionem hostium fidei, &c.

III. Docet autem Bellarm. loc. citat. non a subditis, sed a concedente Indulgentiam examinandam esse causam illius, ac proportionem operis cum fine intento; atque adeo quamcumque ob causam, etiamsi levissima videatur, concedat Pontifex In-

Indulgentias, istæ magno in pretio haberi debent a fidelibus, ut in hoc ipso maxime se opponant Hæreticis, qui Indulgentias etiam ob gravissimas causas concessas parvipendunt, ac contemnunt.

Advertit etiam Con. disp. 12. dub. 6. num. 33., quod quando conceditur aliqua Indulgentia vel omnibus fidelibus, vel magnæ alicui communitati, proportio operis cum fine intento non debeat attendi ex efficacia cujusque operis seorsim sumpti, puta, jejunii, aut eleemosynæ factæ a Titio; sed ab eodem prout conjuncto cum aliis operibus aliorum fidelium.

IV. Quæritur secundo; an ad habendam prædictam proportionem requiratur, ut opus injunctum sit per se sufficiens pro remissione pœnarum, quæ per Indulgentiæ lucrationem remittuntur?

Respondeo negative. Et ratio est manifesta, quia in tali casu Indulgentia non esset indulgentia; quæ ex ipsa nominis etymologia fert remissionem cum liberalitate conjunctam.

V. Quæritur ultimo; An posset aliquando Pontifex concedere Indulgentiam, nullum opus injungendo ad ejus assecutionem? Verbi gratia, an possit Titio decedenti in gratia concedere Indulgentiam in articulo mortis?

Respondeo ex Suar. disp. 52. sect. 4., Con. disp. 12. dub. 6. affirmative. Et ratio est, quia fieri potest, ut etiam in tali casu habeatur justissima causa, verbi gratia, ob merita Titii erga Ecclesiam, & alia opera jam præstita, & ut alii ad eum imitandum spe talis concessionis excitentur.

Neque dicas, in tali casu non haberi proportionem operis præscripti cum fine intento, cum nullum opus præscribatur.

Nam ut concessio Indulgentiæ sit justa, & valida, non est necesse, ut præscribatur opus, sed satis est, ut concedatur propter opus proportionatum, sive tale opus antecedat, sive consequatur ipsam concessionem; In casu autem nostro opus præcederet concessionem Indulgentiæ, quæ datur intuitu meritorum Titii erga Ecclesiam. Ratio hujus doctrinæ est, quia dispensatio censetur esse fidelis, & justa, non solum si credita Domini remittantur ob bona opera injuncta, sed etiam ob opera bona ante præstita.

VI. Notandum denique, aliquando ex defectu proportionis prædictæ accidere, ut quamvis ex justissima causa concedatur Indulgentia plenaria omnibus, qui tale opus peregerint, non tamen illam omnes plenarie consequantur; Nam qui maximas pro peccatis pœnas debent, si tepide opus injunctum peragant, periculum est, ne ab indulgentia plenarie consequenda deficiant, ut habetur in Extrav. 1. Bonif. VIII. *de pœnit., & remiss.* apud Conink num. 34., & ex S. Bonav. in 4. dist. 20. part. 2. art. 7. quæst. 6., ubi ait; Homines plus, vel minus participare de Indulgentia, prout plus, vel minus ad illius causam accedunt.

Neque dicas, satis esse, ut opera omnium sint proportionata ad finem, ut Indulgentia possit acquiri.

Nam contra est, quia satis tantum est, ut possint Indulgentiæ concedi, quando opera omnium sunt proportionata ad finem; non vero satis hoc est, ut possint singulis in particulari applicari, nisi devote peragant opera injuncta.

ARTICULUS V.

De dispositione ad Indulgentiam lucrandam requisita.

I. Plura requiruntur in eo, qui Indulgentiam est lucraturus.

II. Ul-

II. Ultimum ex operibus injunctis debet poni in statu gratiæ, etiamsi alia posita fuerint in statu peccati mortalis.

III. Si quis pro alio indulgentiam lucretur, debet esse in statu gratiæ, non is, qui ponit opera injuncta, sed is, cui indulgentia applicatur.

IV. Probabiliter non requiritur confessio Sacramentalis, sed sufficit contritio perfecta ad Indulgentiam lucrandam.

V. Si indulgentia conferatur contritis, & confessis, sufficit contritio imperfecta, seu attritio ad illam lucrandam.

I. PRimo requiritur in eo, qui lucraturus est Indulgentias, ut sit baptizatus; dispensatio enim thesauri Ecclesiastici fieri non potest, nisi in filios Ecclesiæ.

Secundo, ut sit subditus illius, qui indulgentiam concedit; Unde Indulgentiæ ab Episcopis concessæ nonnisi a propriis subditis acquiri possunt: Docet tamen Laym. cap. 4. num. 2. ex Palud., concedi posse ab Episcopo, verbi gratia, Neapolitano suis subditis facultatem, ut Indulgentias ab Episcopo Nolano concessas lucrentur: Hinc si Episcopus Nolanus concedat quadragenam, vel unius anni Indulgentiam subditis suis visitantibus Ecclesiam A in festo dedicationis, vel Patroni talis Ecclesiæ, potest Episcopus Neapolitanus facultatem dare suis subditis, ut illam ipsi etiam lucrentur.

Tertio, ut non sit excommunicatus excommunicatione majori, quia hæc privat hominem participatione bonorum spiritualium communium.

II. Quarto, ut saltem quando ponitur ultimum ex operibus injunctis, homo sit in statu gratiæ. Ratio ex D. Th., & Theologis communiter est, quia remissio pœnæ temporalis supponit remissionem culpæ; non enim remittitur pœna inimicis, sed amicis. Dixi, saltem quando ponitur ultimum opus; nam Cajet., Sot., & alii apud Bellarm. lib. 1. cap. 12. putant necesse esse, ut omnia opera injuncta fiant in statu gratiæ; quia scilicet opera peccatoris, utpote mortua, sunt inutilia ad finem intentum, videlicet ad placandum Deum, ejusque beneficia impetranda; Deus quippe peccatores ad se non revertentes non audit. Verum quamvis hæc sententia sit tutior, & ideo consultum sit, ut qui Indulgentiam est lucraturus, prius vel contritione perfecta, vel confessione Sacramentali sua peccata curet eluere: Nihilominus probabiliorem censet Suar. disp. 53. sect. 4., Con. dub. 7. num. 39. sententiam Paludani, Antonini, & aliorum apud eundem Bellarm. putantium, satis esse, ut in statu gratiæ ponatur ultimum opus injunctum. Quod probant ex usu Ecclesiæ; nam in Jubileis jejunia præscripta, visitationes Ecclesiæ, &c. plerumque præmittuntur Confessioni, & tamen probabile est, ante confessionem quamplurimos non justificari.

Ad rationem in contrarium negatur, opus peccatoris, etiamsi mortuum, in casu nostro esse inutile ad finem; valet enim ad excitandam populi devotionem, ad diligentiorem præparationem ad Sacramentum confessionis, & communionis, necnon ad placandam divinam vindictam; quamvis enim Deus peccatores obstinatos non audiat; audit tamen sæpe volentes converti; cæteroqui frustra clamarent, *Converte nos Deus salutaris noster*.

III. Ex dictis sequitur, quod si concedatur in Bulla, ut possit aliquis pro alio indulgentiam acquirere (quod fieri posse videtur certum Con., sicut enim potest indulgentia acquiri pro defunctis, ita & pro aliis vivis) de-

beat esse in statu gratiæ is, cui indulgentia applicatur; non vero is, qui opus præscriptum ponit, ut alius indulgentiam assequatur.

Quinto demum requiritur, ut indulgentiam lucraturus nullum opus injunctum prætermittat; unde si inculpabiliter, sive ex ignorantia, sive ex impotentia aliquid omittat, indulgentiam non consequetur; ut communiter Doctores docent ex D. Th. apud Bellarm. lib. 1. cap. 13. Et ratio est, quia Indulgentiæ tantum valent, quantum sonant. Quod si in Indulgentia concedatur, ut possit a Confessario opus injunctum commutari ex justa causa, tunc certe poterit quis lucrari indulgentiam ponendo opus a Confessario subrogatum. Hinc sequitur, quod si quis ponat mediam partem operum injunctorum, non proinde mediam partem indulgentiarum lucretur, ut ex communi Theologorum docet Con. dub. 7. num. 36.; nisi hoc ipsum in concessione exprimatur; Ratio est eadem, quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant.

IV. Quæritur primo; An quando in Bulla conceditur indulgentia pœnitentibus vere contritis, & confessis, requiratur, præter contritionem perfectam, confessio Sacramentalis ad indulgentiam lucrandam.

Respondeo cum Suar. disp. 52. sect. 3. num. 13., probabilem esse sententiam negativam; quia confessio non videtur requiri tanquam opus injunctum, sed tanquam conditio requisita ad tollendum obicem, seu ad dispositionem debitam indulgentiæ: Et quamvis indulgentia dicatur concedi contritis, & confessis, videtur ibi sermo esse de contritione imperfecta, seu de attritione, quæ simul cum confessione disponit peccatorem ad indulgentiam lucrandam. Verum tutior est sententia affirmativa Sylv., Cajet., & aliorum cum Con. num. 33., quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant.

V. Quæritur secundo; An ad lucrandam indulgentiam satis sit attritio simul cum confessione; an vero requiratur cum confessione contritio, cum in Bulla dicatur, concedi vere contritis, & confessis.

Respondeo, satis esse contritionem imperfectam, seu attritionem simul cum Sacramento; quia illa contritio requiritur ad indulgentiam lucrandam, quæ requiritur ad valorem Sacramenti; sed ad valorem Sacramenti satis est contritio imperfecta, seu attritio; ergo etiam ad indulgentiam luctandam. Non negaverim tamen, securiorem esse opinionem oppositam, quæ perfectam contritionem requirit: Illa tamen opinio videtur probabilissima; sicut probabilissimum videtur, confessionem requiri in iis dumtaxat, qui conscientiam habent peccati mortalis, ut Con. docet num. 38.. Sit autem hic hujus annui pensi. (Sed oh ubi Æternitatis!)

F I N I S.

A. M. D. G., & B. V.

Sine labe Conceptæ.

SY-

SYNOPSES OMNES,

Quæ in singulis Articulis tractatus hujusce de Pœnitentia habentur, hic colliguntur.

QUÆSTIO I. Pag. 1

De Essentia, Institutione, & Fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I. ibid.

De Essentia hujus Sacramenti.

I. *Sacramentum Pœnitentiæ metaphysice consideratum quid sit?* II. *Quid importet consideratum physice?* III. *Quænam Sacramenti hujus pars significet, & causet gratiam?* IV. *Quomodo actus pænitentiæ gratiam remissivam peccati significare, & efficere possint?* V. *Contritio, quamvis insensibilis de se, adhuc potest constituere Sacramentum sensibile; Et quid de intentione Ministri?* VI. *Quomodo satisfactio ad Sacramenti hujus constitutionem pertineat?* VII. *Num Satisfactio significet gratiam peccati remissivam, an solius pænæ remissionem?*

ARTIC. II. 6

De Institutione hujus Sacramenti.

I. *Instituit Christus Dominus hoc Sacramentum pro solis Fidelibus.* II. *Quandonam illud instituerit?* III. *Num potestas in Corpus Christi verum includat potestatem in Corpus Christi mysticum, ita ut habens potestatem consecrandi habeat etiam potestatem absolvendi?* IV. *Institutum fuit hoc Sacramentum ad modum judicii; & quare?* V. *Licet Sacerdos mutus non possit absolvere, pœnitens tamen mutus, ac surdus absolvi potest.* VI. *In quo sensu dicatur Confessarius posse peccatorem ligare, & peccata retinere?* VII. *In quo differat a Sacramento Pœnitentiæ Baptismus?*

ARTIC. III. 10

De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.

I. *Recensentur septem hujus Sacramenti effectus.* II. *Cur non possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti; possint vero venialia remitti divisibiliter?* III. *Multis aliis viis venialia remitti possunt; præsertim per Sacramentalia.* IV. *Quænam pæna in hoc Sacramento remittatur, remissa culpa?* V. *Num omnia merita præterita per remissionem culpæ reviviscant?* VI. *Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per subsequens peccatum redeant.*

QUÆSTIO II. 14

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I. 15

De peccato fictionis in instanti Baptismi commisso.

I. *Quid sit peccatum fictionis?* II. *Non deletur per Sacramentum Pœnitentiæ peccatum fictionis in Baptismo commissum ab eo, qui noluit baptizari.* III. *Quid si peccatum fictionis habeatur per indebitam Baptismi susceptionem? In quo casu imprimitur character baptismalis, sed originale non deletur.* IV. *Quomodo Baptismus ficte susceptus reviviscere possit?*

ARTIC. II. 17
De Peccato dubio.

I. *Multifariam contingere potest peccatum esse dubium*. II. *Probabiliter non tenetur subjicere clavibus peccatum, qui positive dubitat, an illud commiserit, per hoc quod probabile sit, illud non esse commissum*. III. *Sicut etiam qui pariter positive dubitat, an peccatum certo commissum confessus sit*. IV. *Cur per solutionem positive dubiam non satisfiat debito ex justitia; per confessionem vero positive dubiam fiat satis obligationi confitendi peccatum?* V. *Num etiam id verum sit in mortis articulo?* VI. *Communiter olim docebant, peccata negative dubia subjicienda esse clavibus*. VII. *Sed plurimi probabiliter oppositum docent*. VIII. *In quonam sensu Doctores antiqui sumebant peccatum negative dubium, quod censebant clavibus subjiciendum esse?* IX. *Certus de peccato commisso, & negative dubius, an illud confessus sit, tenetur illud confiteri*. X. *Num peccatum negative dubium sit materia sufficiens confessionis, quando illud non est commissum?*

ARTIC. III. 24
De peccato, quod fuit expositum ut dubium, & deinde deprehenditur certum.

I. *Negant plures Doctores peccatum expositum in confessione ut dubium debere iterum subjici clavibus, si deprehendatur ut certum*. II. *Sicut qui confitetur decies circiter peccasse, si deprehendat peccasse undecies, non debet iterum confiteri peccatum undecimum*. III. *In praxi tamen opposita sententia videtur amplectenda*. IV. *Diversum quippe formatur judicium de peccato dubio, ac de certo*. V. *Plura notantur pro Scrupulosis circa peccata dubia*. VI. *Qui fatetur decies circiter peccasse, per ly circiter universim quinam numerus denotetur*.

ARTIC. IV. 28
De Peccato pure putato.

I. *Quamvis peccatum pure putatum sit materia necessaria Confessionis; dubitatur tamen, an sit materia sufficiens, ut gratia conferatur*. II. *Multis arridet sententia negativa*. III. *Sed benignior affirmativa est valde probabilis*. IV. *Hinc plura ad praxim deducuntur*. V. *Cum eadem sit ratio de peccato pure putato, ac de peccato dubio, si revera non fuerit commissum, ideo in confessione prater peccata dubia, addendum est aliquod certum*.

ARTIC. V. 31
De Peccatis alias confessis.

I. *Videntur peccata rite confessa, & absoluta non esse amplius materia sufficiens Confessionis*. II. *Sed communissime oppositum docent*. III. *Quomodo forma absolutoria in hoc casu non sit falsa?* IV. *Num possint peccata isthac esse materia necessaria, vel ex voto Pœnitentis, vel ex statuto Superioris?* V. *Num possit Ecclesia præcipere Confessionem de venialibus?* VI. *Quandonam Pœnitens teneatur respondere, si a confessario interrogetur de peccatis alias confessis?* VII. *Utrum possit reticere aliqua peccata alias confessa, qui dicit confessario velle generalem confessionem instituere?* VIII. *Utrum in generali confessione explicari debeant, quænam sint mortalia post ultimam confessionem commissa?*

ARTIC. VI. 35
De Peccatis Venialibus.

I. *Venialia sunt materia sufficiens, licet non necessaria Sacramenti Pœnitentia*. II. *Quomodo possint remitti in hoc Sa-*

cramento; quamvis non possint retineri? III. *Non satis est, peccata venialia in genere explicare, nulla explicata specie peccatorum, nisi in casu necessitatis.* IV. *Imperfectiones, quæ non pertingunt ad veniale, laudabiliter exponuntur, sed non sunt materia sufficiens hujus Sacramenti.*

QUÆSTIO III. 36

De prima parte materiæ proximæ hujus Sacramenti, quæ est dolor.

ARTICULUS I. ib.
De Contritione perfecta.

I. *Perfecta contritio quid sit?* II. *Num debeat contritio amorem Dei includere, ut justificet?* III. *An possit justificare contritio concepta ex alio motivo a Charitate, dummodo aliquod Attributum divinum attingat immediate?* IV. *Num justificet amor Dei super omnia, includens solum virtualiter dolorem peccatorum?* V. *Num contritio justificans debeat esse dolor singulorum peccatorum in individuo?* VI. *An peccator post peccatum commissum debeat statim conteri?* VII. *Quamdiu possit peccator citra novam culpam contritionem differre?* VIII. *Num teneatur ad contritionem, antequam annus elabatur, qui toto anno non habuit copiam Confessarii?*

ARTIC. II. 45

De Attritione Supernaturali.

I. *Quodnam debeat esse motivum Attritionis supernaturalis?* II. *Num possit esse Supernaturalis attritio, si moveatur ex motivo pœnarum temporalium?* III. *Num sufficiat in Sacramento Attritio naturalis, vel quæ sit putata supernaturalis?* IV. *Quomodo possit dici actus honestus Attritio, quæ sit detestatio culpæ ex motivo pœnarum?* V. *Qui odit culpam propter pœnam, nonne magis odit pœnam, quam culpam?* VI. *Num attritio ex motivo gehennæ sit peccati detestatio super omnia?* VII. *Certumne sit Attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ justificare?* VIII. *Utrum in articulo mortis Confessioni præmitti debeat Contritio?* IX. *Ex eo, quod in Sacramentis conferendis non liceat sequi opinionem probabilem de eorum valore, omissa tutiore, non sequitur debere confessioni præmitti contritionem. Nec sequitur, quod non possit conferri absolutio cum jurisdictione solum probabili.* X. *Quonam pacto dicatur homo in Sacramento ex Attrito fieri Contritus?*

ARTIC. III. 51

De dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ requisito.

I. *Non sufficit in Sacramento dolor virtualis inclusus aut in amore Dei, aut in proposito non peccandi de cætero.* II. *Nec sufficit in Confessione venialium mera non complacentia de illis cum animo suscipiendi Sacramentum.* III. *Non est tamen mortale non dolere de singulis venialibus, quæ subjiciuntur clavibus.* IV. *Num dolor debeat aut confessionem, aut saltem absolutionem præire?* V. *Num dolor elici debeat ex intentione suscipiendi Sacramentum?* VI. *Quamdiu possit dolor confessionem præire?* VII. *Qualiter dolor de venialibus revocetur?* VIII. *Num possit sine novo dolore absolutio iterari?* IX. *Nequit Superior, auditis solis reservatis, Sacramentaliter absolvere.* X. *Probabilius videtur, quod dari possit Pœnitentiæ Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris illimitati.* XI. *Non tamen ex variis aliis capitibus olim admissis ab Auctoribus.* XII. *Ex quibus omnibus plura inferuntur.*

AR-

ARTIC. IV. 62
De proposito ad Sacramentum Pœnitentiæ requisito.

I. Quando dolor procedit ex motivo particulari, non sufficit propositum virtuale in eo dolore inclusum. II. Moraliter loquendo, dolor formalis de culpis præteritis non sejungitur a formali proposito non peccandi in posterum. III. In Confessione venialium quodnam propositum requiritur? IV. Triplex datur discrimen inter propositum requisitum in confessione mortalium, ac in venialium confessione. V. Quænam dicatur occasio proxima peccandi, de qua vitanda tenemur habere propositum? VI. Quid si vitari non possit absque gravi incommodo? VII. Quonam pacto occasio de se proxima, quæ physice vitari non potest, evadere possit remota? VIII. Recensentur proscripta theses circa proximas occasiones vitandas. IX. Quandonam occasio proxima censetur voluntaria, quando involuntaria? X. Etiam occasio proxima peccandi dubia fugienda est. XI. Num confessioni præter dolorem, & propositum, præmitti debeant actus Fidei, & Spei? XII. De quibus mysteriis fides prærequiratur ad Sacramentum suscipiendum? XIII. Non satis est Trinitatis, & Incarnationis mysteria credidisse, ita ut eorum deinde detur oblivio.

QUÆSTIO IV. 69

De Confessione Sacramentali.

ARTICULUS I.
An Confessio sit necessaria necessitate medii?

I. Quidnam dicatur necessarium necessitate medii, quid vero necessitate præcepti? II. Num Confessio necessitate medii sit necessaria, saltem in voto? III. Votum pœnitentiæ implicitum in contritione inclusum sufficit ad justificationem. IV. Diversimode ad salutem requiritur votum Pœnitentiæ, & votum restitutionis.

ARTIC. II. 71
Quomodo Confessio Sacramentalis sit necessaria necessitate præcepti divini?

I. Jure divino positivo præcepta nobis est Confessio. II. Hoc præcepto ligantur omnes, & soli Fideles post lapsum: Præceptum vero Communionis etiam Infideles ligat, ita ut etiam vi hujus præcepti debeant baptizari. III. Quandonam obliget præceptum divinum Confessionis? IV. Quomodo Medici monere debeant infirmum de confessione facienda?

ARTIC. III. 72
De Præcepto Ecclesiastico annuæ Confessionis.

I. Sub quibus pœnis Ecclesia Confessionem quotannis præcipiat? II. Num Ecclesia ad Confessionem annuam obliget eos, qui mortaliter non deliquerunt? III. Num saltem isti præsentare se debeant Parocho? IV. Quomodo relate ad hanc obligationem annus computandus sit. V. Qui aliquo anno Confessionem omisit, ad quid deinde tenetur? VI. An teneatur prævenire, qui prævidet defuturam copiam Confessarii? VII. Præcepto Ecclesiastico Confessionis obligantur etiam Hæretici, Excommunicati, Meretrices, Pueri, dummodo sint doli capaces. VIII. Impuberes non incurrunt pœnas latas contra hujus præcepti transgressores. IX. Pœna ista quænam sint? Et an ipso facto incurrantur? An etiam ab eo, qui ficte confitetur? X. Num teneamur confiteri aut per Interpretem, aut per Scripturam, si aliter non possimus? XI. Quibus de causis a Confessione annua excusari possimus?

ARTIC. IV. 80
De quidditate, & conditionibus Confessionis Sacramentalis.

QUÆSTIO V. 83

De integritate Confessionis.

ARTICULUS I.
De diligentia examinis ad integritatem confessionis requisita.

ARTIC. II. 85
De integritate Confessionis quoad circumstantias peccati.

ARTIC. III. 92

Expenduntur specialia dubia circa singulas circumstantias.

Et primo

De Circumstantia *Quis*.

ARTIC. IV. 93
De Circumstantia, Quid.

I. *Tum materia peccati, tum etiam sæpe quantitas, & qualitas ad hanc circumstantiam spectant.* II. *Num explicanda sit circumstantia persona, circa quam, in delectatione morosa; sicut procul dubio explicanda est in desiderio?* III. *Quid de delectatione morosa circa carnis comestionem tempore prohibito? Quid de desideriis conditionatis sub conditione, qua tolleretur malitia ab objecto?* IV. *Num in turpi locutione explicanda sit circumstantia objecti? Aut in jactantia circumstantia peccati, de quo quis gloriatur? Aut pariter in pravo consilio?* V. *Num explicandum sit in blasphemia, si fuerit contra Deum, aut contra Beatam Virginem, aut contra Sanctos?* VI. *Specie differt violatio voti, ac violatio juramenti; sed in violatione votorum, aut juramentorum non est explicanda materia circa quam.* VII. *Mala, quæ quis optat proximo, quem odit, probabiliter non sunt aperienda, secus vero, si ea velit inferre.* VIII. *In injuriis explicandæ sunt personæ, quibus diversus honor debetur.* IX. *In peccato bestialitatis non est explicanda species animalis; At in Sodomia quid explicandum?* X. *Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium invitaverit, quando peccatum est ab utroque commissum?*

ARTIC. V. 97
De aliis circumstantiis, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*.

I. *Circumstantia loci Sacri explicanda in furto; in effusione sanguinis; in effusione publica seminis; ac in violatione Ecclesiastica immunitatis.* II. *In quonam sensu furtum est sacrilegum, non solum tollendo Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, sed etiam non Sacrum de Sacro, ita ut loci Sacri circumstantia sit explicanda?* III. *Quid requiritur, ut effusio sanguinis in loco Sacro sit sacrilega, & contra reverentiam loco Sacro debitam?* IV. *Quid pariter, ut sit sacrilega seminis effusio in loco Sacro? Num sacrilegi sint aspectus turpes, tactus, & confabulationes similes in Ecclesia?* V. *Num debeat explicari peccatum, ad quod quis pravo suo exemplo proximum induxit?* VI. *Finis operis malus explicandus est; etenim qui furatur ad adulterandum, magis est adulter, quam fur.* VII. *Num tactus, & oscula copulam subsequentia explicanda sint?* VIII. *Quinam peccati modus novam peccati speciem trahat in confessione aperiendam?* IX. *Quomodo actus moraliter interrumpantur, & tamquam nova peccata aperienda sint?* X. *Num debeat aperiri, quod quis se exposuerit periculo peccandi, qui deinde peccat?* XI. *Aperiendane sit in confessione consuetudo peccandi?* XII. *Peccata scienter commissa non differunt specie a commissis ex ignorantia invincibili; esto propter ista non incurratur reservatio, aut censura illis annexa:* XIII. *Contemptus gravis Superioris præter inobedientiam explicandus est.* XIV. *Num sit speciale peccatum peccare statim post communionem? Num peccet toties, quoties comedit carnes, qui vovit jejunium?*

ARTIC. VI. 102
De integritate Confessionis quoad numerum peccatorum.

I. *Quonam pacto singula peccata in confessione explicanda sunt?* II. *Quomodo explicandus est numerus peccatorum internorum, quando nil certi, aut probabilis deprehendi potest?* III. *Quid, si post præmissum sufficiens examen fiat confessio, ac deinde distinctior peccatorum numerus advertatur?* IV. *Undenam de-*

desumatur unitas, vel pluralitas peccatorum? V. *Quomodo moraliter interrumpantur actus tum interni, tum externi?* VI. *Num sit multiplex peccatum plures confessiones audire successive, aut plures communicare in statu peccati mortalis?* VII. *Qui die Nativitatis Domini tres missas celebrat in mortali, tria sacrilegia committit.* VIII. *Non peccat die jejunii, qui absoluta cœna cum animo non amplius comedendi, mutata voluntate, paulo post pergit comedere.* IX. *Probabiliter unum numero peccatum committit, qui uno actu decem homines occidit; quamvis in eo actu decem homicidii malitiæ contineantur.* X. *Universim ex multiplicitate numerica objectorum multiplicatur quidem numerice malitia in eodem actu, sed non multiplicatur numerus peccatorum in confessione explicandus.* XI. *Qui ter fornicatus est, debetne explicare, num cum eadem persona, an cum tribus?*

ARTIC. VII. 106

De caufis excufantibus ab integritate materiali Confeſſionis.

I. *Ex parte pœnitentis quænam causæ excusent a materiali integritate Confessionis?* II. *Quænam vero ex parte Confessarii?* III. *Num cessantibus deinde hisce causis excusantibus, teneatur pœnitens statim integre confiteri?* IV. *Non requiritur in confessione contritio, quando ex causa dimidiatur.* V. *Probabilius licitum est revelare complicem, quando aliter peccatum exponi non potest: sicut etiam personam, quæ est objectum proprii peccati.* VI. *Qui habet reservata simul, & non reservata, non potest sine gravi causa sacramentaliter absolvi a solis reservatis a superiore, & pro aliis ad inferiorem remitti; sed potest a superiore tolli reservatio, ut integra fiat Inferiori Confessio.* VII. *Urgente necessitate potest hic aperiendo reservata simul, & non reservata Inferiori absolvi ab his directe, ab illis indirecte, & cum onere; Probabiliter etiam potest in hoc casu aut sola non reservata Inferiori aperire, aut cum sola contritione ad communionem accedere.* VIII. *Num possit pariter habens venialia, & mortalia a simplici Sacerdote absolvi indirecte a mortalibus, si necessitas communionis urgeat, & desit Confessor.* IX. *Etiamsi reservata habeant annexam excommunicationem, adhuc possunt indirecte ab inferiori absolvi, tum si urgeat necessitas communionis, tum si aliter diu pœnitens carere deberet remedio confessionis.* X. *Excommunicatio non tollit, quominus in hoc casu valide conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, supplente Ecclesia jurisdictionem.*

ARTIC. VIII. 119

De Confeſsione Moribundi.

I. *Absolvi potest moribundus, etiamsi non possit speciem ullam peccati explicare; remanet tamen in illo onus iterum confitendi, si convalescat.* II. *Potest etiam sub conditione absolvi, si det signa doloris, etiamsi non postulet Absolutionem.* III. *Idque verum videtur, etiamsi signa sint dubia.* IV. *Prudenter in tali casu præsumitur, quod ea signa ordinentur ad Confessionem.* V. *Num, & quoties possit iterari similis Absolutio sub conditione, quando moribundus est sensibus destitutus?* VI. *Si absolutio conferatur ex opinione probabili, quod signa illa ad Confessionem ordinentur, conferri potest absolute; secus vero conferenda est sub conditione saltem mente concepta, si de eo dubitetur.*

ARTIC. IX. 118

Quando, & quomodo repetenda sit Confessio?

I. *Confessio, sive fuerit invalida ex parte Pœnitentis, sive ex parte Confessarii, repetenda est.* II. *Num singula mortalia distincte recolenda sint, quando repetitur confessio invalida?* III. *Quid si confessarius excommunicatione innodatus absolverit?* IV. *Quid si absolverit a reservatis carens facultate absolvendi ab illis?* V. *Si dubites prudenter, quod ille semidormiens aliquod mortale audierit, teneris illud repetere.* VI. *Si certum sit, Confessarium plures Confessiones semidormiendo audivisse, & dubites, an sic audiverit tuam, non teneris illam repetere, si non prudenter de hoc dubites.* VII. *Si scias, Parochum pluries sine intentione debita Baptismum contulisse, quid tibi faciendum, si dubites, an tali pacto fueris baptizatus?*

QUÆSTIO VI. 120

De Satisfactione.

ARTIC. I. 121

De Pœnitentia a Confessario injungenda.

I. *Quibus de causis possit Confessarius aut nullam, aut levem pœnitentiam injungere?* II. *Num possit pœnitentia solum sub consilio injungi?* III. *Pœnitentia gravis pro venialibus imposita sub gravi ne, an sub levi executioni mandanda est?* IV. *Injungi pro pœnitentia possunt etiam actus interni, ac opera præcepta, necnon opus pro defunctis, aut per alium ponendum.* V. *Num possit post absolutionem Pœnitentia imponi?*

ARTIC. II. 12[illegible]

De Pœnitentia a Pœnitente adimplenda.

I. *Num possit pœnitens recusare pœnitentiam, ut illam in Purgatorio luat?* II. *Quamdiu possit pœnitens impositam pœnitentiam differre?* III. *Poteritne pœnitentia executioni mandari, dum aliud præceptum impletur?* IV. *An etiam sub mortali teneatur pœnitens exequi circumstantias pœnitentiæ impositas?* V. *Num a substantia pœnitentiæ impositæ deobligetur pœnitens, quando est impotens ad circumstantias?* VI. *Ad quid tenetur pœnitens, si pœnitentiæ obliviscatur?* VII. *Num possit aliquando pœnitens per alium implere pœnitentiam impositam?*

ARTIC. III. 128

De Commutatione Pœnitentiæ.

I. *Num liceat pœnitenti impositam pœnitentiam in graviorem commutare?* II. *Utrum deobligetur a pœnitentia imposita, qui plenariam indulgentiam lucratur?* III. *Num possit secundus confessarius non auditis peccatis pœnitentis commutare in lucrationem indulgentiæ plenariæ pœnitentiam a primo confessario impositam?* IV. *Poterit aliquando solum ratione Epicheiæ pœnitens sibimet pœnitentiam commutare.* V. *Idem confessarius, qui pœnitentiam imposuit, potest illam extra confessionem commutare. Alter vero confessarius nonnisi intra Confessionem: Et probabiliter cum sola confusa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit imposita.* VI. *Non solum confessor æqualis, sed etiam inferior commutare potest pœnitentiam a superiore impositam pro reservatis.* VII. *Non potest tamen simplex Sacerdos commutare pœnitentiam a confessario impositam pro mortalibus.*

QUÆ-

QUÆSTIO VII. 133

De Forma Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est Absolutio.

ARTICULUS I.
Quænam sit forma absolutionis?

ARTIC. II. 136
Quandonam conferri possit absolutio sub conditione, aut differri?

ARTIC. III. 139
Expediuntur reliqua ad absolutionem spectantia.

QUÆSTIO VIII. 141
De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I.
De Jurisdictione ordinaria, ac delegata Confessarii.

delegatam, aut ordinariam habet jurisdictionem, potestne illa uti extra propriam diœcesim? x. *Peregrini Sacramenta Confessionis, & Communionis recipiunt, ubi commorantur. Sed quid si incidant in reservata?* xi. *Limitari potest jurisdictio ad personas, ad casus, ad tempus, ad locum.* xii. *Jurisdictio delegata non expirat per mortem, aut excommunicationem delegantis.* xiii. *Num possit delegatus pro casu occurrenti subdelegare?* xiv. *Non delegatur jurisdictio per ratihabitionem de futuro, aut de præsenti, nullo externo signo manifestata.* xv. *At probabiliter delegatur, si ratihabitio de præsenti manifestetur signo externo.* xvi. *Error communis est in causa, cur ab Ecclesia jurisdictio conferatur, etiamsi desit titulus coloratus.*

ARTIC. II. 149

De Jurisdictione dubia, probabili, & in articulo mortis.

i. *Cum jurisdictione negative dubia non licet absolutionem impendere.* ii. *Licitum tamen est illam impendere cum jurisdictione probabili, supplente Ecclesia jurisdictionem, si forte desit.* iii. *Habens jurisdictionem in mortalia pœnitentis, si negative dubitet, an aliquod mortale sit reservatum, licite ab illo absolvit.* iv. *Jurisdictio, quæ datur cuivis Sacerdoti pro mortis articulo, datur etiam pro periculo mortis. Et quinam dicantur in tali periculo versari?* v. *Probabiliter simplici Sacerdoti confertur jurisdictio, etiam præsente Parocho.* vi. *Absolutio a peccatis reservatis in mortis sive articulo, sive periculo confertur sine onere; secus vero absolutio a censuris reservatis; si tamen pænitens sit denunciatus; & careat impedimento perpetuo adeundi Superiorem.*

ARTIC. III. 154

De Approbatione in Confessario requisita.

i. *Solum ad audiendam Confessionem Secularium requiritur aut Approbatio ab Episcopo, aut Parochiale Beneficium in Confessario. Potestque Parochus jurisdictionem erga suas oves delegare alteri Parocho, ac Sacerdotibus ab Episcopo proprio alibi approbatis.* ii. *In quo differat Approbatio a Jurisdictione?* iii. *Jurisdictio dari debet ab Episcopo, vel Parocho, cui est subditus pœnitens; Approbatio vero datur ab Episcopo Confessarii.* iv. *Episcopus potest aliquem ad examen non admittere, non tamen potest illum non approbare, si admiserit, & sit idoneus.* v. *Regulares ab Episcopo approbati, ut valide absolvant, non indigent facultate proprii Prælati.*

ARTICUL. IV. 157

De Prudentia, Probitate, & Scientia in Confessario requisita.

i. *Minister hujus Sacramenti debet in statu gratiæ illud administrare, nisi urgens necessitas id non permittat.* ii. *Prudentia pariter in eo requiritur propria Judicis, ac Medici Spiritualis; Ac scientia consentanea.* iii. *Quænam præcipue scienda sunt a Confessario ad licite absolvendum?* iv. *Quid, si dubitet, an præditus sit scientia debita?* v. *Qui advertit, Confessarium esse insufficientem ad ferendum judicium Sacramentale super peccatis expositis, debet confessionem apud doctiorem repetere.* vi. *Debet Confessarius saltem scire dubitare, ita ut possit in rebus difficilioribus Auctores, vel doctos consulere.*

ARTICUL. V. 158
De Obligationibus Confessarii in ipsa Sacramenti administratione.

I. *Quomodo Confessarius interrogare sæpe debeat Pœnitentem?* II. *Quid faciat confessarius, si advertat, peccatum aliquod a pœnitente in confessione omitti sive invincibiliter, sive ex erubescentia?* III. *De quibus debeat Confessarius Pœnitentem instruere?* IV. *Quandonam teneatur ignorantiam Pœnitentis Confessarius amovere?* V. *Quid si Confessarius dubitet, an sit profutura Pœnitenti notitia veritatis?* VI. *Num possit aliquando Confessarius ad peccatum materiale pœnitentem obligare, puta, ad reddendum debitum conjugi putata?* VII. *Quandonam Confessarius monere debet pœnitentem, ut Sancta Inquisitioni denunciet Confessarium, a quo sollicitata fuit?* VIII. *Quænam excusent a denunciatione facienda?* IX. *Num teneatur Confessarius aliquando onera pœnitentis subire?* X. *Quid faciat Confessarius, si erravit in absolvendo sive circa valorem Sacramenti, sive circa damnum tertii, sive circa materialem integritatem Confessionis?* XI. *Quandonam obligatur Confessarius audire Confessiones Pœnitentium?*

QUÆSTIO IX. 167

De Casibus reservatis.

ARTICULUS I.
Quinam possint reservare Casus?

I. *In quibusnam resideat potestas reservandi casus? Superiores regulares qualiter possint illos reservare?* II. *Parochus etiam potest reservare casus; Sicut Episcopus relate ad Parochos.* III. *Reservato peccato, cui est annexa censura, tam peccatum, quam censura immediate reservantur; & simul deinde tollitur utrumque; Qui vero ratione ignorantia invincibilis censura, illam non incurrit, nec incurrit reservationem peccati; idque etiam in casibus Episcopalibus.* IV. *Reservatio casuum Episcopalium synodalium cessat, si non exprimantur in Tabella.* V. *Episcopo mortuo, vel amoto, cessat reservatio casuum Episcopalium, non vero synodalium.* VI. *Valida, & illicita est reservatio casuum facta ab Episcopo sine rationabili causa. Sed num etiam relate ad Parochos?* VII. *Non potest Prælatus Regularis sine consensu Capituli aliquid graviter prohibere sub pœna excommunicationis sibi reservata.*

ARTIC. II. 170
Quænam peccata cadant sub reservationem?

I. *Non constat inter Doctores, num possint reservari venialia, ac mortalia alias remissa. Peccata vero pure interna non solent reservari.* II. *Quando casus reservatur, peccatum externum debet esse consummatum, & de se grave; Unde percussio Clerici si sit simpliciter levis, quamvis cum culpa gravi, non est reservata; Est solum reservata Episcopo percussio, quæ sit levis comparata cum enormi.* III. *Casus reservatus, effectu secuto, non incurritur ab eo, qui confitetur, antequam effectus sequatur.* IV. *In dubio, an peccatum fuerit mortale, seu an includatur in lege reservante, reservatio non incurritur; Quod si in tali dubio quis sit absolutus, non debet iterum a Superiore absolvi, si deinde deprehendat casum esse reservatum.* V. *Quid si idem peccatum cum censura a diversis superioribus reservetur?* VI. *Episcopis peccata nonnulla reservantur jure communi; Alia ex consuetudine; Alia vero per statuta Episcopalia.* VII. *Quid requiritur, ut casus Papalis dicatur occultus, & idcirco Episcopo reservatus? Et quid de occul-*

occultis Bullæ Cœnæ? VIII. *Quinam dicantur perpetuo impediti adire Pontificem, ut eatenus possint a Casibus Papalibus per Episcopum absolvi sine onere?* IX. *Num sicut impeditus adire Pontificem potest absolvi ab Episcopo; ita impeditus adire Episcopum possit ab Inferiore absolvi?* X. *Probabiliter impeditis adire Pontificem non imponitur ab Episcopo onus adeundi illum cessante impedimento temporali, nisi casus sit reservatus cum censura: Quid si ab inferiore detur absolutio? In articulo mortis onus hoc imponitur solum, si excommunicatus sit denunciatus.*

ARTIC. III. 176

De iis, qui subjacent reservationi.

I. *Impuberes probabiliter reservationi, & excommunicationi non subjacent, nisi exprimantur.* II. *Probabiliter etiam ignorantes reservationem pœnalem illam non incurrunt.* III. *Ignorantia reservationis est solum in causa, cur reservatio non incurratur; sicut dicitur de ignorantia excommunicationis, aut si de reservatione dubitetur.* IV. *Num peregrini absolvi possint a reservatis suæ patriæ, si non sint simul reservata in diœcesi, in qua versantur?* V. *Num peccata reservata in diœcesi absolvi possint a quolibet confessario, si fuerint commissa in Monasterio exempto?*

ARTIC. IV. 181

Quinam possint absolvere a reservatis, & quomodo?

I. *Num jurisdictio ordinaria in reservata competat Pœnitentiario Cathedralis, aut Parocho?* II. *Quinam possint eligere sibi Confessarium, per quem a reservatis absolvantur?* III. *Nequit Superior Sacramentaliter absolvere a solis reservatis.* IV. *Qui confitetur Superiori, & obliviscitur alicujus reservati, potest deinde ab hoc absolvi a quocumque Confessario.* V. *Si quis Jubilei tempore invalide confitetur, poteritne deinde pariter absolvi a reservatis?* VI. *Quandonam tenetur Superior facultatem concedere subdito, ut a reservatis absolvatur?* VII. *Quandonam possit Regularis, petita, & non obtenta facultate a reservatis absolvi?* VIII. *Num possit directe a reservatis absolvi pœnitens, si injuste facultas a Superiore denegetur?* IX. *Quomodo Confessarius hanc facultatem petere debeat, ut possit ea pro se ipso uti?* X. *Si petatur facultas absolvendi Titium a reservatis pro hac vice, poteritne hic absolvi a reservatis commissis post licentiam obtentam?*

QUÆSTIO X. 187

De Sigillo Confessionis.

ARTICULUS I.

De obligatione Sigilli Sacramentalis.

I. *Ex omni, & sola confessione Sacramentali oritur obligatio hujus sigilli.* II. *Si quis ad Confessarium accedit, sed non animo confitendi Sacramentaliter, non inducitur isthæc obligatio; Sicut neque quando error est juris, non facti.* III. *Etiam confessio, quæ per accidens non ordinatur ad absolutionem, trahit obligationem sigilli.* IV. *Sigilli violator tria peccata committit, contra justitiam, contra fidelitatem, & contra reverentiam Sacramento debitam, ratione cujus non datur in eo materia parvitas.* V. *Orbe universo periclitante sigillum frangi non potest.* VI. *Quænam sint pœnæ imposita adversus Violatorem Sigilli?*

AR-

ARTIC. II. 190

De Materia Sigilli Sacramentalis.

I. *Sub sigillum cadunt quæcumque in confessione audiuntur, ita ut odiosam redderent confessionem, si revelarentur.* II. *Num etiam virtutes pœnitentis, aut revelationes, & alia hujusmodi sub sigillum cadant?* III. *Etiam peccata complicis, & quæ sunt objectum proprii peccati, cadunt sub sigillum; Probabiliter tamen hæc de consensu pœnitentis aliquando revelari possunt.* IV. *Cadit pariter sub sigillum id, de quo dubitas, an in confessione audieris; & quod pœnitens confitetur, putando esse peccatum.* V. *Num cadant sub sigillum defectus pœnitentis, qui videntur potius, quam audiuntur in confessione?* VI. *Quomodo se gerat Confessarius, si interrogetur, an absolverit publicam aliquam meretricem? & an possit dare illi schedulam Confessionis?* VII. *Quandonam sigillum violat, qui de auditis in confessione loquitur nullam personam nominando?*

ARTICULUS III. 193

Quosnam obliget Sigillum?

I. *Omnes, ad quos quomodocumque pervenit notitia confessionis Sacramentalis, hoc sigillo ligantur.* II. *Num etiam ille, cui confessarius de licentia Pœnitentis peccatum revelavit?* III. *Num pariter is, qui chartam reperit, in qua est scripta confessio?* IV. *An teneatur Superior ad sigillum, quando ab eo petitur extra confessionem facultas, ut possit quis a reservatis absolvi?* V. *Quid de Consiliario, a quo petitur consilium in ordine ad confessionem?*

ARTIC. IV. 195

An possit aliquando Confessarius uti notitia habita in Confessione?

I. *Usum talis notitiæ in ordine ad externam gubernationem olim vetuit Clem. VIII.; & prius Nostris vetuerat P. Claudius; ac demum Innoc. XI. thesim hac de re loquentem damnavit.* II. *Quinam usus notitiæ ex confessione acquisitæ sit licitus?* III. *Illicitus est universim usus ille, qui reddit confessionem odiosam, atque adeo est cum gravamine pœnitentis.* IV. *Quid si mors immineat Confessario, nisi tali notitia utatur cum aliquali suspicione, quod ex confessione ea sit acquisita?* V. *Explicatur triplex genus actionum, quas potest Confessarius exercere vi notitiæ habitæ in confessione cum gravamine pœnitentis.* VI. *Illicitæ sunt actiones, quæ inferunt pœnitenti gravamen quodcumque; esto multo majus levamen ex iis habeat.* VII. *Confessarius vocatus ad confessionem audiendam ab eo, a quo in præterita confessione scandalum passus est, num possit renuere?* VIII. *Num possit Confessarius loqui cum pœnitente aliquando de auditis in confessione ad corrigendum aliquem errorem in ea commissum, petita, & non obtenta ab illo facultate loquendi?*

QUÆSTIO XI. 200

De Indulgentiis.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Indulgentia?

I. *Quomodo thesaurus Ecclesiæ per Indulgentias distribuatur.* II. *De Indulgentia Totali, & Partiali; necnon de Personali, Locali, & Reali.* III. *Ad Localem Indulgentiam lucrandam quid*

quid requiritur? IV. *Num possimus eadem die pro defunctis pluries plenariam Indulgentiam lucrari?* V. *Num diruta Ecclesia cesset Indulgentia eidem annexa?* VI. *Num requiratur physicus in Ecclesiam ingressus ad localem Indulgentiam lucrandam?*

ARTIC. II. 202

De Effectibus Indulgentiæ.

I. *Num per Indulgentiam culpa venialis aliquando remittatur?* II. *An qui lucratur Indulgentias, possit per illas eximi tum ab injunctis pœnitentiis, tum etiam ab aliis pœnis in Purgatorio luendis?* III. *Quid si in Bulla exprimatur, Indulgentias concedi pro pœnis injunctis?* IV. *Citra Pontificis concessionem non possunt Indulgentiæ nobis concessæ pro defunctis applicari.* V. *Quid requiritur, ut Indulgentiæ defunctis prosint?* VI. *Etiam peccator potest Indulgentiam pro defunctis lucrari.* VII. *Num Indulgentiæ defunctis applicatæ prosint illis infallibiliter?*

ARTIC. III. 205

Quisnam possit Indulgentias concedere?

I. *Datur discrimen inter Indulgentias, quas Pontifex largitur vivis, & eas, quas concedit pro defunctis.* II. *Potestas clavium latius patet, quam potestas Jurisdictionis.* III. *Nequeunt Episcopi citra Pontificis concessionem Indulgentias elargiri.* IV. *Possunt vivis, utpote subditis, potestate ordinaria nonnullas Indulgentias concedere, non tamen applicabiles pro defunctis.* V. *Nequeunt Abbates, aut Parochi Indulgentias ullatenus concedere, nisi ex speciali concessione.*

ARTIC. IV. 207

Quænam causa requiratur ad legitimam Indulgentiarum concessionem?

I. *Nequit sine justa causa Pontifex Indulgentias elargiri.* II. *Quænam reputetur causa justa, & sufficiens ad eas elargiendas?* III. *Causa hujus justa non est a subditis pensitanda, sed a concedente indulgentias.* IV. *Opus injunctum quam proportionem habere debeat cum fine intento?* V. *Concedi potest Indulgentia, quin ullum opus præscribatur ad eam lucrandam.* VI. *Qui tepide opus injunctum peragunt, non plenarie indulgentiam lucrantur.*

ARTICULUS V. 208

De dispositione ad Indulgentiam lucrandam requisita.

I. *Plura requiruntur in eo, qui Indulgentiam est lucraturus.* II. *Ultimum ex operibus injunctis debet poni in statu gratiæ, etiamsi alia posita fuerint in statu peccati mortalis.* III. *Si quis pro alio indulgentiam lucretur, debet esse in statu gratiæ, non is, qui ponit opera injuncta, sed is, cui indulgentia applicatur.* IV. *Probabiliter non requiritur confessio Sacramentalis, sed sufficit contritio perfecta ad Indulgentiam lucrandam.* V. *Si indulgentia conferatur contritis, & confessis; sufficit contritio imperfecta, seu attritio ad illam lucrandam.*

FINIS.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Morali Opuſculo de Pœnitentia continentur.

Primus numerus Quæſtionem; Alter Articulum; Tertius numerum marginalem denotat.

Et

L

M

R

S

F I N I S.

